

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 29 Μαρτίου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 602

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Εγινε κατάχρηση προστατευτικού εξοπλισμού

Όλα τα ζητήματα που αφορούν την καταπολέμηση της πανδημίας θέτει στην «Κ» ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου. Θεωρεί πως η κυβέρνηση κινείται σωστά στα μέτρα αντιμετώπισης του ιού. Δεν παραλείπει να αναφερθεί και σε αδυναμίες, όπως η διαχείριση ιατρικών υλικών από επαγγελματίες υγείας. **Σελ. 6**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Μέτρα για γρήγορη ανάκαμψη της οικονομίας

Ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Κωνσταντίνος Ηροδότου στη συνέντευξή του στην «Κ» υπογραμμίζει ότι ίσως ο οικονομικός αντίκτυπος να είναι μεγαλύτερος τώρα σε σύγκριση με την οικονομική κρίση του 2013, με την ανάκαμψη όμως, όταν επιτραπεί, να είναι πολύ πιο γρήγορη. **Οικονομική, σελ. 4**

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Μένουμε σπίτι με κάθε κόστος

Η δρ Ζωή Δωροθέα Πανά ζητάει υπομονή από τους πολίτες, καθώς τα μέτρα που λαμβάνονται εκτιμά ότι θα χρειαστεί χρόνος μερικών εβδομάδων για να δείξουν αποτελέσματα. **Σελ. 4**

ΕΞΕΤΑΣΗ ΓΙΑ COVID-19

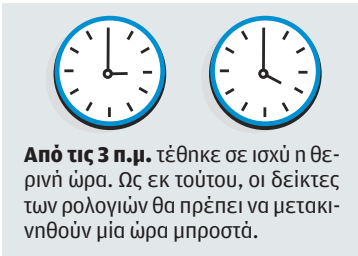
Σύστημα drive through για το τεστ

Δέκα ιδιωτικά εργαστήρια σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο και το Ινστιτούτο NIPD Genetics ξεκινούν την εξέταση για COVID-19, από αύριο Δευτέρα, με τιμή 150 ευρώ. **Σελ. 10**

ΕΛΛΑΔΑ

Ο κορωνοϊός φέρνει ψηφιακό κράτος

Το «13033» χτίστηκε μέσα σε 15 ώρες», λέει ο υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης. «Δεν παρακολουθούμε τους πολίτες, δεν κρατάμε δεδομένα». **Σελ. 18**

Νοσοκομεία και αναλώσιμα ο μεγάλος ασθενής

Ενίσχυση των κρατικών νοσηλευτηρίων και επαρκής εξοπλισμός εκέγγυα για άρση καραντίνας και επιστροφή στην ομαλότητα

Πέραν από το έμφυκο δυναμικό της πρώτης γραμμής στο υγειονομικό κομμάτι, δηλαδή γιατροί και νοσηλευτές και φυσικά το μη επιστημονικό προσωπικό διαφόρων υπηρεσιών, στη μάχη θα πρέπει να ριχτεί και όλο το «άψυχο» οπλοστάσιο, που αντί να παίρνει, θα χαρίζει ζωές. Τα κρατικά

νοσηλευτήρια της χώρας θα πρέπει να θωρακιστούν και να εξοπλιστούν ώστε να είναι σε θέση και οι επαγγελματίες υγείας να αντεπεξέλθουν στην αποστολή τους. Επίσης, είναι εκ τωνών ουκ άνευ η προμήθεια/χρήση αναλώσιμων υλικών (μάσκες, ειδικές προστατευτικές στολές

Αναμένεται η κατάρτιση ενός πλάνου που θα αφορά στη διαχείριση των νοσοκομείων.

κ.ά.) να γίνεται απρόσκοπτα και συνετά. Τα αναλώσιμα θα πρέπει να υπάρχουν σε αφθονία –όσο φυσικά το επιτρέπουν οι περιστάσεις. Οι προσδοκίες, λοιπόν, της κυβέρνησης πέραν της ορθολογιστικής διαχείρισης του υλικού επικεντρώνονται στις προμήθειες και από την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή, οι οποίες αναμένονται στην Κύπρο σε τρεις με τέσσερις εβδομάδες. Πηγές της «Κ» τόνισαν πως «χωρίς άρτια εξοπλισμένα νοσηλευτήρια δεν υπάρχει περίπτωση άρσης των μέτρων καραντίνας και επαναφοράς της συνδεσιμότητας της χώρας με το εξωτερικό». **Σελ. 3**

Το σημαντικότερο διάταγμα, ίσως, της δυστοπικής πραγματικότητας που ζούμε το τελευταίο διάστημα αφορά την απαγόρευση της άσκοπης μετακίνησης πολιτών, το οποίο ανακοινώθηκε το βράδυ της Δευτέρας, 23 Μαρτίου από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Αναστασιάδη, μέσω τηλεοπτικού διαγγέλματος και εφαρμόστηκε από τις έξι το απόγευμα της Τρίτης, 24 Μαρτίου. Από εκείνο το απόγευμα η κυκλοφορία πεζών και οχημάτων μειώθηκε αισθητά και μερικοί άλλοτε πολυσύχναστοι δρόμοι, αυτές τις μέρες είναι κυριολεκτικά άδεια. Ο αυτοπεριορισμός μας είναι αναγκαία προσωρινή συνθήκη, για έξοδο από το σημερινό σκοτεινό μονοπάτι της ανθρωπότητας. **Σελ. 9**

Ανησυχία στα Κατεχόμενα για την υγειονομική ανεπάρκεια

Τεστ και νοσηλευτήρια προβληματίζουν την τ/κ κοινότητα

Η «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ έσπευσε να προλάβει τις εξελίξεις από την πανδημία του κορωνοϊού και από την πρώτη ημέρα της εκδήλωσής του νέου ιού στα Κατεχόμενα έλαβε μια σειρά έκτακτων μέτρων. Ωστόσο, όπως αναφέρουν πληροφορίες της «Κ» από την τ/κ πλευρά η επιτυχία αυτών των μέτρων δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Οι τομείς

της υγείας και της οικονομίας στα Κατεχόμενα βρίσκονται στα όρια τους, ενώ το θηικό της τουρκοκυπριακής κοινότητας, που βλέπει τους ρυθμούς της καθημερινότητάς της να έχουν αλλάξει άρδην, εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, έχει διαταραχθεί. Πέρα από τα τεστ ανησυχία προκαλεί επίσης και το ζήτημα της πρόληψης. **Σελ. 16**

Βαθιές ανάσες για την ατμόσφαιρα από την απαγόρευση κυκλοφορίας

Μείωση των ρύπων ένεκα των νέων περιοριστικών μέτρων

Με την έναρξη της τηλεργασίας προ δύο εβδομάδων και μετά την απαγόρευση της κυκλοφορίας από τις 6 το απόγευμα της Τρίτης 24 Μαρτίου, για περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού, η κίνηση των οχημάτων στους δρόμους μειώθηκε κατά 50%. Η μείωση αυτή έφερε και την κατακόρυφη πτώση των επιπέδων ρύπανσης της ατμόσφαιρας. Σύμφωνα

με τις μετρήσεις του τμήματος Δημοσίων Έργων σε 13 σημεία που μελετήθηκαν και σε περιοχές εκτός Λευκωσίας, οι μειώσεις κυμαίνονται από 65% μέχρι και 82%. Το δίκτυο μετρητών της ποιότητας του αέρα του Τμήματος Επιθεώρησης Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας καταγράφει μειωμένους όλους τους σχετικούς δείκτες. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Αστοχία

Στις πρωτόγνωρες συνθήκες που βιώνουμε, πρωταγωνιστές στην καθημερινότητα του εγκλεισμού μας είναι οι άνθρωποι που μας ενημερώνουν υπεύθυνα για τις εξελίξεις. Κατά βάση δημοσιογράφοι, φωτορεπόρτερ, κινηματογραφιστές, ακολούθως επιστήμονες που εξηγούν και συμβουλεύουν και στη συνέχεια ο υπουργός Υγείας και άλλα στελέχη της κυβέρνησης. Στην κορυφή της πάνδημης ευγνωμοσύνης βρίσκονται οι άνθρωποι της πρώτης γραμμής, γιατροί, νοσηλευτές και άλλο προσωπικό που στελεχώνει τα νοσηλευτικά ιδρύματα. Γι' αυτό έντιμη κ. υπουργέ της Υγείας, την ίδια ώρα που σας συγχαίρουμε για τις άοκνες προσπάθειές σας σε αυτή την κρίση, επιτρέψτε μας να θεωρήσουμε αστοχία την αναφορά στη σημερινή συνέντευξή σας στην «Κ» (σελ. 6) με την οποία αποδίδετε τις ελλείψεις και σε κατάχρηση των αναλώσιμων από επαγγελματίες της υγείας. Στον πόλεμο την ευθύνη δεν τη φέρει ο στρατός.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οκτώ ποιητές της Κύπρου γράφουν στην «Κ» για τον ιό

Οι ποιητές φαίνεται ότι δεν πολυμιλούν, μα και όταν το κάνουν λίγο ίσως τους ακούν. Στην «Κ» οκτώ ποιητές της Κύπρου αφήνουν το δικό τους αποτύπωμα, προσφέρουν λέξεις, και μια απάντηση σε μια ερώτηση, που μπορεί να μην έχει κρυσταλλωμένη απόκριση. Οκτώ ποιήματα από οκτώ δημιουργούς γιατί δεν είναι κακό να ακούμε καμιά φορά και τους ποιητές. **Ζωή, σελ. 1**

ΙΔΕΕΣ

Μπορεί μια πανδημία να είναι και φορέας θετικών εξελίξεων

Οπωσδήποτε διανύουμε στιγμές ιστορικές, με τις επιπτώσεις στην ανθρωπότητα να μην είναι ακόμα υπολογίσιμες. Ωστόσο, μετά από κάθε κρίση μπορεί ο άνθρωπος να πάρει μαθήματα για να δημιουργήσει ένα πιο ευνοϊκό μέλλον. Ο μαύρος θάνατος του 1348-1352 συντράξε την Ευρώπη, αλλά έγινε και αιτία για πολλές αλλαγές. Άραγε από τον κορωνοϊό πόσο διαφορετικοί θα βγούμε; **Ζωή, σελ. 3**

ΣΚΕΨΕΙΣ

Η καλλιτεχνική στασιμότητα θα φέρει μια άλλη αναγέννηση;

Μερικές φορές, οι δυσκολίες της ζωής να αναγκάσουν ή να αποτελέσουν κίνητρο για κάποιους καλλιτέχνες να βγουν από την άνεσή τους και να πειραματιστούν με νέες ιδέες. Ίσως και ορισμένοι να αποτυπώσουν τις δυσκολίες, τον πόνο, την ανησυχία μέσα από τα έργα τους. Ίσως να «γεννηθούν» νέες ιδέες, έχοντας πάρει οι καλλιτέχνες αποστάσεις από τον θόρυβο της ρουτίνας. **Ζωή, σελ. 5**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

λύση ONE Μία λύση δανεισμού, για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προϋπόθεση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρέωσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

ΙΝΓΚ ως ακρογωνιαίος λίθος

Το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου (ΙΝΓΚ) είναι ένας δικοινοτικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που ειδικεύεται στη νευρολογία, τη μοριακή βιολογία και όλες τις πτυχές της ανθρώπινης γενετικής. Συνεργάζεται στενά με την κυπριακή κυβέρνηση, τους ιδιωτικούς γιατρούς και επιστήμονες, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και με οργανισμούς και πανεπιστήμια από το εξωτερικό. Αυτά αναφέρονται σαν βιογραφικό σημείωμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου. Το ΙΝΓΚ, το γνωρίζω από της ιδρύσεώς του, όπως ξέρω και πολλούς από τους επιστήμονες του, γιατί είχα μαζί τους μια συνάντηση ειδικού ενδιαφέροντος. Αυτό το σπουδαίο και κορυφαίο επιστημονικό ίδρυμα του τόπου μας εσχάτως έγινε για άλλη μια φορά σημείο αναφοράς για τον ανώνυμο, τον αναξιοπαθούντα άνθρωπο του μαρτυρικού μας τόπου, καθώς ευρισκόμενο στο επίκεντρο της δραστηριότητας για καταπολέμηση του κορωνοϊού έκανε μέχρι σήμερα πέραν των 4000 αναλύσεων και έδωσε αξιόπιστα αποτελέσματα, συνδράμοντας καθοριστικά στην προσπάθεια κατά της επιδημίας. Το ΙΝΓΚ, όπως από της ιδρύσεώς του το 1990, έτσι και σήμερα, όχι μόνο δεν εκμεταλλεύτηκε τη δυνατότητα προβολής που θα μπορούσε να έχει, βγαίνοντας στα κανάλια και σε κάθε λογής προβολέα της δημοσιότητας, αλλά όταν μιλάει, συνήθως διά του χαμηλών τόνων επιστημονικού διευθυντή του Λεωνίδα Φυλακτού ή και άλλων επιστημόνων του, το κάνει σοβάρα και οικονομικά, λέγοντας τα απολύτως αναγκαία. Πρόκειται για μια παράδοση που οικοδομήθηκε μέσα από την αυτογνωσία των επιστημόνων που το στελεχώνουν. Επιστήμονες που ισορροπούν καθημερινά στο τεταμένο σχοινί της επίπονης επιστημονικής δουλειάς και έρευνας που χρειάζεται να κάνουν και του ανθρώπινου πόνου και της αγωνίας των ασθενών που καθημερινά αναζητούν από αυτούς την προσοχή και τη φροντίδα. Επιστήμονες με τους οποίους, οι αναξιοπαθόντες συνάνθρωποι μας, μοιράζονται –κάποτε για μια ολόκληρη ζωή– όσα και ό,τι με κανένα άλλο δεν μπορούν. Κι όμως υπήρξαν στιγμές που οι άνθρωποι του ΙΝΓΚ λιοιδορήθηκαν και διασύρθηκαν δημόσιως όσο λίγοι σε αυτό τον τόπο. Πρωταγωνιστές τέτοιων αθλιότητων υπήρξαν υψηλά ιστάμενοι

κυβερνητικοί αξιωματούχοι, βουλευτές, κομματικοί ταγοί και διάφοροι σφουγγοκωλάριοι τους καθώς επίσης και οργανώσεις, όπως η Επιτροπή Συγγενών Αγνοουμένων και Αδελφών Αιχμαλώτων. Να θυμίσω σε όσους το ξεχνούν αλλά για να μάθουν και όσοι το αγνοούν ότι ήταν το ΙΝΓΚ που δημιούργησε την τράπεζα γενετικού υλικού αγνοουμένων, για την οποία εργαζόνταν Ε/κ και Τ/κ επιστήμονες. Πριν από μερικά χρόνια επειδή η Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων (ΔΕΑ) θεωρούσε ότι ήταν υπέρνω όλων, ξεκίνησε μια εκστρατεία υπόσκαψης του ΙΝΓΚ, αμφισβητώντας αποτελέσματα των εξετάσεων DNA, με στόχο να αρπάξει την τράπεζα γενετικού υλικού από το Ινστιτούτο και να δημιουργήσει «δικό» της εργαστήριο αναλύσεων. Στην εκστρατεία, όσοι έχετε μνήμη και θυμάστε, διασύρθηκαν σκαιώς επιστήμονες αλλά και το Δ.Σ. του ΙΝΓΚ. Τα πρακτικά της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων και Αγνοουμένων είναι αδιάψευστος μάρτυρας, όπως σεμνύνομαι να αναφέρω και τα δικά μου ρεπορτάζ. Σε εκείνα τα πρακτικά θα βρείτε και δηλώσεις του τότε υπουργού Εξωτερικών, βουλευτών και των μελών της Επιτροπής Συγγενών Αγνοουμένων αλλά και δηλώσεις επιστημόνων του ΙΝΓΚ, όπως του δρ Μάριου Καριόλου προς υπεράσπιση της δουλειάς και της αξιοπρέπειας του Ινστιτούτου. Αποτέλεσμα τη λυσσάλεας εκστρατείας κατά του ΙΝΓΚ ήταν η τράπεζα γενετικού υλικού να περάσει στα χέρια της ΔΕΑ, πλείστα των δειγμάτων να στέλνονται σε εργαστήρια του εξωτερικού, όπως και τα ανάλογα κονδύλια για τα έξοδα. Από τότε το πρόγραμμα για τη διακρίβωση της τύχης των αγνοουμένων πήρε την κατιούσα κι έφτασε σήμερα να έχει βαλτώσει, καθώς οι μισοί των αγνοουμένων δεν έχουν ακόμα εντοπισθεί, ενώ ο λογαριασμός έφτασε τα 25 εκατ. Όμως, οι αυτουργοί όχι μόνο δεν απολογήθηκαν αλλά απολαμβάνουν ακόμα παχυλούς μισθούς ή και συντάξεις χωρίς να έχουν σταματήσει την υπόσκαψης της πιο τραγικής πτυχής της κυπριακής τραγωδίας. Στον τόπο που αποδεδειγμένα πια δεν ευδοκίμει η λογοδοσία, μόνο το ΙΝΓΚ, έμεινε να κρατεί ψηλά τη σημαία της αξιοπρέπειας και της αυθεντικής αγάπης στην πατρίδα. Υποκλίνομαι.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Τα διατάγματα του Ιωάννου και η συγκίνηση του Νίκαρου

-Θεέ μου τι ανέλαβα, το Υπουργείο Υγείας ή Άμυνας;

Ούτε στα πιο τρελά του όνειρα, ούτε στους χειρότερους εφιάλτες του μπορούσε να δει ο Κωνσταντίνος Ιωάννου ότι ένα έτος μετά την ανάληψη του υπουργείου Υγείας θα εξέδιδε διατάγματα, τα οποία θα καθόριζαν τη ζωή και την καθημερινότητα όλων των Κυπρίων κατά τρόπο τραγικό. Μπορεί ο φίλος και προκάτοχός του Γιώργος Παμπορίδης να τον είχε προειδοποιήσει για τις κακοτοπιές και τα προβλήματα του Υπουργείου Υγείας, για τις προκλήσεις και τα συμφέροντα στο ΓΕΣΥ, αλλά με τίποτα δεν μπορούσε να φανταστεί πόσο... θεαματική θα ήταν η δική του θητεία στο πολύπαθο υπουργείο.

Με δικά του διατάγματα και τρεξίματα ρυθμίζεται τις τελευταίες εβδομάδες η ζωή μας εν μέσω των τραγικών ειδήσεων για απώλειες από τον κορωνοϊό. Και είναι όντως αξιοθαύμαστη η αντοχή του παρά την κούραση, την απηνία και την ένταση να διατηρεί ένα λόγο στιβαρό, μια επιχειρηματολογία που πείθει και ενώνει. Αν δεν είχε και την ανάγκη να απαντά σε λογής, λογής βλακώδεις «απορίες» και αιτιάσεις...

Όπως ακούω από πηγή μου που γνωρίζει καλά τα του Λόφου, ο Νίκαρος τον έχει πλειστάκις συχαρεί για την αφοσίωσή του. Και όχι μόνον αυτόν αλλά και τον Κωνσταντίνο Πετρίδη και τη Ζέτα και τον Νουρή και τον Καρούσο και τους άλλους υπουργούς του αλλά και τον Κωνσταντίνο Ηροδότου, τον κεντρικό τραπέζιτη, «ο οποίος και υπάρχει και συμμετέχει και σκέφτεται και αποφασίζει». Σας το ξαναγράψω: Η επένδυση του Νίκαρου στους Κωνσταντίνους αποδεικνύεται... χρυσόφορα.

Σας είχα γράψει σε προηγούμενες στήλες για την ανάγκη η κυβέρνηση και το Υπουργείο Υγείας να θωρακίσει τα νοσοκομεία και να στηρίξει τους επαγγελματίες υγείας που δίνουν τη μάχη στην πρώτη γραμμή του μετώπου. Και ασφαλώς τις ευθύνες του συστήματος που ταλαιπωρεί ιδιαίτερα τους επαγγελματίες υγείας σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης τις φορτώνεται ο πολιτικός προϊστάμενος και η κυβέρνηση. Και υπάρχουν πολλά που πρέπει να αναθεωρηθούν, να αντικατασταθούν, να αλλάξουν. Μόλις όμως περάσει η μπόρα και ο συναγερμός. Όχι την ώρα που αγκομαχώντας τρέχουν όλοι να προλάβουν τα χειρότερα, με λειψό προσωπικό και ανάλωσιμα. Και όσοι με πάσα ευκολία καταφεύγουν σε ανέξοδη κριτική και μουρμούρα που

μόνο προβλήματα προκαλεί ας κάνουν λίγη υπομονή. Θα έχουν τον χρόνο να τα πουν και να τα ξαναπουν, ακόμη και να απεργήσουν για να πετύχουν αλλαγές. Τώρα εκείνο που χρειάζεται είναι η στοχοπροσέλωση και σοβαρότητα. Αν μη τι άλλο ας συγκρατηθούν για να μην απολέσουν την όποια αξιοπιστία τους έμεινε. Όλοι βλέπουμε, ακούμε, διαβάζουμε και κρίνουμε...

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα που προέκυψαν από την κρίση του κορωνοϊού και δεν έχει ακόμα αντιμετωπίσει ικανοποιητικά η κυβέρνηση είναι ο επαναπατρισμός των Κυπρίων που βρίσκονται στο εξωτερικό. Και ειδικά των φοιτητών, κάποιοι από τους οποίους έχουν εγκλωβιστεί σε χώρες που ο κορωνοϊός βρίσκεται σε έξαρση. Οι αναβολές στην αντιμετώπισή του, όσο αναγκαίες κι αν είναι για τη λειτουργία του συστήματος υγείας, δεν λύνουν το πρόβλημα.

Οι πιέσεις προς το Υπουργείο Εξωτερικών είναι, απ' όσα ακούω, έντονες και δεν αποκλείεται σύντομα να εκδηλωθούν ακόμα πιο δυναμικά. Όπως μαθαίνω, το υπουργείο μελετά τη ναύλωση ειδικών πτήσεων για μεταφορά Κυπρίων, φοιτητών και άλλων, με προτεραιότητα για όσους αντιμετωπίζουν θέματα υγείας ή άλλα προβλήματα, αλλά οι εξελίξεις κινούνται αργά.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ**80 χρόνια πριν στην «Κ»**
29.III.1940

ΓΚΑΛΟΠ: Φαίνεται ότι η επιστήμη της στατιστικής δύναται να κατατάξει όχι μόνον τα φυσικά φαινόμενα, και τα πολιτικά και κοινωνικά, αλλά ακόμη και να πειθαρχήσει, να ρυθμίσει τους ηθικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Αυτήν την γνώμη φαίνεται ότι έχει ο διάσημος Αμερικανός στατιστικός δόκτωρ Τζωρτζ Γκάλοπ [φωτ. καθιστός], ο οποίος ίδρυσε και διευθίνει ένα παράδοξον ινστιτούτον στατιστικών ερευνών, που εδρεύει εις την Ουάσιγκτων. Κατ' αυτές ο δόκτωρ Γκάλοπ ηχογράφησε π.χ. με το τι σκέπτονται οι ελγόντες περί της συζύγου του προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών, της κυρίας Ρούζβελτ. Η «πρώτη κυρία της Αμερικής», της οποίας το μερίδιμα έχει φωτογραφηθή κατά την τελευταίαν οκταετίαν εις όλα τα περιοδικά των Ην. Πολιτειών, είναι περισσότερο δημοφιλής από τον σύζυγόν της. «Με την ευφυΐαν της και την ικανότητά της –είτε κάποιος– δίδει το παράδειγμα εις τας Αμερικανίδας». Είς ερώτησιν τηθείσαν υπό του Ινστιτούτου: «Εγκρίνετε την συμπεριφοράν της κυρίας Ρούζβελτ ως πρώτης κυρίας της Αμερικανικής Δημοκρατίας, τα 58% των ελγόντων απήντησαν να και τα 32% όχι.

Με άριστα
το 10

1 Στην αμέλεια. Η οποία είναι εγκληματική εκ μέρους των υπευθύνων, να βλέπουν να έρχεται ο ιός κατά πάνω τους και πάνω μας και να μην παραγγέλνουν αναλώσιμα υλικά προφύλαξης. Τα περί Ευρώπης και άλλων τινών που δεν μας βοηθά είναι blame game.

2 Στην αφέλεια. Ναι μεν οι μεν δεν μερίμνησαν να έχουν μεγάλα αποθέματα αναλώσιμων αλλά και αναπνευστήρων, οι δε όμως, οι γιατροί και νοσοκόμοι, λειτούργησαν εγκληματικά φέροντας τον ιό στα νοσοκομεία μετατρέποντάς τα σε εκκολλητήρια του ιού. Business not as usual.

3 Στις διαφορές. Για ακόμη μία φορά οι μικροί της πολιτικής σκηνής έδειξαν γιατί θα παραμείνουν τέτοιοι, αλλά και οι μεγάλοι γιατί είναι τέτοιοι. Δεν κάνει disturb το σύστημα Σιζ ή με μπουρδολογίες και μάσκες στην Ολομέλεια. Φέρτε τα παιδιά του λαού πίσω; Really?

4 Στο καντόνιο. Στην Πάφο που λέτε ο ιός έγινε γιος του Φαίδωνα και μπήκε στο «σπίτι» του αγέρωκου κυβερνήτη της, σπέρνοντας τον πανικό σε μια πόλη που βασικά δεν έχει πλέον νοσοκομείο. Φοβούνται ρε οι Παφίτες τον κορωνοϊό; Αυ-

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ****«Τα παιδιά είναι απρόβλεπτα. Ποτέ δεν ξέρεις ποια ασυνέπειά σου θα πιάσουν την επόμενη φορά. Φράνκλιν Τζόνσον**

τοί όχι, αλλά οι λοιποί Κύπριοι πλέον σε ρωτούν αν είσαι από την Πάφο και στρίβουν. Προβλέπω πως το ανέκδοτο θα γίνει πραγματικότητα. Θα κλείσει το τούνελ.

5 Στο κράτος. Βέβαια, λίγο δύσκολο να γίνει αυτό. Ο Φαίδωνας θα το ήθελε να έχει πλέον το δικό του κρατίδιο, αλλά ρώτησε τους Παφίτες διοικητές της Λευ-

κωσίας, Νίκο -Θείο Βρέφος- Χριστοδουλίδη, Φούλη και τον ICE MAN Χάρη;

6 Στην μπάρτερ. Τελικά οι αδερφοί μας είναι εξ αίματος όχι εκ αγχιστείας. Όπως εμείς δεν φέραμε αρκετά αναλώσιμα αυτοί δεν έφεραν τα σωστά τεστ. Μουσταφουδίν μου καλό, δώσε μας μάσκες να σου δώσουμε τεστ.

7 Στον ψηλό. Ό,τι και να πει κάποιος ο υπουργός Υγείας κερδίζει το επικοινωνιακό παιχνίδι. Άπειρος μεν, ακολουθώντας τη λογική δε, εξελίσσεται σε κυβερνητικό πλεονέκτημα. Προβλέπω να κάνουν κόμμα οι κουμπάροι.

8 Στην κοινότητα. Τελικά στα δύσκολα είναι που φαίνονται οι χαρακτήρες, ε αγαπημένοι μου καθηγητές πανεπιστημίων; Ψάχνω κάπου να διαβάσω ένα κείμενό σας για τις αλλαγές που έφερε ο κορωνοϊός, σε κοινωνία, διεθνή τάξη, πολιτική οικονομία, και δεν βρίσκω τίποτα και ουθενά. Φαντάζομαι φυλάτε τη φαιά ουσία σας για τα συγγράμματά σας που θα δημοσιευθούν στο εξωτερικό.

9 Στην εκδίκηση. Σε αντίθεση με την κρίση του 2008 και την δικιά μας του 2013, όπου ίσχυσε το «όπου μικρός και η μοίρα του» σε αυτήν, είναι ευλογία να είναι μικρός και ελεγχόμενος. Προβλέπω πως θα ξεμπερδέψουμε γρήγορα εμείς και θα παρακολουθούμε με κλειστά ασροδρόμια τους μεγάλους να παλεύουν με τη Λερναία Ύδρα.

10 Στη στιγμή. Η πολιτική είναι τάιμινγκ, αγάπες μου, ακούστηκε να λέει πίσω από την πόρτα παίζοντας με τα παγάκια μέσα στο Famous Crouse. Ο καραμπινάς.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΙΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Οικονομία δυνάμεων και πλάνο για νοσοκομεία

Η ομαλόποιηση της κατάστασης στη χώρα περνά μέσα από την επαναφορά των δημόσιων νοσηλευτηρίων στην κανονικότητα

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Η υγειονομική κρίση που ξέσπασε ανά το παγκόσμιο έχει ως αποτέλεσμα την προ των πυλών έλλειψη αναλωσίμων. Βέβαια, προς το παρόν η κατάσταση φαίνεται ότι είναι διαχειρίσιμη, ωστόσο οι αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας βρίσκονται σε αναβρασμό προκειμένου να εξασφαλιστούν το συντομότερο δυνατόν οι απαραίτητες ποσότητες αναλωσίμων υλικών, όπως στολές και μάσκες για τους επαγγελματίες υγείας της πρώτης γραμμής. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι, όσον αφορά τα δημόσια νοσηλευτήρια, θα καταβληθούν προσπάθειες όπως γίνει η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη εξοικονόμηση δυνάμεων, ενόψει της κρίσιμης περιόδου για την αύξηση των κρουσμάτων κορωνοϊού στην Κύπρο. Εξάλλου, καλά ενημερωμένες πηγές αναφέρουν ότι εντός της επόμενης εβδομάδας αναμένεται η κατάρτιση ενός πλάνου που θα αφορά στη διαχείριση των νοσοκομείων.

Σύμφωνα με πηγές με εμπλοκή στις διαδικασίες, ο εξοπλισμός στα νοσηλευτήρια έχει επάρκεια μέχρι περίπου την ερχόμενη βδομάδα, ωστόσο καταβάλλονται προσπάθειες σε πολλά επίπεδα, ώστε να εξασφαλιστούν κάποιες ποσότητες πολύ σύντομα. Το μεσημέρι της Κυριακής 29 Μαρτίου αναμένεται να φτάσει στην Κύπρο αεροπλάνο, προερχόμενο από την Κίνα, με στολές. Η Κύπρος, σύμφωνα με πληροφορίες, θα επωφεληθεί με περίπου χίλιες ειδικές στολές, ενώ ο τελικός προορισμός του φορτίου θα είναι η Ελλάδα, η οποία θα παραλάβει τη μεγαλύτερη ποσότητα. Αξίζει να σημειωθεί, παράλληλα, ότι η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ζητήσει βοήθεια για την προμήθεια αναλωσίμων από τη Ρωσία

και από το γειτονικό Ισραήλ, το οποίο ήδη έχει ανταποκριθεί θετικά στο αίτημα του Προέδρου της Δημοκρατίας, Νίκου Αναστασιάδη, για την αποστολή 50 αναπνευστήρων.

Όπως ανέφερε στην «Κ» ο υπουργός Μεταφορών, Γιάννης Καρούσος, το Υπουργείο του έχει αποταθεί στο Υπουργείο Υγείας, καθώς και σε όλους όσοι επιθυμούν να συνδράμουν τις προσπάθειες για εξοπλισμό των δημοσίων νοσηλευτηρίων, όπως υποβάλουν τις προτάσεις τους. Συγκεκριμένα, εξήγησε ότι τόσο το Υπουργείο Υγείας όσο και η Βουλή, υπό τον συντονισμό του προέδρου της, Δημήτρη Συλλούρη, αναμένεται

Αρχές της ερχόμενης βδομάδας συζητείται πλάνο που έχει καταρτιστεί από τον ΟΚΥΠΥ, σε ενδεχόμενη αύξηση των περιστατικών.

ότι θα υποβάλουν το αίτημά τους στο Υπουργείο Μεταφορών, το οποίο θα προχωρήσει στη ναύλωση πτήσης cargo για την Κίνα την ερχόμενη εβδομάδα. Συγκεκριμένα, όλοι όσοι επιθυμούν να βοηθήσουν, ανέφερε ο κ. Καρούσος, πρέπει να υποβάλουν στο Υπουργείο Μεταφορών στοιχεία όπως το είδος του εξοπλισμού, ο όγκος, το βάρος και η περιγραφή. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να υποβληθούν μέχρι τη Δευτέρα 30 Μαρτίου, ώστε να προχωρήσει και η διαδικασία ναύλωσης του αεροπλάνου για την Κίνα. Μέχρι το βράδυ της Παρασκευής 27 Μαρτίου, όλα τα Υπουργεία βρίσκονταν στη διαδικασία της ολοκλήρωσης των δικών τους διαδικασιών για την

Χωρίς την πλήρη επαναλειτουργία των νοσοκομείων –κάποια τμήματα είναι ήδη σε θέση να το πράξουν– γίνεται εξοικονόμηση του εξοπλισμού και των αναλωσίμων, καθώς και των δυνάμεων των μελών του προσωπικού.

παραγγελία που επιθυμούσαν, αναφορικά με τον εξοπλισμό.

Ορθολογιστική χρήση

Ο ΟΚΥΠΥ εργοδοτεί περίπου επτά χιλιάδες άτομα, ωστόσο, δεν χρειάζεται όλοι να χρησιμοποιούν τον προστατευτικό εξοπλισμό, τονίζει αρμόδια πηγή στην «Κ». Συγκεκριμένα, αναλόγως του πόστου τους και της φύσης των καθηκόντων τους, η ομάδα των επιδημιολόγων έχει καταρτίσει πρωτόκολλα τα οποία προβλέπουν τον εξοπλισμό που πρέπει να φέρει ο κάθε ένας επαγγελματία υγείας. Ωστόσο, παρατηρείται σύμφωνα με πηγές του Υπουργείου Υγείας ότι γίνεται κατάχρηση του προστατευτικού εξοπλισμού από το

προσωπικό, κυρίως εξαιτίας του φόβου μετάδοσης του κορωνοϊού, με αποτέλεσμα να προκύπτουν αυξημένες ανάγκες για τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο καταβάλλονται προσπάθειες για να γίνεται ορθολογιστική χρήση του εξοπλισμού, μέχρι να καταφθάσουν οι προμήθειες από την Κίνα ή/και να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή ποσότητα, ώστε οι επαγγελματίες υγείας να αισθάνονται ασφαλείς. Παράλληλα, πρόβλημα παρατηρείται και όσον αφορά στην επάρκεια των αντιδραστηρίων για τις εξετάσεις κορωνοϊού στην Κύπρο. «Πόλεμος» βρίσκεται σε εξέλιξη, σε διεθνές επίπεδο, ώστε οι χώρες να εξασφαλί-

σουν τις ποσότητες που χρειάζεται η καθεμιά, καθώς οι ΗΠΑ σύμφωνα με τις πληροφορίες, έχουν δεσμεύσει ένα σεβαστό αριθμό υλικών απαραίτητων για τη διενέργεια των εξετάσεων, ενώ Ιταλία και Γαλλία, οι οποίες παράγουν τα εν λόγω αντιδραστήρια, φέρονταν να μην είναι διατεθειμένες να τα εξάγουν καθώς προσπαθούν να εξασφαλίσουν τη δική τους επάρκεια σε υλικά. Πηγές της «Κ» στις Βρυξέλλες ωστόσο δήλωσαν πως η «εωστρέφεια» των μεγάλων χωρών φαίνεται να έχει ξεπεραστεί μετά από έντονες παραστάσεις της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ούρσουλα φον Ντε Λάινερ. Ο υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Ιωάννου, σύμφωνα με πηγές της «Κ», έθεσε το ζήτημα του εξοπλισμού και των υλικών σε επίπεδο συνόδου των Ευρωπαϊκών ομολόγων του, καθώς η Κύπρος είναι μικρή χώρα, με αποτέλεσμα οι ποσότητες που παραγγέλλει να είναι κατά πολύ μικρότερες από άλλες χώρες και γι' αυτό φαίνεται ότι δεν λαμβάνεται υπ' όψιν. Ως εκ τούτου, η Κύπρος και άλλες μικρότερες χώρες προσπαθούν να αντεπεξέλθουν με τις ελάχιστες ποσότητες που μπορούν να εξασφαλίσουν.

Νέο πλάνο

Βάσει σχεδιασμού, καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να γίνει εξοικονόμηση δυνάμεων, αυτή την περίοδο στα δημόσια νοσοκομεία, αναφέρουν στην «Κ» πηγές με γνώση της κατάστασης. Το γεγονός ότι, πλέον, δεν δέχονται νέους ασθενείς και επισκέψεις, λειτουργεί καταλυτικά υπέρ της προστασίας των επαγγελματιών υγείας, καθώς αποφεύγεται η πιθανή εισαγωγή νέων κρουσμάτων κορωνοϊού σε αυτά. Μάλιστα, εκτιμάται ότι για τις επόμενες δύο εβδομάδες δεν φαίνεται ότι θα τε-

θούν σε πλήρη επαναλειτουργία τα νοσοκομεία, καθώς αυτή είναι η κρίσιμη περίοδος για την ενδεχόμενη έξαρση της νόσου COVID-19 στην Κύπρο, οπότε οι μεγαλύτερες ανάγκες αναμένεται ότι θα προκύψουν εντός αυτού του διαστήματος. Χωρίς την πλήρη επαναλειτουργία των νοσοκομείων –κάποια τμήματα είναι ήδη σε θέση να το πράξουν– γίνεται εξοικονόμηση του εξοπλισμού και των αναλωσίμων, ενώ δίνεται χρόνος και σε επαγγελματίες υγείας για να οργανωθούν, ακόμα και να αποφορτιστούν μερικές ενόψει ενδεχόμενης αύξησης των κρουσμάτων. Με δεδομένο το γεγονός πως για να ομαλοποιηθεί η σημερινή κατάσταση καραντίνας των πολιτών είναι κρίσιμη η επαναλειτουργία των δημοσίων νοσοκομείων και ο κατάλληλος εξοπλισμός τους με αναλώσιμα υλικά προστασίας των επαγγελματιών υγείας, αλλά και η ενίσχυση των ΜΕΘ με επιπλέον αναπνευστήρες. Μάλιστα, όπως πληροφορείται η «Κ», αρχές της ερχόμενης βδομάδας, συνέρχεται μέσω τηλεδιάσκεψης το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΚΥΠΥ, ώστε να συζητήσει το πλάνο που έχει καταρτιστεί και αφορά στην αύξηση των κρεβατιών στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας των δημοσίων νοσηλευτηρίων. Οι προσδοκίες της κυβέρνησης πέραν της ορθολογιστικής διαχείρισης του υλικού επικεντρώνονται στις προμήθειες και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίες αναμένονται στην Κύπρο σε 3 με 4 βδομάδες. Πηγές της «Κ» που γνωρίζουν από πρώτο χέρι τους σχεδιασμούς της επόμενης μέρας, τόνισαν εμφαντικά πως «χωρίς άρτια εξοπλισμένα νοσηλευτήρια δεν υπάρχει περίπτωση άρσης των μέτρων καραντίνας και επαναφοράς της συνδεσιμότητας της χώρας με το εξωτερικό».

Η καλύτερη τράπεζα... είναι ο καναπές σου.

Τώρα ελέγχεις τους λογαριασμούς όλων των πιο κάτω ξένων & κυπριακών τραπεζών από ένα σημείο.

Μόνο στην 1bank.

Για άμεση πρόσβαση στους λογαριασμούς τραπεζών σε Κύπρο και Αγγλία από μόνο ένα σημείο, μπες τώρα στην **1bank** και σύνδεσε τους λογαριασμούς που έχεις στις ακόλουθες τράπεζες.

• ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ • BANK OF SCOTLAND
• BARCLAYS BANK • FIRST DIRECT BANK
• HALIFAX BANK • HSBC BANK • RBS BANK
• LLOYDS BANK • MARKS & SPENCER BANK
• NATWEST BANK

bankofcyprus.com.cy

Τράπεζα Κύπρου

Δημιουργούμε ένα τείχος κατά του κορωνοϊού

Η δρ Ζωή Πανά λέει ότι μέτρα προσωπικής υγιεινής είναι ο ακρογωνιαίος λίθος αντιμετώπισης της διασποράς της νόσου

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΟ ΛΥΤΡΑ**

Για έναν αγώνα στον οποίο όλοι είμαστε υπεύθυνοι κάνει λόγο η δρ Ζωή Δωροθέα Πανά, μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής του Υπουργού Υγείας και εξειδικευθείσα στο Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Λοιμωδών Νοσημάτων στο Johns Hopkins Hospital. Μέσω της συνέντευξης που παραχώρησε στην «Κ», ζητάει την υπομονή και την εμπιστοσύνη από τους πολίτες, καθώς τα μέτρα που λαμβάνονται εκτιμά ότι θα χρειαστεί χρόνος μερικών εβδομάδων για να δείξουν τα πρώτα αποτελέσματα. Τονίζει ότι η απομόνωση του κόσμου σκοπό έχει να δημιουργήσει ένα τείχος κατά της εξάπλωσης του ιού, ώστε να αποφευχθεί τυχόν «αναζωπύρωση» της πανδημίας, καθώς δεν έχουμε παγκοσμίως πολλά «όπλα» κατά του νέου κορωνοϊού.

–Δρ Πανά, πώς ακριβώς ο ιός επιδρά στον ανθρώπινο οργανισμό; Μπορούμε να πούμε ότι κινδυνεύουμε όλοι, τελικά, δεδομένου του θανάτου ανθρώπων με ελεύθερο ιατρικό ιστορικό;

–Ο συγκεκριμένος κορωνοϊός αρχικά προσκολλάται στα κύτταρα του ανώτερου αναπνευστικού συστήματος μέσω συγκεκριμένων υποδοχέων που εντοπίζονται πάνω στα κύτταρά μας (ACE2 υποδοχείς), έπειτα εισέρχονται στα κύτταρα και χρησιμοποιώντας –πρακτικά αξιοποιώντας– τους δικούς μας κυτταρικούς μηχανισμούς και πολλαπλασιάζονται εντός του αναπνευστικού συστήματος. Σε κάποια προσβεβλημένα άτομα, η λοίμωξη προχωράει και στο κατώτερο αναπνευστικό, προκαλώντας ιογενή πνευμονία. Κλινικά συμπτώματα σε αυτή τη φάση είναι κυρίως η δύσπνοια. Σε κάποια από αυτά τα άτομα το ανοσοποιητικό υπερδραστηριοποιείται, άγνωστο γιατί και τότε ακριβώς, με αποτέλεσμα να έχουμε υπερπαραγωγή ουσιών που προκαλούν φλεγμονή. Με αυτή την «καταιγίδα των κυτταροκινών» ο πνευμονικός ιστός προσβάλλεται, έχουμε βλάβες του πνευμονικού παρεγχύματος, ο ασθενής πλέον εμφανίζει οξεία αναπνευστική δυσχέρεια και χρειάζεται υποστήριξη του αναπνευστικού. Αδρά το 80% των προσβεβλημένων από COVID-19 θα παρουσιάσει την πρώτη φάση (ήπια

Για να αποφύγουμε το ενδεχόμενο της «αναζωπύρωσης» της πανδημίας χρειάζεται ευλαβική συμμόρφωση και υπομονή από τους πολίτες, γι' αυτό προχωρούμε με μικρά βήματα, καθώς δεν έχουμε πολλά «όπλα».

νόσηση), περίπου 15% τη δεύτερη φάση (της πιο σοβαρής ιογενούς πνευμονίας) και περίπου 5% την τρίτη φάση (σοβαρή νόσηση) που είναι κρίσιμη. Εννοείται ότι όλα δυναμικά μπορεί να προσβληθούμε από τον συγκεκριμένο ιό. Το θέμα είναι ποιος θα παρουσιάσει τη σοβαρή μορφή της COVID-19 νόσου. Για αυτό έχουμε διατυπώσει και τις ομάδες υψηλού κινδύνου, τις ευπαθείς ομάδες που πρέπει να σεβαστούμε και να προστατέψουμε.

–Τα αυστηρά μέτρα στην Κύπρο ελήφθησαν τη σωστή χρονική στιγμή; Τι κρίνεται ότι έγινε σωστά και τι ενδεχομένως να έγινε λάθος, μέχρι στιγμής;

–Κατ' αρχάς δεν είμαι πολιτικός και σε καμία περίπτωση δεν είμαι το αρμόδιο άτομο για να σχολιάσω τις στρατηγικές που ακολουθούνται στις διάφορες επιμέρους ευρωπαϊκές χώρες. Εντούτοις, αναφορικά με την Κυπριακή Δημοκρατία, οφείλω να πω ότι ο υπουργός Υγείας, το επιτελείο του και η Επιτροπή ενωμένοι κάνουν έναν συνεχή και δύσκολο αγώνα και το αποτέλεσμα των μέτρων εξαρτάται τώρα από την ανταπόκριση και τη συμμόρφωση του πολίτη. Συνεπώς η λήψη των αυστηρών μέτρων είναι αναγκαία από την πλευρά της πολιτείας και η αυστηρή και ευλαβική τήρησή τους από τους πολίτες είναι επιτακτική για να είναι τα μέτρα αποτελεσματικά. Σε αυτό τον αγώνα όλοι είμαστε υπεύθυνοι. Όπως έχω προαναφέρει τα επιδημιολογικά δεδομένα που λαμβάνουμε από κάθε χώρα είναι αδρά και η ακριβής ερμηνεία τους θα γίνει αργότερα. Σημασία έχει να παρακολουθούμε τις εξελίξεις σε τοπικό και διεθνές επίπεδο και να κινούμαστε ανάλογα και βάσει αυτών.

Απαιτείται χρόνος μερικών εβδομάδων ώστε να δούμε κατά πόσον τα μέτρα που λαμβάνονται φέρνουν τα ποθητά αποτελέσματα, δηλώνει στην «Κ» η δρ Πανά, μέλος της συμβουλευτικής ομάδας του Υπ. Υγείας.

–Πότε να αναμένουμε να δούμε τα θετικά αποτελέσματα των αυστηρότερων μέτρων που λαμβάνονται σήμερα;

–Πάντοτε η κατάσταση σε μία επιδημία είναι δυναμική, σίγουρα οι επιδημικές καμπύλες προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για την πο

ρεία της επιδημίας σε κάθε χώρα. Πάλι σε ένα γενικό πλαίσιο όταν λαμβάνονται μέτρα έχουμε τις πρώτες ενδείξεις το αμέσως επόμενο διάστημα όμως απαιτείται χρόνος κάποιων εβδομάδων για να δούμε πράγματι εάν τα μέτρα ήταν αποτελεσματικά σε βάθος χρόνου και

Μένουμε σπίτι, με κάθε κόστος

–Τελικά, εκτός από τα μέτρα ατομικής υγιεινής, υπάρχουν άλλοι τρόποι, σκευάσματα ή βιταμίνες που μπορούν να μας παρέχουν κάποιου είδους προστασία από τον νέο ιό;

–Όπως ανέφερα η προστασία μας είναι να μείνουμε σπίτι, με κάθε κόστος. Η κοινωνική αποστασιοποίηση και η απομόνωση σε συνδυασμό με την τήρηση των μέτρων προσωπικής υγιεινής είναι το μοναδικό κλειδί της προστασίας μας προς το παρόν. Όλα τα άλλα λειτουργούν επικουρικά σε αυτή τη φάση, εννοείται η καλή διατροφή, η ξεκούραση, όπως και η αισιοδοξία, η ηρεμία και η υπομονή, ώστε όλοι μαζί να αντιμετωπίσουμε αυτή την παγκόσμια πρόκληση. Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να μου επιτρέψετε, κλείνοντας, να εκφράσω την αμέρι

στη συμπαράστασή μου στους συναδέλφους, γιατρούς και νοσηλευτές της Κύπρου που είναι η πρώτη γραμμή σε αυτή τη μάχη, τον υπουργό, κ. Ιωάννου και τη επιτελείο του που πραγματικά εργάζονται νυχθημέρον για να βοηθήσουν τους πολίτες της Κύπρου. Επίσης επειδή είχα την τιμή να γνωρίσω και κάποιες άλλες εργασιακές ομάδες που διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στην αρμονική λειτουργία της κοινωνίας μας αυτήν περίοδο, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις ομάδες διαχείρισης αποβλήτων, το προσωπικό του λιμενικού και κυρίως του πλοηγούς, που με τη σειρά τους προσπαθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο να στηρίζουν ο καθένας σε αυτή την προσπάθεια. Όλοι μαζί θα τα καταφέρουμε!

κυρίως εάν συμβάλλουν στο να μπει κάποια χώρα στη φάση της ύφεσης, του ελέγχου και της καθοδικής πορείας της καμπύλης.

–Πώς θα είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι τα μέτρα θα είναι, πα, καιρός να αρθούν, χωρίς, μάλιστα, να υπάρχει ο κίνδυνος «αναζωπύρωσης» της επιδημίας;

–Εδώ θέλουμε την υπομονή και την εμπιστοσύνη του κάθε πολίτη, γιατί και η παγκόσμια επιστημονική κοινότητα αντιμετωπίζει μια επιδημία με ένα νέο ιό. Οπότε προχωράμε με μικρά βήματα. Σε αυτό τον αγώνα σημασία θα έχει να βγει ένα εμβόλιο. Γίνεται λόγος αυτή την περίοδο για το «φαινόμενο της αγέλης». Όταν πολλά άτομα μέσα σε ένα περιβάλλον έχουν ανοσία, τότε δημιουργείται ένα τείχος που προστατεύει και τους υπόλοιπους στο περιβάλλον, διότι ο ιός δεν μπορεί να «βρει» εύκολα επίνοσα άτομα και έτσι διακόπτεται η αλυσίδα μετάδοσης. Μέχρι όμως να συμβεί αυτό, και για να αποφύγουμε το ενδεχόμενο της αναζωπύρωσης, χρειάζεται ευλαβική συμμόρφωση και υπομονή από τους πολίτες. Αναζωπύρωση θα υπάρξει εάν δεν υπάρχει αυτό το τείχος που πάμε να κάνουμε, δηλαδή να απομονώσουμε τον κόσμο, ώστε ο ιός να μην μπορεί να μεταδοθεί από τον ένα στον άλλο. Δεν έχουμε παγκοσμίως πολλά «όπλα», πορευόμαστε με αυτά που έχουμε σήμερα και ακολουθούμε με ευλάβεια την τήρηση της αυτοαπομόνωσης και κοινωνικής αποστασιοποίησης. Εάν χαλαρώσουμε στην τήρηση, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος αναζωπύρωσης.

–Δεδομένων των εκατοντάδων θανάτων ανά ημέρα που σημειώνονται σε Ιταλία και Ισπανία κυρίως, ποιο είναι ποσοστό θνητότητας του κορωνοϊού; Έχει διαφοροποιηθεί σε σχέση με πριν;

–Εδώ να πούμε ότι το ποσοστό θνητότητας είναι ένας αδρός δείκτης δημολογικός δείκτης διότι θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι στην κοινότητα η ήπια νόσηση μπορεί να υποεκτιμάται και να μην καταγράφεται παγκοσμίως. Οπότε πάλι θα πω ότι η ερμηνεία και κυρίως η σύγκριση τους θέλει προσοχή σε αυτή τη φάση. Υπάρχει και ένας δεύτερος δείκτης, η θνησιμότητα, που υπολογίζεται αναλογικά με τον πληθυσμό της χώρας (συνήθως ανά 100.000 άτομα).

Αδρά η θνητότητα στην Κύπρο είναι αυτή την περίοδο 2,4%, χωρίς να λάβουμε υπόψη παράγοντες κινδύνου και ηλικίες.

–Η χλωροκίνη πώς και γιατί ήρθε στην επιφάνεια; Ποια είναι η αλήθεια και τι πρέπει να γνωρίζει ο κόσμος;

–Η χλωροκίνη είναι ένα παλιό φάρμακο που χρησιμοποιείται ως ανθελμοσιακό, έναντι της ελονοσίας. Παράλληλα φάνηκε ότι μπορεί ως φάρμακο να έχει δράση έναντι των κορωνοϊών. Να τονίσουμε ότι πρόκειται για ένα φάρμακο που μπορεί να παρουσιάσει και παρενέργειες και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρείται πανάκεια για την επιδημία. Υπάρχουν συγκεκριμένοι θεραπευτικοί αλγόριθμοι που ανάλογα με τη σοβαρότητα της νόσου χορηγούν το εν λόγω φάρμακο σε συνδυασμό αγωγής. Εν πάση περιπτώσει, επειδή έχει γίνει θέμα με τη χλωροκίνη και την προμήθειά της, ο θεράπων ιατρός κρίνει και βάσει συγκεκριμένων αλγορίθμων χορηγεί το φάρμακο ως θεραπεία και όχι ως προφύλαξη. Η παραπληροφόρηση αναφορικά με αυτό το θέμα –κατά την ταπεινή μου άποψη– πρέπει άμεσα να τελειώσει και παρακαλούμε τους πολίτες, κανέναν να μην προβεί σε λήψη φαρμάκων χωρίς να έχει την ένδειξη και την υπόδειξη του θεράποντος ιατρού. Όλα τα φάρμακα έχουν παρενέργειες και πρέπει να δίνονται ελεγχόμενα από τον θεράποντα ιατρό.

–Τα μέτρα προσωπικής υγιεινής πόσο αποτελεσματικά είναι και τι ισχύει;

–Δεν είναι απλώς σημαντικά, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για να αντιμετωπίσουμε τη διασπορά της νόσου, δηλαδή το τακτικό και σχολαστικό πλύσιμο των χεριών, ο τακτικός καθαρισμός επιφανειών, μαζί με το μέτρο της απομόνωσης και κοινωνικής αποστασιοποίησης. Αυτά είναι τα μέτρα που αποδίδουν στην κοινότητα. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η χρήση γαντιών δεν προσφέρει προστασία στην κοινότητα, αλλά μόνο το πλύσιμο των χεριών. Το ίδιο ισχύει και για τη χρήση απλής μάσκας στην κοινότητα. Τις φοράμε μόνο όταν έχουμε συμπτώματα για να μη διασπείρουμε τα σταγονίδια μας στον άλλο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Η πολιτική διαχείριση της πανδημίας

Η πολιτική διαχείριση της πανδημίας του COVID-19 αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για τις πολιτικές ηγεσίες των επηρεαζόμενων κρατών, οι οποίες καλούνται να λάβουν δύσκολες αποφάσεις που επηρεάζουν δραστηρικά την ιδιωτική και την δημόσια σφαίρα, με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας. Η σπουδή για τη γρήγορη και αποτελεσματική άσκηση πολιτικής μπορεί να παρασύρει προς αμφιλεγόμενες κατευθύνσεις, καθώς ο δρόμος προς την κόλαση είναι σπαρμένος με καλές προθέσεις.

Όμως η διαχείριση της τρέχουσας κρίσης καθίσταται ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη, εάν βασίζεται στον ορθολογισμό των επιλογών, στην τεκμηρίωση των αποφάσεων, στη διαφάνεια των δεδομένων και στον σεβασμό

των πολιτών. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν να είναι ιδιαίτερα χρήσιμα τα εξής, ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση πως η όποια πολιτική ηγεσία λειτουργεί αποσπασματικά και αντιδραστικά, περιορίζοντας την αποτελεσματικότητά και την αξιοπιστία της:

α) Θα ήταν χρήσιμη η εκπόνηση και η δημοσιοποίηση μιας επιστημονικής μελέτης που να προσδιορίζει τα επιστημονικά δεδομένα και τα αναλυτικά μοντέλα στα οποία βασίζονται οι αποφάσεις της πολιτικής ηγεσίας για την αντιμετώπιση της ασθένειας του κορωνοϊού, έτσι ώστε να διαμορφωθεί ενιαία και τεκμηριωμένη αντίληψη αναφορικά με τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους του ιού, σε συνάρτηση με τα μέτρα που λαμβάνονται και τις δυνατότητες του ιατρικού συστήματος της χώρας,

Με τη σωστή ενημέρωση αποφεύγεται η παραπληροφόρηση, με τον καλό προγραμματισμό αποφεύγεται ο πανικός.

β) Θα ήταν χρήσιμη η διαμόρφωση και η δημοσιοποίηση ενός πρωτοκόλλου, που να καθορίζει την κλιμάκωση των μέτρων αντιμετώπισης της ασθένειας του κορωνοϊού που προγραμματίζεται να ληφθούν από την πολιτική ηγεσία ανάλογα με την εξάπλωση των κρουσμάτων, έτσι ώστε να αποφεύγεται η λήψη βεβιασμένων αποφάσεων υπό την πίεση των γεγονότων,

γ) Θα ήταν χρήσιμος ο σχεδιασμός και η δημοσιοποίηση ενός πλάνου για την αύξηση των αν-

θρώπων πόρων, των νοσοκομειακών υποδομών και του ιατρικού εξοπλισμού, για ανταπόκριση σε πιθανές αυξημένες ανάγκες λόγω ενδεχόμενου πολλαπλασιασμού των κρουσμάτων του κορωνοϊού, έτσι ώστε να γίνει έγκαιρα η κατάλληλη προετοιμασία,

δ) Θα ήταν χρήσιμη η ελάχιστη χαρτογράφηση και διαβούλευση με τα εκάστοτε εμπλεκόμενα και ενδιαφερόμενα μέρη πριν από τη λήψη πολιτικών αποφάσεων, ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμοσιμότητα των μέτρων που λαμβάνονται και να αποφεύγονται οι εκ των υστέρων παλινδρομήσεις,

ε) Θα ήταν χρήσιμη η ετοιμασία και η δημοσιοποίηση μιας έκθεσης εκτιμήσεων των κινδύνων και των επιπτώσεων στην οικονομία από τα μέτρα αντιμετώπισης της ασθένειας του κορωνοϊού, αναλόγως

της αυστηρότητας και της διάρκειας των μέτρων που λαμβάνονται από την πολιτική ηγεσία, έτσι ώστε να προγραμματίζονται εξελικτικά τα ανάλογα οικονομικά μέτρα,

στ) Θα ήταν χρήσιμος ο διεπιστημονικός εμπλουτισμός της επιστημονικής ομάδας που παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη προς την πολιτική ηγεσία, ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλες οι παράμετροι της κρίσης που βρίσκεται σε εξέλιξη, οι οποίες πέρα από τις λοιμωξιολογικές είναι π.χ. πολιτικές, οικονομικές, κοινωνιολογικές, ψυχολογικές και εγκληματολογικές και τέλος, θα ήταν χρήσιμη η διατύπωση και η εφαρμογή ενός κώδικα δημόσιων τοποθετήσεων των πολιτικών και πολιτειακών αξιωματούχων, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι άκριτες πρωτοβουλίες και άστοχες τοποθετήσεις που δεν συνάδουν με την

κρισιμότητα των στιγμών, αναπαράγοντας τον φόβο και τον πανικό.

Η πολιτική διαχείριση της κρίσης μπορεί να καταστεί αποτελεσματικότερη εάν αξιοποιεί ως βασικότερο εταίρο την ίδια την κοινωνία και τους ίδιους τους πολίτες. Με τη σωστή ενημέρωση αποφεύγεται η παραπληροφόρηση, με τον καλό προγραμματισμό αποφεύγεται ο πανικός, και με την έγκαιρη διαβούλευση αποφεύγονται τα λάθη. Εξάλλου, η δημοκρατία είναι το καλύτερο πολιτεύμα, τόσο σε περιόδους ομαλότητας, όσο και σε περιόδους ανωμαλίας, ή –σύμφωνα με την προσφιλή κατά το τελευταίο διάστημα ορολογία – τόσο σε περιόδους ειρήνης, όσο και σε περιόδους πολέμου.

Ο κ. Γιάννης Παναγιώτου είναι πολιτικός επιστήμονας.

“ΜΙΑ ΔΟΣΗ ΓΙΑ
ΟΛΑ ΜΟΥ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ
ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ.”

λύση
ONE Μία λύση
δανεισμού,
για όλα!
www.hellenicbank.com/one

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Σε συνεννόηση με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., γίνεται προσπάθεια επιστροφής Ευρωπαίων, από τρίτες χώρες με πτήσεις που επιχορηγούνται από την Ε.Ε. στα σημεία συγκέντρωσης που έχουν οριστεί. Με βάση τα στοιχεία του ΥΠΕΞ, υπάρχουν Κύπριοι «εγκλωβισμένοι» σε 30 χώρες, χωρίς να υπολογίζεται η Ε.Ε.

Ροή επιστροφών από Παταγονία έως Ν. Ζηλανδία

Επιχείρηση επαναπατρισμού Κυπρίων υπηκόων από τα τέσσερα σημεία του πλανήτη

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η εξήλωση της επιδημίας του κορωνοϊού στην Κύπρο, καθώς και ο συναγερμός που έχει σημάνει για περιορισμό και αναχαίτηση του ιού, έχει επισκιάσει μια παράλληλη προσπάθεια που καταβάλλεται το τελευταίο διάστημα, για τον εντοπισμό και επιστροφή Κυπρίων πολιτών που για διάφορους λόγους «εγκλωβίστηκαν» εκτός Κύπρου. Μια επιχείρηση που έχει ως σημείο αναφοράς το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων, στον τρίτο όροφο του Υπουργείου Εξωτερικών στη Λευκωσία και βραχίονες υποστήριξης τις διπλωματικές αποστολές της Κυπριακής Δημοκρατίας, ανά το παγκόσμιο. Το δίκτυο που στήθηκε εξ αρχής συνεχίζει να προσφέρει χείρα βοηθείας σε όσους Κύπριους επιθυμούν να επαναπατριθούν. Μια διαδικασία, η οποία επεκτείνεται, στην κυριολεξία, στα τέσσερα σημεία του πλανήτη. Τα στοιχεία που υπάρχουν στις διπλωματικές υπηρεσίες δείχνουν το μέγεθος των αναγκών που έχουν προκύψει. Ενδεικτικά από την επομένη των περιορισμών που επιβλήθηκαν στις αεροπορικές μεταφορές, στις 15 Μαρτίου έως και την παρασμένη Πέμπτη 26 Μαρτίου, το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων του ΥΠΕΞ δέχθηκε 18 χιλιάδες κλήσεις εκ των οποίων οι 5 χιλιάδες στις 18

Μαρτίου, μετά τα διατάγματα με τις εξαιρέσεις. Από τις 18 Μαρτίου έως και τις 21 Μαρτίου, εκδόθηκαν 1.500 βεβαιώσεις επαναπατρισμού, οι πλείστες από διπλωματικές αποστολές του εξωτερικού.

Αθήνα - Λονδίνο

Η μεγαλύτερη ζήτηση για συνδρομή της Δημοκρατίας, στο ταξίδι της επιστροφής, καταγράφεται από Αθήνα και Λονδίνο, όπου είναι τα δύο σημεία συγκέντρωσης Κυπρίων πολιτών για επιβίβαση στην πτήση της επιστροφής. Μέχρι σήμερα το ΥΠΕΞ έχει ικανοποιήσει τα αιτήματα 1.300 πολιτών της Δημοκρατίας. Σε εκκρεμότητα παραμένει η επιστροφή, περίπου, 200 Κυπρίων οι οποίοι αναμένουν την επόμενη διαθεσίμη πτήση για Λάρνακα. Από το Λονδίνο επαναπατρίστηκαν, περίπου, 430 άτομα με τρεις ναυλωμένες πτήσεις. Άλλα 70 άτομα έφθασαν στην Κύπρο από Ελλάδα, με πτήση που ναύλωσε η ελληνική κυβέρνηση για την μεταφορά Ελλήνων από την Κύπρο στην Αθήνα. Ο επαναπατρισμός πραγματοποιήθηκε προτού τεθούν σε εφαρμογή οι περιορισμοί στις πτήσεις.

Σε 30 χώρες

Σε μικρότερο βαθμό, επαναπατρισμός Κυπρίων έχει πραγματοποιηθεί από άλλες ευρωπαϊκές χώ-

ρες και όχι μόνο. Σε αυτές τις περιπτώσεις η επιστροφή πραγματοποιείται με πτήσεις ξένων κυβερνήσεων για τη μεταφορά υπηκόων τους, από την Κύπρο. Η Λευκωσία σε μια προσπάθεια ικανοποίησης όλων των αιτημάτων, κατόπιν συμφωνίας, χρησιμοποιεί τα άδεια αεροπλάνα που έρχονται στην Κύπρο. Μια τέτοια περίπτωση αφορά την επιστροφή δύο Κυπρίων

Συνολικά 1.400 επιστροφές Κυπρίων έχουν πραγματοποιηθεί από το Υπουργείο Εξωτερικών από τότε που επιβλήθηκαν οι περιορισμοί στις αεροπορικές πτήσεις.

από τη Βαρσοβία, οι οποίοι επέστρεψαν με αεροπλάνο των πολωνικών αερογραμμών που ήλθε στη Λάρνακα για τη μεταφορά Πολωνών. Στην παρούσα φάση το ΥΠΕΞ συντονίζει την όλη προσπάθεια, οδηγώντας τους πολίτες σε Αθήνα και Λονδίνο που είναι τα σημεία συγκέντρωσης. Σε συνεννόηση με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., γίνεται προσπάθεια επιστροφής Ευρωπαίων, από τρίτες χώρες με πτήσεις

που επιχορηγούνται από την Ε.Ε. στα σημεία συγκέντρωσης που έχουν οριστεί. Με βάση τα στοιχεία του ΥΠΕΞ, υπάρχουν Κύπριοι «εγκλωβισμένοι» σε 30 χώρες, χωρίς να υπολογίζεται η Ε.Ε.

Οι «εγκλωβισμένοι»

Εκτός από τις προφανείς χώρες προορισμού Κυπρίων, υπάρχουν και «ακραίες» περιπτώσεις όπου έχουν εντοπισθεί πολίτες της Δημοκρατίας. Μια τέτοια περίπτωση, η πλέον χαρακτηριστική, είναι αυτή ενός Κύπριου που βρίσκεται στην Παταγονία και αναμένει το σκάφος για επιστροφή. Μια ομάδα 18 αθλητών βρίσκεται στην Ταϊλάνδη, όπου πήγε για αγώνες πολεμικών τεχνών και εγκλωβίστηκε. Δύο Κύπριοι βρίσκονται στο Περού, 2 στην Αργεντινή, 1 στις Φιλιππίνες, 2 στο Νεπάλ, 2 στο Βιετνάμ. Κύπριοι βρίσκονται και στη Χιλή, Ουρουγουάη, Κούβα, σε όλες τις χώρες του Αραβικού Κόλπου, Ν. Ζηλανδία, Αυστραλία, Κίνα, Ινδία, Σρι Λάνκα, Ε.Ε., Αγγλία, Καναδά, ΗΠΑ. Με επιτυχία έχει πραγματοποιηθεί επαναπατρισμός Κυπρίων από Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, και Κούβα, οι οποίοι, μετά τις βεβαιώσεις που εξασφάλισαν, συγκεντρώθηκαν στην Αθήνα και επέστρεψαν με την πτήση που ναύλωσε η ελληνική κυβέρνηση.

«Στήριξη όλων των Κυπρίων του εξωτερικού»

Ο υπουργός Εξωτερικών, Νίκος Χριστοδουλίδης, μιλώντας στην «Κ» για το θέμα των επαναπατρισμών τόνισε ότι τα αιτήματα Κυπρίων πολιτών που βρίσκονται στο εξωτερικό δεν περιορίζονται στον επαναπατρισμό, αλλά εκτείνονται και σε ένα ευρύ φάσμα αναγκών όπως είναι η εξασφάλιση φαρμακευτικής αγωγής, η οικονομική αρωγή, η εξεύρεση στέγης κ.ά.

–Το Υπουργείο Εξωτερικών με όλες τις δυσκολίες που υπάρχουν είναι σε θέση να ανταποκριθεί πλήρως στο ανθρωπιστικό ζήτημα επαναπατρισμού Κυπρίων υπηκόων;

–Το Υπουργείο Εξωτερικών, μέσα σε αυτές τις ιδιόμορφες συνθήκες, από την αρχή προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες διευθετήσεις, σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες του Κράτους, για υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνει η κυβέρνηση και σχετίζονται με τον επαναπατρισμό συμπατριωτών μας. Σε αυτό το πλαίσιο, και στη βάση των διαταγμάτων που ίσχυαν κατά διαστήματα μέχρι σήμερα, έχουν ήδη επιστρέψει, τόσο με εμπορικές όσο και με ναυλωμένες από την κυβέρνηση πτήσεις, συμπατριώτες μας, και η προσπάθεια αυτή θα συνεχισθεί, στη βάση πάντα των αποφάσεων που θα λαμβάνει η κυβέρνηση.

–Υπάρχει μεγάλος αριθμός αιτημάτων, μπορούν να ικανοποιηθεί το σύνολό τους;

–Όλοι αντιλαμβάνονται ότι υπό τις περιστάσεις δεν είναι εφικτό από τη μία μέρα στην άλλη να επαναπατριθούν όλοι όσοι πολύ εύλογα το επιθυμούν. Είναι κάτι που απασχολεί την κυβέρνηση και οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται σε επίπεδο Υπουργικού Συμβουλίου στη βάση των δεδομένων που υπάρχουν, λαμβάνοντας υπόψη και την επικρατούσα κατάσταση. Να αναφέρω ότι, όσον αφορά το Υπουργείο Εξωτερικών, τα αιτήματα δεν περιορίζονται στον επαναπατρισμό, αλλά εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα αναγκών που έχουν συμπατριώτες μας στις πρωτόγνωρες αυτές συνθήκες, όπως είναι μεταξύ άλλων η εξασφάλιση φαρμακευτικής αγωγής, η οικονομική αρωγή, η εξεύρεση στέγης, η αντιμετώπιση ιατρικής φύσεως προβλημάτων, και πολλά άλλα θέματα. Καταγράφονται όλα τα αιτήματα και καταβάλλεται μια τεράστια προσπάθεια μέσω του δικτύου των διπλωματικών μας αποστολών στο εξωτερικό και σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία και Υπηρεσίες, την οποία συντονίζει το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, για

Δεν είναι εφικτό να ικανοποιηθούν όλα τα αιτήματα από τη μία μέρα στην άλλη αναφέρει ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

Καταβάλλεται μια τεράστια προσπάθεια, μέσω του δικτύου των διπλωματικών μας αποστολών και σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία και Υπηρεσίες, για αποτελεσματική ανταπόκριση σε όλα τα αιτήματα.

θετική, έγκαιρη και αποτελεσματική ανταπόκριση σε όλα ανεξαιρέτως τα αιτήματα.

–Τι προτίθεται να πράξει το ΥΠΕΞ για τον επαναπατρισμό Κυπρίων του εξωτερικού;

–Προτεραιότητα του Υπουργείου Εξωτερικών από την πρώτη στιγμή είναι, και θα συνεχίσει να είναι μέχρι να εκλείψει η ανάγκη, η στήριξη όλων των συμπατριωτών μας που παραμένουν στο εξωτερικό λόγω της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί. Να σας θυμίσω ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαβεβαίωσε δημόσια στο τελευταίο του διάγγελμα πως μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν θα επαναξιολογηθεί η απόφαση για σταδιακό επαναπατρισμό όσων το επιθυμούν, με προτεραιότητα στις ευπαθείς ομάδες. Το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων παραμένει σε πλήρη ετοιμότητα για την ταχύτερη και αρτιότερη δυνατή διεκπεραίωση των διευθετήσεων για επαναπατρισμό, σύμφωνα πάντα με τις αποφάσεις που θα ληφθούν. Βασικό κριτήριο για τις αποφάσεις αυτές θα είναι και ο βαθμός συμμόρφωσης όλων μας με τα μέτρα που λαμβάνονται στο εσωτερικό με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού, και τα αποτελέσματα που θα φέρουν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Ενας ιός ήταν αρκετός για να μας ξεγυμνώσει

Οι πολίτες αντιλαμβανόμαστε την αναγκαιότητα για δραστηρικά μέτρα και στη συντριπτική μας πλειοψηφία κάνουμε αυ-τό που μας ζητήθηκε. Μπορεί να μην είναι η ώρα να συζητήσουμε τη μορφή και το εύρος που έλαβε ο περιορισμός τόσοων δημοκρατικών ελευθεριών, είναι όμως η ώρα να δούμε, εδώ έγκλειστοι, την ετοιμότητα του συστήματος υγείας της χώρας. Παραθέτω, λοιπόν, κάποια στατιστικά στοιχεία, που δίνουν μια πολύ καλή εικόνα του κυπριακού συστήματος υγείας. Το 1976 μια κλίνη αναλογούσε σε 162 άτομα, το 1990 αυξήθηκε στα 170, ενώ σταδιακά η έλλειψη αναπτυξιακών επενδύσεων στην υγεία επιδείνωσε την κατάσταση, με αποτέλεσμα το 2017 να αναλογεί μια κλίνη για κάθε 290 πολίτες. Από το 2010 μέχρι και το 2017, στον δημόσιο τομέα, οι γιατροί αυξήθηκαν κατά 18% και το νοσηλευτικό προσωπικό μόλις 8%. Την αντίστοιχη περίοδο στον ιδιωτικό τομέα, ο αριθμός των γιατρών αυξήθηκε κατά 47%, ενώ οι νοσοκόμοι

κατά το εντυπωσιακό ποσοστό του 65%. Το αξιοσημείωτο είναι πως στον δημόσιο τομέα οι κλίνες αυξήθηκαν από το 2010 μόλις 3%, ενώ στα ιδιωτικά νοσηλευτήρια όχι μόνο δεν αυξήθηκαν όπως θα αναμενόταν, αλλά μειώθηκαν κατά 3%!

Με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία του 2017, στην Ευρώπη των 27 αντιστοιχούν 541 κρεβάτια για κάθε 100 χιλ. κατοίκους (μέσος όρος) ενώ στην Κύπρο, αναλογούν 339. Αξίζει αναφοράς ότι οι μόνες χώρες που διαθέτουν λιγότερα κρεβάτια από την Κύπρο, είναι η Σουηδία, Ολλανδία, Δανία, Ιρλανδία, Ιταλία και Ισπανία. Τις κρίσιμες τούτες ώρες, θαρρώ πως είναι σε όλους μας γνωστό το χάος που παρατηρείται στα νοσοκομεία της Ιταλίας και της Ισπανίας, κάτι για το οποίο, μεταξύ άλλων, κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει η έλλειψη κλινών. Για τις υπόλοιπες τέσσερις χώρες, υπάρχει εξήγηση βεβαίως. Όλες τους δαπανούν τεράστια ποσά για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας αλλά κυρίως δίνουν ιδιαίτερο

βάρος στις δαπάνες για την εξασφάλιση της μελλοντικής περιθαλψης των πολιτών (long-term healthcare expenditures - 22% με 26% των τρεχουσών δαπανών τους για την υγεία). Με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να ξεπερνά το 15%, η Κύπρος του 3%, αφήνει τους μελλοντικούς συνταξιούχους της στο έλεος της αγοράς τους δυνάμει της επιβαρύνοντας εκ νέου το δημόσιο σύστημα υγείας.

Οι συνολικές τρέχουσες δαπάνες για την υγεία, είναι άλλη μια ανοικτή πληγή. Όταν ο μέσος όρος της Ε.Ε. το 2016 ήταν στο 10% του ΑΕΠ, η Κύπρος του 6,8% βρισκόταν μόλις 7 θέσεις μπροστά από την ουραγό Ρουμανία (5%). Πάλι εδώ οι σκανδιναβικές χώρες μαζί με την Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη είναι αυτές που ξεπερνούν τον μέσο όρο, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι το 75-90% των συνολικών δαπανών τους για την υγεία προέρχεται από τον δημόσιο τομέα. Αντιθέτως στην Κύπρο, από το 6,8% του ΑΕΠ που πάει στην υγεία, μόλις το 2,9% προέρχεται από τα δημόσια

ταμεία (42%). Ας μπορούμε όμως και σε απόλυτους αριθμούς, που έχουν σημασία. Το 2017 οι πραγματικές δαπάνες στον τομέα της υγείας ήταν 537 εκατομμύρια, εκ των οποίων μόνο τα 11 αφορούσαν αναπτυξιακές δαπάνες. Το 2018, εγκρίθηκαν 653 εκατομμύρια δαπάνες για την υγεία εκ των οποίων τα 34 αφορούσαν σε αναπτυξιακές δαπάνες. Εν τέλει, οι πραγματικές δαπάνες ήταν 600 εκατομμύρια, οπότε καταβλήθηκαν για ενίσχυση εξοπλισμού μόνο τα 20 εκατομμύρια από τα 34! Μάλλον τα 53 εκατομμύρια κρίθηκαν ακραία με αποτέλεσμα να αναγκαστούμε αυτές τις δύσκολες ώρες να τα καταβάλουμε στο πενταπλάσιό τους. Πόσες Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) φτιάχνεις άραγε με 53 εκατομμύρια;

Κάπως έτσι, λοιπόν, φτάνουμε στην τρέχουσα κατάσταση. Ο υπουργός Υγείας μας διαβεβαιώνει καθημερινά ότι είναι έτοιμος να στήσει επιπρόσθετες ΜΕΘ αν παραστεί ανάγκη. Το 2017 είχαμε στα Γενικά Νοσοκομεία όλης της χώρας

56 ΜΕΘ. Το μέσο ποσοστό κατάληψής τους ήταν στο 61%. Δεδομένου ότι ελάχιστες επενδύσεις έχουν γίνει, η πανδημία μας βρήκε πάνω κάτω στα ίδια νούμερα. Πόσες σοβαρές περιπτώσεις άραγε μπορούν να εξυπηρετηθούν οι 22 διαθεσιμείς ΜΕΘ; Αν αποδεχτούμε τις διαβεβαιώσεις της κυβέρνησης ότι θα προμηθευτεί φορητούς αναπνευστήρες για προσωρινές ΜΕΘ, προσωπικό να τις στελεχωσει πώς θα βρει;

Τρία από τα πέντε δημόσια νοσοκομεία έκλεισαν τις πύλες τους γιατί πιάστηκαν απροετοίμαστα, ενώ το λεγόμενο Νοσοκομείο Αναφοράς δέχεται ασθενείς απ' όλη τη χώρα, χωρίς να διαθέτει εντατικόλόγο για τις κρίσιμες περιπτώσεις. Οι επαγγελματίες υγείας διαμαρτύρονται καθημερινά ότι δεν διαθέτουν στολές, ειδικές μάσκες και αναλώσιμα για να προστατευτούν πρώτιστως οι ίδιοι, με αποτέλεσμα να μολύνονται ο ένας μετά τον άλλον και να τίθενται εκτός μάχης. Μπορεί ο πρόεδρος του ΠΟΪ να επαναλαμβάνει φορτικά

από τις αρχές Μαρτίου ότι η «κοινωνική απομόνωση» δεν λύνει το πρόβλημα από μόνη της, αλλά η κυπριακή κυβέρνηση, μόλις στις 26 του μήνα κατάφερε να ανακοινώσει συμφωνία με ιδιωτικά εργαστήρια για τον έλεγχο ύποπτων κρουσμάτων. Και φυσικά, το αντίστοιχο κόστος θα βαρύνει τους ασθενείς, καθώς δεν έχει εξασφαλιστεί κανένα κονδύλι για την ευρεία διενέργειά τους.

Ενώ είναι φανερό ότι ο ιδιωτικός τομέας αφέθηκε να καλύψει την εδώ και δεκαετίες άτακτη υποχώρηση του δημόσιου τομέα, εντούτοις ουδείς έχει επενδύσει στην αύξηση της δυναμικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος υγείας. Σήμερα, εν μέσω μιας τραγικής πανδημίας, το βάρος καλούνται να σηκώσουν τα δημόσια νοσηλευτήρια, που απογυμνωμένα από τα επικοινωνιακά τρικ, ούτε έτοιμα είναι, ούτε «αυτόνομα», ούτε εξοπλισμένα.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Στην πλάστιγγα του Lockdown η λήψη νέων μέτρων

Κρίσιμη η επόμενη εβδομάδα για την επιδημία κορωνοϊού για τον υπ. Υγείας, ο οποίος ανησυχεί για ελλείψεις σε ιατρικά υλικά

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Το πλάνο της κυβέρνησης για αντιμετώπιση της επιδημίας του κορωνοϊού ξεδιπλώνει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Ιωάννου. Στη συνέντευξή του ο υπουργός Υγείας εξηγεί γιατί δεν είναι αισιόδοξος και γιατί οι επόμενες μέρες είναι κρίσιμες για την επιδημία του ιού στην Κύπρο. Παραθέτει τις προσπάθειες που έγιναν για να καλυφθούν οι ανάγκες σε ιατρικό υλικό στα δημόσια νοσοκομεία και τι συμφωνήθηκε με την Επιτροπή Υγείας Στέλλα Κυριακίδου. Θεωρεί ότι το επόμενο διάστημα θα υπάρξουν ελλείψεις, ενώ αποδίδει το πρόβλημα και σε φαινόμενα κατακρήσεων από επαγγελματίες υγείας. Λέει πως τα κρούσματα κορωνοϊού είναι διαχειρίσιμα και απαντά στο ερώτημα αν η επιδημία θα επηρεάσει την εφαρμογή της β' φάσης του ΓεΣΥ.

—Με βάση τις εκτιμήσεις των επισημοποιημένων σας συμβούλων, πότε θα βρεθούμε στην κορύφωση της πανδημίας στην Κύπρο, ή μήπως βρίσκόμαστε ήδη;

—Δεν θεωρώ πως η πανδημία βρίσκεται σε κορύφωση. Τα στατιστικά δεδομένα, το δείγμα είναι μικρό για να μπορούμε με ασφάλεια να πούμε πότε θα φθάσει η κορύφωση, αλλά υπολογίζουν οι ειδικοί, τις επόμενες δύο με τρεις εβδομάδες. Ο λόγος είναι πως κάθε μέτρο που λαμβάνεται, χρειάζεται τουλάχιστον μία εβδομάδα με δέκα μέρες για να δείξει αποτελέσματα. Άρα, τώρα βλέπουμε τα αποτελέσματα των μέτρων που είχαν παρθεί με τα προηγούμενα διατάγματα, πριν από δέκα μέρες. Τα αποτελέσματα από τα μέτρα του λεγόμενου Lockdown, απομόνωσης, περιορισμών των άσκοπων μετακινήσεων, αναμένουμε να αρχίσουν να φαίνονται μέσα με τέλη της άλλης εβδομάδας.

—Από τη λογική αυτή πηγάζουν και οι επιστημονικές απόψεις πως το επόμενο διάστημα θα είναι κρίσιμο για την πορεία της πανδημίας;

—Είναι κρίσιμο, διότι θα φανεί εάν υπάρχει διασπορά στην κοινότητα, που θέλουμε να αποφύγουμε ή να επιβραδύνουμε τη διασπορά, εάν και εφόσον, σε ποια έκταση υπάρχει στην κοινότητα. Πλέον με το νέο αλγόριθμο και τις νέες οδηγίες που έχουμε δώσει, προτρέπουμε τον κόσμο, εάν παρουσιάσει συμπτώματα, να επικοινωνεί με τους προσωπικούς του γιατρούς, και αυτό είναι σημαντικό να το τονίσουμε. Ο προσωπικός ιατρός έχει ένα συγκεκριμένο αλγόριθμο, η βάση του οποίου είναι μια σειρά ερωτήσεων, για να χειριστεί το περιστατικό και εννοείται ότι όλα αυτά γίνονται τηλεφωνικά για να αποτρέπονται οι πολίτες να έρχονται σε επαφή με προσωπικούς γιατρούς, προκειμένου να αποτραπεί περαιτέρω εξάπλωση του ιού. Εάν ο προσωπικός ιατρός κρίνει ότι έχει ύποπτα συμπτώματα κορωνοϊού, τότε κάνει παραπομπή στα δημόσια ιατρεία, αυτά που η λειτουργία τους έχει ξεκινήσει εδώ και μέρες, σε κάθε πόλη με ραντεβού. Εκεί θα γίνει εξέταση από γιατρό και αν ο γιατρός κρίνει ότι απαιτείται

να γίνει εξέταση για κορωνοϊό, τότε λαμβάνονται δείγματα και πραγματοποιούνται εξετάσεις. Ενδεικτικά μέχρι την περασμένη Πέμπτη είχαμε 120 ραντεβού, στα ιατρεία γρίπης. Άρα μέσω αυτής της διαδικασίας θα φανεί εάν υπάρχει διασπορά του ιού και αν υπάρχει θα γίνει καλύτερη ικνυλάτση. Η αναχαίτη είναι δύσκολη άρα οι προσπάθειές μας είναι να περιορίσουμε την εξάπλωση.

Ικανοποίηση για τα μέτρα —Είστε ικανοποιημένος από τα μέτρα που έχουν ληφθεί, δηλαδή του περιορισμού στις μετακινήσεις και των υπολοίπων;

—Είμαι απόλυτα ικανοποιημένος και ήταν κάτι που ζητούσαμε και εμείς ως Υπουργείο, διότι μόνο με τον περιορισμό στα σπίτια, την κοινωνική αποστασιοποίηση θα έχουμε αποτελέσματα. Αυτό το ζητούσαμε εξαρχής. Δυστυχώς, οι συμπολίτες μας, ίσως δεν το πήραν στα σοβαρά

“

Βλέπετε ότι πήραμε έγκαιρα μέτρα στην Κύπρο. Όταν ήλθαν τα πρώτα κρούσματα στην Ευρώπη εμείς είχαμε πάρει μέτρα, πριν από έξι εβδομάδες.

πριν από κάποιες εβδομάδες, δεν υπάκουαν. Άρα έπρεπε να πάρουμε περισσότερα μέτρα. Και όπως τόνισε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, δυστυχώς η συμπεριφορά της μειοψηφίας μας ανάγκασε να πάρουμε πιο δραστηρικά μέτρα. Αυτά τα μέτρα βοηθούν το σύστημα υγείας, του δίνεται χρόνος να ανταποκριθεί καλύτερα, να αναχαιτίσουμε ή να μειώσουμε τη διασπορά του ιού.

—Τα δημόσια νοσηλευτήρια δέχονται μεγάλη πίεση σ' αυτή τη δοκιμασία. Θεωρείτε ότι είναι επαρκώς θωρακισμένα;

—Είναι επαρκώς θωρακισμένα διότι τα δημόσια νοσοκομεία είναι αυτά που θα αναλάβουν το βάρος διαχείρισης του κορωνοϊού. Υπήρχαν και κάποια περιστατικά κορωνοϊού, τα αρχικά στα δημόσια νοσηλευτήρια, αλλά και τα τελευταία τρία περιστατικά, που ήταν επείγοντα περιστατικά και έπρεπε να τύχουν χειρισμού. Δεν μπορούμε να κάνουμε στα δημόσια νοσοκομεία διαλογή ή να λέμε, σε κάποιο ασθενή να προέρχεται στα επείγοντα μετά από ένα δυστύχημα, «περίμενε να σου κάνω τεστ κορωνοϊού και ύστερα να σου κάνω εισαγωγή στο νοσοκομείο». Στα επείγοντα μπορεί να τύχει, όπως έτυχε με το πρόσφατο στο Ορθοπαιδικό και με το περιστατικό στη Λάρνακα, να έφεραν τον ιό. Το σημαντικό είναι να λαμβάνονται τα μέτρα προστασίας, που σας λέω ότι λαμβάνονται. Έχουν οργανωθεί τα δημόσια νοσοκομεία, έχει γίνει και βραχεία νοσηλεία των ασθενών στις πόλεις, υπάρχει προστατευτικός

Ο υπουργός Υγείας λέει πως οι ελλείψεις με τα ιατρικά αναλώσιμα είναι πρόβλημα που αντιμετωπίζουν και άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Σημειώνει πως οι προσπάθειες για προμήθεια έχουν ξεκινήσει εδώ και έξι εβδομάδες.

Πρόωρο για επιπτώσεις του ιού στο ΓεΣΥ

—Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και εσείς λέτε ότι πρώτη προτεραιότητα είναι να θωρακίσουμε το σύστημα υγείας ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί εάν υπάρξει αυξημένη ανάγκη σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Είμαστε έτοιμη για τη δύσκολη ώρα;

—Καμία χώρα δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι απόλυτα έτοιμη. Εξαρτάται από την εξάπλωση του ιού. Και η Ιταλία αλλά και η Ισπανία θεωρητικά ήταν έτοιμες. Στο βαθμό που μπορούσαμε οργανωθήκαμε. Θα υπάρξουν 120 κλίνες με κάποιους αναπνευστήρες που αναμένουμε τις επόμενες μέρες μόνο για τον κορωνοϊό. Ευελπιστώ πως με την οργάνωση που έχει γίνει θα μπορούμε να ανταποκριθούμε.

—Η εφαρμογή της δεύτερης φάσης του ΓεΣΥ έμοιαζε με βουνό πριν από δύο μήνες, τώρα όμως πλέον λέμε μακάρι να ήταν αυτό. Πόσο εξωπραγματικό θα ήταν να δούμε στο τραπέζι θέμα αναβολής της β' φάσης ή μήπως είναι πρόωρο για κάτι τέτοιο;

—Είναι πρόωρο. Προς το παρόν ούτε καν έχουμε συζητήσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Είμαι σε επαφή με τον πρόεδρο του ΟΑΥ, οι διεργασίες του Οργανισμού τρέχουν, άρα θεωρώ πως είναι πρόωρο να συζητούμε κάτι τέτοιο αλλά τα πάντα αξιολογούνται σε καθημερινή βάση.

—Επειδή δεν υπάρχει χρόνος με βάση τα χρονοδιαγράμματα απ' ότι αντιλαμβανόμαστε από τη χρονική διάρκεια της πανδημίας θα εξαρτηθεί και η εφαρμογή της β' φάσης;

—Ναι, αυτό είναι γεγονός. Άρα πρέπει να δούμε πώς εξελίσσεται και η πανδημία στην Κύπρο.

εξοπλισμός στο προσωπικό και έχω δώσει σαφέστερες οδηγίες, όλοι όσοι εισάγονται στα νοσοκομεία να γίνεται και τεστ κορωνοϊού. Το τεστ όμως θέλει μια μέρα μέχρι να έχουμε τα αποτελέσματα. Άρα σε έκτακτα περιστατικά, στα οποία μόνο τα δημόσια νοσοκομεία ανταποκρίνονται, μπορεί να υπάρχει περιοριστικό κορωνοϊού. Έχουν πάρει όμως και τα μέτρα τους, έχει μειωθεί ο αριθμός των ασθενών στα δημόσια νοσοκομεία, κάτω από το 50%, έχουν δοθεί οδηγίες στις βάρ-

δες να εργάζονται ανά εβδομάδα ώστε εάν εμφανισθεί περιστατικό να είναι λιγότεροι, όσοι θα αυτοπεριορισθούν.

Πάμε καλά

—Με τα δεδομένα αυτά υπάρχει κάτι που σας προκαλεί ανησυχία ή φόβο;

—Ανησυχία ή φόβο προκαλεί γενικά η πανδημία. Δίνουμε μια μάχη κάτω από δύσκολες συνθήκες. Βλέπετε ότι πήραμε έγκαιρα μέτρα στην Κύπρο, ανάλογα με την εξέλιξη της

πανδημίας. Όταν ήλθαν τα πρώτα κρούσματα στην Ευρώπη εμείς είχαμε πάρει μέτρα, πριν έξι εβδομάδες. Υιοθετήσαμε το μοντέλο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) με κάθε επιβεβαιωμένο περιστατικό, απομονώνονται άμεσα οι επαφές του και γίνεται ικνυλάτση. Αυτό το μοντέλο μας έφερε αποτελέσματα. Μέχρι στιγμής τα περιστατικά είναι υπό διαχείριση. Δεν θέλω όμως να είναι αισιόδοξος διότι κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει αν υπάρχει διασπορά και δεν μπορεί να το αποκλείσουμε αν υπάρχει. Άρα προς το παρόν πάμε καλά, θέλει όμως ακόμα τεράστια προσπάθεια.

—Οι πολίτες τι πρέπει να αναμένουν το επόμενο διάστημα;

—Τα μέτρα αυτά θα συνεχισθούν για κάποιο διάστημα. Αναλόγως της επιδημιολογικής εξέλιξης του ιού, θα δούμε και πώς προχωράμε είτε με περαιτέρω μέτρα είτε με χαλάρωση των μέτρων. Αυτό θα εξαρτηθεί, τα πάντα αξιολογούνται σε καθημερινή βάση.

—Οι επιστήμονες τι λένε, είναι διαχειρίσιμη η κατάσταση;

—Οι ειδικοί λένε προς το παρόν είναι διαχειρίσιμη. Εάν κρίνει κάποιος τα δεδομένα της Κύπρου με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, είναι πιο διαχειρίσιμη η κατάσταση. Και δεν επικαλούμαι την Ιταλία και Ισπανία. Αυτό δεν σημαίνει χαλάρωση. Πρέπει να συνεχίσουμε και να εντατικοποιήσουμε τις προσπάθειές μας. Ο κόσμος πρέπει να κατανοήσει ότι πρέπει να παραμείνει σπίτι του, να αποστασιοποιηθεί κοινωνικά. Εάν παρουσιάζουν συμπτώματα, να ακολουθούν τις οδηγίες των αρμοδίων. Από εκεί και πέρα είναι πώς θα αντιδράσει ο κάθε οργανισμός. Δεν είναι μόνο οι ευάλωτες ομάδες, ο ιός προσβάλλει και νεαρές ηλικίες και υγιείς.

—Ανάμεσα στα μέτρα που έχετε πάρει είναι η επίταξη ιατρών και άλλων επαγγελματιών υγείας. Είστε ικανοποιημένος από τη συνεργασία που υπάρχει; Έχετε πληροφορίες για ενστάσεις ιδιωτών ιατρών που δεν συμμορφώνονται με το διάταγμα επίταξης για να υπηρετήσουν σε δημόσια νοσηλευτήρια. Αληθεύουν οι πληροφορίες μας;

—Αληθεύουν. Δεν αφορούν όμως την πλειοψηφία. Υπάρχουν αρκετοί που αντιδρούν με διάφορες δικαιολογίες και προφάσεις. Από την άλλη, λαμβάνω τηλεφώνω από γιατρούς, συγκεκριμένα γιατρούς που δούλευε στο δημόσιο με πήρε τηλεφώνω και προθυμοποιήθηκε αφιλοκερδώς να βοηθήσει. Είχαμε δυστυχώς και επεισόδια στο Γενικό Νοσοκομείο της Λάρνακας, ιατροί αντιδρούσαν έλεγαν «μας φέρατε εδώ, μας κολήσατε τον ιό». Αυτά, αντιλαμβάνεστε, από γιατρούς που έχουν δώσει τον όρκο του Ιπποκράτη δεν αναμένεται τέτοια συμπεριφορά. Δεν είναι όμως η πλειοψηφία.

—Με τους προσωπικούς ιατρούς υπάρχει κάποιο πρόβλημα;

—Υπήρχε κάποιο πρόβλημα, διότι αρκετοί είτε δεν δούλευαν είτε για αρκετούς, υπήρχαν παράπονα ότι επικοινωνούσαν οι πολίτες για κάποιο ραντεβού ή να πάρουν οδηγίες και τους παρέπεμπαν στις Πρώτες

Βοήθειες. Ό,τι χειρότερο, αν κάποιος έχει τον ιό θα τον μεταδώσει στις Πρώτες Βοήθειες. Έχουμε στείλει επιστολές και από τον ΟΑΥ αλλά και τον ΠΠΣ. Το κλίμα έχει αλλάξει και η πλειοψηφία των προσωπικών ιατρών συνεργάζεται. Μάλιστα, αν κάποιος έχει ήπια συμπτώματα του ιού, θα παρακολουθείται από τον προσωπικό ιατρό και εάν υπάρξει επιδείνωση τότε μόνο γίνεται εισαγωγή σε νοσοκομείο αναφοράς στην Αμμόχωστο ή στις εντατικές.

Κατάχρηση υλικών

—Η μόλυνση επαγγελματιών υγείας ήταν κάτι αναπόφευκτο;

—Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με τον ΠΟΥ, 12% των ατόμων που έχουν μολυνθεί με τον ιό είναι επαγγελματίες υγείας. Στην Κύπρο δυστυχώς είναι μεγαλύτερο το ποσοστό λόγω του περιστατικού με τον Άγγλο ασθενή στο νοσοκομείο Πάφου. Μέχρι να παρουσιασθούν τα συμπτώματα και να φανεί ότι είχε μολυνθεί, πρόλαβε και μετάδωσε τον ιό σε 30 άτομα, ανάμεσά σε αυτούς και σε επαγγελματίες υγείας.

—Η Κύπρος αντιμετωπίζει προβλήματα με αναλώσιμα υλικά ή εξοπλισμό προστασίας από τον ιό;

—Όλες οι χώρες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα, και το είχα επισημάνει εδώ και έξι εβδομάδες και είμαστε η χώρα που το έθεσε στο Συμβούλιο Υπουργών Υγείας, για να γίνει από κοινού προμήθεια. Τότε που η εξάπλωση του ιού ήταν στα αρχικά στάδια. Καμία χώρα δεν έχει αποθέματα για να αντιμετωπίσει μια πανδημία. Επίσης, τα όποια αποθέματα υπήρχαν στις διεθνείς αγορές τα είχε απορροφήσει η Κίνα, που είχε προηγηθεί. Εδώ και έξι εβδομάδες κάνουμε πάρα πολλές προσπάθειες να εξευνήσουμε προστατευτικό εξοπλισμό, από διάφορες χώρες. Πολύ λίγες ποσότητες, έχουμε εξασφαλίσει. Σε χώρες της Ευρώπης δεν υπάρχει προστατευτικός εξοπλισμός. Άλλο είναι το να θέλεις και άλλο να μην μπορείς να βρεις. Η από κοινού προμήθεια με την Ε.Ε. προχωρά. Έχω ενημερωθεί από την Επιτροπή Υγείας Στέλλα Κυριακίδου ότι έχει ολοκληρωθεί, αλλά μέχρι να λάβουμε τις προμήθειες θα περάσουν τρεις με τέσσερις εβδομάδες που είναι χρόνος που δεν έχουμε. Τώρα γίνονται προσπάθειες από την Κίνα με ναυλωμένα αεροπλάνα. Γίνονται πάρα πολλές προσπάθειες, διότι τα αποθέματα λιγοστεύουν και τις επόμενες μέρες θα έχουμε σοβαρό πρόβλημα, όπως έχουν όλες οι χώρες. Δυστυχώς, λόγω και της έντονης ανησυχίας επαγγελματιών υγείας έγινε μια κατάχρηση στη χρήση προστατευτικού εξοπλισμού που μείωσε περισσότερο τα αποθέματά μας.

—Τι ήταν εκείνο που άλλαξε μετά το πρώτο διάγγελμα του Προέδρου και ήρθε το δεύτερο δραστητικό πακέτο μέτρων με τις αυστηρότερες απαγορεύσεις;

—Το γεγονός ότι μερίδα συμπατριωτών μας δεν πειθήρχε στις εκκλήσεις μας για κοινωνική αποστασιοποίηση. Είχαμε γρήγορα αντανακλαστικά και αν χρειαστεί θα λάβουμε περισσότερα μέτρα.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

must

05/04

ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ANNA XATZHΓHΓOPIOY

BE POSITIVE, BE HEALTHY

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΙΝΟΥΜΕ ΥΓΙΕΙΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, Η ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΠΟΥ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΜΑΣ ΚΑΙ 8 ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΟΥΜΕ ΤΗ ΣΙΛΟΥΕΤΑ ΜΑΣ

Δοκιμάζει την κυβέρνηση η πανδημία

Σκέψεις για το πρόβλημα στην Πάφο, η διαχείριση των φοιτητών στην Αγγλία και τα μέτρα για διάσωση της οικονομίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Στην Κίνα, η κυβέρνηση υποχρεώνει τους πολίτες —μέσω παρακολούθησης των smartphones τους— να αναφέρουν τη θερμοκρασία του σώματός τους και την ιατρική τους κατάσταση, ενώ εφαρμογές κινητών προειδοποιούν τους πολίτες πόσο κοντά βρίσκονται σε κρούσματα κορωνοϊού. Στο Ισραήλ ο Βενιαμίν Νετανιάχου ζήτησε την ανάπτυξη τεχνολογίας επιτήρησης που πέρασε με επείγον διάταγμα, ενώ η Γερμανία σκέφτεται την κρατικοποίηση επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας, εν μέσω πανδημίας. Ο κόσμος αλλάζει και το ίδιο το πολιτικό σύστημα. Σε αυτό το πλαίσιο και υπό τον φόβο ανεξέλεγκτης διασποράς του ιού, τόσο η Ελλάδα όσο και η Κύπρος έσφιξαν τα λουριά των απαγορεύσεων και ενισχύθηκε η παρέμβαση του κράτους. Η επόμενη εβδομάδα θα καταδείξει κατά πόσο η κυβέρνηση χειρίζεται ικανοποιητικά τον κίνδυνο εξάπλωσης του ιού ή αν θα χρειαστεί να λάβει κι άλλα μέτρα, τα οποία ήδη μελετά. Στοιχείο για την κυβέρνηση, στην εφαρμογή των μέτρων, είναι να μην καταρρεύσει το ήδη ευάλωτο

Ο υπουργός Εξωτερικών διαβουλευθήκε με τον Βρετανό ομόλογό του και τον Βρετανό ύπατο αρμοστή για να διασφαλίσει πως τα αεροδρόμια στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν θα κλείσουν, ενώ μελετάται ήδη πρόταση για τον επαναπατρισμό των φοιτητών.

κυπριακό σύστημα υγείας, καθώς αυτό θα θέσει την κατάσταση εκτός ελέγχου, ενώ στόχος είναι και η προστασία της κυπριακής οικονομίας, με τονωτική ένεση προς τις επιχειρήσεις για αποφυγή μαζικών απολύσεων.

Σφιγγουν τα λουριά...

Η προηγούμενη Δευτέρα ήταν ορόσημο για να διαφανεί κατά πόσο το κράτος μπορεί να διαχειριστεί την κρίση και να σπάσει την αλυσίδα εξάπλωσης της πανδημίας με τα μέτρα που είχαν ήδη ληφθεί την Κυριακή 15 Μαρτίου κατά το πολύωρο Υπουργικό Συμβούλιο που προηγήθηκε. Η αύξηση, ωστόσο, των κρουσμάτων που κυμαίνονταν καθημερινά από τα 10 και 11 που παρουσιάζονταν ημερησίως στα 21 επιβεβαιωμένα, ήταν αρκετά για να κτυπήσουν συναγερμό στο Υπουργικό μήπως η Κύπρος ακολουθήσει τα επικίνδυνα βήματα χωρών, όπως η Ισπανία και η Ιταλία. Αυτό, σε συνδυασμό με τις πιέσεις της κοινωνίας που απαιτούσε ακόμη πιο σκληρά μέτρα, συνετέλεσε ώστε η κυβέρνηση να σφίξει κι άλλο τα λουριά των απαγορεύσεων. Μία πολιτική που ακολούθησε πρώτα η Ελλάδα με απαγόρευση της άσκησης κυκλοφορίας και την επιβολή προστίμων και στη συνέχεια ακολούθησε η Κύπρος.

Από αμήχανος... τιμωρός

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, όπως είχε γράψει και την περασμένη

εβδομάδα η «Κ», είχε επιλέξει να κάνει ένα βήμα πίσω, βγάζοντας στην πρώτη γραμμή τους υπουργούς του. Δεν του βγήκε βεβαίως σε κακό, καθώς οι υπουργοί που βγήκαν μπροστά (Ιωάννου, Πετρίδης, Αιμιλιανίδου) έχουν ήδη θετική εικόνα. Όμως σε ό,τι αφορά τον ίδιο, είχε προηγηθεί ένα κακό πρώτο διάγγελμα, που ενώ σε άλλες χώρες ισχυροποίησε το πολιτικό βάρος αρχηγών, όπως του Κυριάκου Μητσοτάκη, στη δική μας περίπτωση προκάλεσε απογοήτευση. Αυτό σε συνδυασμό με τις δυσάρεστες εξελίξεις αύξησης κρουσμάτων ιδιαίτερα στα νοσηλευτήρια, έδειξαν πως ο ίδιος βρισκόταν σε αμηχανία για την κατάσταση. Οι βόλτες πολιτών στον Μόλο της Λεμεσού, στα πάρκα και στους εκδρομικούς χώρους, σε συνδυασμό με τις εισηγήσεις επιστημόνων και συνεργατών του Προέδρου για μέτρα στο μοντέλο της Ελλάδας, φαίνεται πως οδήγησαν τον Πρόεδρο να προχωρήσει σε νέο διάγγελμα με εξαγγελία νέων μέτρων. Το νέο διάγγελμα κινήθηκε στο ίδιο πλαίσιο και περιεχόμενο με την Ελλάδα (εκτός του ότι η Κύπρος σε αντίθεση με την Ελλάδα έκλεισε και τα αεροδρόμια). Όμως ο Πρόεδρος δεν έμεινε εκεί. Φρόντισε να προειδοποιήσει μετά την κατάρρευση του συστήματος sms ότι αν διαπιστώσει κατάχρηση στο παράθυρο εξαιρέσεων για κυκλοφορία, θα φροντίσει να λάβει ακόμα πιο αυστηρά μέτρα, απαγορεύοντας πλήρως την κυκλοφορία.

Ένα κακό σενάριο

Υπάρχει, όμως, αναγκαιότητα και για αυστηρότερα μέτρα; Όπως λένε κυβερνητικές πηγές, η βδομάδα που μπαίνει είναι κρίσιμη και θα δείξει αν διαχειριζόμαστε επαρκώς την κρίση, ή αν χρειάζεται η επιβολή κι άλλων αυστηρότερων μέτρων. Ήδη ο ανεπαρκής εξοπλισμός στα νοσηλευτήρια, μαζί με το γεγονός ότι το ένα μετά το άλλο νοσοκομείο κλείνουν, λόγω εξάπλωσης στους επαγγελματίες υγείας, είναι αυτό που ανησυχεί ιδιαίτερα την κυβέρνηση. Καθόλου τυχαία η αναφορά του Προέδρου στο μοντέλο της Ιταλίας, αλλά και της Ισπανίας, αν λάβει υπόψη τα βίντεο που κυκλοφορούν, με τους εξουθενωμένους επαγγελματίες υγείας και τους ασθενείς να ξαπλώνουν στους διαδρόμους των νοσηλευτηρίων. Αυτό για το οποίο ελέγχεται η κυβέρνηση είναι ότι αρχικά φέρεται να υποτίμησε το θέμα του εξοπλισμού των νοσηλευτών. Η μία άποψη που υπάρχει θέλει να είχε γίνει κακή εκτίμηση του αριθμού αλλά και της αποτελεσματικότητας των στολών. Η άλλη άποψη θέλει πλεόν ιατρικό εξοπλισμό. Σημαντική ένεση στο ευάλωτο σύστημα υγείας θεωρείται και η παραλαβή 50 αναινευστήρων από το Ισραήλ.

Το αγκάθι στην Πάφο

Την κυβέρνηση, πάντως, προβληματίζει ιδιαίτερα, η εξάπλωση του ιού σε συγκεκριμένες πόλεις και ιδιαίτερα στην Πάφο, που όπως

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φάνηκε αμήχανος στο να χειριστεί την κατάσταση, όμως μετά το δεύτερό του διάγγελμα, φαίνεται πως βγαίνει μπροστά και απειλεί για αυστηρότερα μέτρα.

υποστηρίζεται προσλαμβάνει μεγάλες διατάσεις η εξάπλωση. Υπενθυμίζεται ότι στις κατεχόμενες περιοχές, έχει επιβληθεί καραντίνα σε περιοχές της Καρπασίας, και αυτό ακριβώς το μέτρο δεν πέρασε απαρατήρητο από τον σχεδιασμό της κυβέρνησης. Το τι θα κάνουν τελικώς, θα διαφανεί τη βδομάδα που μπαίνει και το σίγουρο είναι πως κυβερνητικό κύκλο δεν αποκλείουν κι άλλα μέτρα.

Τα αεροδρόμια στη Βρετανία

Αγκάθι για την κυβέρνηση που προκαλεί τεράστιες πολιτικές πιέσεις αποτελεί και το ζήτημα επαναπατρισμού των φοιτητών. Η «Κ» είχε καταγράψει τις πιέσεις που δέχεται η κυβέρνηση από γονείς, ενώ μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου δέχονται καθημερινά τηλεφωνήματα και από φοιτητές που βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο. Υπενθυμίζεται ακόμη και το γεγονός ότι η Πρωτοπορία του Ηνωμένου Βασιλείου είχε λάβει το ποσοστό του 51% στις φοιτητικές εκλογές που έγιναν στις 7 Μαρτίου, λίγες μέρες πριν από την εξάπλωση του ιού στην Κύπρο και αυτό έχει τη δική του πολιτική σημασία για τις πιέσεις που δέχεται η παράταξη της Δεξιάς. Πάντως, ο Πρόεδρος έχει ήδη αναφέρει στο διάγγελμα του πως θα επαναξιολογηθεί η απόφαση για σταδιακό επαναπατρισμό όσων το επιθυμούν, με προτεραιότητα στις ευπαθείς ομάδες. Σύμφωνα με πολιτικούς κύκλους, γίνεται ήδη εξέταση του θέματος. Σύμφωνα, πάντως, με πληροφορίες της «Κ», ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης έχει ήδη μιλήσει με τον Βρετανό ομόλογό του αλλά και με τον ύπατο αρμοστή, με τον τελευταίο να διασφαλίζει πως το Ηνωμένο Βασίλειο είναι υπέρ της πολιτικής των ανοικτών αεροδρομίων και συνεπώς δεν υπάρχει καμία ανησυχία για εγκλωβισμό των φοιτητών στη Βρετανία.

Στη σκιά της οικονομίας

Θέμα που απασχολεί και αναμένεται να απασχολήσει έντονα είναι η διαχείριση της κρίσης από την οικονομική της διάσταση. Αρμόδιες πηγές ξεκαθαρίζουν πως σε αυτή τη φάση είναι δύσκολο να προσδιορισθεί το μέγεθος του οικονομικού πλήγματος, καθώς δεν είναι σίγουρο πόσο θα πάρει. Ήδη στα πολιτικά πηγάδια και στους επιχειρηματικούς κύκλους συζητείται το αν αποτελεί μία επανάληψη του 2013, μία χειρότερη μορφή κρίσης, ή κάτι που θα περάσει το συντομότερο, καθώς τα δεδομένα είναι διαφορετικά. Οικονομικοί κύκλοι εκτιμούν ότι η κατάσταση είναι διαφορετική από το 2013, μπορεί να είναι πιο βαθιά η κρίση, αλλά ενδεχομένως να διαρκέσει λιγότερο. Ήδη η κυβέρνηση, έχει προχωρήσει σε σειρά μέτρων. Ενδεικτικό ότι ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης μαζί με τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνο Ηροδότου προχώρησαν

σε έντονες διαβουλεύσεις με τα κόμματα, με αποτέλεσμα το πακέτο μέτρων που ανακοινώθηκε. Ψηφίστηκε ήδη την περασμένη Παρασκευή το μέτρο στήριξης της οικονομίας και των εργαζομένων, ενώ σήμερα Κυριακή αναμένεται να συζητηθούν τα ζητήματα που προκύπτουν με τα δάνεια και την αναστολή δόσεων και τόκων. Η πληροφόρηση της «Κ» είναι πως υπάρχει συναίνεση μεταξύ ΔΗΣΥ, ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ και Αλληλεγγύη, ωστόσο η Συμμαχία Πολιτών θέτει ως ζήτημα πρότασης

Με το βλέμμα στη Βουλή η σημερινή μέρα, καθώς μετά από αντιδράσεις κομμάτων θα συζητηθεί το πακέτο Πετρίδη-Ηροδότου για αναστολή δανείων.

Απογοήτευση από Βρυξέλλες

Το ερώτημα βεβαίως είναι πώς θα αντιμετωπίσει η Ε.Ε. αυτή τη νέα πρόκληση τόσο σε ό,τι αφορά τη διαχείριση της κρίσης όσο και στο οικονομικό σκέλος. Στην κυβέρνηση προκάλεσε δυσφορία το γεγονός ότι η πρώτη κίνηση κρατών μελών ήταν να διασφαλιστεί πώς θα σταματήσουν την Κίνα από το να αξιοποιήσει υπέρ της τον τρόπο που διαχειρίστηκε το κεφάλαιο του κορωνοϊού. Δυσφορία προκάλεσε και το αποτέλεσμα της πολυώρης τηλεδιάσκεψης των 27 ηγετών της Ε.Ε., με τη Γερμανία και την Ολλανδία να είναι αρνητικές στην πρόταση χωρών που έχουν πληγεί καιρής από τον ιό (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Σλοβενία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο) για ευρωμόλογα δείχνοντας προς τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, δικάζοντας εκ νέου τα κράτη μέλη. Όπως σημειώθηκε από πηγές της Λευκωσίας, παρατηρητές σε αυτό τον διαξιφισμό που προκαλείται μεταξύ των κρατών είναι η πρόεδρος της Κομισιόν, όπως και ο πρόεδρος Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

για μηδενικά επιτόκια. Κάποια από τα κόμματα θέτουν ζήτημα ότι δεν διασφαλίζεται το πάγωμα των τόκων μέσα από το πακέτο. Αυτό που ανησυχεί είναι το ενδεχόμενο οι τόκοι να είναι καταβλητέοι μετά την πάροδο της περιόδου αναστολής. Ήδη κυβερνητικοί κύκλοι σημειώνουν πως όλη αυτή η συζήτηση θα προκαλέσει ζητήματα στον τραπεζικό τομέα και μια επανάληψη όσων έγιναν επί Συνεργατισμού.

Συναίνεση και προτάσεις

Θα πρέπει να σημειωθεί, πάντως, πως τα κόμματα της αντιπολίτευσης, ενώ επέκριναν σφόδρα την κυβέρνηση για ελλιπή μέτρα στην αρχή, φαίνεται συμπλέουν με την κυβέρνηση από τις 15 Μαρτίου και μετά. Το ΑΚΕΛ προχώρησε σε δημιουργία ομάδας εθελοντών για φροντίδα των ευπαθών ομάδων και διοργάνωση αιμοδοσίας. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε εκφράσει έντονες διαφωνίες για το κλείσιμο κάποιων οδοφραγμάτων, ωστόσο, κατά τη σύσκεψη αρχηγών είπε πως θα πρέπει να υπάρξει πλήρης ομοφωνία των κομμάτων μπροστά στα μέτρα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος, επίσης, εξέφρασε την ικανοποίησή του για τα μέτρα, ωστόσο, φρόντισε να ασκήσει πίεση για την έγκαιρη κατάθεση του οικονομικού πακέτου, καθώς ο μήνας φτάνει στο τέλος. Ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος επιμένει για πλήρη επαναπατρισμό των φοιτητών, ενώ έχει καταθέσει και την ιδέα για χορήγηση υδροξυλωροκίνης και αζιθρομυκίνης σε όσους νοσήσουν από κορωνοϊό. Κίνηση που υιοθετεί και ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ.

Θες το καλύτερο; Ψάξε το... Σε περιμένουμε!

Καινοτόμες Υπηρεσίες, σε τιμή που σου αξίζει

Αν θα πεις, μην οδηγήσεις! Αν όμως έχεις πει, σε πάμε εμείς σπίτι με ασφάλεια με το **MotorShield**.

IN TRUST WE TRUST.

Δεν υπακούουν όλοι στα διατάγματα για τον κορωνοϊό

Η Αστυνομία δήλωσε ότι αυτοσκοπός δεν είναι η καταγγελία πολιτών, αλλά η συμμόρφωση του κοινού

Της ΜΑΡΙΝΕΛΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Μια άλλη πραγματικότητα, από αυτή που έχουμε συνηθίσει να ζούμε, κυριαρχεί τις τελευταίες εβδομάδες, τόσο στο νησί μας όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Η πανδημία του κορωνοϊού έχει επηρεάσει την καθημερινότητα όλων και έχει περιορίσει κατά πολύ τις δραστηριότητες όλων μας. Σε χώρες όπως η Ιταλία και η Ισπανία, βάσει και των αριθμών, διαπιστώνεται ότι η κατάσταση με τον ιό δεν είναι ελεγχόμενη. Ωστόσο, στην Κύπρο ακόμα δεν έχουμε φτάσει σε μη διαχειρίσιμα επίπεδα, με την κυβέρνηση να έχει αντιδράσει επαρκώς τελικώς με διατάγματα και με τη λήψη άλλων έκτακτων προληπτικών μέτρων. Το σημαντικότερο διάταγμα, βεβαίως, αφορά την απαγόρευση της άσκοπης μετακίνησης πολιτών, το οποίο ανακοινώθηκε το βράδυ της Δευτέρας, 23 Μαρτίου από τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μέσω τηλεοπτικού διαγγέλματος και εφαρμόστηκε από τις 18:00 το απόγευμα της Τρίτης, 24 Μαρτίου.

Στους δρόμους η Αστυνομία Μέλη της Αστυνομίας, από την πρώτη στιγμή που εφαρμόστηκε το μέτρο, βγήκαν στον δρόμο στο οδικό δίκτυο, για τη διενέργεια ελέγχων ως προς την τήρησή του από τους πολίτες. Μετά από οδηγίες του Αρχηγού της Αστυνομίας, το πρωί της Τρίτης (24/3) ανακλήθηκε σχεδόν όλο το προσωπικό της Δύναμης το οποίο υπαρτει σε διάφορες υπηρεσίες της Δύναμης, ώστε να συνδράμει στη διενέργεια των ελέγχων. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από την Αστυνομία, τα οποία κατέχει η «Κ», σε σχέση με τις καταγγελίες από τις 24 Μαρτίου

Μέλη της Αστυνομίας, από την πρώτη στιγμή που εφαρμόστηκε το μέτρο για απαγόρευση της άσκοπης κυκλοφορίας, βγήκαν στους δρόμους για τη διενέργεια ελέγχων ως προς την τήρησή του διατάγματος από πολίτες.

Υπήρξαν και πολίτες που θεώρησαν ότι μπορούν να διασκεδάσουν με τον αριθμό 8998, στέλνοντας μηνύματα τα οποία δήθεν είχαν χιουμοριστικό ύφος και απασχόλησαν το σύστημα.

μέχρι τις 6:00 το πρωί της Παρασκευής, 27 Μαρτίου στις επαρχίες Λευκωσίας / Μόρφου καταγγέθηκαν 175 πολίτες, στην Λεμεσό 135, στην Λάρνακα 77, στην Πάφο 107 και στην Αμμόχωστο 189. Η Τροχαία Αρχηγείου στους αυτοκινητόδρομους προχώρησε σε 23 καταγγελίες. Σημειώνεται ότι συνολικά έγιναν 15.257 έλεγχοι και οι καταγγελίες έφτασαν τις 706, ανά το παγκύπριο. Υπενθυμίζεται ότι τις τελευταίες εβδομάδες η Αστυνομία διενεργούσε ελέγχους και στη βάση προηγούμενου διατάγματος που αφορούσε την απαγόρευση συναθροίσεων πέραν των 75 ατόμων, τους

όρους λειτουργίας καταστημάτων και υποστατικών παροχής υπηρεσιών που παραμένουν σε λειτουργία βάσει των διαταγμάτων και τέλος, την απαγόρευση λειτουργίας καταστημάτων και άλλων υποστατικών. Τα μέλη της Δύναμης διενήργησαν ήδη χιλιάδες ελέγχους σε διάφορα υποστατικά και χώρους συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού προσώπων, ανά το παγκύπριο με στόχο την πλήρη συμμόρφωση και εφαρμογή των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας, με τις καταγγελίες, σε γενικές γραμμές, να είναι ελάχιστες.

Τα... παρατράγουδα

Όπως γίνεται αντιληπτό, παρά το γεγονός ότι το νησί μας βρίσκεται αντιμέτωπο με έναν «αόρατο εχθρό» —όπως έχει χαρακτηριστεί— κάποιοι δεν συμμορφώνονται. Ο λόγος για τους ατίθασους πολίτες που επιμένουν να κυκλοφορούν χωρίς τα απαραίτητα αποδεικτικά για τη μετακίνησή τους, ή που αρνούνται ακόμη και τον έλεγχο από την Αστυνομία. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η Αστυνομία δήλωσε ότι αυτοσκοπός δεν είναι η καταγγελία πολιτών, αλλά η συμμόρφωση του κοινού. Κυρίως την πρώτη μέρα, παρά το γεγονός ότι δεν επιθυμούσε η Αστυνομία να προχωρήσει σε καταγγελίες, το έπραξε σε 31 περιπτώσεις.

Σχετικά με τον αριθμό 8998 που έδωσε η κυβέρνηση για να χρησιμοποιείται από οποιονδήποτε δωρεάν, ώστε να λάβει έγκριση για να μετακινηθεί, τα πρώτα 23 λεπτά της πρώτης ημέρας (σ.σ. 23/3 – 6:00 μ.μ.) στάλθηκαν γύρω στις 37.000 μηνύματα με αποτέλεσμα να «πέσει» το σύστημα (επαναλειτούργησε στις 19:00 το απόγευμα

Την πρώτη μέρα, παρά το γεγονός ότι δεν επιθυμούσε η Αστυνομία να προχωρήσει σε καταγγελίες, το έπραξε σε 31 περιπτώσεις.

Από τις 24 Μαρτίου μέχρι τις 6:00 το πρωί της Παρασκευής 27/3	
Έλεγχοι παγκύπρια	15.257
Καταγγελίες παγκύπρια	706
Λευκωσία / Μόρφου	175
Λεμεσός	135
Λάρνακα	77
Πάφος	107
Ελεύθερη Αμμόχωστος	189

• Τροχαία Αρχηγείου **23** καταγγελίες σε αυτοκινητόδρομους.

της Τετάρτης, 25/3). Αξιοσημείωτη είναι και η συμπεριφορά πολιτών την πρώτη ημέρα εφαρμογής του συστήματος με τον αριθμό, οι οποίοι θεώρησαν ότι μπορούν να διασκεδάσουν με τον αριθμό 8998, στέλνοντας μηνύματα, τα οποία δήθεν είχαν χιουμοριστικό ύφος και απασχόλησαν το σύστημα.

Πρόσκληση στην Πάφο

Δεν άργησαν να επιβληθούν και οι πρώτες ποινές από δικαστήριο του νησιού, σε παραβάτες του διατάγματος. Συγκεκριμένα, την Παρασκευή (27/3) το Επαρχιακό Δικαστήριο Πάφου επέβαλε πρόστιμο ύψους 400 ευρώ σε δύο πρόσωπα στο πλαίσιο της απαγόρευσης κυκλοφορίας με βάση τον περί Λοιμοκαθάρσεως Νόμο.

Τι προβλέπει το διάταγμα

Βάσει των όσων ανακοινώθηκαν, οι πολίτες τουλάχιστον μέχρι τις 13 Απριλίου, επιτρέπεται να μεταβαίνουν από και προς τους χώρους εργασίας, να μετακινούνται για προμήθειες αγαθών πρώτης ανάγκης από επιχειρήσεις ή καταστήματα που η λειτουργία τους επιτρέπεται και εφόσον είναι αδύνατη η αποστολή τους, να επισκέ-

πτονται ιατρό ή φαρμακείο, να μεταβαίνουν σε τράπεζα εάν είναι αδύνατη η ηλεκτρονική συναλλαγή, να διακινούνται για παροχή βοήθειας σε συμπολίτες μας που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν ή σε ομάδες που οφείλουν να αυτοπροστατευθούν ή ευρίσκονται σε αυτοπεριορισμό ή/και σε χώρους υποχρεωτικού περιορισμού (καραντίνα). Επίσης, συγγενείς πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να μεταβαίνουν σε τελετές, όπως κηδείες, γάμους και βαφτίσεις, αλλά δεν πρέπει υπερβαίνουν τον αριθμό των 10 προσώπων. Επιτρεπτές είναι και οι μετακινήσεις για σωματική άσκηση ή για τις ανάγκες κατοικίδιου ζώου, εφόσον δεν υπερβαίνουν τα δύο άτομα και περιορίζονται σε γειτνιάζουσες με την κατοικία τους, περιοχές. Στο πλαίσιο των πιο πάνω, οι πολίτες που διακινούνται για τους πιο πάνω λόγους, υποχρεωτικά πρέπει να έχουν στην κατοχή τους αποδεικτικά για τον σκοπό μετακίνησής τους, αλλά και την ταυτότητα ή το διαβατήριό τους. Η κυβέρνηση έδωσε την επιλογή τα δικαιολογητικά να είναι είτε έντυπα εγγράφων, είτε μηνύματα από κινητά τηλέφωνα στον αριθμό 8998.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ

Ορθολογικοί άνθρωποι όλων των χωρών ενωθείτε!

Η ιδιομορφία της παγκόσμιας κρίσης υγείας λόγω κορωνοϊού, από την οποία όλοι ανεξαιρέτως επηρεάζομαστε, έχει ένα διττό χαρακτήρα που επιβάλλει κοινή παγκόσμια προσπάθεια ενάντια στον κοινό, αόρατο και μεταλλαγμένο βιοεχθρό. Επιβάλλει μια παγκόσμια, πολιτική και κοινωνική συμμαχία. Το πρώτο διαφοροποιητικό στοιχείο σε σχέση με άλλες κρίσεις, είναι ότι ο θάνατος και ο φόβος που επιφέρει ο παγκοσμιοποιημένος ιός δεν είναι αποτέλεσμα ιμπεριαλιστικών και εμπούλιων πολέμων, τρομοκρατικών επιθέσεων, πυρηνικών ατυχημάτων, βίαιης καταστολής από δικτατορικά καθεστώτα, σεισμών, τσουνάμι, πλημμυρών, ούτε ένας θάνατος από μια απέλπιδα προσπάθεια αναζήτησης μιας καλύτερης ζωής, όπως βλέπουμε σήμερα να συμβαίνει με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες.

Δεν είναι λοιπόν ο κορωνοϊός ένας θάνατος προϊόν ανταγωνισμού, φυσικών καταστροφών και ρίσκου. Είναι ένας θάνατος απρόσμενος, ασύμμετρος και ασύμμετρος. Το δεύτερο σε σύγκριση με άλλες κρίσεις διαφοροποιητικό και αλληλένδετο στοιχείο, είναι ότι αυτή η πανδημία δεν ξεχωρίζει έθνη, κράτη, τάξεις, χρώμα του δέρματος, οικονομικά συστήματα, πολιτεύματα, κόμματα, ιδεολογίες, θρησκείες, άτομα, φύλο, ηλικίες ή ακόμη και φυσική κατάσταση. Η ίδια πάλη και εδώ διαπιστώνει: δεν είναι ένας θάνατος ανταγωνιστικός. Είναι θάνατος οικουμενικός, πανανθρώπινος. Απαιτεί την ανθρωπότητα

στο σύνολό της. Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά της νέας «πυρηνικής» υγειονομικής βόμβας που έσκασε το γεγονός ότι ο παγκοσμιοποιημένος ιός θα συνεχίσει, άγνωστο για πόσο ακόμη να περιφέρεται τροπαιοφόρος, σκορπώντας θάνατο και σπέρνοντας φόβο, ανασφάλεια και αβεβαιότητα, κλονίζοντας την παγκόσμια οικονομία, κλείνοντας σύνορα και θέτοντας σε καραντίνα ολόκληρες χώρες και διοικητικές μονάδες ανθρώπων, επιβάλλουν να παραμεριστεί ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και να παραχωρήσει τη θέση του στην παγκόσμια συνεργασία και αλληλεγγύη. Σε αυτό το σημείο που φθάσαμε, που βλέπουμε την πορνογραφία του πολιτισμικού θανάτου ζωντανά, με τις εικόνες οίμωγής από την Ιταλία και την Ισπανία να συγκλονίζουν, προκαλώντας οδύν και όνειδος αλλά και οργή για την κατάρρευση των δημόσιων συστημάτων υγείας, σε αυτό το σημείο όπου όλοι διακηρύσσουν ότι βρισκόμαστε σε πόλεμο και ότι τα μέτρα που λαμβάνονται είναι ζήτημα ζωής και θανάτου, μέσο λύση δεν υπάρχει. Ή θα συνεχίσει ο παγκόσμιος ανταγωνισμός που εξυπηρετεί πρώτοι ορισμένα και πολιτικά συμφέροντα ή θα εξαπλωθεί και θα κυριαρχήσει, έστω και προσωρινά, η παγκόσμια συνεργασία και αλληλεγγύη που εξυπηρετεί την ανθρωπότητα.

Η παγκόσμια εκκρεμία όπως ζητάει και ο γ.γ. του ΟΗΕ είναι επιβεβλημένη. Αυτή όμως πρέπει να συνδυαστεί με την άμεση πε-

Αν το μεγάλο ζήτημα είναι τα λεφτά και αν αυτά δεν μπορούν να εξασφαλιστούν από την περικοπή στρατιωτικών κονδυλίων ή τη μείωση των στόχων για πρωτογενή πλεονάσματα, τότε επιβάλλεται μια παγκόσμια συμφωνία για έκδοση χρήματος, χωρίς να επηρεαστούν οι υφιστάμενες διεθνείς ισοτιμίες και συναλλαγές.

ρικοπή κονδυλίων για στρατιωτικούς εξοπλισμούς και ασκήσεις και τη διάθεση αυτών των μυθικών ποσών των τρισεκατομμυρίων στον τομέα της υγείας (ιατρικές υποδομές, τεχνικός και προστατευτικός εξοπλισμός, ιατρικά αναλώσιμα) και της επιστημονικής έρευνας για τη γρηγορότερη ανακάλυψη εμβολίων και φαρμάκων. Η παγκόσμια συνεργασία γιατρών, βιοχημικών, βιοτεχνολόγων και επιστημόνων άλλων σχετικών ειδικοτήτων και η ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνολογίας και εμπειριών, είναι αυτή τη χρονική στιγμή εκ των ων ουκ άνευ. Είναι θλιβερό σε αυτόν τον παγκόσμιο πόλεμο στον οποίο είμαστε υποτιθέμενοι όλοι σύμμαχοι, να βλέπουμε να επικρατεί ο ανταγωνισμός για το ποιος θα βρει πρώ-

τος το εμβόλιο ή τα φάρμακα. Άλωστε η συλλογική σοφία, ειδικά σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πιο εποικοδομητική και πιο παραγωγική από την ατομική σοφία. Αν λοιπόν το μεγάλο ζήτημα είναι τα λεφτά και αν αυτά δεν μπορούν να εξασφαλιστούν από την περικοπή στρατιωτικών κονδυλίων ή τη μείωση των στόχων για πρωτογενή πλεονάσματα, τότε επιβάλλεται μια παγκόσμια συμφωνία για έκδοση χρήματος, χωρίς να επηρεαστούν οι υφιστάμενες διεθνείς ισοτιμίες και συναλλαγές. Σε αυτήν την πολύμορφη διαδικασία έχουν χρέος να συνειοφέρουν οι διοικητικοί του κόσμου, οι πολυμυριοεχόντες του κόσμου, οι πολυεθνικές εταιρείες και οι τράπεζες και αν δεν κυριαρχήσει η αυτοπροαίρετη πθηκή πράξη εκ μέρους τους, απεπληθεί ένας παγκόσμιος ειδικός φόρος του πλούτου για αυτήν την περίπτωση.

Σε αυτόν τον παγκόσμιο αγώνα ενάντια στην πανδημία του κορωνοϊού, που αν δεν αντιμετωπισθεί έγκαιρα θα εξελιχθεί σε μια άνευ προηγουμένου οικονομική πανδημία, μπορούν και πρέπει να συνεισφέρουν εργοδότες και εργαζόμενοι μέσω μιας βιώσιμης αλληλοκατανόησης, αλλά και ένα παγκόσμιο εθελοντικό κίνημα απλών ανθρώπων που είναι έτοιμοι να κάνουν ό,τι τους ζητηθεί για να αντιμετωπισθεί το ιογενές τσουνάμι που απειλεί την ανθρωπότητα. Δημιουργείται έτσι πρόοφορο έδαφος, όχι μόνο για να αναγεννηθούν, να διαδοθούν, αλλά το πιο σημαντικό, πρακτικά να βιωθούν μεγάλες οι-

κουμενικές και ηθικές αξίες, όπως είναι η ειρήνη, η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η ενσυναίσθηση, η ανιδιοτέλεια, ο αλtruισμός, ο σεβασμός στον διαφορετικό και στον άνθρωπο γενικά, η αγάπη, η συνεννόηση, η φιλία.

Αυτήν όμως την κομβική στιγμή που απειλείται ο ανθρώπινος πολιτισμός, έχω την ταπεινή γνώμη ότι πρέπει να τεθεί ακόμη ένα κεφαλαιώδες, ουσιαστικό ζήτημα που δεν πρέπει να θεωρηθεί ως παράκαιρο με τη λογική «ας ξεμπερδέψουμε με τον ιό και ύστερα βλέπουμε». Τώρα ακριβώς είναι η ώρα να θέσουμε το παράλληλο και καθοριστικό ερώτημα: Μετά τον ιό τι; Θα επανέλθουμε στον σκληρό και αδιόριστο παγκόσμιο ανταγωνισμό; Θα συνεχίσουμε τους ιμπεριαλιστικούς πολέμους για τον έλεγχο του φυσικού πλούτου, την παγκόσμια ηγεμονία και τη διασφάλιση γεωπολιτικών και γεωοικονομικών συμφερόντων; Θα συνεχίσουμε τη στρατιωτικοποίηση του κόσμου, την παραγωγή πυρηνικών όπλων και θα αφήσουμε τον πυρηνικό όλεθρο να επικράμαται ως δαμόκλειος σπάθη πάνω από την ανθρωπότητα, απειλώντας την με ολικό αφανισμό; Θα συνεχίσουμε να διευρύνουμε το χάσμα ανάμεσα στις τεχνολογικά ανεπτυγμένες και τις τεχνολογικά υπανάπτυκτες χώρες και ανάμεσα στον πλούτο και τη φτώχεια; Θα συνεχίσουμε να έχουμε ως βάση και οδηγό, τον απονευματοποιημένο υλικό ευδαιμονισμό; Θα συνεχίσουμε να καταστρέφουμε το φυσικό περι-

βάλλον με τον βιομηχανικό παροξυσμό και την καταναλωτική μας απληστία, μετατρέποντας τη Μάνα-Φύση σε πόρνη του Σύμπαντος; Θα συνεχίσουμε να θεωρούμε ότι τα κέρδη είναι πάνω από τη φύση, τον άνθρωπο και τον πολιτισμό; Θα συνεχίσουμε να έχουμε υποβαθμισμένα τα δημόσια συστήματα υγείας;

Τα ερωτήματα που δείχνουν την απώθυνη ύβρη του ανθρώπου είναι πολλά και ποικίλα. Το μέγιστο ερώτημα σε αυτό το παγκόσμιο ιστορικό μεταίχμιο είναι αν θα διστάσουμε από τα λάθη μας και «μαζί», «όλοι μας» - λέξεις τώρα πολύ της μόδας, ενώ προηγουμένως ήταν ποδοπατημένες κάτω από το χαλί – να προσπαθήσουμε να διαψεύσουμε τον Γερμανό φιλόσοφο Χέγκελ, που διαπίστωνε τραγικά ότι: «Ένα πράγμα διδάσκεται ο άνθρωπος από την ιστορία του, ότι δεν διδάσκεται τίποτα από αυτήν».

Τώρα, λοιπόν, δεν μένουμε απλώς σπiti. Μένουμε σπiti και προβληματιζόμαστε και αναστοχαζόμαστε την πορεία του ανθρώπινου πολιτισμού. Μένουμε σπiti και προετοιμαζόμαστε για τους μεγάλους αγώνες που μας περιμένουν, με όπλα τον ορθολογισμό, τον ανθρωπισμό και τον διεθνισμό. Γι' αυτό ας μου επιτραπεί να παραφράσω τον Μαρξ: «Ορθολογικοί άνθρωποι όλων των χωρών ενωθείτε»!

Ο κ. Μενέλαος Αβραάμ είναι δρ Φιλοσοφίας. rodod@primehome.com

Και τώρα τεστ για τον κορωνοϊό κατά βούληση

10 εργαστήρια και το Ινστιτούτο NIPD Genetics ξεκινούν την εξέταση, ενώ το ΙΝΓΚ εξετάζει δείγματα όσων επιτίπουν στο πρωτόκολλο

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

ΑΝΙΧΝΕΥΤΙΚΟ τεστ για τον κορωνοϊό COVID-19 μπορεί πια να κάνει ο κάθε πολίτης, καθώς 11 εργαστήρια είναι έτοιμα να διενεργήσουν τη σχετική μοριακή εξέταση. Εξαρχής διευκρινίζεται ότι το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου (ΙΝΓΚ) συνεχίζει να είναι το σημείο αναφοράς όπου και εξετάζονται δείγματα, μόνο όσων ορίζονται από τη Μονάδα Επιτήρησης και επιτίπουν στο πρωτόκολλο, δηλαδή όσων έχουν ταξιδέψει στο εξωτερικό και όσων ήρθαν σε επαφή με επιβεβαιωμένο κρούσμα. Παράλληλα, σύμφωνα και με όσα είπε στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων Χάρης Χαριλάου, με τα τεστ αυτά από τα ιδιωτικά εργαστήρια στόχος είναι η ικνυλάτση του ιού και καταπολέμηση του πιο μαζικά. Αυτή είναι η αρχή. Ωστόσο, όσοι θέλουν να κάνουν το τεστ καλό θα είναι να συμβουλευτούν προηγούμενως τον προσωπικό τους γιατρό, διότι δεν θα ήταν καλό, χωρίς το οποιοδήποτε σύμπτωμα να κάνει κάποιος το τεστ αφού εκτός των άλλων υπάρχει πλέον και πρόβλημα εξεύρεσης αντιδραστηρίων, λόγω της μεγάλης ζήτησης.

Σήμερα τεστ από το NIPD

Απευθυνθήκαμε και στο μεγαλύτερο ιδιωτικό Ινστιτούτο που έχουμε στην Κύπρο το NIPD Genetics Public Company Limited και στον ιδρυτή και εκτελεστικό διευθυντή και με πρώην υπ. Υγείας καθηγητή Φίλιππο Πατσάλη, καθώς από σήμερα Κυριακή 29 Μαρτίου 2020 ξεκινά να προσφέρει τα τεστ. Όπως μας ελέχθη, μετά από σειρά επαφών ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου ενημερώθηκε διά επιστολής από την NIPD Genetics ότι, «είναι σε θέση να διενεργεί το μοριακό τεστ με τη μέθοδο rtPCR για την ανίχνευση του κορωνοϊού SARS-COV-2 στα άρτια τεχνολογικά αναπτυγμένα εργαστήριά μας στη Λευκωσία. Στόχος μας είναι ο εντοπισμός κρουσμάτων από τον SARS-COV-2, συνεισφέροντας έτσι στη σημαντική προσπάθεια που καταβάλλεται από το Υπουργείο Υγείας για ανίχνευση και ταυτόχρονα πρόληψη της διασποράς του κορωνοϊού».

Στην ίδια επιστολή αναφέρεται ακόμα: «Στην NIPD Genetics, έχουμε τη μεγαλύτερη και πλέον σύγχρονη και τεχνολογικά εξοπλισμένη υποδομή για διενέργεια μοριακών εξετάσεων στην Κύπρο. Εργοδοτούμε

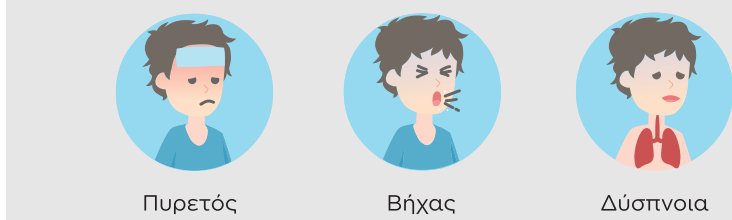
ΠΟΙΑ ΑΤΟΜΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΟΒΛΗΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ;

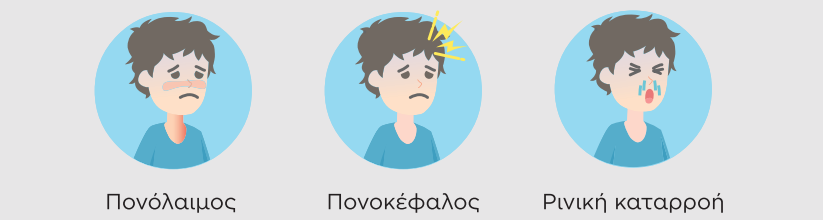
ΠΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΕΞΕΤΑΣΗ COVID-19 ΤΗΣ NIPD GENETICS;

ΤΑ ΠΙΟ ΣΥΝΗΘΗΣΜΕΝΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΥΝΗΘΗΣΜΕΝΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

Σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο με σύστημα drive through, τιμή 150 ευρώ και με το αποτέλεσμα σε λιγότερο από 24 ώρες, το τεστ από την NIPD Genetics.

90 περίπου επιστήμονες με εξειδίκευση στη μοριακή διαγνωστική, διαθέτουμε άρτια εξοπλισμένα διαγνωστικά εργαστήρια με τεχνολογικά αιχμής και μεγάλο αριθμό, ρομποτικών συστημάτων και αυτοματοποιήσεις και παρέχουμε δεκάδες χιλιάδες μοριακά τεστ τον χρόνο σε 30 χώρες.

Έχοντας τις δυνατότητες αυτές, είμαστε σε θέση να προσφέρουμε χωρίς περιορισμό τεράστιο αριθμό εξετάσεων και αξιόπιστα αποτελέσματα σε λιγότερο από 12 ώρες. Επιπρόσθετα, τα εργαστήρια της NIPD Genetics στην Κύπρο έχουν διαπίστευση από το College of American Pathologists (CAP), USA και πιστοποίηση από το Clinical Laboratory Improvement Amendments (CLIA), USA.

Οι οργανισμοί αυτοί είναι οι υψηλότεροι σε επίπεδο διαπίστευσης παγκοσμίως και η διαπίστευση και πιστοποίηση από τους οργανισμούς αυτούς είναι απαραίτητη ώστε ένα εργαστήριο στις ΗΠΑ να παρέχει την εξέταση ανίχνευσης του κορωνοϊού SARS-COV-2 με έγκριση του FDA. Μετά τη διενέργεια του

Η ασθένεια COVID-19 μεταδίδεται κυρίως μέσω σταγονιδίων που παράγονται κατά τον βήχα ή το φτάρνισμα κάποιου ο οποίος έχει κορωνοϊό.

Η ασθένεια COVID-19 προκαλεί συμπτώματα παρόμοια με αυτά της κοινής γρίπης. Σε μικρό αριθμό ασθενών ευπαθών ομάδων, λόγω ηλικίας ή προϋπάρχουσας ασθένειας, μπορεί να προκαλέσει αναπνευστική ανεπάρκεια και να οδηγήσει σε θάνατο.

τεστ, όλα τα θετικά αποτελέσματα θα κοινοποιούνται στο Υπουργείο Υγείας».

Πώς γίνεται η εξέταση

Την περασμένη Πέμπτη, με άλλη μία επιστολή του ο Φίλιππος Πατσάλης ενημέρωσε τον υπουργό Υγείας για τα τεχνικά και άλλα χαρακτηριστικά του ανιχνευτικού τεστ για τον κορωνοϊό COVID-19 από την NIPD Genetics, αναφορικά με τη Διαπίστευση εργαστηρίων της NIPD Genetics και την Κλινική μελέτη και πιστοποίηση της μεθόδου (clinical validation study), και διεργαστηριακού εξωτερικού ποιοτικού ελέγχου (Interlaboratory External Quality Assessment). Παράλληλα, ακολουθώντας σχετικές οδηγίες το Υπουργείο Υγείας ενημερώθηκε και για τους σταθμούς λήψης δειγμάτων από την NIPD Genetics από την Κυριακή 29 Μαρτίου 2020.

Η εξέταση πραγματοποιείται στο υπερσύγχρονο, διαπιστευμένο από CAP και πιστοποιημένο από CLIA εργαστήριο της NIPD Genetics στην Έγκωμη και τιμάται στα 150 ευρώ έκαστο. Η λήψη του κάθε δείγματος

γίνεται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας drive through καθώς το ενδιαφερόμενο πρόσωπο αφού επικοινωνήσει με το παγκύπριο τηλέφωνο της NIPD (22267899 ή ηλεκτρονικά: www.nipd.com/covid19test/), κλείνει ραντεβού όπου το βολεύει σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο. Φτάνοντας στο σημείο κατεβαίνει το τζάμι του αυτοκινήτου του, τόσο όσο να χωράει για πάρει μια συσκευασία με ένα σωληνάριο και μια λεπτή και μακριά μπατονέτα, με την οποία θα πάρει ρινικό επίχρισμα και από τα δύο του ρουθούνια, θα τοποθετήσει την μπατονέτα στο σωληνάριο, θα τη δώσει πίσω και θα φύγει. Πρόκειται μια διαδικασία πάνω-κάτω 5 λεπτών. Εκτιμάται ότι είναι ζωτικής σημασίας να εξετάζεται ο κόσμος διότι το screening συμβάλλει δραστικά στον περιορισμό της διασποράς της ασθένειας μέσω ικνυλάτσης επαφών. Εξάλλου η ασθένεια COVID-19 πιθανόν να μπορεί να μεταδοθεί από άτομα που είναι εντελώς ασυμπτωματικά ή παρουσιάζουν μόνο ήπια συμπτώματα και δεν γνωρίζουν πως είναι φορείς.

Τα 11 εργαστήρια

Το Υπουργείο Υγείας ενημέρωσε ήδη ότι κατόπιν διαβούλευσης με τον Σύνδεσμο Διευθυντών Κλινικών Εργαστηρίων, Βιοϊατρικών και Κλινικών Εργαστηριακών Επιστημών, έχει καταρτιστεί προκαταρκτικός κατάλογος εργαστηρίων, τα οποία μπορούν να διενεργούν τη διαγνωστική μεθοδολογία που ανιχνεύει το γενετικό υλικό του ιού (RT-PCR), που αποτελεί τη μόνη αποδεκτή και εγκεκριμένη μέθοδο διερεύνησης του COVID-19. Τα εργαστήρια που εντάσσονται στον κατάλογο είναι:

1. Συνεταιρισμός Εργαστηρίων ACT-BIO (Βιοϊατρικά Εργαστήρια- Biomedical Laboratories Χάρης Χαριλάου, Χημείο Ανδρέας Αδάμου και Κλινικά Εργαστήρια BIOCHECK-Τιγγιρίδη)
2. Κέντρο Εργαστηριακής Ιατρικής και Μοριακής Διάγνωσης MEDIFOS
- 3.Κλινικά Εργαστήρια Θεοχαρίδη
4. Mendel Center for Biomedical Sciences
5. MyGene Molecular Diagnostics
6. ΧημείοΔιογένης (C.D. DNA BiomedicalScienceLab)
7. KP Lambrou Labs Ltd
- 8.Όμιλος Βιοϊατρική (Χημεία Γιαννουκάς)
9. Συνεργασία Κλινικού Εργαστηρίου Bioanalysis Clinical Labs (Λεμεσός), Κλινικά Χημεία Τύμβιος (Λευκωσία) και Εργαστήριο PZ Agariou Diagnostics
10. NIPD Genetics (από Κυριακή, 29 Μαρτίου 2020)
11. Μοριακό Τμήμα εργαστηρίου American Medical Center (από Δευτέρα, 30 Μαρτίου 2020).

• Ο κατάλογος θα ανανεώνεται.

Σημεία Συλλογής Δειγμάτων

- **Λευκωσία:** NIPD genetics, 31 Νέας Έγκωμης, 2409.
- **Λεμεσός:** Γερμανικό Ογκολογικό Κέντρο, Λεωφόρος Νίκης 1, Άγιος Αθανάσιος 4108.
- **Λάρνακα:** Χημείο Κυριάκος Λαμπρού, Λεωφόρος Φανερωμένης 184, Μέγαρο Νικολέττα, Γραφείο 002 & 102.
- **Πάφος:** Οικία Επάρχου (παρά το Μνημείο Μακαρίου).
- Καθημερινά & Σαββατοκύριακα από τις 8:00μμ - 2:00μμ
- Παγκύπριος Αριθμός Επικοινωνίας: 22267899
- www.nipd.com/covid19test/

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Το απροσδόκητο: Ο άνθρωπος σχεδιάζει και ο Θεός γελά

Η πανδημία του κορωνοϊού μας θυμίζει κάτι που γνωρίζουμε καλά: η ζωή είναι γεμάτη αβεβαιότητα, το απροσδόκητο караδοκεί. Έχουμε δει γονείς να κινδυνεύουν τα παιδιά τους, πλούσιους που επτώχευσαν, ανθρώπους να χάνουν τα πάντα σε μια μέρα (το 1974 δεν είναι μακρινή ανάμνηση για τον κυπριακό ελληνισμό).

Πώς τα βγάζουμε πέρα; Όσο μπορούμε, προσέχουμε και προγραμματίζουμε. Ξέρουμε, όμως, ότι δεν μπορούμε να τα προβλέψουμε όλα, ούτε μπορούμε να κάνουμε κάτι για όλα. Υπάρχουν «γνωστοί άγνωστοι» παράγοντες (γνωρίζουμε τι δεν γνωρίζουμε, π.χ. πότε θα εκδηλωθεί η επόμενη χρηματοοικονομική κρίση) και «άγνωστοι άγνωστοι» παράγοντες (δεν γνωρίζουμε τι δεν γνωρίζουμε, π.χ. σπάνια και απροσδόκητα γεγονότα όπως μια πανδημία)που αναστατώνουν, όταν δεν τερματίζουν, τη ζωή μας. Η σοφία έγκειται στο να ξέρουμε τι μπορούμε να επηρεάσουμε και πότε. Ο ρασιοναλιστής θέλει εμμονικά να εξαλείψει την αβεβαιότητα. Ο στοχαστικός έχει μάθει να διαλέγεται με αυτή: με ό,τι δεν μπορούμε να ελέγξουμε, συμβιώνουμε.

Γνωρίζουμε βιωματικά ότι η παγκοσμιοποίηση εντείνει την αβεβαιότητα – ατομική και συλλογική.

Όσο πιο πολλοί «παίκτες» διασυνδέονται με όλο και περισσότερους τρόπους σε ένα σύστημα, τόσο πιο σύνθετο αυτό γίνεται: οι αλληλεπιδράσεις πυκνώνουν, η τυχαιότητα αυξάνεται, και, συνεπώς, η αβεβαιότητα ενισχύεται. Σε μια λαϊκή αγορά στο μακρινό Γουάιν της Κίνας μεταδίδεται για πρώτη φορά ο κορωνοϊός τέσσερις μήνες μετά, το ένα τρίτο της ανθρωπότητας έχει τεθεί καραντίνα!

Η διαχείριση της αβεβαιότητας είναι μείζον θέμα για έναν κυβερνήτη. Για να διαχειριστεί αποτελεσματικά το απροσδόκητο, πρέπει να το χειριστεί στοχαστικά, το οποίο θα πει: πρώτον, να εντοπίσει μια επερχόμενη κρίση εν τω γεννάσθαι για να την αποτρέψει: δεύτερον, αν δεν το καταφέρει, να μεριμνήσει για την ανακαίτησή της και τρίτον, στο μέτρο που η κρίση διογκώνεται, να εστιάσει στην ανθεκτικότητα του συστήματος.

Οι δυτικές χώρες υποτίμησαν την εμφάνιση του κορωνοϊού στην Κίνα. Συνέβαλλαν η γεωγραφική απόσταση, η δυτική αυταρέσκεια, και η δυσκολία των φιλελεύθερων δημοκρατιών να λαμβάνουν επώδυνα μέτρα χωρίς αναντίρρηση προφανή λόγο. Η Ε.Ε. δεν επέδειξε την απαιτούμενη ετοιμότητα – κάθε κρίση αναδεικνύει το χρόνιο πρό-

Η Ε.Ε. δεν επέδειξε την απαιτούμενη ετοιμότητα – κάθε κρίση αναδεικνύει το χρόνιο πρόβλημα συλλογικής δράσης που την ταλανίζει.

βλημα συλλογικής δράσης που την ταλανίζει. Μερικές κυβερνήσεις, όπως η βρετανική και η αμερικανική, δεν υιοθέτησαν μια συνεκτική ερμηνεία, οπότε η δράση τους ήταν ασταθής – έχασαν χρόνο. Ο πρόεδρος Τραμπ λ.χ. θεώρησε αρχικά ότι η κρίση του κορωνοϊού είναι επιπόνη των πολιτικών αντιπάλων του, μετά είπε ότι ο κορωνοϊός θα «φύγει σαν θάμνος τον Απρίλιο», κατόπιν πήρε κάποια έκτακτα μέτρα και, στη συνέχεια, υπόσχεται τη σύνομη χαλάρωσή τους! Άντε να βρεις άκρη.

Η τάση είναι οι δημοκρατικές κυβερνήσεις να ανταποκρίνονται αδύναμα σε «αδύναμα μηνύματα», μηνύματα που κρίνουν ότι δεν τις αφορούν άμεσα. Η στοχαστική διαχείριση επιβάλλει το αντίθετο: να συνεκτιμούν την βαθύτερη σημασία των «αδύναμων μηνυμάτων» και να ενεργούν αναλόγως. Μερικές

ασιατικές χώρες (Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Νότια Κορέα) το κατάφεραν. Γιατί; Διότι, για τις κυβερνήσεις τους, η νέα επιδημία δεν ήταν και τόσο νέα: είχαν ήδη την εμπειρία άλλων επιδημιών (SARS, MERS, H1N1) τα προηγούμενα χρόνια. Βρίσκονταν σε μεγαλύτερη εγρήγορση από τους εφησυχάζοντες δυτικούς.

Στο στάδιο της ανακαίτησης, ο κυβερνήτης αντιμετωπίζει το οξύ δίλημμα: να προστατεύσει τη δημόσια υγεία ή την οικονομία; Καταλαβαίνει ότι το δίλημμα, σε μια δημοκρατία, είναι μη αποφασίσιμο, οπότε αναζητεί τη χρυσή τομή: ένα μίγμα μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας χωρίς να πληγεί πολύ η οικονομία. Η δοσολογία του μίγματος είναι δυναμική και εξαρτάται από τη στρατηγική που υιοθετείται: μετριασμός ή καταστολή; Ο μετριασμός δίνει έμφαση στην «ανοσία της αγέλης» (να μολυνθεί ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού για να επέλθει ανοσία), προστατεύοντας την οικονομία. Οι νεκροί, όμως, από τις ευπαθείς ομάδες θα είναι πολλοί. Η καταστολή (καθολικές απαγορεύσεις - lockdown) επιβάλλει την κοινωνική αποστασιοποίηση, οδηγώντας, πρόσκαιρα τουλάχιστον, την οικονομία σε ακινησία.

Δεν είναι τυχαίο που η καταστολή αποδείχθηκε η κυρίαρχη στρατη-

γική. Ψυχολογικές μελέτες δείχνουν ότι, για τα άτομα, η «αποστρόφη στην απώλεια» (lossaversion) είναι ισχυρότερη από την επιδίωξη του οφέλους: παίρνουμε μεγαλύτερα ρίσκα προκειμένου να αποφύγουμε το κακό σε σχέση με το ρίσκο να κερδίσουμε κάτι καλό. Αυτή η τάση ενισχύεται στη δημοκρατία: η ισότητα των πολιτών και η διαλογικότητα της δημόσιας σφαίρας μας επιβάλλουν ηθικά την προστασία των ευάλωτων - να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να αποτρέψουμε την απώλειά τους.

Η «αποστρόφη στην απώλεια» κοστίζει, φυσικά η οικονομία θα υποστεί ζημία. Αλλά ως συναισθηματικά (και όχι μόνο λογικά) όντα που είμαστε, το κόστος το αποδεχόμαστε. Όπως σωστά είπε ο Μπιλ Γκέιτς, δεν μπορούμε να συνεχίσουμε τη ζωή μας κανονικά, όσο άνθρωποι θα πεθαίνουν διπλά μας. «Η οικονομική δυσπραγία είναι αντιστρέψιμη, ο θάνατος δεν είναι». Πειράματα δείχνουν ότι μόνο άτομα που έχασαν την ικανότητα να βιώνουν συναισθήματα σκέπτονται καθαρά υπολογιστικά-ωφελιστικά. Συναντάμε μερικούς τέτοιους δυσάρεστα γραφικούς τύπους στα αμερικανικά ΜΜΕ.

Περιορίζοντας τις φυσικές ανθρώπινες επαφές, οι καθολικές απα-

γορεύσεις απλοποιούν τη σύνθετη κοινωνική μορφολογία. Ένα απλοποιημένο σύστημα παράγει λιγότερη αβεβαιότητα. Η μόλυνση περιορίζεται και ελέγχεται καλύτερα. Η συλλογή πληροφοριών για τη διασπορά του ιού ενισχύει τη δυνατότητα αποτελεσματικής απόκρισης: οι φορείς εντοπίζονται, απομονώνονται και νοσηλεύονται. Στο μέτρο που τα μέτρα λαμβάνονται εγκαίρως, είναι πιο πιθανό να αποδώσει η καταστολή και να αντέξει το σύστημα υγείας. Η ανθεκτικότητα είναι δυναμική: εκτός από πόρους απαιτεί προσαρμοστικότητα και αυτενέργεια – και πίστη.

Κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι η πανδημία θα τεθεί υπό έλεγχο. Παραδόξως, αποδεχόμενοι την αβεβαιότητα είναι πιο πιθανό να την περιορίσουμε, εφόσον διαπράττει έτσι την εγρήγορσή μας. Η αναγνώριση ότι βρισκόμαστε στο έλεος του Θεού δεν είναι μοιρολατρία αλλά συμπλήρωση με την τρωτότητά μας. Ο στοχαστικός άνθρωπος ξέρει ότι ο άνθρωπος σχεδιάζει και ο Θεός γελά. Κι αυτό, παραδόξως, του δίνει δύναμη. Και δύναμη χρειαζόμαστε.

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσοκάς είναι καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management, Πανεπιστήμιο Κύπρου. (www.htsoukas.com)

Πού ζεις φίλτατε;

Άγια τερτίπια

Το θέμα για τον μητροπολίτη Λεμεσού δεν είναι αν ο κορωνοϊός μπορεί να εισβάλει στις εκκλησίες, αλλά να μην παρανομήσει στα μέτρα της Πολιτείας. Δηλαδή και ο Άγιος φοβέρτα θέλει. Ο Λεμεσού Αθανάσιος, ο επίσκοπος Αμαθούντας Νικόλαος και όσοι ιεράρχες συνεχίζουν να αγνοούν τους κινδύνους, προτάσσοντας ζητήματα πίστης, έχουν πάρει διαζύγιο από την πραγματικότητα. Τα διλήμματα που χρησιμοποιούν, ηθελημένα ή άθελα, δεν αρμόζουν σε θρησκευτικούς ηγέτες. Η πολιτεία κ. Αναστασιάδη τι θα κάνει; Γνωρίζει τον αριθμό των πιστών που ανταποκρίθηκαν στις θρησκευτικές ανησυχίες του Λεμεσού ή θα τρέχουμε πίσω από τις εξελίξεις; Τελικά η αστυνομία θα κάνει έρευνες ή δεν θα κάνει; Και αν κάνει και εντοπίσει παραβίαση, ποιος είναι ο παράνομος. Αυτός που απηύθυνε την πρόσκληση ή αυτός που ανταποκρίθηκε;

• • • •

Ιερή ράβδος

Με απόφαση της Ιεράς Συνόδου, τελευταία ημερομηνία των μέτρων στις Εκκλησίες είναι η 10η Απριλίου. Είναι βέβαιο ότι μέχρι τότε ο συναγεμνός δεν θα έχει λήξει. Μακαριότητα, τι θα πράξει η Ιερά Σύνοδος, νοούμενου ότι η Ορθόδοξη λίαν συντόμως θα εισέλθει σε μια περίοδο με έντονο το θρησκευτικό συναίσθημα; Η πλουραλιστική δημοκρατία εντός της Συνόδου και ότι κάθε μητροπολίτης κάνει ό,τι θέλει στην επαρχία του μας ξεπερνά. Δεν μπορεί η Εκκλησία της Κύπρου να δίνει την εικόνα ότι είναι αποκομμένη από την κοινωνία και τα σύγχρονα προβλήματα. Μια νέα ανακοίνωση της Αρχιεπισκοπής, με προτροπές προς τους πιστούς δεν είναι αρκετή. Η Ιερά Σύνοδος θα πρέπει να συνέλθει και να τοποθετηθεί το σύνολο των ιεραρχών, για να γνωρίζουν και οι «λιγότερο» χριστιανοί την ιερή νοменκλατούρα.

• • • •

Η «ανοσία»

Ο κορωνοϊός, εν αντιθέσει με τον Μπόρις Τζόνσον, δεν κάνει διακρίσεις. Θιαούτης της «ανοσίας της αγέλης» ο Βρετανός πρωθυπουργός βρέθηκε θετικός στον ιό. Με βάση την πολιτική του αντίληψη, κανονικά θα έπρεπε να αφαιρεθεί στη μοίρα της επιδημίας, όπως με στόμφο την διακήρυττε το προηγούμενο διάστημα. Μόνο που τότε ο ίδιος ήταν καθαρός, αφήνοντας συνομήλικούς του ίσως και μεγαλύτερους, στο έλεος του Θεού και του ιού. Παρά ταύτα, περιστατικά κ. Μπόρις και να θυμάσαι πάντα «Γιορτή δι-

Οι παράπλευρες απώλειες μιας πανδημίας που ακόμα και αν μας αποχαιρετήσει έχει σημαδέψει ήδη τις ζωές όλων μας. Η επιστροφή στην κανονικότητα ως υπόσχεση σε μια ταμπέλλα εμπορικής βιτρίνας.

κή μου, παραμονή δική σου».

• • • •

Μωρές παρθένες

Δύο ήταν οι ηγέτες που περιφρόνησαν έως και κορόιδεψαν τον κίνδυνο του COVID-19. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ και ο ομογάλακτός του πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου Μπόρις Τζόνσον. Και οι δύο ωσάν μωρές παρθένες τρέχουν πια και δεν φτάνουν. Ο κ. Τραμπ βλέπει τη μεγάλη χώρα του να είναι στην κορυφή των πληγμάτων του κορωνοϊού, ο δε Τζόνσον δέχθηκε αυτοπροσώπως την επίσκεψη του COVID-19, ενώ η Βρετανία τρέμει προ του φάσματος να ακολουθήσει την Ιταλία και την Ισπανία στους ρυθμούς εξάπλωσης του ιού. Μάλιστα, μαθαίνουμε ότι ο Τραμπ έχει καπαρώσει 5 εκατομμύρια διαγνωστικά τεστ, που παράγονται από αμερικανικές εταιρείες, δη-

μιουργώντας ταυτόχρονα πρόβλημα σε πολλές άλλες χώρες που έχουν ανάγκη το σχετικό αναλώσιμο.

• • • •

Περί δημοσιογράφων

Δικαίως το φιρμάνι του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, για τις μετακινήσεις των δημοσιογράφων, προκάλεσε βροχή αντιδράσεων, με αποτέλεσμα την αναδίπλωση του Υπουργείου Εσωτερικών. Το πρόβλημα της ανακοίνωσης του ΓΤΠ ήταν το ύψος και όχι το αυτονόητο. Ο συντάκτης της ανακοίνωσης θα έπρεπε να ήταν πιο προσεκτικός και όχι να δίνει στον αναγνώστη την αίσθηση, «αποφασίζουμε και διατάσσουμε». Οφείλω να ομολογήσω πως ο κ. Νουρής είπε και κάποιες αλήθειες, επειδή στο παρελθόν έχουμε δώσει δικαιώματα να θεωρούμαστε ως «προνομιούχα» επαγγελματική ομάδα.

Όμως κ. Νουρή μας, το γνωρίζετε πως η συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιογράφων είναι κατ'επίφαση «προνομιούχοι». Με το συμπάθιο λοιπόν, προς τι τότε οι νοθευτικές προς την ΕΣΚ να χρησιμοποιήσει την επιρροή της, ώστε η συγκεκριμένη διευκόλυνση να μη γίνει αντικείμενο κατάχρησης; Με το όνομά τους κ. Νουρή μας και όχι με χρησμούς.

• • • •

Κορωνοϊός και EastMed

Προ του φάσματος της νέας οικονομικής κρίσης και σε συνδυασμό με τις τιμές του πετρελαίου και του γκαζιού που έχουν θεαματική πτώση οι μεγάλες ενεργειακές εταιρείες, όπως διαβάζουμε άρχισαν να ανακοινώνουν μεγάλες περικοπές στις δαπάνες τους καθώς και πάγωμα των σχεδίων τους. Η «δική» μας η ΕχονMobil αφού είδε τη με-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Η ντρίμπλα του Αγίου Λεμεσού, όχι επί της ουσίας που είναι η προστασία της δημόσιας υγείας και των πιστών, αλλά για τους τύπους εφαρμογής των μέτρων που ανακοίνωσε η κυβέρνηση.

τοχή της να βυθίζεται σε χαμηλό 17ετίας, ανακοίνωσε δραστηκές περικοπές δαπανών. Σε σχετικές ανακοινώσεις προχώρησαν εσχάτως και οι εταιρείες, Chevron, Equinor, Gulf Keystone, Kosmos Energy, Oil Search, Premier Oil, Santos, Saudi Aramco και Tullow Oil ενώ η JP Morgan προβλέπει ότι ειδικά η ιταλική ENI θα βρεθεί σε ιδιαίτερα δύσκολη. Τι να πει κανείς; Ότι ο EastMed διαγνώστηκε θετικός στον κορωνοϊό ή ότι όταν οι άνθρωποι κάνουν σχέδια ο Θεός γελά;

• • • •

Μαύρα σύννεφα

Τα ιατρικά αναλώσιμα να το δείτε που θα γίνουν εφιάλτης για τον υπουργό Υγείας. Ο Κωνσταντίνος Ιωάννου είναι πυρ και μανία, με κάποιους μέσα στο υπουργείο του και τη διαχείριση των υλικών και των προστατευτικών στολών για λοιμώξεις, στα δημόσια νοσοκομεία. Παρά το γεγονός ότι δεν είναι συγκροσιακός δεν άντεξε και απ'ότι μαθαίνω εξεμάνη, κάποια στιγμή με την αλόγιστη διαχείριση υλικών. Έχει βουίξει ο χώρος της δημόσιας υγείας πως ακόμα και σε κλινικές άσχετες με τον κορωνοϊό, γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό χρησιμοποιούσαν για ψύλλου πήδημα προστατευτικές στολές, με αποτέλεσμα να χτυπήμα τώρα που ήλθε η μπόρα πόρτες κλειστές, δεξιά και αριστερά.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

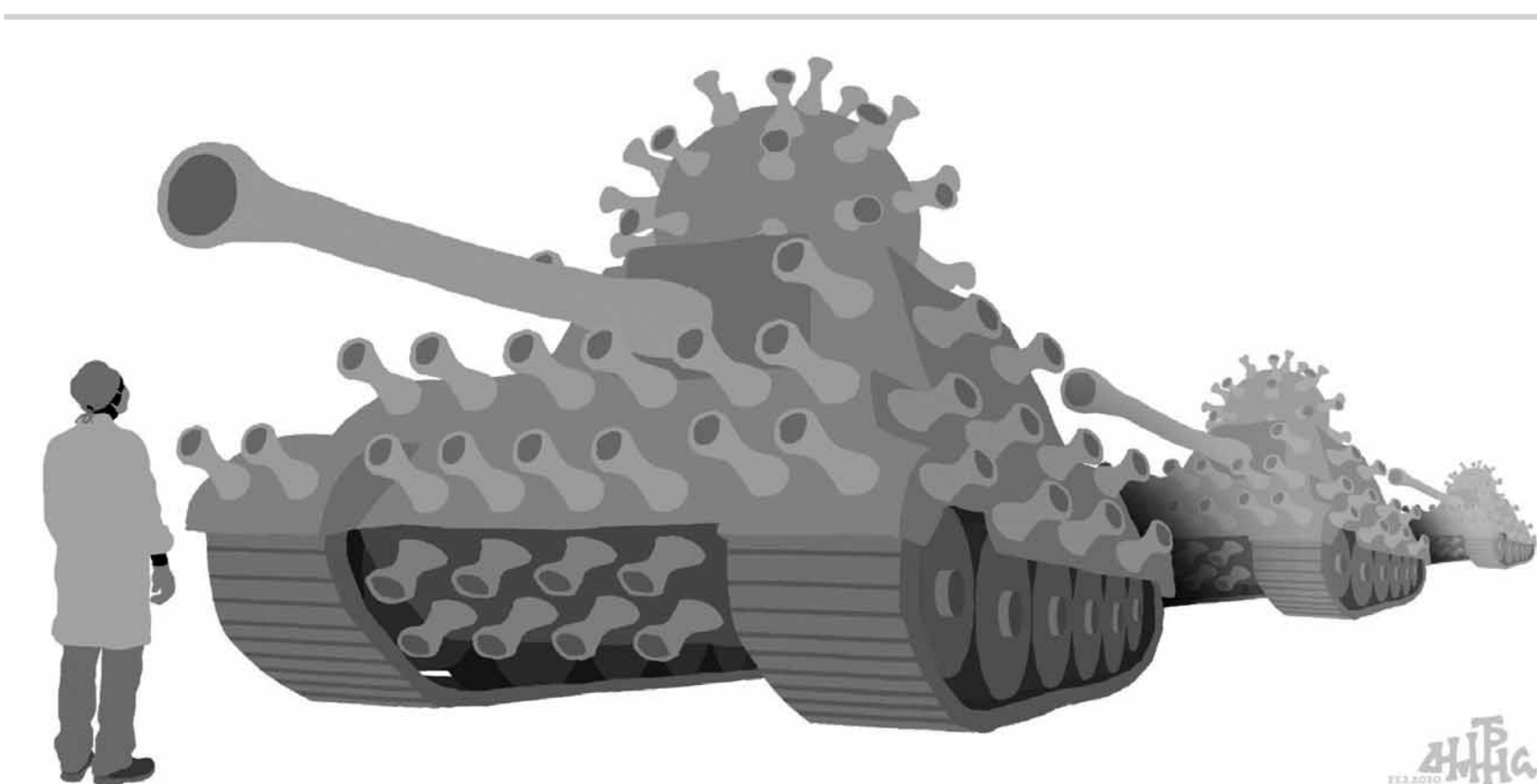
Το ψευδοδίλημμα του Γ. Μουζάλα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Αθόρυβα δεν το λες με τις βαριές κουβέντες που λέγονται. Πάντως, χωρίς τυμπανοκρουσίες και επισημότητες, ξεκίνησαν οι επετειακές εκδηλώσεις, οι οποίες θα κλιμακώνονται μέσα στους δώδεκα μήνες που ανοίγονται μπροστά μας μέχρι την 25η Μαρτίου του 2021. Τότε, όσο θα έχουμε επιζήσει από τα τρέχοντα θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε τα πρώτα διακόσια χρόνια της ύπαρξής μας ως σύγχρονου κράτους και να το γιορτάσουμε.

Στο πνεύμα αυτών των εκδηλώσεων εντάσσονται, πιστεύω, οι δραστηριότητες του ΣΥΡΙΖΑ, που κυριάρχησαν στην επικαιρότητα την περασμένη εβδομάδα. Τα σκληρά αγόρια του ΣΥΡΙΖΑ, λ.χ., που εκτοξεύουν ως απειλή τον ερωτικό πόθο τους για τον αντίπαλό τους, επικαλούνται τον Καραϊσκάκη. Ο δε Γιάννης Μουζάλας, ο πρώην υπουργός που κατέπληξε με τις διοικητικές ικανότητές του, κατηγορεί την κυβέρνηση και μάλιστα από το βήμα της Βουλής ότι «ντύνεται Μαυροκορδάτος και όχι Κολοκοτρώνης».

Κατ' αρχάς, αν θέλουμε να είμαστε σωστοί με την ιστορία, αυτό δεν είναι κατηγορία για οποιαδήποτε κυβέρνηση· είναι έπαινος, διότι ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος ήταν ό,τι καλύτερο έχει συμβεί στην Ελλάδα κατά το πρώτο ήμισυ του 19ου αιώνα. Ως κατηγορία, όμως, είναι άστοχη, άτοπη και προδίδει την αβυσσαλέα άγνοια εκείνου που την εκτοξεύει. Είπε και άλλα γλαφυρά ο πρώην υπουργός του ΣΥΡΙΖΑ, όπως το ασύλληπτο ότι οι πολίτες πειθαρχούν στα μέτρα της κυβέρνησης «λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση». (Παράδειγ-

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

μα πλήρους ανατροπής της λογικής, κατά τη γνωστή παράδοση του ΣΥΡΙΖΑ.) Επίσης, παρότι το μεταναστευτικό δεν κολλούσε με το υπό συζήτηση θέμα, εκείνος το θυμήθηκε και αυτό, κατηγόρησε την κυβέρνηση ότι, με τον τρόπο που φυλάσσει τα σύνορα, «ξεφτιλίζει τη χώρα». (Σε ποιους; Στους άπλυτους των ΜΚΟ; Γιατί, αντιθέτως, οι Ευρωπαίοι ηγέτες συχαίρουν την Ελλάδα για τη στάση της στον Εβρο.)

Τα σημειώνω αυτά ως ελαφρυντικά για την περίπτωση του, διότι ένας άνθρωπος που υποστηρίζει τα πα-

ραπάνω προφανώς δεν στέκει στα καλά του. Επιστρέφω όμως στο δίλημμα μεταξύ του «καλού» Κολοκοτρώνη ή του «κακού» Μαυροκορδάτου, όπως το έθεσε ο κ. Μουζάλας, γιατί πάνω σε αυτή την ανοσία βασίζεται ο μύθος του λαϊκισμού στην Ελλάδα, από τις ρίζες του στον Μακρυγιάννη, φθάνοντας μέχρι τη σύγχρονη εκδοχή του, αυτή που ενστερνίζεται η Αριστερά.

Ο παρεξηγημένος Μαυροκορδάτος, για τον οποίον το δυτικού τύπου ρούχα ήταν επιλογή και πολιτική δήλωση, ήταν προσωπικότητα και

πνεύμα διεθνούς εμβελείας για τα μέτρα της εποχής του. Μπορούσε να στέκεται στο ίδιο επίπεδο με τους Shelley, με τους οποίους έκανε παρέα όσο ήταν στην Ιταλία. Μάλιστα, η Mary Shelley, η σύζυγος του ποιητή και συγγραφέα η ίδια του «Φρανκενστάιν», τον εκτιμούσε τόσο πολύ, ώστε οι φήμες για τη στενή σχέση τους να γίνουν μέρος της ιστορίας που μας έφερε ως εδώ.

Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι το πνεύμα και την προσωπικότητά του ο Μαυροκορδάτος τα αξιοποι-

ησε με τον καλύτερο τρόπο στην υπηρεσία της πατρίδας του. Αυτός είχε την ικανότητα να διαβάσει σωστά το διεθνές περιβάλλον μέσα στο οποίο εκδηλώθηκε η Επανάσταση, αυτός επέλεξε την πολιτική και τους όρους της διεθνοποίησης του ελληνικού ζητήματος, αυτός κατάφερε να δώσει στη χώρα που γεννήθηκε από τον αγώνα του 1821-1827 την κατεύθυνση προς τη Δύση και τους θεσμούς της, κατεύθυνση την οποία έκτοτε ακολουθεί, παρά τις κατά καιρούς διακυμάνσεις σε μια όχι πάντα ομαλή πορεία.

Όταν ο κ. Μουζάλας κατηγορεί την κυβέρνηση ότι «ντύθηκε Μαυροκορδάτος και όχι Κολοκοτρώνης», εν αγνοία του, θέλω να πιστεύω, παίρνει την πλευρά των οπληρχηγών στον πρώτο μας εμφύλιο (από τους πέντε της Ιστορίας μας, μετρώντας και τον Δικασμό) του 1823-1824. Ξεκίνησε όταν ο Κολοκοτρώνης πέταξε έξω από το Βουλευτικό τον Μαυροκορδάτο, τον εκλεγέντα πρόεδρό του. Ανάμεσα στα άλλα που του είχε μαζεμένα, ήταν και το άνοιγμα που είχε κάνει ο Μαυροκορδάτος στη Βρετανία, απευθείας στον Κάνινγκ. Η τελική έκβαση των εμφυλίων εκείνης της περιόδου έδωσε την κατεύθυνση της Επανάστασης και της πολιτικής κατάστασης που αυτή δημιούργησε προς τη Δύση.

Οι οπληρχηγοί με τα παλικάρια τους έχασαν τον πόλεμο, ας μην κοροϊδευόμαστε. Το αίμα και οι θυσίες, όμως, εντέλει δικαιώθηκαν και εμείς μπορούμε να γιορτάζουμε σήμερα, γιατί ο Μαυροκορδάτος έκανε εγκαίρως τις σωστές στρατηγικές επιλογές, παρά το πολιτικό κόστος που τον κατέστρεψε. Η ελευθερία κερδήθηκε, επειδή ο διεθνής παράγων της εποχής είχε πεισθεί ότι επρόκειτο για μια εθνική αναγέννηση, που δεν είχε σχέση με Ιακωβίνους, καρμπονάρους και άλλους ανατρεπτικούς της εποχής. Επειδή επίσης είχαν πεισθεί ότι ένα ελληνικό κράτος υπό την καθοδήγηση των Δυνάμεων θα ήταν το κλειδί για το Ανατολικό Ζήτημα. Τέλος, επειδή το είχαν πιστέψει τόσο, ώστε να επενδύσουν τα χρήματά τους στον αγώνα της ανεξαρτησίας.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Οι λεγόμενοι
ευπαθείς...

Κανείς δεν ξέρει τι θα συμβεί την επόμενη μέρα. Κανείς δεν μπορεί να υποθέσει πώς θα είναι η ζωή μερικούς μήνες μετά. Τίποτα δεν είναι δεδομένο, εκτός από την απειλή αυτού του αόρατου εχθρού, ο οποίος έγινε η κοινή μας πραγματικότητα, όπου κι αν βρίσκεται ο καθένας, όπου κι αν ζει, όποια γλώσσα κι αν μιλά. Ο παγκόσμιος χάρτης είναι γεμάτος από κόκκινες κηλίδες που αντιστοιχούν στα θύματα της πανδημίας. Και οι αριθμοί καθημερινά μεγαλώνουν, υπαγορεύοντάς μας επιτακτικά να μεινουμε σπίτι. Κι' αυτό το «μεινουμε σπίτι» ξαφνικά αποκτά τρομακτικές διαστάσεις. Γίνεται το σπίτι φυλακή και όχι καταφύγιο, μετατρέπονται οι τέσσερεις τοίχοι σε πελώριους μέσα στους οποίους καλείται ο καθένας να αντιμετωπίσει τις δικές του αλήθειες.

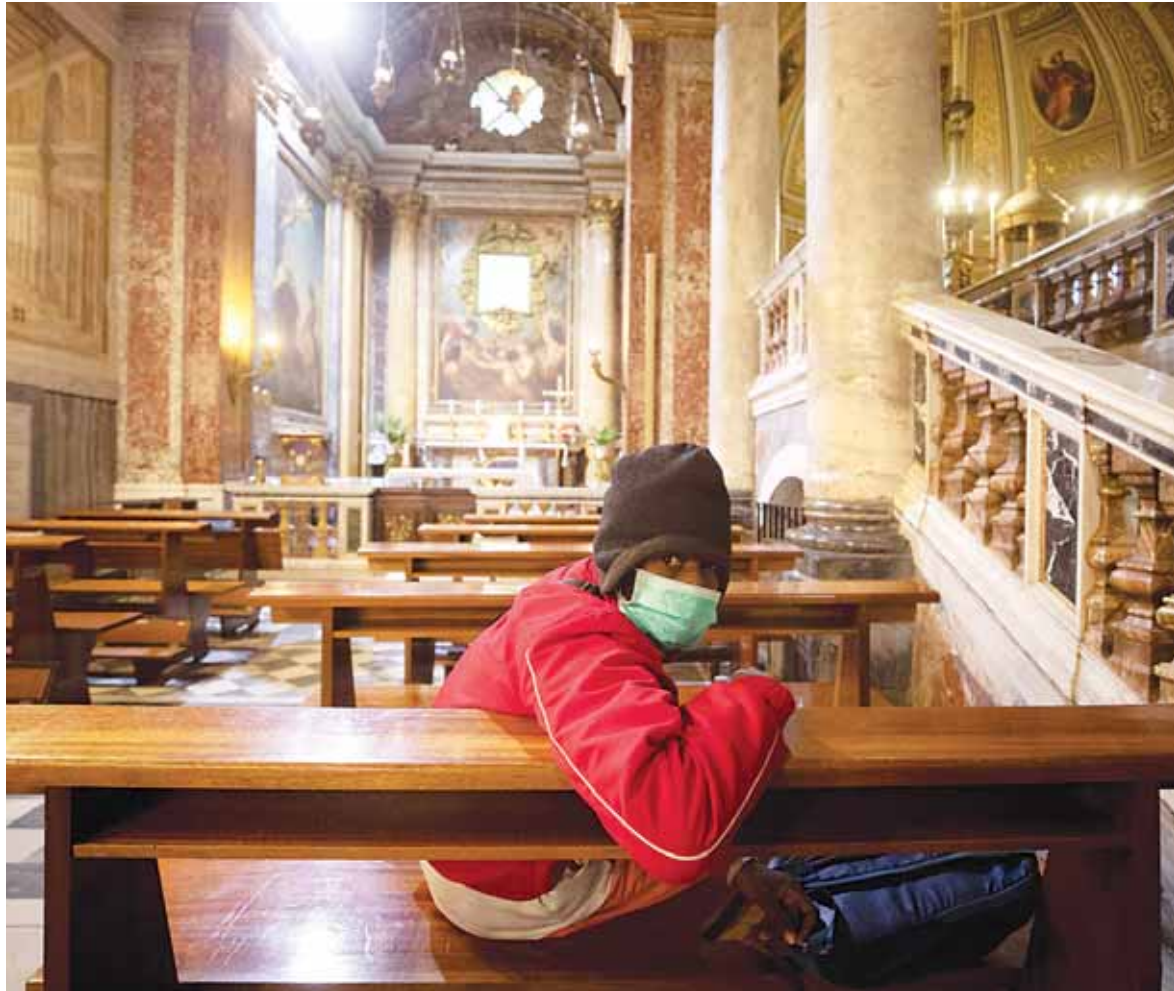
Για ό,τι έκτισε μέχρι τώρα, τούβλο με τούβλο, πλακάκι με πλακάκι, αν τα στοίχισε σωστά, αν είχε κάποιο νόημα η στοίχισή τους ώστε να νιώθει αυτή τη στοίχιση σαν την προσωπική του γεωμετρία και όχι σαν ένα οικοδόμημα που τον πλακώνει. Και ό,τι ονομάτισαμε ζωή έρχεται μέσα σ' αυτούς τους τέσσερεις μας τοίχους να μας κοιτάξει κατάματα, να φταρνιστεί μπροστά μας για να το προσέξουμε, ίσως και για να το φοβηθούμε, καθηλώνοντάς μας στο παρόν μας, ώστε να να απολυμαίνουμε από όλους τους επικίνδυνους «λεκέδες». Διότι ακόμα και όταν αυτή η πανδημία φύγει, το «μεινουμε σπίτι» δεν πρόκειται πια να έχει την ίδια σημασία, αφού θα έχει ήδη μεσολαβήσει η προσωπική μας αναμέτρηση με τις «αποκαλύψεις» του αναγκαστικού μας εγκλεισμού.

Μιλάμε μόνο μέσω τηλεφώνου, βλεπόμαστε μόνο μέσα από τηλεκλήσεις, δεν αγκαλιαζόμαστε πια, πόσο άραγε θα κρατήσει αυτό, πόσο θα αλλάξει ο κοινωνικός ιστός, για πόσο ο άνθρωπος θα φοβάται να πλησιάσει τον άλλο άνθρωπο, να του αγγίξει το χέρι, να του δώσει μια σφιχτή αγκαλιά; Κανείς δεν ξέρει να απαντήσει πώς θα είναι το αύριο. Είμαστε μετέωροι στο σήμερα, ποτέ όμως δεν μας έμαθε κανείς να σκεφτόμαστε μόνο το σήμερα, ήταν ελαφρότητα να σκέφτεται κανείς μόνο το σήμερα, γιατί γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε αλλιώς, αλλιώς από τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας που τώρα είναι οι ευπαθείς, αλλιώς από την ταπεινότητα των αιώνων που εμπριέχουν αυτή τη σοφία, αλλιώς, εντελώς αλλιώς. Και επιμένω σε σ' αυτό το αλλιώς, γιατί έτσι μάθαμε, ότι δηλαδή αυτό το αλλιώς ήταν ο μόνος δρόμος να πάμε μπροστά, να μη μείνουμε πίσω, να προχωρήσουμε, να προοδεύσουμε, να μην είμαστε άνθρωποι περασμένων εποχών. Και πιο ήταν αυτό το αλλιώς; Μόνο το μετά. Να σκεφτόμαστε πάντα ένα μετά. Να υπάρχει ένα μετά.

Το οποίο δεν είναι συνώνυμο με το μέλλον διότι το μέλλον είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το παρελθόν, όχι δεν ήταν το μέλλον που έπρεπε να σκεφτόμαστε για να πάμε μπροστά, για να μη μείνουμε πίσω, ήταν αυτό το αδιφάγο μετά, το οποίο δεν έχει ούτε παρελθόν, ούτε παρόν, είναι ένα μετά που κάνει πέρα την ταπεινότητα των αιώνων και με θρασύτητα θέλει να υπάρξει από μόνο του ώστε να μας εγκλωβίζει σε ένα κυνήγι του χρόνου, μέχρι να γίνει ο χρόνος χρέμα και το χρέμα η μόνη πρόοδος και το μοναδικό υπαρκτό παρόν. Και τώρα στεκόμαστε μετέωροι στο σήμερα, και το μετά διαλύεται καθημερινά μπροστά μας σε ολόκληρο τον πλανήτη. Αυτό το μετά που αποτέλεσε δήθεν το προχώρημά μας, αλλά το μόνο που κατάφερε ήταν να αφαιρέσει από το σπίτι μας την έννοια της φωλιάς και από τη ζωή μας τη σοφία των αιώνων.

Αυτή τη σοφία που βλέπεις πια μόνο στα βλέμματα των παππούδων και των γιαγιάδων μας, οι οποίοι τώρα έχουν άλλο όνομα, είναι οι λεγόμενοι ευπαθείς. Χωρίς, ωστόσο, κανείς μας να αντιλαμβάνεται πως η ευπαθεία τους δεν οφείλεται στις μειωμένες αντοχές τους ή στο βεβαρημένο ιατρικό τους ιστορικό. Οφείλεται στη δική μας απάθεια για τη σοφία των αιώνων.

elenixenou1@gmail.com

Άστεγος βρίσκει καταφύγιο σε εκκλησία της Ρώμης.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Στην εποχή του Πατερούλη

«Το να ζητάς από τους ανθρώπους να επιλέξουν ανάμεσα στην ιδιωτική τους ζωή και την υγεία τους», έλεγε σε πρόσφατη ανάλυσή του ο Ισραηλινός συγγραφέας Γιουβάλ Χαράρ, «είναι στην πραγματικότητα, η ίδια η ρίζα του προβλήματος, επειδή πρόκειται για ψευδή επιλογή». Μπορούμε, όπως εξηγούσε στους Financial Times ο Χαράρ, να προστατέψουμε την υγεία μας, όχι μέσω καθεστώτων ολοκληρωτικής επιτήρησης αλλά ενισχύοντας τη συνεργασία ενός καλά πληροφορημένου κοινού. Ενός κοινού που σε αυτή την κρίση θα έχει πλήρη εμπιστοσύνη στις αρχές, στα ΜΜΕ και κυρίως στα επιστημονικά δεδομένα.

Το έχουμε ξαναπει, πως η πανδημία κατάφερε να αποκαλύψει τη ηγέτης διαθέτει κάθε χώρα. Ηγέτες που κλεύαζαν επιστημονικά δεδομένα, αντιδρούσαν ακόμη και με τον εμβολιασμό, που απέρριπταν με ευκολία όσα δημοσίευαν τα ΜΜΕ και που έκαναν απλοϊκές εκτιμήσεις, τρέχουν να προλάβουν εκ των υστέρων τη ζημία που έχει προκαλέσει η ανεπάρκειά τους στους πολίτες τους. Αυτοί πλέον θα κληθούν να εφαρμόσουν ένα καθεστώς επιτήρησης, με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται. Όμως αναλγησία έχει καταδείξει και η ηγεσία της κατά τα άλλα σοβαρής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την ώρα δηλαδή που η Ιταλία μεταφέρει σε κομβίους εκατοντάδες νεκρούς της, το τελευταίο που θα αναμέναμε από την Πρόεδρο της Κομισιόν ήταν να μας μαθαίνει πώς να πλένουμε σωστά τα χέρια μας. Ανίκανη να αντιληφθεί το μέγεθος της ζημιάς, να ηγηθεί και να εμπνεύσει στη μεγαλύτερη κρίση της γενιάς μας.

Στην απογύμνωση όλων αυτών που ηγούνται και στην γενικότερη αντίληψη ότι όλα καταρρέουν, κοινωνίες έφτασαν πλέον να αποζητούν την πλήρη επιτήρησή τους από το κράτος. Και την παραδειγματική τιμωρία όσων δεν υπακούουν τυφλά γιατί «η δημοκρατία του ενός σταματά εκεί που ξεκινά η υγεία του άλλου».

Σωστά τα μέτρα της κυβέρνησής μας, όμως είδαμε πολλά τις τελευταίες μέρες που μας ανησυχούν για την επόμενη μέρα. Και κυρίως για το τι κοινωνία θέλουμε να διαμορφώσουμε μετά την κρίση. Όταν για παράδειγμα το σύστημα sms 8998, λειτουργήσε και κατέρρευσε στα πρώτα 30.000 μηνύματα, οι πολίτες δεν διερω-

τήθηκαν γιατί το σύστημα δεν δούλεψε. Έσπευσαν να καταγγείλουν τους «κακομαθημένους» και να ζητήσουν πλήρη απαγόρευση.

Σαφώς και έγιναν πολλά που δεν μας τιμούν. Από τους φοιτητές που έβριζαν μέσα στο αεροπλάνο, τους γονείς τους που φώναζαν και έκλαιγαν έξω από το αεροδρόμιο, τις παράλογες απαιτήσεις για ειδική διατροφή και δωμάτια με θέα στους χώρους καραντίνας.

Όμως σε αυτή την πρωτόγνωρη κρίση, ρόλος της Πολιτείας δεν είναι να ρίχνει την ευθύνη της κατάρρευσης του συστήματος που η ίδια του η κυβέρνηση όφειλε να λειτουργήσει σωστά, στους πολίτες. Ούτε ρόλος του Προέδρου είναι να κουνά το δάκτυλο στους ανυπάκουους, προειδοποιώντας ότι θα τα κλείσει όλα. Σε μία τέτοια πρωτοφανή κρίση, δεν θέλουμε έναν ηγέτη που να κάνει περιπολίες στους δρόμους για να δει αν τηρούνται τα μέτρα που επέβαλε. Γιατί όλα αυτά σίγουρα δεν συμμορφώνουν τους ανυπάκουους. Έχουν απλώς ως στόχο το χειροκρότημα ενός συγκεκριμένου ακροατηρίου.

Θα προτιμούσαμε, λοιπόν, αντί να αστυνομεύει στους δρόμους, να δώσει έμφαση εκεί που πρέπει. Στον σωστό εξοπλισμό και τη σωστή λειτουργία του συστήματος υγείας. Η εμπιστοσύνη ότι το σύστημα υγείας είναι αρκετά δυνατό και θα αντέξει της κρίσης είναι πολύ πιο αποτελεσματική από έναν πληθυσμό που βρίσκεται απλώς υπό αστυνόμευση. Θα μπορούσε να στραφεί προς τα νοσοκομεία, όπου ο αριθμός των κρουσμάτων αυξάνεται μέρα με την μέρα ανάμεσα στους επαγγελματίες υγείας. Θα προτιμούσαμε αν διασφάλιζε τον κατάλληλο εξοπλισμό προστασίας τους, περισσότερες μονάδες εντατικής θεραπείας, αλλά και την επαρκή στελέχωση των νοσηλευτηρίων, που το ένα με τα το άλλο κλείνουν.

Η κρίση θα περάσει. Και αυτό που θα πρέπει να μετρήσουμε είναι το τι κοινωνία θέλουμε να διαμορφώσουμε στον νέο κόσμο. Ελπίζουμε πως όλο αυτό δεν θα μας μετατρέψει σε έναν πληθυσμό άγνων που θα αποζητά την επιτήρηση και την τιμωρία του. Φοβούμενος, ότι μία έκτακτη ανάγκη θα βρίσκεται πάντα στον ορίζοντα και αποζητώντας έναν σύγχρονο Πατερούλη για να τον προστατεύσει. Και θυσιάζοντας με ευκολία το μεγάλο αγαθό της Δημοκρατίας.

e oi dokathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Η ώρα
των εκπαιδευτικών

Τη δεκαετία του 1970 ο πατέρας μου, νεαρός τότε καθηγητής της βιολογίας, έγινε γνωστός μέσω της «Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης» την οποία παρουσίαζε από το ΡΙΚ. Το μοναδικό, μαυρόασπρο, τηλεοπτικό κανάλι του ΡΙΚ, του οποίου το κανονικό πρόγραμμα διαρκούσε μερικές μόνο ώρες κάθε βράδυ, μετέδιδε σε ειδική, οπτικογραφημένη, πρωινή εκπομπή το μάθημα της βιολογίας και κημείας από το εργαστήριο του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Την «Εκπαιδευτική Τηλεόραση» παρακολουθούσαν μαθητές σε όλα τα γυμνάσια της Κύπρου, πλείστα από τα οποία δεν διέθεταν κατάλληλα εργαστήρια.

Ήταν μια καλή χρήση των τεχνολογικών μέσων της εποχής. Από τότε η τεχνολογία έκανε άλματα. Ειδικά στον τομέα της πληροφορικής και της επικοινωνίας η πρόοδος είναι ασύλληπτη. Ουσιαστικά το κάθε κινητό τηλέφωνο είναι σήμερα ένας πανίσχυρος υπολογιστής. Πέρα από την πρόσβαση στο διαδίκτυο, είναι πλέον εφικτή η πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων και βιντεοδιασκέψεων μέσω ενός απλού κινητού τηλεφώνου. Αυτό γίνεται εύκολα μέσω εφαρμογών που προσφέρονται μάλιστα δωρεάν. Δηλαδή δεν χρειάζεται καν προσωπικός υπολογιστής.

Δυστυχώς, μέχρι σήμερα, τα δημόσια σχολεία δεν κατάφεραν να αξιοποιήσουν κάποιες από τις επιλογές που προσφέρει πλέον η τεχνολογία για να προσφέρουν εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά τη διάρκεια αυτής της αναπάντεχης κατάστασης με τον κορωνοϊό, που οδήγησε στην αναστολή λειτουργίας των σχολείων. Δεν γράφω με επικριτική διάθεση. Ξέρω ότι γίνονται προσπάθειες και αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχουν δυσκολίες και επιφυλάξεις τις οποίες έχουν εκφράσει τόσο οι εκπαιδευτικές οργανώσεις, όσο και οι οργανωμένοι γονείς. Οι προσπάθειες πρέπει σίγουρα να εντατικοποιηθούν. Προσωπικά, όμως, θα έδειχνα μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Μπορεί το εκπαιδευτικό μας σύστημα να έχει προβλήματα και στρεβλώσεις, αλλά θεωρώ ότι στα δημόσια σχολεία υπηρετούν πολύ καλοί εκπαιδευτικοί, με γνώσεις και με διάθεση προσφοράς. Συνεπώς θα τους επέτρεπα να βγουν μπροστά. Θα τους καλούσα να αναλάβουν πρωτοβουλίες.

Ο κάθε Διευθυντής να οργανώσει και να διευκολύνει την προσπάθεια. Οι λύσεις από το κέντρο πιθανώς να καθυστερήσουν. Ούτε και χρειάζεται να είναι τα πάντα ρυθμισμένα από το κέντρο, ειδικά σε μια έκτακτη κατάσταση όπως αυτή που διανύουμε. Η ευελιξία δεν βλάπτει. Εξάλλου, ο κάθε εκπαιδευτικός γνωρίζει την τάξη του καλύτερα από κάθε άλλο και μπορεί από την ασφάλεια της κατοικίας του και με την χρήση των τεχνολογικών μέσων να κρατήσει επαφή με τους μαθητές, να τους εμψυχώσει, να τους καθοδηγήσει και να συνεχίσει τη διδασκαλία στο βαθμό που είναι εφικτό. Το όφελος θα ήταν ανεκτίμητο.

Αυτή η προσπάθεια θα ήταν ευκολότερη εάν υπήρχαν καταλληλότερα μέσα και εάν υπήρχε μεγαλύτερη εξοικείωση με την τεχνολογία. Χωρίς αμφιβολία. Την απάντηση όμως την δίνει ένας εκπαιδευτικός σε δημόσια ανάρτηση του στο Facebook: «Πράγματι υπάρχουν ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή και μύριες αστοχίες στην ψηφιακή πολιτική... Με την ίδια λογική όμως, ελλείψεις υπάρχουν, μάλλον σημαντικότερες, και στον χώρο της δημόσιας υγείας. Να αρνηθούν οι γιατροί και οι νοσηλεύτες να επιτελέσουν το καθήκον τους; Σε αυτό τον αγώνα, ο καθένας οφείλει να παίζει από τη θέση του τον ρόλο του ώστε να κρατηθεί η κοινωνία όρθια».

Αυτή είναι η σωστή προσέγγιση που προέρχεται από άνθρωπο που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της εκπαίδευσης. Επιφυλάξεις του τύπου «πρέπει πρώτα να εκπαιδευτούν οι εκπαιδευτικοί» ή αυτές που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα δεν πρέπει να σταθούν εμπόδιο. Κατ' ακρίβεια υπερβολική έμφαση σε αυτά τα ζητήματα ή η αναζήτηση του τέλει του δημιουργούσε υποψίες ότι κάποιοι επιχειρούν να διυλίσουν τον κόναπο.

Σε κάθε δοκιμασία, όπως είναι αυτή που διανύουμε, αναδεικνύονται και τονίζονται τόσο τα αρνητικά μας, όσο και τα θετικά μας. Αυτή είναι η ευκαιρία για το δημόσιο σχολείο να αναδείξει το θετικό του πρόσωπο και το σημαντικό του ρόλο.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Σύγχρονο μαρτύριο ο καρκίνος

Κατευθείαν στον παράδεισο πάνε όσοι Χριστιανοί πέρασαν από το σύγχρονο μαρτύριο του καρκίνου και καθίστανται σύγχρονοι μάρτυρες της Εκκλησίας, λένε σύγχρονοι άγιοι της Εκκλησίας. Ιστορικά, έχουμε τα σωματικά μαρτύρια, τα οποία συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας. Έχουμε το ισόβιο μαρτύριο των ασκπτών και των οσίων. Και τις τελευταίες δεκαετίες, ίσως λόγω ιατρικών εξελίξεων, έχουμε και το μαρτύριο των καρκινοπαθών, το οποίο βρίσκεται ανάμεσα στις δύο πρώτες μαρτυρικές πορείες. Απόδειξη της αγιότητας των σύγχρονων μαρτύρων αποτελούν ενίοτε οι θαυμαστές εμφανίσεις τους για στήριξη και ενίσχυση των ζώντων.

Εν ζωή, άγιος παππούλης, λέει

ότι η φοβερή αυτή ασθένεια δίνει την ευκαιρία στον ετοιμοθάνατο να μετανοήσει, έστω και την υστάτη, την ενδεκάτη σύμφωνα με το Ευαγγέλιο. Δίδει, επίσης, την ευκαιρία στα αγαπημένα του πρόσωπα να προετοιμαστούν για τη μεγάλη απώλεια, αποδεχόμενοι ακόμη και τη φοβερή αλήθεια, ότι ο θάνατος είναι δώρο του Θεού προς τον άνθρωπο, «ίνα μη το κακό αθάνατο γένοιτο...». Έχουμε και το φαινόμενο άνθρωποι να παρακαλούν τον Θεό να φύγει ο αγαπημένος τους, ώστε να λυτρωθεί από τα βάσανα. Ακόμη, οι φοβεροί πόνοι και το σωματικό μαρτύριο του καρκινοπαθούς καθίστανται μαθήματα ζωής για τα αγαπημένα του πρόσωπα και κατά κανόνα αποτελούν αιτία για αλλαγή πορείας ζωής.

Στην Ελλάδα υπάρχει η συνήθεια, όταν πεθαίνει κάποιος μεγάλος

σε ηλικία, να ρωτούν αν έχασε παιδί. Όταν η απάντηση είναι αρνητική, συνηθίζουν να λένε ότι φεύγει ευτυχισμένος. Ακόμη και οι πατέρες της Εκκλησίας σπκώνουν τα χέρια μπροστά στον πόνο των ανθρώπων που έχασαν παιδί και λένε ότι μόνο η Παναγία, μπορεί να παρηγορήσει τους πενθούντες.

Ο Άγιος Πορφύριος έλεγε: «Έχω κάνει κι εγώ έρευνα για τον καρκίνο και έχω βρει αρκετά στοιχεία. Ο καρκίνος κυρίως βγαίνει σε μπερδεμένες ψυχές, σε αγχώδεις ανθρώπους, σε βασανισμένους από διάφορα γεγονότα, σε καταπιεσμένους. Όταν πάθεις κάτι και σου πουν ότι είναι καρκίνος πρέπει να δοθείς πολύ στην αγάπη του Θεού. Να ηρεμήσεις, να ησυχάσεις, ν' αγαπήσεις τον κόσμο, να τα' αγαπήσεις όλα. Να είσαι όλο αγάπη και δοξολογία στον Θεό και να αγα-

σει η ψυχή σου. Κι όταν αγιάσει η ψυχή σου, όταν προσκολληθείς στον Θεό και γίνει ηρεμία, το συμβαπτικό και το παρασυμπαθητικό και όλα τα συστήματα του οργανισμού θα ηρεμήσουν, και τότε ο καρκίνος, αν δεν θεραπευθεί, τουλάχιστον θα μείνει εκεί που βρίσκεται...».

Η μοναχή Γαβριηλία, σε μια συγκλονιστική ομιλία της πριν από μερικά χρόνια στην Λάρνακα, ανέφερε: «Αυτό που μπορούμε να κάνουμε στον άνθρωπο που έχει καρκίνο και είναι ετοιμοθάνατος είναι να μην του κάνουμε 'μάθημα'. Αυτός, πλησιάζοντας τον θάνατό του αποκτά μία σοφία που σε αφήνει άλαλο. Αυτό που επαναστατεί μπροστά στην πραγματικότητα, είναι ο εξωτερικός άνθρωπος. Η ψυχή του όμως ξέρει ότι θα φύγει. Να μην κάνετε δασκάλεμα. Το μόνο που

‘δασκαλεί’ είναι η αγάπη και δεν θέλει πολλά λόγια. Όχι παραμύθια ότι ‘θα περάσει’. Γιατί έτσι τον αναγκάζουμε να παίζει και αυτός θέατρο και του στερούμε αυτό το μεγαλείο της μετάβασης στην άλλη ζωή. Σιωπηλή συμπαράσταση και άγγιγμα και ο Θεός θα κάνει τα υπόλοιπα. Εμείς, έτσι κι αλλιώς, δεν κάνουμε τίποτα».

Ο Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος πρόσφατα σε μια ομιλία του και επικαλούμενος τον πνευματικό του πατέρα, τον Άγιο Ιάκωβο Τσαλίκη, λέει ότι: «για κάθε θάνατο υπάρχει ένας τελείως διαφορετικός λόγος, τον οποίο επιτρέπει ο Χριστός. Ο Θεός, ο οποίος έχει την εξουσία επί νεκρών και ζώντων, είναι αυτός οποίος παραχωρεί ή εδoκεί, για τον θάνατο κάθε ανθρώπου. Πόσο λάθος είναι να παρηγορούμε ανθρώπους που έχασαν

παιδιά, που έχασαν συγγενείς, ιδιαιτέρως νέους και τους λέμε, άμα ξέρετε δεν είναι του Θεού τούτο το οποίο συνέβη. Ο Θεός θέλει άλλος να φύγει στα τέσσερα, άλλος στα 14, άλλος στα 54 και άλλος στα 104. Ο Θεός έχει πολύ ειδικούς λόγους, τους οποίους μόνο θεοφόροι άνθρωποι μπορούν να ξέρουν».

Η γερόντισσα Γαβριηλία, η γερόντισσα της Ασκητικής της Αγάπης, έλεγε: «Ποτέ να μη λες, γιατί περνά αυτό; Ή όταν βλέπεις τον άλλο με τη γάγγραινα, τον καρκίνο ή την τύφλωση, να μη λες γιατί το περνά αυτό; Αλλά να παρακαλείς τον Θεό να σου χαρίσει το όραμα της άλλης όχθης... Τότε θα βλέπεις όπως οι Άγγελοι τα γινόμενα εδώ όπως πραγματικά είναι. Όλα στο σχέδιο του Θεού. Όλα».

kaparispan@yahoo.gr

Αβεβαιότητα και φόβος

Του **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΤΑΓΚΟΥ**

Αβεβαιότητα και φόβος είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που πλαισιώνουν την πανδημία του κορωνοϊού και τις επιπτώσεις του στην οικονομία, προκαλώντας παγκόσμιο «ψυχοπλάκωμα». Ίσως είναι η πρώτη φορά στην ιστορία του πλανήτη που οι πάντες αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα την ίδια απειλή για την υγεία και την οικονομία, ενώ κανείς δεν μπορεί να προσφέρει ελπίδα με πειστικές διαβεβαιώσεις ανακαίτισης και ανάκαμψης. Με αποτέλεσμα το σκοτεινό παρόν να ανακατεύεται με το πάρα πολύ θολό ορατό μέλλον σε ένα «χαρμάνι» που δεν επιτρέπει μεγάλα όνειρα και προσδοκίες στον μέσο άνθρωπο. Δυ-

Οποια Ευρώπη και να προκύψει, το βέβαιο είναι ότι οι μελλοντικές γενιές θα κληθούν να πληρώσουν τα σημερινά «σπασμένα».

στυκέστατα, αυτή είναι η εικόνα του κόσμου σήμερα και μακάρι η επούλωση και η διόρθωση να έλθουν γρήγορα.

Ξεκινώντας από τον τομέα της υγείας, που έχει και την προτεραιότητα, όχι μόνο γιατί ο ιός απειλεί ανθρώπινες ζωές, αλλά γιατί είναι παράλληλα και η αφετηρία των οικονομικών δεινών που συνοδεύουν την εξάπλωσή του, κανένας αρμόδιος οργανισμός ή ειδικός δεν μπορεί να διαβεβαιώσει οτιδήποτε συγκεκριμένο σε σχέση με την αντιμετώπιση, τη συμπεριφορά και τη διάρκεια του. Οι μόνες σίγουρες διαπιστώσεις είναι ότι διαδίδεται με απίστευτη ταχύτητα, ότι οι ηλικιωμένοι και

οι ευπαθείς ομάδες είναι πιο ευάλωτοι απέναντί του, αλλά κανείς δεν είναι άτρωτος και η αυτοαπομόνωση είναι η μοναδική ουσιαστική προφύλαξη.

Κατά τα άλλα, από πουθενά δεν υπάρχει διαβεβαίωση ότι ο κορωνοϊός θα εξαφανιστεί το καλοκαίρι, ότι έχουν ανοσία όσοι προσβλήθηκαν, ότι η ανακάλυψη φαρμάκου ή η δημιουργία εμβολίου είναι πολύ κοντά. Με την έννοια αυτή, πάρα πολλά εξαρτώνται από τη διάρκεια και την ένταση της πανδημίας, κυρίως η παγκόσμια οικονομία, περιλαμβανομένων φυσικά και της ελληνικής. Το πρωτόγνωρο είναι ότι η εξάπλωση του ιού «κλείνει» τη μία μετά την άλλη όλες τις μεγάλες οικονομίες, άρα δεν διαφαίνεται ακόμη ο ισχυρός και εύρωστος παράγοντας που θα μπορεί να σύρει τους υπόλοιπους στην επόμενη μέρα. Επίσης, η «ένεση» που επιχειρείται να δοθεί με τη μορφή άθρονις και φθηνής ρευστότητας για τη στοιχειώδη συντήρηση κατ' αρχάς και την τόνωση σε δεύτερο βαθμό της οικονομίας, πρώτον, δεν είναι σίγουρο ότι έχει τα κατάλληλα συστατικά, δεύτερον, δεν ξέρουμε αν θα αποδώσει.

Σε όλη αυτή την κατάσταση, η εικόνα που παρουσιάζει η Ευρώπη είναι μάλλον αποκαρδιωτική. Οι ενδείξεις στοιχειώδους αλληλεγγύης της περασμένης εβδομάδας έδωσαν τη θέση τους σε εκδηλώσεις μετωπικής αντιπαράθεσης σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της οικονομικής καταστροφής. Ευτυχώς που η ΕΚΤ είναι πιο μπροστά στη λήψη απαραίτητων ανακουφιστικών μέτρων, αλλά το βέβαιο είναι ότι οι μελλοντικές γενιές θα κληθούν να πληρώσουν τα σημερινά «σπασμένα». Οποια Ευρώπη και να προκύψει...

Τουρκία και κορωνοϊός

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ουδείς ανέμενε ότι η Τουρκία θα συνεδράζε με εμάς τους Έλληνες την επέτειο της Επανάστασης του 1821. Αλλά ούτε πρέπει να εκπλήσσει ότι αυτή την ημέρα, ύψιστου συμβολισμού για την Ελλάδα, τα τουρκικά μαχητικά προέβησαν σε παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου στον Εβρο και στο Αιγαίο. Κατά παράβαση συμφωνιών περί αποχής στρατιωτικών δραστηριοτήτων στις εθνικές εορτές.

Η μάστιγα του κορωνοϊού αποδιοργάνωσε τον πλανήτη. Εκκλίσσε τους αντικυβερνητικούς διαδ-

Κάποιοι εν Ελλάδι αξιολογούν τη συμπεριφορά των Τούρκων ως προσδιοριστική της πολιτιστικής και της πολιτικής υπαναπύξεώς τους. Μόνον που το αίσθημα «πολιτιστικής υπεροχής» δεν είναι αρκετό για να καλύψει τις εγγενείς μειονεξίες μας. Ο τρόπος ενέργειας ενός συντεταγμένου κράτους, και εν προκειμένω της Τουρκίας, είναι αυτό που έχει σημασία για τη χώρα μας.

Τα όσα προηγουμένως αναφέρθηκαν διόλου δεν σημαίνουν πως επικρέμαται απειλή θερμού επεισοδίου. Στην καταθλιπτική ατμόσφαιρα που έχει επιβάλει η μάστιγα του κορωνοϊού, η αποτελούσε αφροσύνη κάθε ενέργεια η οποία θα ενέτεινε την ανασφάλεια των πολιτών.

Οντως, η εμφάνιση του νέου ιού, που επικαλύπτει ως σκιά θανάτου όλη την ανθρωπότητα, θα ανατρέπει δεδομένα που ίσχυαν έως τώρα, αν και είναι άγνωστη η έκταση των αλλαγών.

Σχήματα νεωτερικά και αβαθή ιστορικάς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα υποστούν τους ισχυρότερους κλυδωνισμούς. Ήδη το πρόβλημα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος είχε αρχίσει να αδαίνεται πριν κάνει την εμφάνισή του ο κορωνοϊός.

Και η αδυναμία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να συμφωνήσει στη λήψη μέτρων αποφασιστικών, προς άμβλυνση των επιπτώσεων της νέας μάστιγος στον τομέα της οικονομίας, απλώς επιβεβαιώνει το επίπεδο της ευρωπαϊκής ανωριμότητας.

Δεν είναι ανάλογη η περίπτωση της Τουρκίας. Από το 1354, που οι Οθωμανοί κατέκτησαν το επάκτιο φρούριο της Τζήπης στην ευρωπαϊκή ακτή της Προποντίδας, πρώτα απώλειες εδαφών, αλλά ουδέποτε κατεκτήθη ολοσχερώς. Έχει η Τουρκία ως κρατική οντότητα ιστορικό βάθος και εμμονές. Και η Ελλάς με την Τουρκία έχει διακτινισθεί στον ασφαλή Βορρά. Ο κορωνοϊός κάποτε θα περάσει. Η Τουρκία θα μείνει.

Η ουσία της συζήτησης για το λεγόμενο «κορωνο-ομόλογο» είναι πολιτική: εάν θεσπιστεί μηχανισμός ενιαίου δανεισμού,

ποιος θα ελέγχει τον τρόπο που θα διοικετείται το χρήμα; Ποιες δυσναμικές θα αναπτυχθούν μεταξύ των χωρών-μελών, ότι η ανακάλυψη φαρμάκου ή η δημιουργία εμβολίου είναι πολύ κοντά. Με την έννοια αυτή, πάρα πολλά εξαρτώνται από τη διάρκεια και την ένταση της πανδημίας, κυρίως η παγκόσμια οικονομία, περιλαμβανομένων φυσικά και της ελληνικής. Το πρωτόγνωρο είναι ότι η εξάπλωση του ιού «κλείνει» τη μία μετά την άλλη όλες τις μεγάλες οικονομίες, άρα δεν διαφαίνεται ακόμη ο ισχυρός και εύρωστος παράγοντας που θα μπορεί να σύρει τους υπόλοιπους στην επόμενη μέρα. Επίσης, η «ένεση» που επιχειρείται να δοθεί με τη μορφή άθρονις και φθηνής ρευστότητας για τη στοιχειώδη συντήρηση κατ' αρχάς και την τόνωση σε δεύτερο βαθμό της οικονομίας, πρώτον, δεν είναι σίγουρο ότι έχει τα κατάλληλα συστατικά, δεύτερον, δεν ξέρουμε αν θα αποδώσει.

Σε όλη αυτή την κατάσταση, η εικόνα που παρουσιάζει η Ευρώπη είναι μάλλον αποκαρδιωτική. Οι ενδείξεις στοιχειώδους αλληλεγγύης της περασμένης εβδομάδας έδωσαν τη θέση τους σε εκδηλώσεις μετωπικής αντιπαράθεσης σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της οικονομικής καταστροφής. Ευτυχώς που η ΕΚΤ είναι πιο μπροστά στη λήψη απαραίτητων ανακουφιστικών μέτρων, αλλά το βέβαιο είναι ότι οι μελλοντικές γενιές θα κληθούν να πληρώσουν τα σημερινά «σπασμένα». Οποια Ευρώπη και να προκύψει...

Η πολιτική διαμάχη πληγώνει την Ένωση

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Θα πείσουν τους πολίτες ότι η Ε.Ε. έχει το σθένος να αντιμετωπίσει την απειλή και να βγει ισχυρότερη από την κρίση. Είναι φυσικό η Γερμανία και η Ολλανδία (και μερικές άλλες χώρες) να πιστεύουν ότι ένα κοινό ομόλογο μπορεί να τις εκθέσει σε νέα ρίσκα. Οφείλουν, όμως, να λογαριάσουν τις επιπτώσεις των κινήσεών τους όχι μόνο όσον αφορά τη γνώμη των δικών τους ψηφοφόρων αλλά των ψηφοφόρων όλης της Ένωσης. Σήμερα που όλοι φοβούνται το βάρος των υποχρεώσεων όσες έχουν μεγαλύτερη ανάγκη θέλουν χρήματα χωρίς να αυξάνεται το ήδη δυσβάστακτο χρέος τους. Έτσι, ένα μέτρο που θα μπορούσε να σηματοδοτήσει την περαιτέρω ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει ότι οι χώρες-μέλη δεν μπορούν να παραβλέψουν το πολιτικό συμφέρον των κυβερνήσεών τους προς όφελος του συλλογικού καλού. Η πολιτική είναι η διαχείριση της εξουσίας, και ένα κοινό ευρωπαϊκό ομόλογο θα διατάραζε τις ισορροπίες στην Ευρώπη. Όμως, η ανάγκη να στηριχθεί κάθε χώρα την ώρα της τεράστιας κοινωνικής και οικονομικής ανατροπής που προκαλεί ο COVID-19 απαιτεί λύσεις, οι οποίες

ηγέτες των χωρών που αρνούνται να συζητήσουν κοινό ομόλογο οφείλουν να δείξουν ότι κατανοούν το μέγεθος του κινδύνου που η Ένωση αντιμετωπίζει και να συζητήσουν λύσεις οι οποίες θα στηρίζουν κάθε χώρα-μέλος. Να δείξουν ότι αναγνωρίζουν την ευθύνη του καθενός να συμβάλει στην ενίσχυση της Ένωσης.

Οι υπέρμαχοι του ευρωομολόγου, από την άλλη, οφείλουν να συζητήσουν τις προτάσεις που ήδη υπάρχουν στο τραπέζι, κυρίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση μέσω του ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας ESM. Έτσι, ίσως επιτευχθεί συμβιβασμός το συντομότερο, ώστε να χρηματοδοτηθεί ο πόλεμος κατά του κορωνοϊού, να στηριχθούν επαρκώς οι εθνικές οικονομίες χωρίς να χάνεται ο λογαριασμός. Ακόμη μεγαλύτερο όφελος θα είναι η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην Ένωση. Η θέση της Ελλάδας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η χώρα μας είναι μεταξύ αυτών που στηρίζουν τη θέσπιση του «κορωνο-ομολόγου», μαζί με Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Ιρλανδία, Σλοβενία, Πορτογαλία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο. Είναι η χώρα που

έδωσε τη σκληρότερη μάχη για να παραμείνει στην Ε.Ε., καταθέτοντας υπηλότατο τίμημα σε ύφεση, χαμένο πλούτο, ανεργία και πολιτική ένταση. Ο νέος κορωνοϊός έπληξε τη χώρα την ώρα που ανέκαμπτε. Η ενίσχυση του κράτους, των επιχειρήσεων, των επαγγελματιών είναι απαραίτητη. Η Ελλάδα έδειξε ότι μπορεί να τηρεί τους κανόνες, να κάνει θυσίες για να διαφυλάττει την ενότητα της Ευρώζωνς· προσφάτως έδωσε μάχη στα σύνορα της για την ακεραιότητα της Ε.Ε. Έχει αποκτήσει αξιοπιστία. Πέτυχε με τη στήριξη της Ε.Ε., και η επιτυχία αυτή ενισχύει την Ένωση. Η νέα κρίση μπορεί να υπονομεύσει κάθε χώρα και την ίδια την Ένωση. Οι ΗΠΑ υιοθετούν τεράστιο πρόγραμμα στήριξης, ενώ η Κίνα θα κινηθεί δυναμικά για να επανακτήσει χαμένο έδαφος. Όλες οι χώρες της Ε.Ε. As εξασφαλίσουν την επιβίωση πρώτα και μετά να επιστρέψουν στις λεπτομέρειες της πολιτικής που σήμερα τις παραλύουν. Να ενισχύσουν την Ένωση ώστε η καθεμία να έχει τη δύναμη του συνόλου.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ο κορωνοϊός ξετινάζει τα κηρύγματα

Πρέπει να είναι ψυχοφθόρος μαζοχισμός να είσαι αρχιτέκτονας με συνειδηση εργολάβου οικοδομών, γιατίρός με συνειδηση κομψού χρηματολάβου, δάσκαλος αργυρώνηπτος με καλοστημένα «ιδιαιτερα», πολιτικός υποταγμένος στον υπόκοσμο του άνομου πλούτου και του δημοσιογραφικού αμοραλισμού. Και η δυστυχέστερη από όλες τις άλλες περίπτωση: να είσαι επίσκοπος με συνειδηση κορυφαίου στην υπαλληλία εξυπηρέτησης των «θρησκευτικών αναγκών του λαού».

Να το ξαναπούμε, κι ως είναι χιλιοειπωμένο ή σκόπιμα στρεβλωμένο: Η Εκκλησία βρίσκεται στους αντιποδες της θρησκείας, πρόκειται για αλληλοαναιρούμενες έννοιες. Η θρησκεία είναι ατομοκεντρικό γεγονός, θωρακίζει το εγώ με μεταφυσικές πεποιθήσεις, ναρκισσιστική πειθαρχία σε νομικές διατάξεις, παρέχει ψυχολογική ευεξία προσδοκίας ότι το εγώ θα επιβιώσει σε ατέρμονα γραμμικό χρόνο. Η Εκκλησία είναι αυτό που δηλώνει καταγωγικά η ελληνική της ονομασία: Μια κλήση σε-σχέση (εκ-καλώ) αγαπητικής ελευθερίας. Όχι να υπάρχει και επιπλέον να αγαπάς, αλλά να υπάρχεις επειδή αγαπάς, ελεύθερος από τις αναγκαιότητες της ιδιοτέλειας. Να υπάρχεις με τον τρόπο της Τριαδικής Αιτιώδους Αρχής του υπάρχειν, η οποία «αγάπη εστί». Τα ονόματα «Πατήρ», «Υιός», «Παράκλητος» δηλώνουν την ύπαρξη ως σχέση, ως ελευθερία θάλασσας.

Για την «εκκλησία των πολιτών» στην Αρχαία Ελλάδα «κρήτιον αλη-

θείας», δηλαδή αθανασίας της υπαρχής, ήταν ο «τρόπος της του παντός διοικήσεως» (Ηράκλειτος): η λογική αρμονία των σχέσεων, η συμπαγτική ευταξία και κοσμιότητα. Για τους Χριστιανούς είναι η ελευθερία της αλήθειας, το άθλημα αυθυπερβάσεως και αυτοπροσφοράς.

Η αναζήτηση να πραγματοποιηθεί ο «κατ' αλήθειαν» τρόπος υπαρχής και συνυπαρχής γέννησε τον πολιτισμό της Αρχαίας Ελλάδας: την πόλιν και τους θεσμούς της, το θάμβος της αρχιτεκτονικής, την τραγωδία, το «άγαλμα» στη γλυπτική. Η ίδια αναζήτηση αλήθειας των χριστιανών Ελλήνων γέννησε τον πολιτισμό της κοινότητας - ενορίας, την αρχιτεκτονική των «κεκλιμένων ουρανών» (θόλων-ημιθόλων-τόξων), τη συνέχιση της τραγωδίας στην ευχαριστιακή δραματολογία και του αρχαιοελληνικού άσματος στο «βυζαντινό» μέλος.

Για λόγους ιστορικά ευκρινείς και με καταλύτη την κοσμογονική αλλαγή στην πληθυσμική σύνθεση των ευρωπαϊκών περιοχών της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, από τον 4ο έως και τον 6ο μ.Χ. αιώνα, ανακόπηκε και εξαρθρώθηκε η συναρμογή του ελληνικού και του χριστιανικού «παρεχγματος» (Οι βαρβαρικοί εισβολείς «εκχριστιανίστηκαν», δηλαδή προάρμοσαν το εκκλησιαστικό γεγονός στις δικές τους απαιτήσεις για «θρησκεία». Ο θρησκευτικοποιημένος Χριστιανισμός στη Δύση έδωσε, στον μεσαιώνα, θαυμαστά δείγματα Τέχνης - τεχνικής με θρησκευτική έμπνευση και μαστορική επιδεξιό-

τητα, αλλά η καισαρική διαφορά της Εκκλησίας από τη θρησκεία είχε πια χαθεί.

Ο Ελληνισμός, όταν, ύστερα από τέσσερις αιώνες τουρκοκρατίας, κατόρθωσε να ελευθερώσει ένα ελάχιστο τμήμα από τις κοιτίδες του πολιτισμού του, επιβίωσε για δώδεκα μόλις χρόνια με μια ανεξαρτησία δραματικά εμψυλοποιημένη. Η αποτυχία λειτουργήσε ταχύτατα ως πρόσχημα, για να καταστεί το κρατίδιο με τον Οθωνα, τοπικό προτεκτοράτο των δυτικοευρωπαϊκών Δυνάμεων, με τους θεσμούς και τις λειτουργίες του παθνητικές απομιμήσεις του ευρωπαϊκού πρωτοτύπου. Κατεπιγόντας η Εκκλησία αυτοανακηρύχθηκε «αυτοκέφαλη» σε ρόλο κρατικής θρησκείας, μετασχηματίστηκε σε χρηστικό κρατικό θεσμό, με απόλυτη προτεραιότητα την ηθικιστική ωφελιμοποίηση, το νοσηριακό προπαγανδιστικό κήρυγμα.

Έτσι διολισθήσαμε στη θρησκευοποίηση του εκκλησιαστικού γεγονότος, στη ριζική αλλοτρίωσή του. Χάθηκε η συνειδηση μετοχής σε σώμα: ενορίας - κοινότητας. Η πίστη έπαψε να σημαίνει εμπιστοσύνη, σημαίνει ατομικές «πεποιθήσεις» ή (το ευκολότερο) υποταγή στις ντιρεκτικές μιας «αυθεντίας». Η αρετή είναι ατομικό κατόρθωμα (οπωσδήποτε χρηστικό) και η αλήθεια μια εξουσιαστική εγγυημένη γνώση. Σήμερα πια, στο ελλαδικό κρατίδιο, η Εκκλησία, μαζί με το ΚΚΕ, είναι οι δυο πανομοιότυποι θεσμοί με την ίδια εμπιστοσύνη στην ιδεολογική πειθαρχία και απόλυτη προτεραι-

ότητα της διάνοις και της χρηστικής ωφελιμότητας των δογμάτων.

Στην Ελλάδα σήμερα οι επίσκοποι στο σύνολό τους (οι εξαιρέσεις σπάνιες) δείχνουν να καταλαβαίνουν το λειτουργικό τους ως αξίωμα πρωτοκλασάτου προπαγανδιστή - συγγενεύουν περισσότερο με τη λογική των opinion makers και των υπερασπιστών ενός ιδεολογικού «αλαθίτου». Αντιλαμβάνονται την «πατρότητα» που ευαγγελίζεται η Εκκλησία, σαν στοργικό «ύφος», στην κηρυγματική τους φλυαρία, την αφ' υψηλού παροχή συμβουλών συμπεριφοράς.

Ο μανιώδης πληθωρισμός του κηρύγματος είναι η εξόφθαλμη βεβαίωση του εκπροτεστατισμού της Εκκλησίας στην Ελλάδα. Κήρυγμα-κήρυγμα-κήρυγμα, καταγιγισμός ωφελιμολογίας - όλα αρχίζουν και τελειώνουν στην κατα-νόηση και στο συναίσθημα, ακριβώς όπως και στο ΚΚΕ. Δεν αρκεί η προφορική κενολογία, υπάρχει και η έντυπη (εκατοντάδες χιλιάδες κηρυγματικά φυλλάδια η «Φωνή Κυρίου», κάθε Κυριακή), μαζί και το περιοδικό που απαραίτητα κάθε Μητρόπολη εκδίδει - εκεί τα ιδεολογικά «ψυχωφύλια» μοιράζονται τις σελίδες με αναρίθμητες επιδεικτικές φωτογραφικές απαθανάτισεις του τοπικού επισκόπου.

Δυστυχισμένοι άνθρωποι, χωρίς έστω και τη μικροαστική σοβαρότητα. Ποιος κορωνοϊός θα μπορέσει ποτέ να συγκλονίσει την «ηγετική» τους υπεροψία και να τους υποψιάσει για το χάρισμα της πατρότητας;

Η Κύπρος μπορεί να νικήσει τον κορωνοϊό

Του **ΑΔΑΜΟΥ ΑΣΠΡΗ**

Γιατρός δεν είμαι. Ούτε και ειδήμονας σε θέματα λοιμώξεων. Θα ήθελα, όμως, να μοιραστώ κάποιους προβληματισμούς, όσον αφορά στην ευρύτερη στρατηγική μας για τη διαχείριση της κρίσης που πλήττει τη χώρα μας.

Θεωρώ ότι σε σύγκριση με τις πλείστες χώρες που επίσης βρίσκονται αντιμέτωπες με τον κορωνοϊό, η Κύπρος διαθέτει δύο πολύ σημαντικά πλεονεκτήματα: Το μικρό μέγεθος της χώρας και το μικρό μέγεθος του πληθυσμού (πéριξ του ενός εκατομμυρίου). Οι δύο αυτοί παράγοντες είναι καταλυτικής σημασίας, ειδικότερα μετά τη λήψη της απόφασης για διενέργεια μοριακών εξετάσεων ανίχνευσης του ιού από ιδιωτικά κλινικά εργαστήρια. Αναμφίβολα, πρόκειται για μια κίνηση που διευρύνει τις δυνατότητές μας. Ωστόσο, ο τρόπος που φαίνεται να έχει επιλεγεί για να εφαρμοστεί, μάλλον μας αποστερεί τη δυνατότητα να πετύχουμε περισσότερα. Και εξηγώ γιατί. Θεωρώ ότι είναι λάθος οι εξετάσεις των ιδιωτικών εργαστηρίων, να αφεθούν να γίνονται στη βάση της ατομικής πρωτοβουλίας ή στη βάση του υφιστάμενου Πρωτοκόλλου της Επιδημιολογικής Μονάδας του Υπουργείου Υγείας, το οποίο απλώς θα παραπέμπει εκεί όπου κρούσματα. Οι εξετάσεις αυτές θα πρέπει να καταστούν υποχρεωτικές για όλους τους πολίτες, στη βάση ενός συγκεκριμένου προγράμματος δειγματοληπτικών αναλύσεων με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας. Στην Κύπρο λειτουργούν σήμερα γύρω στα 130 ιδιωτικά εργαστήρια. Εφόσον διασφαλιστεί ο ορθός και έγκυρος τρόπος λήψης και ανάλυσης των δειγμάτων, το Υπουργείο Υγείας, σε συνεργασία με το Αρχείο Πληθυσμού, θα πρέπει να ξεκινήσουν να καλούν τους πολίτες να προσέλθουν για αιμοληψία. Σταδιακά και σε κατηγορίες.

Η έκταση της χώρας είναι τόσο μικρή, που ακόμη και ο τελευταίος πολίτης αυτού του τόπου, απέχει λιγότερο από μία ώρα από ένα εγκατεστημένο εργαστήριο. Η κλήση των πολιτών θα μπορούσε να γίνεται στη βάση των κριτηρίων προτεραιότητας που οι αρχές θεωρούν ως εξαιρετικά σημαντικές για την αντιμετώπιση του ιού, όπως, ηλικία, ευπαθείς ομάδες, επαγγελματίες κρίσιμων ειδικοτήτων, κ.ο.κ. Το δε κόστος της ανάλυσης θα μπορούσε να διαιρευθεί στα τρία, έτσι ώστε το 1/3 να το επωμισθούν οι πολίτες, το 1/3 το κράτος και το 1/3 να παραχωρηθεί ως ειδική έκπτωση από μέρους των εργαστηρίων προς το κράτος. Εννοείται ότι στο πλαίσιο ενός τέτοιου σχεδιασμού, θα πρέπει επίσης να αναληφθούν ταχύτατα και άλλες πρωτοβουλίες από μέρους του κράτους, όπως η λειτουργία κινητών μονάδων εργαστηριακών αναλύσεων και η αγορά έγκυρων τεστ γρήγορης ανίχνευσης του ιού. Είναι ζωτικής σημασίας η εφαρμογή

αυτού του μέτρου να εξελίσσεται παράλληλα με την εφαρμογή των μέτρων για κατ'οίκον περιορισμό. Να αποτελεί δηλαδή τον δεύτερο άξονα της στρατηγικής μας.

Λόγω ακριβώς του μικρού μεγέθους του πληθυσμού μας είναι απόλυτα εφικτός ο στόχος να μπορέσει η Κύπρος, μέσω της αιμοληψίας όλων των πολιτών, σε διάστημα ενός μηνός, να αλλάξει πλήρως «τους όρους του παιχνιδιού».

Αντί δηλαδή να αφιερώνεται στην ικνυλάτηση των κρουσμάτων, να επιτύχει τη γρήγορη αποκάλυψή τους. Πιθανότατα, η διαδικασία αυτή να πρέπει να επαναληφθεί και τον επόμενο μήνα, έτσι ώστε να υπάρξει και ένα δεύτερο «φιλτράρισμα» της δημόσιας υγείας και έγκαιρος εντοπισμός πιθανών νέων κρουσμάτων.

Κατά προσέγγιση, το κόστος εφαρμογής μιας τέτοιας πρότασης μπορεί—υπό προϋποθέσεις—να κυμανθεί κάτω των 100 εκατομμυρίων ευρώ. Αναφέρομαι στο κόστος, διότι δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι μέχρι στιγμής το κράτος έχει δαπανήσει πέραν του ενός δις. για στήριξη και καταπολέμηση των επιπτώσεων του κορωνοϊού. Μέχρι τότε όμως το κράτος θα μπορεί να ρίχνει χρήμα στην οικονομία για την αντιμετώπιση του ιού; Μέχρι τότε οι επιχειρήσεις θα παραμένουν κλειστές και κυρίως, μέχρι τότε οι πολίτες θα αντέχουν εσώκλειστοι, 24 ώρες το 24ωρο;

Αυτό το οποίο λέω είναι ότι ο σχεδιασμός μας μέχρι στιγμής είναι κυρίως παθητικός. Ο ιός χτυπάει πρώτος και εμείς ακολουθούμε. Είναι η ώρα να περάσουμε από την «αμυντική αντίληψη και διάταξη» σε μια πιο επιθετική δράση και να ευρύτερο επανασχεδιασμό της στρατηγικής αντιμετώπισης της κρίσης. Θα πρέπει, δηλαδή, όλα όσα κάνουμε, είτε ως κράτος, είτε ως πολίτες, να αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής (δημόσια υγεία, δημόσια διοίκηση, οικονομία) που να μας δίδουν τη δυνατότητα να πάρουμε τον πλήρη έλεγχο της κατάστασης και να έχουμε σαφή στόχο και προσανατολισμό.

Ένας συντεταγμένος τρόπος αιμοληψίας από ολόκληρο τον πληθυσμό και γρήγορου εντοπισμού των κρουσμάτων, ταυτόχρονα με την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων, θα μας δώσει τη δυνατότητα να κερδίσουμε πολύτιμο χρόνο, να εμποδίσουμε τυχόν κατάρρευση του συστήματος υγείας και κατά προέκταση, να σώσουμε ανθρώπινες ζωές.

Μέχρι σήμερα, θεωρούσαμε ότι το μικρό μέγεθος της Κύπρου και το μικρό μέγεθος του πληθυσμού της, αποτελούν σημαντικά μειονεκτήματα στη διεθνή αρένα. Στην παρούσα κρίση, αυτά τα δύο μειονεκτήματα μπορούν να αποτελέσουν τα πιο ισχυρά πλεονεκτήματά μας για να νικήσουμε τον ιό. Ας τα αξιοποιήσουμε.

Τρεις γάτες κάθονται σε ένα εγκαταλειμμένο αυτοκίνητο στο Λονδίνο. Κανείς Βρετανός δεν επιτρέπεται να βγει από το σπίτι του, όπως ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον.

Κορόνα γράμματα στο ζενίθ!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι εξελίξεις στο πεδίο της αντιμετώπισης του κορωνοϊού κυριαρχούν και καθώς φαίνεται θα κυριαρχούν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το ένα μέτρο διαδέχεται το άλλο. Η κυβέρνηση καθυστερήσει να λάβει ουσιαστικά μέτρα. Κινήθηκε πρόχειρα και ερασιτεχνικά. Γιατί; Διότι για αυτή και για κάθε άλλη κρίση, έπρεπε να υπάρχει επιτελική αρχή Διαχείρισης Κρίσεων, όπως συμβαίνει με σοβαρές χώρες και όχι ένα υπουργείο από μόνο του. Οι Γραμματείες ή Αρχές Πολιτικής Προστασίας έχουν την κύρια ευθύνη λειτουργώντας πάνω σε έναν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Στήνεται η δομή, συγκεντρώνονται εξουσίες, ενώνονται οι διάσπαρτες υπηρεσίες κάτω από μιαν διοίκηση, έτσι που η Αρχή Πολιτικής Προστασίας να έχει τον πλήρη συντονιστικό ρόλο για κάθε σημαντική κρίση. Τι γίνεται στην Κύπρο είναι γνωστό. Κάθε υπηρεσία που επιπίπτει στον τομέα αυτό ανήκει σε άλλο υπουργείο, κάθε υπηρεσία οργανώνει τα δικά της στεγανά, υπηρετεί τον σκοπό της περίπου όπως οικοδομήθηκε στα χρόνια της αγγλοκρατίας. Γι' αυτό σήμερα κάνει συντονισμό το Υπουργείο Υγείας που δεν έχει ούτε προδιαγραφές, ούτε γνωρίζει τι σημαίνει συντονισμός πάνω σε ουσιαστικές υπηρεσίες. Τα μέτρα δε που έλαβε η κυβέρνηση δεν έπεισαν ότι υπήρχε κάποιο πλάνο με βάση τη διεθνή εμπειρία. Γι' αυτό α) Οι εκκλήσεις λειτουργούσαν παρά τις ανακοινώσεις περί του αντιθέτου. Μητροπολίτες αγνοούσαν τις αποφάσεις και κανένας δεν μπορούσε να ενοχλήσει το «κράτος

εν κράτει», β) Αντί να κλείσουν οι πύλες από χώρες εξαγωγής του ιού, έκλεισαν τα «σημεία ελέγχου» στη διαχωριστική γραμμή. Η πλειοψηφία του Υπουργικού Συμβουλίου (συνολικά 7) υποστήριξε καθολικό κλείσιμο όλων των σημείων ελέγχου. Κανένας ρόλος στην Τεχνική Επιτροπή για την Υγεία, καμιά διαβούλευση με Μ. Ακιντζί. Αν χρειαζόταν να κλείσουν, να κλείσουν με εισήγηση της ΤΕ που είχε καλύτερη εικόνα του ζητήματος και σε συνεννόηση με τους δύο ηγέτες, γ) Η απόφαση να αποκτήσουν οι Κύπριοι του εξωτερικού «χαρτί» που θα ελάμβαναν από χώρες διαμονής τους για να αποκτήσουν το προνόμιο της επιστροφής ήταν μια σκέτη ανοησία, ευτυχώς εγκαταλείφθηκε γρήγορα, δ) Η αδυναμία να στηθούν μηχανισμοί υποστήριξης όπως λ.χ. η αξιοποίηση ξενοδοχείων που είναι εκτός λειτουργίας. Η παντελής άγνοια της έντασης της κρίσης ανεδείχθη με την προσφορά του ποδαριού όπως το να διατεθεί γι' αυτό η προεδρική κατοικία στο Τρόδος! ε) Σπασμοειδικοί χειρισμοί στον χώρο της παιδείας, χωρίς αίσθηση της πραγματικότητας, χωρίς έναν ηγέτη που θα εμπνεύσει στον εκπαιδευτικό χώρο μιαν στρατηγική που να καλύπτει τις ανάγκες της συγκυρίας—και πέρα από αυτή. Κατάλληλο για να κάνουν τη δουλειά υπάρχουν αλλά όσο ηγέτες επιμένουν να επιλέγουν από τον κοιματικό σωλήνα αυτά θα έχουμε. Πάρα ταύτα, η Κύπρος έχει εξαιρετικά καλά παραδείγματα με ηγετικότητα στον χώρο, όπως αυτό του πρύτανη Τ. Χριστοφίδη (εκπομπή στο κανάλι Voulι.tv «Άλλη

διάσταση, Το Βήμα του Εκσυγχρονισμού» με Θ. Καλαβανά και Κ. Πιερίδη), στ) Επικώς μέτρια επικοινωνιακή πολιτική. Στην Κύπρο κάνουμε (κυβερνητική) επικοινωνία με ξεπερασμένες αντιλήψεις προβολής. Με ανακοινώσεις τύπου που κατά κανόνα προβάλλει το ΓΤΠ δεν επιτυγχάνεις τη μέγιστη δυνατή επικοινωνιακή κινητικότητα. Οι δημοσιοϋπαλληλικές πρακτικές είναι ο μεγαλύτερος αντίπαλος για να πας μπροστά, μαζικά και γρήγορα.

Τα πιο πάνω παραδείγματα δείχνουν πως η «παρέα» του Υπουργικού Συμβουλίου που προέκυψε από επιλογές Αναστασιάδη στο χώρο της ΝΕΔΑΕΥ δεν μπορεί καλύτερα παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του υπουργού Υγείας. Με σημαντικά ελλείμματα, με ασημαντες εμπειρίες αδυνατούν να πείσουν ότι μπορούν να επιτύχουν πέντε πράγματα. Έτσι από τη Δευτέρα 23 Μαρτίου εφευρέθηκε ο «κακός» του έργου στον οποίο χρειώθηκε όλη η αποτυχία του εγχειρήματος—ο «απειθαρκος» πολίτης που δεν υπάκουσε και πήγε στην παραλία και εξατίας του χρειάζεται να ληφθούν «πιο σκληρά μέτρα». Λοιπόν, σε αυτό τον τόπο δεν έχουν δικαίωμα λόγο μόνο οι επιμνηθείς. Όλοι εμείς που προσέχαμε τους ειδικούς και λέγαμε εγκαίρως «κλείστε όλα τα σχολεία, όχι μόνο αυτά της Λευκωσίας», σήμερα μπορούμε να πούμε ότι η θεωρία για τον «απειθαρχο» πολίτη συνιστά μιαν επιχείρηση απόσυρσης κάθε ευθύνης από την πλευρά της κυβέρνησης και μεταφοράς της στους ώμους του, χωρίς αριθμητικό προσδιορισμό, ανώνυμου κύριου που

(κακώς πράττοντας) πήγε την Κυριακή σε παραλίες. Έτσι ανεδείχθη ο ένοχος της συγκυρίας, την ίδια στιγμή που η πολιτεία γνώριζε ότι ο μητροπολίτης Λεμεσού Αθανάσιος έκανε λειτουργία στις 4 μ.μ. με δημόσια ανακοίνωση και κανένας αρμόδιος δεν είχε την ευθύνη να την ακυρώσει, σύμφωνα με τους κανόνες περί της υποχρεωτικής εφαρμογής της νέας νομοθεσίας. Όπως βέβαια συνέβαινε και σε Κυριακάτικες λειτουργίες, καθώς η ηγεσία της εκκλησίας, αγνόησε τα διατάγματα μέχρι που τα αποδεχθεί μερικούς μετά από τις «ευγενείς» προτροπές της Πολιτείας.

Από τις πολλές μεταρρυθμίσεις μείναμε στην ίδια τάξη. Τι άλλαξε στο νησί από την εποχή της χρεοκοπίας του 2013 έως σήμερα; Έγινε ό,τι απαιτούσε η τρόικα για να έρχεται η οικονομική στήριξη και μόλις αναχώρησε ξανά στο «μαγκανοπιάδα» της μικροπολιτικής. Όπως η ακύρωση της συζήτησης για μια μεταρρύθμιση στη δημόσια διοίκηση, όπως ο τερματισμός κάθε συζήτησης για εκσυγχρονισμό ημικρατικών οργανισμών με κριτήρια τη μείωση των ελλειμμάτων και την αποτελεσματική διοίκηση, όπως επίσης η μηδέν κίνηση στον χώρο της εκπαίδευσης. Αποκορύφωμα, για μια οκταετία με απόλυτη σιωπή στα ζητήματα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με κριτήριο αντίληψη ότι ένα τέτοιο ζήτημα αφορά έναν ακόμα υπουργό, ή υπουργό, ενώ προφανώς αφορά απολύτως τον εφ' όλης της ύλης συντονιστικό δεσμό που συνδέει μια σοβαρή «ορχήστρα».

www.larkoslarkou.org.cy

Ο ιός της παραπληροφόρησης

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Η Κυπριακή Δημοκρατία έλαβε αυστηρότατα μέτρα για να ανακατίσει την εξάπλωση του κορωνοϊού. Έως τα μέτρα, σε σύγκριση με την υφιστάμενη κατάσταση, να είναι από τα πλέον αυστηρά σε ολόκληρη την Ευρώπη. Σίγουρα τα μέτρα θα πρέπει να είναι ακραία και οι νοουσίες των ειδικών να ακολουθούνται με θρησκευτική ευλάβεια. Άλλωστε έτσι συμβαίνει σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης. Πολλοί μάλιστα ισχυρίζονται ότι ο πανικός βοηθά στον περιορισμό της μετάδοσης του ιού, όπως λέμε, ο «φόβος φέρνει κόλαση». Όλα αυτά σωστά και επιβεβλημένα. Όμως άλλο η συνεκτιμολόγηση του κινδύνου και άλλο ο τρόμος. Τα ΜΜΕ με διάφορα ρεπορτάζ και επικαιρικές εκπομπές, για μεν ενημερώνουν τους πολίτες για το πώς θα πρέπει να διαχειριστούν αυτή την κρίση αλλά δυστυχώς, όπως συμβαίνει συνήθως,

έχουν φτάσει στο άλλο άκρο. Όπως το 2013, την περίοδο της οικονομικής κρίσης είχαμε τον μεγαλύτερο αριθμό ειδικών οικονομολόγων, οι οποίοι καθημερινώς παρέλαυναν από τα μέσα και αμολούσαν όποια αρλούμπα φανταστές, τώρα έχουμε «παρέλαση» επιδημιολόγων και λοιμοξολόγων. Ακούγοντας ορισμένους από αυτούς πραγματικά σε λούζει κρύος ιδρώτας. «Θανατηφόρος ο ιός», «το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού θα νοσήσει», «τόσο ποσοστό θα χρειαστεί διασωληνώσεις», «τόσοι θα πεθάνουν» και άλλα «επιδημολογικά» μινύματα. Αυτά είναι δυστυχώς τα πρωτοσέλιδα, οι τίτλοι ειδήσεων και τα Breaking News. Αυτά είναι τα μινύματα που στέλνονται καθημερινά στον λαό. Ακούγοντας όλα τα πιο πάνω το πρώτο που έρχεται στο μυαλό είναι να πάρει μια αριθμομηχανή και να αρχίσει να μετράς ποσοστά για να δεις πόσες πιθανότητες έχεις να ζήσεις, πόσες μέρες ή βδομάδες σου έχουν απομείνει και μετά να

ψάξεις να βρεις τον τίτλο ιδιοκτησίας του οικογενειακού σου τάφου για να εξασφαλίσεις τουλάχιστον μια αξιοπρεπή κηδεία.

Τα αλλά, τα πραγματικά ελπιδοφόρα μινύματα, έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Για παράδειγμα το ότι η Κίνα, του 1,4 δισεκατομμυρίου, κατάφερε μέσα σε δύο μήνες να χαλναγωγήσει την εξάπλωση και σήμερα να καταγράφει, πρακτικά, μηδέν κρούσματα, φαίνεται να μη θεωρείται σημαντική είδηση. Ακόμα το ότι ήδη εκατοντάδες επιστήμονες άρχισαν δοκιμές εμβολίων και αντικών φαρμάκων που μπορεί σε λίγες εβδομάδες να δοκιμασθούν στην αγορά και αυτό έρχεται σε δεύτερη μοίρα.

Με όλα αυτά, πως θα πρέπει να νιώθουν οι ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού; Όχι μόνο οι τριτοεταπλικίας ή υπερήλικες αλλά και νεότεροι, οι οποίοι είχαν την ατυχία να προσβληθούν από άλλες σοβαρές ασθένειες. Για παράδειγμα ένας καρδιοπαθής, ο οποίος, λόγω των χη-

μειοθεραπειών στις οποίες υποβάλλεται, έχει εξασθενήσει ανοσοποιητικό σύστημα, πώς θα πρέπει να νιώθει; Ανθρώποι οι οποίοι δίνουν αγώνα για να ζήσουν, πολεμώντας την επάρατη νόσο, τι ελπίδες θα πρέπει να έχουν ακούγοντας όλα αυτά; Σίγουρα θα πρέπει να προσέχουν μένοντας σπίτι. Μήπως, όμως, δεν θα πρέπει ούτε να αναπνέουν, αφού κάποιοι «ειδήμονες» ισχυρίζονται ότι ο ιός κυκλοφορεί στην ατμόσφαιρα για μέρες; Στο τέλος της ημέρας θα πρέπει απλώς να διαλέξουν από τι προτιμούν να πεθάνουν. Από τον καρκίνο ή από τον κορωνοϊό; Δυστυχώς, αυτά είναι τα μινύματα. Σήμερα ζεις, αύριο πεθαίνεις, με το αύριο να μην είναι θεωρητικό αλλά πρακτικό, άμεσο και ίσως και δεδομένο.

Σίγουρα πρόκειται για μια απάντηση τραγωδία. Όμως υπάρχει και η επόμενη μέρα. Σίγουρα θα υπάρξουν τεράστιες συνέπειες. Όμως θα πρέπει να υπάρχει και η δύναμη

για να συνεχίσουμε και να αγωνιστούμε για να ξανακτίσουμε αυτά που θα γκρεμίσουν στο πέραςμά της η πανδημία. Πολύ σωστά το κράτος ανακοινώνει πακέτα στήριξης της οικονομίας. Όμως, μόνο με την οικονομική στήριξη δεν πετυχαίνεις τίποτα. Χρειάζεται κουράγιο και σθένος για να σταθείς ξανά στα πόδια σου, να δημιουργήσεις, να συνεχίσεις απ' εκεί που έμεινες. Δυστυχώς, όλα αυτά τα κακά μαντάτα σκοτώνουν κάθε ελπίδα για την επόμενη μέρα και πλήττουν ανεπανόρθωτα κάθε προσδοκία για το μέλλον δίνοντας την εντύπωση ότι έφτασε το τέλος του κόσμου, το κατά τις γραφές, τέλος του οικοδομήματος της ανθρωπίνης κοινωνίας και ότι αύριο δεν θα υπάρξει.

Συνεπώς η Πολιτεία θα πρέπει να καταπολεμήσει και τον άλλο ιό, αυτόν της παραπληροφόρησης που σε ορισμένες περιπτώσεις αποδενύεται εξίσου «θανατηφόρος» όπως και ο κορωνοϊός. Θα πρέπει να θω-

ρακίσει τον πληθυσμό από τον κάθε «ειδήμονα» που χωρίς την απαραίτητη επιστημονική διαπείρα τον τρώει. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οργαίζουν «μελέτες» και άλλες ασυναρτησίες. Αυτά είναι τα πραγματικά fake news. Αυτός είναι ένας ανελέητος «υβριδικός πόλεμος» εναντίον του απλού ανθρώπου, του ηλικιωμένου, του ευάλωτου που, με ή χωρίς κορωνοϊό, δίνει καθημερινά αγώνα επιβίωσης. Όλα αυτά καθιστούν τη ζωή ορισμένων ανθρώπων μια πραγματική κόλαση. Στην ουσία δεν ζουν. Είναι εν δυνάμει νεκροί. Όπως έλεγε και ο Βίκτωρ Ουγκώ, «Δεν είναι τίποτα να πεθάνεις. Είναι τρομακτικό να μη ζεις».

Και όλα αυτά γιατί δυστυχώς και σε αυτές τις κρίσιμες στιγμές, τις τραγικές και πρωτόγνωρες, το «θα πεθάνεις» πουλά πολύ περισσότερο από το «θα ζήσεις».

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Η πανδημία «κλονίζει» το πολιτικό Ισλάμ

Μετά το τέλος της κρίσης του κορωνοϊού αναλυτές και διανοούμενοι αναμένουν κοινωνικές αλλαγές κυρίως στη Μέση Ανατολή

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο κορωνοϊός, εκτός από τα συστήματα υγείας των μουσουλμανικών και μη χωρών, «δοκιμάζει» και τις αντοχές των πολιτικών κατεστημένων και ιδεολογιών του μουσουλμανικού κόσμου, ιδιαίτερώς στη Μέση Ανατολή. Μουσουλμάνοι διανοούμενοι πρόβλεπον ότι οι πολιτικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας θα είναι μεγάλες και θα μας απασχολήσουν κατά τα επόμενα χρόνια. Εξαιτίας της εξάπλωσης του νέου ιού κλείνουν τεμένη και χώροι λατρείας, με τους πιστούς να στρέφονται στην επιστήμη, αναζητώντας απαντήσεις σε σημαντικά ερωτήματα. Αυτή η στροφή έρχεται σε μια στιγμή που τα συντηρητικά και αυταρχικά καθεστώτα του μου-

Διανοούμενοι και μελετητές προβληματίζονται για τη μετα-κορωνοϊό περίοδο στον μουσουλμανικό κόσμο.

σουλμανικού κόσμου αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις, κυρίως στα πεδία της διακυβέρνησης και της οικονομίας. Στην περίπτωση του μουσουλμανικού κόσμου, το πολιτικό Ισλάμ, το οποίο απασχολεί τη σύγχρονη πολιτική επιστήμη από την περίοδο της σοβιετικής κατοχής του Αφγανιστάν και της ιρανικής επανάστασης, δεν αποκλείεται να βρεθεί αντιμέτωπο με ιστορικές προκλήσεις.

Ο «πρίγκιπας» του Γκιουλέν
Την περίοδο που το Κίνημα Γκιουλέν είχε συμπέσει πολιτική συμμαχία με την κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο Γκιουλέν Μπατζίκ ήταν ένας από τους διακεκριμένους διανοούμενους του κινήματος με μια πολλά υποσχόμενη ακαδημαϊκή καριέρα. Στιριζόμενος στις στενές σχέσεις του τόσο με τον κύκλο του

Ο κορωνοϊός και οι κοινωνικοοικονομικές ανατροπές που φέρνει ο ιός ενδέχεται να επιταχύνει το νέο κύμα του εκδυτικισμού και εκκοσμίκευσης.

Φετουλάχ Γκιουλέν όσο και με τη συντηρητική κυβέρνηση, ο κ. Μπατζίκ προσπαθούσε να δώσει μια σύγχρονη ερμηνεία στο Ισλάμ. Σήμερα, στα χρόνια της φυσικής και πνευματικής εξορίας, ο κ. Μπατζίκ προειδοποιεί τον μουσουλμανικό κόσμο και τη Μέση Ανατολή ότι η κρίση του κορωνοϊού επιφυλάσσει μεγάλες αλλαγές στην πνευματική, οικονομική και πολιτική ζωή της περιοχής. Αν τα τελευταία χρόνια του Ψυχρού Πολέμου και η εποχή που ακολούθησε τα τρομοκρατικά χτυπήματα της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001 άνοιξαν μια νέα σελίδα στην σύγχρονη ιστορία του Ισλάμ, κατά την οποία η προσοχή στράφηκε προς την αναζήτηση του περιήμου μετριοπαθούς Ισλάμ, ο κορωνοϊός, σε συνδυασμό με κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη, έρχεται

να αλλάξει τα δεδομένα στον μουσουλμανικό κόσμο, με τον κ. Μπατζίκ να προειδοποιεί: «Η κρίση του κορωνοϊού ξεσπά τη στιγμή που μια νέα γενιά του μουσουλμανικού κόσμου αμφισβητεί παραδοσιακά αφηγήματα».

Με την άποψη του κ. Μπατζίκ συμφωνούν και άλλοι Τούρκοι μελετητές και διανοούμενοι, οι οποίοι εστιάζουν στα αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών και σφuggόμενων που διεξήχθησαν στην Τουρκία λίγο πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Ενώ πριν από λίγα χρόνια, μόλις τρεις στους δέκα Τούρκους πολίτες χαρακτήριζαν τον εαυτό τους ως πολίτες που είναι προσκολλημένοι στις αρχές και αξίες του διαφωτισμού και της κοσμικής ιδεολογίας, σήμερα αυτό το ποσοστό έχει φτάσει στο 45%. Με άλλα λόγια, 1 στους 2 πολίτες

βρίσκονται πλέον πιο κοντά στις αρχές και στην κοσμοθεωρία της Δύσης. Ο κ. Μπατζίκ συμπληρώνει ότι παρόμοιες εξελίξεις παρατηρούνται και σε άλλες μουσουλμανικές χώρες. Ο κορωνοϊός και οι κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές ανατροπές που φέρνει ο ιός ενδέχεται να επιταχύνει το νέο κύμα του εκδυτικισμού και εκκοσμίκευσης. «Στο Ιράν η κοινωνία αντιδρά στην υποχρεωτική χρήση της μάσκας. Ένας στους δύο πολίτες δεν συμφωνούν με την υποχρεωτική χρήση της», προσθέτει ο Τούρκος διανοούμενος.

Αμφισβητείται η θρησκεία

Ο Μπατζίκ, όπως και άλλοι διανοούμενοι και αναλυτές, προβλέπει ότι το επόμενο διάστημα, μετά την ανάσχεση της πανδημίας, στον μουσουλμανικό κόσμο και ιδιαιτέ-

ρως στη Μέση Ανατολή θα ακολουθήσουν σημαντικές κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές αλλαγές. Τα υφιστάμενα καθεστώτα, το συντηρητικό κατεστημένο, και το πολιτικό Ισλάμ θα βρεθούν αντιμέτωπα με μια νέα ιστορική δοκιμασία. Σύμφωνα με τον Τούρκο διανοούμενο, λοιπόν, μαζί με την κρίση του κορωνοϊού, στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής ξεκινά και η αντίστροφη μέτρηση για τα συντηρητικά κινήματα. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, φυσικές καταστροφές, οικονομικές κρίσεις, αλλά και οι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές έφεραν τις τοπικές κοινωνίες πιο κοντά στα συντηρητικά κινήματα. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου, ο αυταρχισμός και η αναποτελεσματικότητα αυτών των κινήματων έδειξε ότι οι κοινωνίες χρειάζονται νέες προσεγγίσεις για

να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα προβλήματα. Την ίδια ώρα, το οικονομικό αδιέξοδο στις μουσουλμανικές χώρες καθιστά ζωτικής σημασίας τη συγκεκριμένη αναζήτηση.

Ο κ. Μπατζίκ μας προϊδεάζει, λοιπόν, για τη σημασία της ορθής διαχείρισης της διαδικασίας αναζήτησης νέων μεθόδων και στρατηγικών για τη διαχείριση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμανικές σύγχρονες κοινωνίες. Εάν αυτή η διαδικασία δεν αποφέρει αποτελέσματα και εάν οι φορείς της αναζήτησης δεν πραγματοποιήσουν προσεκτικά βήματα τότε ο μουσουλμανικός κόσμος δεν αποκλείεται να βυθιστεί εκ νέου στον σκοταδισμό και στον ριζοपाαστικό συντηρητισμό, έτσι ακριβώς όπως συνέβη στην Ευρώπη κατά τον μεσαίωνα μετά από τις μεγάλες επιδημίες.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η αντικοινωνική κοινωνικότητα των λαών και το μέλλον της παγκοσμιοποίησης

Στο πρόσφατο άρθρο του, «Ο κόσμος μετά τον κορωνοϊό» («The world after coronavirus», «The Financial Times», 20/3/2020), ο Yuval Noah Harari εκφράζει το δίλημμα της εποχής μας μετά την παρούσα παγκόσμια πανδημική κρίση: «Η ανθρωπότητα πρέπει να κάνει μια επιλογή. Θα ταξιδέψουμε προς την κατεύθυνση της διαίρεσης ή θα υιοθετήσουμε τον δρόμο της παγκόσμιας αλληλεγγύης».

Η επιλογή της ανθρωπότητας ανάμεσα στον «εθνικιστικό απομονωτισμό» και την «πλανητική αλληλεγγύη» θα καθορίσει το άμεσο μέλλον της ιστορικής διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης και του κοσμοπολιτισμού. Θα τολμούσα να πω πως το δίλημμα του Harari δεν είναι απλώς ένα επίκαιρο ερώτημα εξαιτίας της τωρινής συγκυρίας, αλλά πρωτίστως ένα διαρκές αίτημα του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Ο Γερμανός φιλόσοφος Ιμάνουελ Καντ (1724-1804) προσπάθησε να κατανοήσει τον κρυφό μηχανισμό της φύσης, ο οποίος προσδίδει στο κοσμοπολιτικό αίτημα μια μόνιμη και ανεξάντλητη δυναμική.

Ο φυσικός αυτός μηχανισμός δεν είναι άλλος από τον ανταγωνισμό, θεμέλιο λίθο της φιλελεύθερης ανθρωπολογίας. Στο κείμενό του, «Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρώτο κοσμοπολιτικό» (1784), γράφει: «Με ανταγωνισμό εννοώ εδώ την αντικοινωνική κοινωνικότητα των ανθρώπων, δηλαδή την τάση τους να ζουν μέσα σε μια κοινωνία, τάση όμως που συνδέεται με μια έμφυτη αντίσταση που διαρκώς απειλεί να διαλύσει αυτήν την κοινωνία». Εξηγεί ότι η ακοινωνι-

Η δραματική εμπειρία του σήμερα οδηγεί όποιον κατανοεί το συμφέρον του στο συμπέρασμα ότι ο παγκόσμιος υλικοτεχνικός και πνευματικός κοσμοπολιτισμός είναι αναγκαίος και αναπόδραστος όρος της ύπαρξής μας.

σία, η αντίσταση που ο καθείς προβάλλει «με τις εγωιστικές αξιώσεις του», καλιναγωγούμενη από την ανάγκη, όχι μόνο δεν αποτρέπεται, αλλά προωθεί τη δημιουργία της βέλτιστης κοινωνικής τάξης. Με κυνικό ύφος αναλογίζεται: αν «οι άνθρωποι ζούσαν μέσα σε τέλεια ομόνοια, επάρκεια και αμοιβαία αγάπη, αγαθοί σαν τα πρόβατα που βόσκουν, δεν θα έδιναν τότε στην ύπαρξή τους μεγαλύτερη αξία από εκείνη που έχουν τα κατοικίδια ζώα τους».

Αντίθετα, «σπρωγμένοι από φιλοτιμία, φιλοπρωτία ή φιλοχρηματία να δημιουργήσει μια ξεχωριστή θέση ανάμεσα στους συνανθρώπους του», εξελίσσει την σκέψη του, ενισχύει τις δυνάμεις του και βελτιώνει τις ικανότητες και δεξιότητές του. Και ο Καντ καταλήγει: «Ας ευγυνωμονούμε λοιπόν τη φύση που μας έπλασε ασυνεννόητους, ματαιόδοξους και εριστικούς, αδιάκοπα διψαλέους για υλικά αγαθά ή και για κυριαρχία!».

Όπως, λοιπόν, τα άτομα, έτσι και τα έθνη, στον αγώνα τους για

προβολή στο προσκήνιο της παγκόσμιας ιστορίας, ούτε ανέχονται τα άλλα έθνη, αλλά ούτε και μπορούν να ζήσουν χωρίς αυτά. Ο ανταγωνισμός τους δημιουργεί τον κοσμοπολιτισμό και την παγκόσμια πολιτική και οικονομική τάξη. Ο Καντ προβάλλει τρία επιχειρήματα. Αυτά βρίσκονται στη βάση της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης, την οποία κατανοεί ως πορεία προς «ένα καθολικό κοσμοπολιτικό καθεστώς»: (α) Η «χαοτική κατάσταση των διακρατικών σχέσεων» και η «βάρβαρη ελευθερία των ήδη πολιτισμένων κρατών» εντείνουν

αδιάκοπα τον κίνδυνο στον οποίο οδηγεί ο εθνικιστικός απομονωτισμός τους πολίτες τους.

Για τον λόγο αυτόν, προτιμούν να παραιτηθούν από την κτηνώδη ελευθερία τους και να αναζητήσουν την ησυχία και την ασφάλεια σε μια παγκόσμια έννομη τάξη. Όπως και τα άτομα, έτσι και τα κράτη εξαναγκάζονται από τον ίδιο τον εαυτό τους να αυτοπειθαρχηθούν για να συστήσουν μια παγκόσμια κοινωνία. (β) Η βέλτιστη πολιτική κατάσταση του κάθε έθνους-κράτους χωριστά εξαρτάται από τη λύση του προβλήματος μιας έννομης

μεταξύ των κρατών σχέσης. Όσο περισσότερο προάγεται δηλαδή ένα παγκόσμιο σύστημα οργανωμένων διακρατικών θεσμών, τόσο περισσότερο αναπτύσσονται και ενδυναμώνονται τα εγχώρια κράτη δικαίου.

Παρόμοια, αυξάνονται οι ελευθερίες, οι δυνατότητες και η ευημερία των πολιτών. (γ) Η ολοένα αυξανόμενη «ελευθερία των πολιτών δεν μπορεί τώρα πια να θιγεί πολύ, χωρίς να γίνει αισθητή η επίζημα επίδραση του περιορισμού σε όλα τα επαγγέλματα, ιδίως στο εμπόριο, με αποτέλεσμα να ελαττωθούν οι δυνάμεις του κράτους στις εξωτερικές του σχέσεις». Η ελευθερία αυτή όμως προχωρεί, διαπιστώνει ο Καντ: «Όταν εμποδίζουμε τον πολίτη να αναζητεί την ευημερία του με όποιον τρόπο κρίνει αυτός σκόπιμο, χωρίς όμως να καταπατάει την ελευθερία των άλλων, εμποδίζουμε τη ζωρότητα όλων των οικονομικών επιχειρήσεων και έτσι λιγοστεύουμε τις δυνάμεις του συνόλου».

Η παρούσα πανδημία, όσο και αν διαδόθηκε σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης, δεν είναι προϊόν της παγκοσμιοποίησης. Αρκεί να συγκρίνει κανείς την εξάπλωση του κορωνοϊού του 2019-2020 με αυτήν, έναν αιώνα νωρίτερα, της ισπανικής γρίπης του 1918-1919, η οποία από το λιμάνι της Βοστώνης, σε πλανητικές συνθήκες του πλέον αποτρόπαιου εθνικιστικού απομονωτισμού, εξαπλώθηκε ραγδαία σε όλον τον κόσμο θερίζοντας κατά κάποιους από 20 έως 50 εκατομμύρια ψυχές (κατά κάποιους άλλους έως και 100 εκατομμύρια), για να κατανοήσει ότι η ύπαρξη ιών και

η εξάπλωσή τους δεν εξαρτάται από τις εκάστοτε γεωπολιτικές συνθήκες. Αυτό όμως που δεν υπήρχε το 1918 είναι η αδιάκοπη συνεργασία όλων των δημόσιων οργανισμών υγείας, των κυβερνήσεων και των παγκόσμιων οργανισμών, η διαδικτυακή υποστήριξη της επικοινωνίας και της επιστημονικής έρευνας, τα κοινωνικά δίκτυα ενημέρωσης και κοινωνικοποίησης. Δεν υπήρχε ο έντονος ανταγωνισμός για την εύρεση φαρμάκου και εμβολίου από εργαστήρια και φαρμακοβιομηχανίες με σκοπό τη διεθνή προβολή και το κέρδος. Με μια λέξη, δεν υπήρχε παγκοσμιοποίηση. Η δραματική εμπειρία του σήμερα οδηγεί όποιον κατανοεί το συμφέρον του στο συμπέρασμα ότι ο παγκόσμιος υλικοτεχνικός και πνευματικός κοσμοπολιτισμός είναι αναγκαίος και αναπόδραστος όρος της ύπαρξής μας. Η πλανητική αλληλεγγύη δεν είναι κάτι το οποίο επιλέγεις από ηθική ανωτερότητα, αλλά κάτι στο οποίο σύρρεσαι από ανάγκη επιβίωσης και βελτίωσης των συνθηκών ζωής σου.

* «Immanuel Kant», Δοκίμια, Εισαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια. Ε. Π. Παπανούτσου, Αθήνα, Δωδώνη, 1971.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος ερευνητικών κέντρων των Πανεπιστημίων Λωρραίνης και Στρασβούργου. Τελευταία του έργα: «Platon et Paul au bord de l'abîme» (Vrin, 2014), «Le philosophe et ses avatars dans les cités» (Le Manuscrit, 2018), «Philosophie poétique de Ritsos et Cavafy. Un regard sur la Grèce contemporaine» (Éditions du Cygne, 2018).

Προβληματίζουν τα μέτρα πρόληψης στα Κατεχόμενα

Σε περίπτωση κατάρρευσης του συστήματος υγείας η «κυβέρνηση» ίσως υποχρεωθεί να ζητήσει τη βοήθεια των Ε/κ και της Ευρώπης

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Οι τομείς της υγείας και της οικονομίας στα Κατεχόμενα βρίσκονται στα όριά τους, ενώ το ηθικό της τουρκοκυπριακής κοινότητας, που βλέπει τους ρυθμούς της καθημερινότητας της να έχουν αλλάξει άρδην εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού, έχει διαταραχθεί. Η «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ έσπευσε να προλάβει τις εξελίξεις και από την πρώτη ημέρα της εκδήλωσης του νέου ιού στα Κατεχόμενα και έλαβε μια σειρά έκτακτων μέτρων. Οι πληροφορίες από την τ/κ πλευρά δείχνουν ότι η επιτυχία αυτών των μέτρων δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Στο πεδίο της δημόσιας υγείας τα τεστ που διεξάγονται στα Κατεχόμενα, καθώς και οι γενικές συνθήκες που επικρατούν στις δομές της υγείας προκαλούν προβληματισμό στην τ/κ κοινωνία. Πόσα τεστ έχουν διενεργηθεί στα Κατεχόμενα το τελευταίο διάστημα, τηρούν τις επιστημονικές προδιαγραφές; Για ποιο λόγο η τ/κ πλευρά δεν επέλεξε να συνεργαστεί με την ε/κ πλευρά για τον έγκαιρο εντοπισμό των κρουσμάτων στο βόρειο τμήμα του νησιού; Πώς θα αντιμετωπιστούν τα μεγάλα «κενά» στις τ/κ μονάδες υγείας; Έως τα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας αυτά τα ερωτήματα εξακολουθούσαν να παραμένουν χωρίς απάντηση.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» από καλά ενημερωμένες πηγές, στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, το μεγαλύτερο πρόβλημα είχε να κάνει με τα τεστ, που διεξάγονται για την ανίχνευση του νέου ιού. Σε μια περίοδο που οι ειδικοί και επιστήμονες θεωρούν ότι η αποτελεσματικότερη μέθοδος αντιμετώπισης του κορωνοϊού εν τη απουσία ενός

Τ/κ γιατροί και ειδικοί εκφράζουν προβληματισμό για την περιορισμένη συνεργασία των δύο πλευρών στην αντιμετώπιση της κοινής πρόκλησης. Οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι σε αυτήν την εξέλιξη μεγάλο ρόλο διαδραματίζει η στροφή της «κυβέρνησης» προς την Τουρκία.

εμβολίου είναι η πρόληψη και η ανίχνευση των κρουσμάτων, η ποιότητα των τεστ που χρησιμοποιούνται στα Κατεχόμενα εντείνει τις ανησυχίες της κοινότητας. Στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, καλά ενημερωμένες πηγές επισήμαναν στην «Κ» ότι κατά το τελευταίο διάστημα των περίπου 14 ημερών, στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου έχουν διεξαχθεί περισσότερα από 700 τεστ κορωνοϊού. Οι ειδικοί και επιστήμονες τονίζουν ότι πρόκειται για έναν πολύ μικρό αριθμό και κατά την άποψή τους, η τ/κ πλευρά θα έπρεπε να ακολουθήσει το παράδειγμα της ε/κ πλευράς και να εστιάσει με πιο αποτελεσματικό τρόπο στον έγκαιρο εντοπισμό των κρουσμάτων. Από την πλευρά της, η «κυβέρνηση» απαντά με νέα τεστ που δρομολογούνται άρον-άρον, με την υποστήριξη της Τουρκίας.

Πέραν της ποσότητας των τεστ, επιπλέον ανησυχία έχει προκληθεί και λόγω της ποιότητάς τους. Με το ποσοστό ακρίβειας των τεστ να αμφισβητείται, ακόμη και αν καταγραφεί

Πολλά τα κενά στα νοσοκομεία

Πέρα από τα τεστ ανησυχία προκαλεί επίσης το ζήτημα της πρόληψης. «Στο Νοσοκομείο της Λευκωσίας, η πρόσβαση στα βασικά για την αντιμετώπιση της νέας ασθένειας είναι περιορισμένη. Α.χ. νοσηλευτές και εργαζόμενοι δεν έχουν στη διάθεσή τους αρκετό αριθμό μασκών και αντισηπτικών», σημειώνει στην «Κ» καλά ενημερωμένη πηγή. Εκφράζοντας έντονο προβληματισμό για την τροπή των εξελίξεων στα Κατεχόμενα, η πηγή προσθέτει τα εξής: «Οι δυνατότητες των μονάδων εντατικής θεραπείας είναι συγκεκριμένες. Εάν ξεπεραστούν τα όρια της αντοχής του τ/κ συστήματος υγείας δεν αποκλείεται αυτό να καταρρεύσει. Σε αυτήν την περίπτωση η κυβέρνηση θα υποχρεωθεί να ζητήσει τη βοήθεια των Ε/κ και της Ευρώπης. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Τουρκία βρίσκεται αντιμετώπιση με τη δική της κρίση. Τι θα συμβεί όταν η εξωτερική βοήθεια δεν θα αρκεί για την αντιμετώπιση της κρίσης;». Σημειώνεται ότι την στιγμή που γραφόταν το συγκεκριμένο ρεπορτάζ, η «κυβέρνηση» ανέμενε την παράδοση προμηθειών και αναπνευστήρων από την Τουρκία και έχει επίσης διοχετεύσει έκτακτα κονδύλια στις δομές της υγείας για την εξασφάλιση νέων «εργαλείων» στον πόλεμο κατά του κορωνοϊού.

Στην περίπτωση του ξενοδοχείου «Σάλαμις» στην Αμμόχωστο η τ/κ πλευρά χρησιμοποίησε τεστ που επιστρέφουν ταχύτατα αποτελέσματα μέσα σε λίγα λεπτά. Οι επιστήμονες αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα των εν λόγω κιτ τα οποία φαίνεται να έχουν ποσοστό ακριβείας μόλις 65%.

κατά τα επόμενα εικοσιτετράωρα δραματική αύξηση του αριθμού των τεστ που διεξάγονται στα Κατεχόμενα, η τ/κ πλευρά θα κληθεί και πάλι να δώσει απαντήσεις περί της αποτελεσματικότητας των μεθόδων που χρησιμοποιεί. Στην περίπτωση του ξενοδοχείου «Σάλαμις» στην Αμμόχωστο, το οποίο έχει τεθεί σε καραντίνα, η τ/κ πλευρά χρησιμοποίησε τεστ που επιστρέφουν ταχύτατα αποτελέσματα μέσα σε λίγα λεπτά. Οι επιστήμονες αμφισβητούν την αποτελεσματικότητα των εν λόγω κιτ τα οποία φαίνεται να έχουν ποσοστό ακριβείας μόλις 65%. Για αυτόν άλλωστε τον λόγο, η τ/κ πλευρά προχώρησε άμεσα σε επαναληπτικά τεστ στην περίπτωση του «Σάλαμις».

Το ζήτημα της προμήθειας των νέων τεστ είναι ένα ακόμη «μέτωπο» στο οποίο η τ/κ πλευρά αντιμετώπιζει προβλήματα. «Χρησιμοποιούμε αμφίβολα τεστ. Χρησιμοποιούμε επείγοντως μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων τεστ, τα οποία χρησιμοποιούνται στο εξωτερικό», επισήμανε στην «Κ» στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας ομάδα Τ/κ γιατρών, οι οποίοι δεν επιθυμούν να κατονομαστούν. Όπως αναφέρουν οι πληροφορίες, επικερματίας, το όνομα του οποίου εμπλέκεται σε διεθνές σκάνδαλο παράνομου τζογού, επικρίνει την προηγούμενη περίοδο να προμηθεύσει την τ/κ αγορά με τεστ κορωνοϊού. Σύμφωνα με τις πληροφορίες, ο επιχειρηματίας εξα-

σφαλίζει τα τεστ στην Τουρκία και το εξωτερικό στην τιμή τεσσάρων δολαρίων ανά μονάδα και επιθυμεί να τα μεταπουλήσει στα Κατεχόμενα για 20 δολάρια ανά μονάδα. Η «κυβέρνηση» μέχρι στιγμής μπλοκάρει τη συγκεκριμένη αγοραπωλησία, ενώ δεν έχει δώσει ακόμη το πράσινο φως για να ξεκινήσουν οι ιδιωτικές κλινικές τα δικά τους τεστ.

Δεν συνεργάζονται Τ/κ - Ε/κ

Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα που προκύπτει σε σχετικά με την καταπολέμηση του κορωνοϊού στα Κατεχόμενα αφορά τη συνεργασία των δύο κοινοτήτων. Τ/κ γιατροί και ειδικοί εκφράζουν μεγάλο προβληματισμό για την περιορισμένη συνεργασία των δύο πλευρών στην αντιμετώπιση της κοινής πρόκλησης. Οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι σε αυτήν την εξέλιξη μεγάλο ρόλο διαδραματίζει η στροφή της «κυβέρνησης» προς την Τουρκία με σκοπό την εξασφάλιση υποστηρίξης, παρά τα όσα αρχικά είχαν υπονοηθεί στις πρώτες επαφές των δύο ηγετών για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Κρίση και στην οικονομία

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας η τ/κ πλευρά χρειάζεται νέους οικονομικούς πόρους. Για το συγκεκριμένο ζήτημα, η «κυβέρνηση» βλέπει στην Άγκυρα. Ωστόσο, η τουρκική κυβέρνηση δεν εμφανίζεται πρόθυμη να παρέχει

έκτακτα κονδύλια στους Τ/κ. Την προηγούμενη εβδομάδα, η Άγκυρα απελευθέρωσε ένα κομμάτι της οικονομικής βοήθειας που υπό κανονικές συνθήκες αναμενόταν να είχε φτάσει στα Κατεχόμενα στις αρχές του έτους. Η τουρκική πλευρά μπλοκάρει την τελική απελευθέρωση της οικονομικής βοήθειας με το σκεπτικό ότι οι Τ/κ δεν προχωρούν σε ριζικές μεταρρυθμίσεις στο πεδίο της οικονομίας. Οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι η συγκεκριμένη στάση της Άγκυρας θα έχει συνέχεια παρά την επιδείνωση της πανδημίας.

Με περιορισμένης έκτασης οικονομική βοήθεια να φτάνει στο βόρειο τμήμα της Κύπρου από Άγκυρα και Ευρώπη, η «κυβέρνηση» υποχρεώνεται να αναδιοργανώσει τον «προϋπολογισμό» της και να διοχετεύσει νέους πόρους στην καταπολέμηση του ιού. Μάλιστα, την προηγούμενη εβδομάδα η «κυβέρνηση» ανακοίνωσε νέο οικονομικό πακέτο στήριξης, το οποίο απευθύνεται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Όπως ήταν αναμενόμενο το νέο πακέτο, το οποίο προβλέπει περικοπές σε μισθούς «υπουργών» και «βουλευτών», δεν ικανοποίησε την κοινή γνώμη με Τ/κ αναλυτές να θεωρούν ότι την παροχή στήριξης δεν χρειάζονται έκτακτα μέτρα στήριξης όλων των κοινωνικών ομάδων και πρωτοβουλίες που δεν εστιάζουν αποκλειστικά στις ανάγκες του μεγάλου κεφαλαίου.

Προετοιμάζονται για τα χειρότερα στην Τουρκία

Η «Κ» αναλύει Έκθεση της τουρκικής κυβέρνησης για περίπτωση πανδημίας, που συντάχθηκε πριν από περίπου έναν χρόνο

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Τις τελευταίες ημέρες, ο αριθμός των κρουσμάτων και των ατόμων που χάνουν τη ζωή τους εξαιτίας του κορωνοϊού παρουσιάζει αξιοσημείωτη αύξηση σε ολόκληρη την Τουρκία. Οι ειδικοί προειδοποιούν ότι εάν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας, η Τουρκία δεν αποκλείεται να ακολουθήσει τα βήματα της Ιταλίας και της Ισπανίας. Σε έκθεση της τουρκικής κυβέρνησης, που αναλύει η «Κ», και η οποία συντάχθηκε πριν από περίπου ένα έτος περιλαμβάνει διάφορα σενάρια σχετικά με την πορεία μιας πανδημίας στην Τουρκία. Η τουρκική κυβέρνηση εστιάζει σε τρία σενάρια. Το αισιόδοχο και το «ενδιάμεσο» σενάριο προβλέπει καταστάσεις τις οποίες θα καταφέρει να ελέγξει η Τουρκία με τα μέσα που διαθέτει. Το αριστοδοχο δε, σενάριο προβλέπει τον εκτροχιασμό των εξελίξεων, την απώλεια χιλιάδων ζωών, και την κατάρκηση της γειτονικής χώρας σε μια μεγάλη ανθρωπιστική και κοινωνικοοικονομική κρίση.

Προετοιμασίες από το 2004

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η κυβέρνηση Ερντογάν μελετά διάφορα επιχειρησιακά μοντέλα και σενάρια σχετικά με την εκδήλωση μιας επιδημίας, η οποία θα πλήττει το αναπνευστικό σύστημα εκατομμυρίων πολιτών και θα επηρεάσει διάφορες ηλικιακές και κοινωνικές κατηγορίες. Η εκδήλωση και διάδοση των ιών H1N1 και H1N5 θορύβησαν τους Τούρκους αξιωματούχους και

επιστήμονες. Στην έκθεση δίνεται μεγάλη έμφαση στην πιθανή επιδείνωση της κρίσης κατά τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες. Οι σχεδιασμοί της τουρκικής κυβέρνησης για μια πανδημία της γρίπης εντατικοποιήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 2000.

Οι προετοιμασίες της κυβέρνησης της Τουρκίας ξεκίνησαν το 2004 και εντατικοποιήθηκαν το 2019, όταν δημιουργήθηκε το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Πανδημίας της Γρίπης». Στη δημιουργία του εθνικού σχεδίου δράσης συνέβαλλαν σειρά υπουργείων όπως το Υγείας, Οικογένειας - Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, Εσωτερικών, Εθνικής Παιδείας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Δασών, Εμπορίου - Συγκοινωνιών και Υποδομών καθώς και διάφορες κρατικές υπηρεσίες (Διεύθυνση Καταστροφών και Έκτακτης Ανάγκης, Διεύθυνση Ορθοπεδικών Υπηρεσιών, Τουρκική Ερυθρά Ημισέληνος, Επιτροπή Ανάπτυξης Εκπαίδευσης κ.ά.). Το εν λόγω σχέδιο δεν παραλείπει να κάνει προβλέψεις με βάση τη μελέτη μοντέλων διάδοσης της πανδημίας σε ολόκληρη την Τουρκία.

Το αισιόδοχο σενάριο

Σύμφωνα με το αισιόδοχο σενάριο του «Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Πανδημίας της Γρίπης» της τουρκικής κυβέρνησης, ο βαθμός έντασης της πανδημίας σε σχέση με τον πληθυσμό της Τουρκίας (80 εκατ.) αναμένεται να είναι 15%. Με βάση αυτόν τον

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια η κυβέρνηση Ερντογάν μελετά διάφορα επιχειρησιακά μοντέλα και σενάρια σχετικά με την εκδήλωση μιας επιδημίας, η οποία θα πλήττει το αναπνευστικό σύστημα εκατομμυρίων πολιτών και θα επηρεάσει διάφορες ηλικιακές και κοινωνικές κατηγορίες.

υπολογισμό από την πανδημία αναμένεται να επηρεαστούν συνολικά περίπου 12.000.000 πολίτες. Στο αισιόδοχο σενάριο ο αριθμός των Τούρκων πολιτών που θα προσφύγουν στο σύστημα υγείας της Τουρκίας υπολογίζεται ότι θα είναι 6.000.000. Την ίδια στιγμή, 60.000 πολίτες αναμένεται ότι θα χρειαστεί να νοσηλευθούν σε νοσοκομεία και να λάβουν φαρμακευτική αγωγή και ιατρική υποστήριξη. Για την τουρκική κυβέρνηση, στον πόλεμο κατά της πανδημίας της γρίπης πέραν της πρόληψης αυτό που έχει ζωτική σημασία είναι το ζήτημα των μονάδων εντατικής θεραπείας (ΜΕΘ). Το αισιόδοχο σενάριο της κυβέρνησης

προβλέπει ότι 9.000 πολίτες θα νοσηλευτούν σε ΜΕΘ. Τέλος, στο αισιόδοχο σενάριο το ποσοστό θνησιμότητας υπολογίζεται από τους Τούρκους ειδικούς ως 0,01%. Σε αυτήν την περίπτωση η γειτονική χώρα θα χάσει περίπου 1.200 πολίτες.

Σύμφωνα με το «ενδιάμεσο» σενάριο ο βαθμός έντασης της πανδημίας σε σχέση με τον πληθυσμό της Τουρκίας αναμένεται να είναι 20%. Με βάση αυτό το ποσοστό, 16.000.000 πολίτες της Τουρκίας θα επηρεαστούν από την πανδημία. Από τα 16.000.000 πολιτών που θα νοσηθούν, τα 8.000.000 ενδέχεται να ζητήσουν τη βοήθεια του τουρκικού συστήματος υγείας. Σε αυτήν

Οι προετοιμασίες της κυβέρνησης της Τουρκίας ξεκίνησαν το 2004 και εντατικοποιήθηκαν το 2019, όταν δημιουργήθηκε το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Πανδημίας της Γρίπης».

την περίπτωση, υπολογίζεται ότι 160.000 πολίτες θα εισαχθούν στα νοσοκομεία ώστε να λάβουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Σύμφωνα με το «ενδιάμεσο» σενάριο, περίπου 24.000 πολίτες θα νοσηλευτούν στις ΜΕΘ. Πρόκειται για έναν κρίσιμο αριθμό καθώς όπως είναι γνωστό ο αριθμός των ΜΕΘ στην Τουρκία είναι περιορισμένος. Ο Τουρκικός Ιατρικός Σύλλογος κάνει λόγο για 42.000 μονάδες, από τις οποίες οι 27.000 προορίζονται για νεογνά και ειδικές περιπτώσεις. Έτσι, η χώρα φαίνεται να διαθέτει μόλις 15.000 μονάδες που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περίοδο πανδημίας. Τέλος, σύμφωνα με το «ενδιάμεσο μοντέλο», το ποσοστό θνησιμότητας στην Τουρκία αναμένεται να είναι 0,37%. Σε μια τέτοια περίπτωση ο συνολικός αριθμός των νεκρών θα φτάσει τις 95.200.

Το απαισιόδοχο σενάριο

Το τουρκικό σχέδιο για την καταπολέμηση των πανδημιών εστιάζει

και σε ένα απαισιόδοχο σενάριο. Πρόκειται για ένα ενδεχόμενο, το οποίο την προηγούμενη εβδομάδα προβλημάτιζε την τουρκική ιατρική και επιστημονική κοινότητα λόγω της ραγδαίας αύξησης των κρουσμάτων. Σύμφωνα με το απαισιόδοχο σενάριο της τουρκικής κυβέρνησης, ο βαθμός έντασης της πανδημίας σε σχέση με τον πληθυσμό της Τουρκίας αναμένεται να αγγίξει το 25%. Η πανδημία θα «κτυπήσει» 20.000.000 πολίτες. Με βάση αυτά τα ποσοστά, 10.000.000 πολίτες θα προσφύγουν στα νοσοκομεία για να ζητήσουν άμεση βοήθεια και 500.000 πολίτες ενδέχεται να εισαχθούν στα νοσοκομεία για θεραπεία. Το απαισιόδοχο σενάριο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο της εξάντλησης των ορίων αντοχής του τουρκικού συστήματος υγείας. Η ανάγκη για 75.000 ΜΕΘ ενδέχεται να θέσει ολόκληρη την Τουρκία σε μια γερή δοκιμασία. Εάν ο μεγάλος φόβος της κυβέρνησης Ερντογάν για την πανδημία δεν αποφευχθεί τότε το ποσοστό θνησιμότητας αναμένεται να είναι 1%. Σε αυτήν την περίπτωση, 200.000 πολίτες της Τουρκίας αναμένεται πως θα χάσουν τη ζωή τους. Για την αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης και με βάση το πιο απαισιόδοχο σενάριο και με την υπόθεση ότι η πανδημία θα έχει διάρκεια 12 εβδομάδων, το σχέδιο δράσης προβλέπει την αύξηση του αριθμού των κλινικών, τη σύσταση νέων ΜΕΘ, τη δημιουργία καινούργιων υπηρεσιών για τους Τούρκους πολίτες, και τον καθορισμό επιπλέον τόπων ενταφιασμού των νεκρών.

Ανθρωποι της πρώτης γραμμής σε καραντίνα

Μιλούν στην «Κ» επαγγελματίες υγείας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η έκθεση της νοσηλεύτριας στον ηλικιωμένο ασθενή ήταν σύντομη. Δεν μπορεί να προσδιορίσει με ακρίβεια πόσο κράτησε. Προσπαθεί να θυμηθεί τις κινήσεις της σε εκείνη την πρωινή εφημερία του Μαρτίου, σε κεντρικό νοσοκομείο της Αθήνας. Δεν τον παρέλαβε πρώτη, αλλά ήταν παρούσα όταν τον μετέφεραν στον θάλαμο. Χρησιμοποίησε ωτικό θερμομότρο. Δεν φορούσε γάντια ή προστατευτική μάσκα, είναι σίγουρη πάντως ότι δεν τον άγγιξε. Ο ασθενής φτερνίστηκε. Επτά ώρες αργότερα, μετά τη λήξη της βάρδιας, χτύπησε το κινητό της τηλέφωνο. Ο ηλικιωμένος ήταν θετικός στον νέο κορωνοϊό. Η νοσηλεύτρια έπρεπε, προληπτικά, να κλειστεί στο σπίτι.

«Δεν περίμενα ότι θα συνέβαινε σε εμένα. Φοβήθηκα πολύ, όχι μάλιστα νοσήσω. Αυτό που σκέφτηκα κυρίως ήταν η διασπορά. Είχα πάρει το μετρό, είχα κυκλοφορήσει, είχα δει ένα συγγενικό μου πρόσωπο. Ενιωθα ένοχη. Σκεφτόμουν ότι μπορεί να είχε κάποτε δίπλα μου στο βαγόνι κάποιος ηλικιωμένος και αυτό με άγχωνε πάρα πολύ», λέει στην «Κ». Δέχθηκε να μοιραστεί την εμπειρία της χωρίς να δημοσιευθεί το όνομά της, ή να αναφερθεί σε ποιο νοσοκομείο εργάζεται. Το συμβάν κατεγράφη σε νοσηλευτικό ίδρυμα της Αθήνας που δεν ανήκει στα κέντρα αναφοράς του κορωνοϊού, αρκετές ημέρες προτού επιβληθούν οι περιορισμοί των μετακινήσεων στη χώρα. Επιβεβαιωμένα κρούσματα υπήρχαν ήδη στην Ελλάδα, κυρίως σε ταξιδιώτες του εξωτερικού.

Εκείνο το πρωινό, κατά το στάδιο της διαλογής, προτού δηλαδή διαβεί την πύλη του νοσοκομείου, ο ασθενής δεν παρέθεσε κάποιο αντισυμβατικό ιστορικό. Δεν είχε βρεθεί έξω από τα σύνορα της χώρας, ούτε είχε υποπτες επαφές. «Είχε λίγο βήχα, λίγο φτέρνισμα, και μια δυσκολία στην αναπνοή, όχι έντονη δύσπνοια. Δεν είχε πυρετό», θυμάται η νοσηλεύτρια. Η ίδια δεν υποβλήθηκε σε διαγνωστικό τεστ για να διαπιστωθεί εάν προσβλήθηκε από τον ιό. Κάθε πρωί, όμως, επικοινωνούσε με τον υπεύθυνο λοιμώξεων στον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας για να ενημερώσει για την πορεία της υγείας της και μετρούσε τη θερμοκρασία της δύο φορές την ημέ-

ρα. Ένας συγγενής άφηνε φαγητά στην εξώπορτά της. Ο χρόνος κυλούσε αργά στα μετόπισθεν. Δεν είναι η μόνη που βρέθηκε σε αυτή τη θέση. Η «Κ» μίλησε και με άλλους επαγγελματίες υγείας οι οποίοι λόγω επαφών υψηλού κινδύνου τέθηκαν σε κατ' οίκον περιορισμό για τουλάχιστον μία εβδομάδα και πλέον καλούνται να στρέψουν την προσοχή στον εαυτό τους, μήπως ανιχνεύσουν κάποιο σύμπτωμα. Πώς διαχειρίζονται αυτό το διάστημα μακριά από την «πρώτη γραμμή»;

Τα κρούσματα

Η προσθήκη των επαγγελματιών υγείας στην αλυσίδα της μετάδοσης του νέου κορωνοϊού, ή ο προληπτικός παροπλισμός τους είναι ένα από τα πιο βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν εδώ και αρκετές ημέρες στα μέτωπα της πανδημίας άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Στην Ιταλία, στη Γαλλία και στην Ισπανία περισσότεροι από 30 γιατροί και νοσηλεύτες έχουν πεθάνει από τον νέο κορωνοϊό και χιλιάδες άλλοι έχουν τεθεί σε αυτοπεριορισμό. Στην Ισπανία υπολογίστηκε πρόσφατα

«Φοβήθηκα πολύ, όχι μάλιστα νοσήσω. Αυτό που σκέφτηκα κυρίως ήταν η διασπορά. Είχα πάρει το μετρό, είχα κυκλοφορήσει, είχα δει ένα συγγενικό μου πρόσωπο. Ενιωθα ένοχη».

ότι οι εργαζόμενοι σε νοσηλευτικά ιδρύματα αποτελούν το 14% των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζόμενων Δημοσίων Νοσοκομείων, εκτιμάται ότι τουλάχιστον 90 επαγγελματίες υγείας έχουν νοσήσει και ότι περισσότεροι από 400 είχαν ήδη τεθεί σε καραντίνα. Αυτοί οι αριθμοί μπορεί να αλλάξουν «αύριο». Μόλις ολοκληρωθεί το διάστημα απομόνωσης γιατρών ή νοσηλευτών σε κάποια υγείας της χώρας, μπορεί να προκύψει η ανάγκη αυτοπεριορισμού

άλλων συναδέλφων τους.

«Δεν είναι έκπληξη να έχουμε αρκετές δεκάδες υγειονομικούς που έχουν εκτεθεί στον ιό, ή είναι σε καραντίνα», δήλωσε σε μία από τις πρόσφατες, καθημερινές ενημερώσεις των δημοσιογράφων ο λοιμωξιολόγος και εκπρόσωπος του υπουργείου Υγείας για τον κορωνοϊό Σωτήρης Τσιόδρας. Ανέφερε ότι αυτή τη στιγμή δεν έχει προκύψει κάποια δυσλοιογυγία στις δομές και στις υπηρεσίες υγείας. «Ενδεχομένως μία μεγάλη αύξηση του ιού στο μέλλον, να δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα, όπως έχουν στο παρελθόν δει άλλες χώ-

ρες και να χρειαστεί να αντιμετωπιστεί σε εθνικό επίπεδο», είπε.

Η ανησυχία

«Εχω σοκαριστεί. Δουλεύω επί 32 χρόνια στην πρώτη γραμμή. Εξυπηρετούσαμε τόσο πολύ κόσμο. Το τμήμα μας πραγματοποιεί δεκάδες μαστογραφίες την ημέρα», λέει στην «Κ» η Λία Σκορδίλη, 56 ετών και τεχνολόγος στο τμήμα διαγνωστικής μαστού στο αντικαρκινικό νοσοκομείο «Άγιος Σάββας». Συνάδελφοί της προσβλήθηκαν πρόσφατα από τον νέο κορωνοϊό και η ίδια χρειάστηκε να μπει σε καραντίνα. Αποφεύ-

γει τις επαφές με την ηλικιωμένη μητέρα της, η οποία ζει στο ίδιο διαμέρισμα και όποτε χρειάζεται να τη φροντίσει φοράει μάσκα και γάντια. Καθημερινά ελέγχει τον εαυτό της για ύποπτα σημάδια (διάρροια, ανοσομία, πυρετό) και ενημερώνει σχετικά τον ΕΟΔΥ. Λέει ότι παρά τις απαραίτητες ενέργειες που είχαν γίνει στο τμήμα της και τα προειδοποιητικά καρτιά που είχαν κολλήσει στην είσοδο ζητώντας από τους ασθενείς να κρατούν αποστάσεις ασφαλείας, η προσέλευσή τους κατά το πρώτο δεκαήμερο του Μαρτίου δεν γινόταν πάντοτε με τη δέουσα

πειθαρχία. «Υπήρχαν περιπτώσεις γυναικών με 39 ή 40 πυρετό που είχαν έρθει για μαστογραφία», επισημαίνει.

Επειδή η ίδια ανήκει σε ευπαθή ομάδα, λόγω άσθματος και άλλων ζητημάτων υγείας, την είχαν συμβουλευτεί να είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην εργασία της. Το τεστ που έκανε πρόσφατα βγήκε αρνητικό. Το ενδεχόμενο να επιστρέψει κάποια στιγμή στην εργασία της υπό τις παρούσες συνθήκες και η πιθανότητα νέας έκθεσής της στον ιό την προβληματίζει. «Για πρώτη φορά ανησυχώ», λέει.

Συμβουλές για προστασία στο «πεδίο της μάχης»

Πώς εφαρμόζουμε τη μάσκα

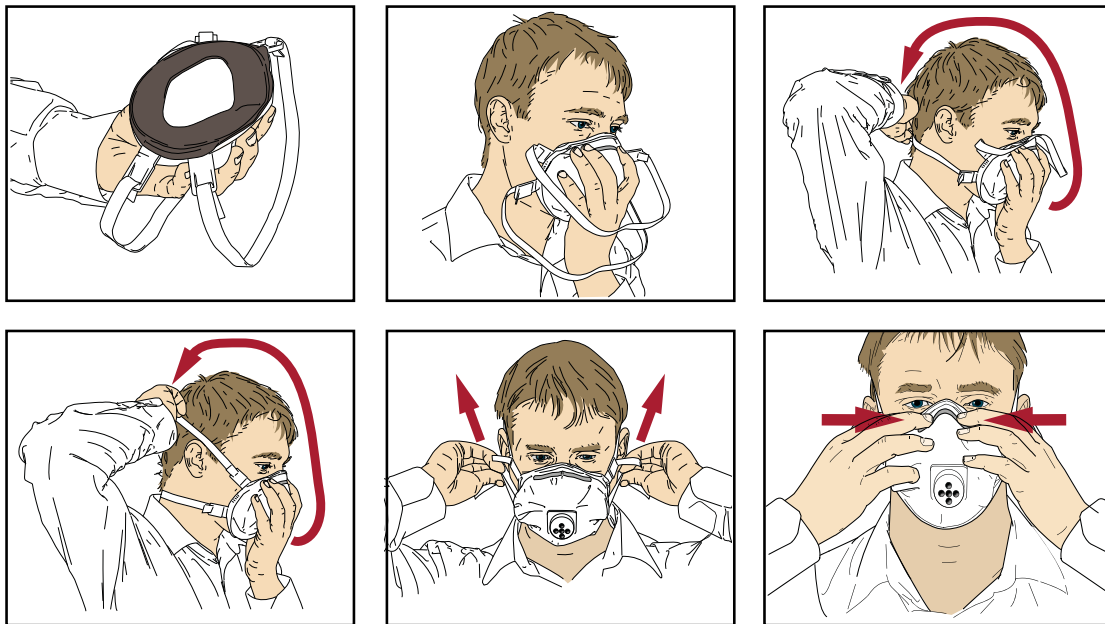
Ελέγξτε την προστατευτική μάσκα για να βεβαιωθείτε ότι εφαρμόζει σωστά, εάν καλύπτει όλο το πηγούνι και έχει πιεστεί σωστά το έλασμα πάνω και γύρω από τη μύτη.

Ακρες σωστά τραβηγμένες

Ελασμα στη μύτη

Καλυμμένο πηγούνι

Ελαστικοί ιμάντες

Πώς αφαιρούμε τα γάντια

ΠΗΓΗ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι οδηγίες για ελλιπή εξοπλισμό και η εκτίμηση κινδύνου

Επαγγελματίες της Υγείας από διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας μιλούν για σημαντικές ελλείψεις στον προστατευτικό εξοπλισμό τους και σε ορισμένες περιπτώσεις για καθυστερήσεις στα αποτελέσματα των διαγνωστικών εξετάσεων που έχουν πραγματοποιήσει. Γιατρος σε νοσοκομείο αναφοράς για τον νέο κορωνοϊό αναφέρει στην «Κ» ότι στην παρούσα φάση καταναλώνουν έως και 100 μάσκες αυξημένης προστασίας την ημέρα. Η Αργυρή Ερωτοκρίτου, ειδικευόμενη Παθολογίας στο νοσοκομείο «Γεώργιος Γεννηματάς», λέει πως δεν επαρκούν ούτε οι απλές χειρουργικές μάσκες και ότι καλούνται να χρησιμοποιήσουν μία ή δύο κατά τη διάρκεια μιας εφημερίας.

Βάσει πρόσφατων σχετικών οδηγιών του ΕΟΔΥ, σε περίπτωση ελλείψεων, προτείνεται στο προσωπικό να χρησιμοποιεί την ίδια οφθαλμική προστασία (γυαλιά ή ασπίδα προσώπου) και την

«Οποιοδήποτε περιστατικό το θεωρώ πλέον ύποπτο. Μόλις φτάσω πίσω στο σπίτι, βγάζω κατευθείαν τα ρούχα μου, πλένονται τα πάντα. Δεν ρισκάρω».

ίδια μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας, τα οποία αφαιρούνται αν καταστραφούν, λερωθούν ή με την αποχώρησή από τη νοσηλευτική μονάδα. Οπως επισημαίνεται στις ίδιες οδηγίες, η απλή χειρουργική μάσκα πρέπει να αντικαθίσταται εάν υγρανθεί η εσωτερική πλευρά. Ακόμη, αντί της χρήσης γαντιών, εφόσον δεν υπάρχει επάρκεια, προτείνεται η πλύση των χεριών και η χρήση αλκοολούχου αντισηπτικού έπειτα από κάθε επαφή με ασθενή. Ως στενή επαφή ορίζεται η πα-

ραμονή στον ίδιο χώρο, σε απόσταση μικρότερη των δύο μέτρων και για περισσότερο από 15 λεπτά, με ασθενή ο οποίος έχει επιβεβαιωμένη λοίμωξη COVID-19. Σε περίπτωση που ο ασθενής δεν φορούσε μάσκα, αλλά και ο γιατρός ή ο νοσηλεύτης δεν είχαν λάβει αντισηπτικό μέτρο προστασίας, η έκθεσή τους θεωρείται υψηλού κινδύνου. Για τις επόμενες επτά ημέρες θα πρέπει να απέχουν από την εργασία τους και να επιστρέψουν φορώντας απλή χειρουργική μάσκα καθ' όλη τη διάρκεια του ωραρίου. Παρακολουθούν την υγεία τους για 14 ημέρες και εάν εμφανίσουν συμπτώματα, θα πρέπει να δώσουν δείγμα για να ελεγχθεί εργαστηριακά.

Πρόσφατα, στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ρίου έξι γιατροί βρέθηκαν θετικοί στον νέο κορωνοϊό. Συνάδελφοί τους που μίλησαν στην «Κ» εξηγούν ότι δεν είναι επικτό σε αυτή την περίπτωση να βρεθεί το νήμα της μετάδοσης.

Δεν αποκλείουν να νόσπσε αρχικά ένα από τα μέλη της συγκεκριμένης ομάδας στην παθολογική κλινική και να υπήρξε διασπορά λόγω γειτνίασης των γραφείων του προσωπικού. Ο καθηγητής Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Πατρών Χαράλαμπος Γάγος εξηγεί στην «Κ» ότι είναι αναπόφευκτο να υπάρξει διασπορά και στο προσωπικό, παρά τα μέτρα προστασίας σε μια τόσο μεταδοτική νόσο. «Είναι από τα πιο αφοσιωμένα μέλη του τμήματος και λυπούνται για την απουσία τους. Το κενό τώρα μπορεί να καλυφθεί και προέχει να επιστρέψουν δυνατόι και ορεξάτοι. Είναι σημαντικό να είναι όλοι ετοιμοπόλεμοι για να μπουν μετά στη μάχη», λέει. Στο Ρίο έχουν εκπαιδευτεί και άλλες ειδικότητες, όπως ενδοκρινολόγοι και ρευματολόγοι, για να συνδράμουν εφεδρικά εφόσον προκύψει έκτακτη ανάγκη και έξαρση της επιδημίας στη χώρα.

Το νοσοκομείο στο Ρίο αντιμε-

τώπιζε τα πρώτα μαζικά κρούσματα του COVID-19 στην Ελλάδα μετά την επιστροφή των εκδρομικών από τους Αγίους Τόπους. Αντίστοιχα, το άλλο επίκεντρο της μάχης κατά του νέου κορωνοϊού βρισκόταν στην Καστοριά. Ο Χρήστος Κουσουρής, διοικητικός υπάλληλος στο νοσοκομείο Καστοριάς και εκπρόσωπος των εργαζομένων, λέει ότι συνολικά 12 μέλη του προσωπικού του νόσπσαν. Ένας εξ αυτών, 53 ετών και παρασκευαστής στο μικροβιολογικό εργαστήριο του νοσοκομείου, απεβίωσε.

«Το σύστημα δούλεψε»

«Τα μέτρα προστασίας στο νοσοκομείο ήταν άριστα. Η διαλογή του κόσμου γινόταν στην πύλη και πήγαιναν σε ξεχωριστό κτίριο. Το σύστημα δούλεψε πολύ καλά», υποστηρίζει ο κ. Κουσουρής. Και αυτός μιλάει για ελλείψεις σε μάσκες υψηλής προστασίας. Αποδίδει πάντως τα κρούσματα στη διασπορά που φαίνεται ότι είχε ήδη

γίνει το προηγούμενο διάστημα στην κοινότητα, επισημαίνοντας ότι υπήρχε αρκετός κόσμος στην Καστοριά που είχε επιστρέψει από την Ιταλία. Από τα 350 μέλη του προσωπικού στο νοσοκομείο, εξετάστηκαν περίπου 120 δείγματα. Συνολικά 40 άτομα χρειάστηκε να μπουν σε καραντίνα και σχεδόν όλοι πλέον έχουν επιστρέψει στα πόστα τους.

Στην εργασία της έχει γυρίσει και η νοσηλεύτρια σε κεντρικό νοσοκομείο της Αθήνας η οποία είχε μπει προληπτικά σε καραντίνα, μαζί με άλλους συναδέλφους της, και μίλησε στην «Κ» με τον όρο της ανωνυμίας. «Οποιοδήποτε περιστατικό το θεωρώ πλέον ύποπτο. Τους αντιμετωπίζω όλους σαν πιθανούς ασθενείς ή φορείς. Θα φορέσω γάντια, θα προσπαθώ να κρατήσω απόσταση ενός μέτρου», λέει. «Μόλις φτάσω πίσω στο σπίτι, βγάζω κατευθείαν τα ρούχα μου, πλένονται τα πάντα. Δεν ρισκάρω».

10 Μαΐου, το «ορόσημο» για την άρση περιορισμών

Σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα

Του Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Με τον κορωνοϊό να ρίχνει βαριά τη σκιά του στην ελληνική κοινωνία και οικονομία, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επεξεργάζεται εναλλακτικά σενάρια παρεμβάσεων που θα οδηγήσουν τη χώρα το ταχύτερο δυνατόν στον δρόμο της επιστροφής στην κανονικότητα.

Η κυρίαρχη εκτίμηση που επικρατεί στο κυβερνητικό επιτελείο, με βάση και τις απόψεις των ειδικών, οδηγεί στην εκδοχή ότι η 10η Μαΐου μπορεί να αποτελέσει «ορόσημο» για τη σταδιακή χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων. Προϋπόθεση, βεβαίως, αποτελεί να επαληθευθούν οι εκτιμήσεις για κάμψη της δυναμικής του ιού από τις ημέρες του Πάσχα και βεβαίως ότι θα υπάρξει στο μεσοδιάστημα πιστή τήρηση, από το σύνολο των πολιτών, των περιορισμών που έχουν τεθεί.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η άρση των μέτρων θα είναι σταδιακή, όπως υπήρξε και η επιβολή τους. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, θα ακολουθηθεί το μοντέλο με τα capital controls, αφού η πλήρης και ταυτόχρονη κατάργησή τους μπορεί να οδηγήσει σε αναζωπύρωση του προβλήματος. Κατά τις ίδιες πηγές,

σε πρώτη φάση θα τερματιστούν οι περιορισμοί στην κυκλοφορία. Σε εύλογη χρονική απόσταση θα ανακοινωθεί η επανέναρξη της λειτουργίας σχολικών μονάδων, καταστημάτων και εστιατορίων. Στην τρίτη, δε, και τελική φάση θα αποκατασταθούν οι αεροπορικές συγκοινωνίες, εσωτερικού και εξωτερικού.

Όπως προαναφέρθηκε, τα ανωτέρω αποτελούν το βασικό –και θετικό– σενάριο εργασίας για την άρση των μέτρων, καθώς δεν μπορεί να αποκλειστούν άλλες δυσμενείς παράμετροι, όπως η «επιμονή» της πανδημίας ή η επανεμφάνισή του ιού το φθινόπωρο.

Συνάρτηση της πορείας του κορωνοϊού θα είναι και οι συνολικές επιπτώσεις που θα έχει το άτυπο, αλλά ιδιαίτερα ευρύ «λοκ ντάουν», με το οποίο βρίσκεται αντιμέτωπη η οικονομία. Τυχόν επανεκκίνηση δραστηριοτήτων που έχουν ανασταλεί πριν από τα τέλη Μαΐου και η μερική έστω διάσωση της τουριστικής περιόδου θα περιορίσουν το εύρος της ύφεσης, αλλά και θα δώσουν ανάσα στα έσοδα του Δημοσίου.

Είναι ενδεικτικό ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις, κάθε μήνας που παρατείνεται το υφιστάμενο στάτους κβό, συνεπάγεται ύφεση της τάξης

Ο πρωθυπουργός πρωτοστάτησε στην πρωτοβουλία των εννέα κρατών της Ε.Ε. που ζήτησαν την έκδοση ευρωμομολόγου. Όπως αναφέρουν συνεργάτες του, παρά το αρνητικό τείχος που ύψωσε η Γερμανίδα καγκελάρης συνεπικουρούμενη από Ολλανδία και Αυστρία, στη –μέσω τηλεδιάσκεψης– Σύνοδο Κορυφής της Πέμπτης, το επόμενο δεκαπενθήμερο θα υπάρξει πυρετός παρασκηνιακών διαβουλεύσεων για την εξεύρεση ενός «έντιμου συμβιβασμού».

Ευρωπαϊκή «απάντηση» στα προβλήματα που δημιουργεί ο κορωνοϊός στην οικονομία διεκδικεί ο κ. Μητσοτάκης, καθώς μονομερείς ενέργειες οδηγούν σε νέο μνημόνιο.

του 2%, ενώ από τον Μάιο πίεση θα αρχίσει να υφίσταται και η ρευστότητα του Δημοσίου. Ο πρωθυπουργός προτάσσει την ανάγκη προστασίας της υγείας και του εισοδήματος των πολιτών, αλλά θα επιμείνει στην αναζήτηση ευρωπαϊκών λύσεων για την αντιμετώπιση της αιφνίδιας κρίσης που πυροδότησε ο κορωνοϊός. Είναι εξάλλου ενδεικτικό ότι πρωτοστάτησε στην πρωτοβουλία των εννέα

κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζήτησαν την έκδοση ευρωμομολόγου. Όπως αναφέρουν συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη, παρά το αρνητικό τείχος που ύψωσε η Γερμανίδα καγκελάρης Άγκελα Μέρκελ συνεπικουρούμενη από την Ολλανδία και την Αυστρία, στη –μέσω τηλεδιάσκεψης– Σύνοδο Κορυφής της περασμένης Πέμπτης, το επόμενο δεκαπενθήμερο θα υπάρξει πυρετός παρασκηνιακών διαβουλεύσεων για την εξεύρεση ενός «έντιμου συμβιβασμού», καθώς η Ιταλία και η Ισπανία «είναι πολύ μεγάλες χώρες για να πέσουν». Πάντως, όπως προαναφέρθηκε, ο κ. Μητσοτάκης δεν προτίθεται να προβεί σε «μονομερείς» ενέργειες, όπως για παράδειγμα η αξιοποίηση του «μαξιλαριού» ρευστότητας που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ. Όπως λέγεται χαρακτηριστικά, εάν η κυβέρνηση προβεί σε μια τέτοια κίνηση, η εμπιστοσύνη που έχει οικοδομηθεί έναντι των

αγορών και οδήγησε σε εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια δανεισμού θα εξανεμιστεί άμεσα και θα είναι θέμα χρόνου η επιστροφή της χώρας σε καθεστώς μνημονίων.

Θα πρέπει πάντως να επισημανθεί πως, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, έχουν ανακοινωθεί και εφαρμόζονται ήδη τρεις δέσμες μέτρων, με συνολικό δημοσιονομικό κόστος 4,7 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 2,5% του ΑΕΠ, ποσοστό πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 2% του ΑΕΠ. Τα μέτρα αυτά, όπως λέγεται, «αποσκοπούν να στηρίξουν στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, το δημόσιο σύστημα υγείας, την απασχόληση και τα εισοδήματα, καθώς και τη ρευστότητα των επιχειρήσεων, προκειμένου να αποφευχθούν μαζικά λουκέτα και εκτόξευση της ανεργίας». Σε επεξεργασία βρίσκεται εξάλλου νέο πακέτο που μπορεί να φτάσει έως

τα 15 δισ. ευρώ. Σε κάθε περίπτωση, η κρίση του κορωνοϊού αλλάζει πλήρως τα δεδομένα καθώς η χώρα οδεύει σε ύφεση, αλλά στη συνέχεια μπορεί να υπάρξει δυναμική επανεκκίνηση. Υπ' αυτό το πρίσμα και με δεδομένο ότι η αποτελεσματική διαχείριση αρχικά της έντασης στον Εβρο και, στην παρούσα φάση, των συνεπειών της πανδημίας, έχουν ανεβάσει κατακόρυφα τις πολιτικές μετοχές του κ. Μητσοτάκη, στα κόμματα της αντιπολίτευσης κερδίζει έδαφος η εκτίμηση ότι ο πρωθυπουργός μπορεί το φθινόπωρο να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές. Με βάση το συγκεκριμένο σκεπτικό, ο κ. Μητσοτάκης ενδέχεται να διεκδικήσει μέσω της κάλπης μια «καθαρή» τετραετία, ώστε σε πρώτη φάση να απορροφηθούν με ταχύτητα οι συνέπειες της κρίσης και εν συνεχεία να διασφαλιστεί η δυναμική ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Η κρίση στην Υγεία δίνει ώθηση στο ψηφιακό κράτος

Το «13033» χτίστηκε μέσα σε 15 ώρες, τονίζει ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης μιλώντας στην «Κ»

Συνέντευξη στον ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

«**Το «13033»** χτίστηκε μέσα σε 15 ώρες», λέει στην «Κ» ο Κυριάκος Πιερρακάκης. Αναφέρεται στο «κατοστάρ» που έτρεξαν το περασμένο Σαββατοκύριακο ο ίδιος, μαζί με στελέχη και επιστήμονες του υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης για να ολοκληρώσουν το σύστημα παροχής αδειών για να βγαίνουν από τα σπίτια μας. Πρόκειται για τον αριθμό στον οποίο αποστέλλουμε ένα sms με έναν από τους έξι λόγους εξόδου (φαρμακείο, σούπερ μάρκετ, τράπεζα, βοήθεια σε άλλους, τελετή ή άσκηση). Το κράτος, ανεκτικό προς το παρόν σαν ένας πρσος κηδεμόνας, στέλνει αμέσως στο κινητό μας το πάσο, χωρίς αδιακριτους ελέγχους. «Δεν παρακολουθούμε τους πολίτες, δεν κρατάμε δεδομένα, δεν χτίζουμε αρχεία», λέει ο υπουργός κατηγορηματικά. «Πολλά άλλα κράτη επικεντρώνουν στο surveillance, δηλαδή στην παρακολούθηση της συμπεριφοράς, ενώ εμείς στοχεύουμε μόνο στα services, δηλαδή στην προσφορά υπηρεσιών». Με διαβεβαιώνει ότι αυτή ήταν η εντολή του Κυριάκου Μητσοτάκη.

Ο πρωθυπουργός χαρακτηρίζεται από απροσδόκητη άνεση στη λήψη δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι έχει εθιστεί στην απόκτηση έκτακτων εξουσιών. Αντίθετα, όπως διαβεβαιώνει ο κ. Πιερρακάκης, έχει αποφασίσει ότι η Ελλάδα δεν παρακολουθεί και δεν χειραγωγεί τους πολίτες. Καθίσταται σαφές ότι τα μέτρα περιορισμού των ελευθεριών θα διαρκέσουν όσο και η απειλή του κορωνοϊού. Βεβαίως, αν εντοπιστεί κατάχρηση του «13033», ίσως η παροχή επιβεβαίωσης δυσκολεύει, (αυτό θα το κρίνει ο κ. Χαρδαλιάς και θα εισηγηθεί αναλόγως) αλλά προς το παρόν δεν εξετάζεται μια τέτοια επιλογή, αφού όλοι έχουμε αποδεχθεί την αναγκαιότητα των περιορισμών. «Θέλαμε να υπάρ-

“
Δεν παρακολουθούμε τους πολίτες, δεν χτίζουμε αρχεία. Αλλά κράτη επικεντρώνουν στην παρακολούθηση της συμπεριφοράς, εμείς στοχεύουμε μόνο στην προσφορά υπηρεσιών.

“
Ο πρωθυπουργός έχει ζητήσει να πραγματοποιήσουμε όσο γίνεται ταχύτερα ολόκληρο το έργο της επόμενης τριετίας.

“
Ο πρωθυπουργός χαρακτηρίζεται από απροσδόκητη άνεση στη λήψη δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι έχει εθιστεί στην απόκτηση έκτακτων εξουσιών. Αντίθετα, όπως διαβεβαιώνει ο κ. Πιερρακάκης, έχει αποφασίσει ότι η Ελλάδα δεν παρακολουθεί και δεν χειραγωγεί τους πολίτες. Καθίσταται σαφές ότι τα μέτρα περιορισμού των ελευθεριών θα διαρκέσουν όσο και η απειλή του κορωνοϊού. Βεβαίως, αν εντοπιστεί κατάχρηση του «13033», ίσως η παροχή επιβεβαίωσης δυσκολεύει, (αυτό θα το κρίνει ο κ. Χαρδαλιάς και θα εισηγηθεί αναλόγως) αλλά προς το παρόν δεν εξετάζεται μια τέτοια επιλογή, αφού όλοι έχουμε αποδεχθεί την αναγκαιότητα των περιορισμών. «Θέλαμε να υπάρ-

“
Ο πρωθυπουργός έχει ζητήσει να πραγματοποιήσουμε όσο γίνεται ταχύτερα ολόκληρο το έργο της επόμενης τριετίας.

“
Ο πρωθυπουργός χαρακτηρίζεται από απροσδόκητη άνεση στη λήψη δρακόντειων περιοριστικών μέτρων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι έχει εθιστεί στην απόκτηση έκτακτων εξουσιών. Αντίθετα, όπως διαβεβαιώνει ο κ. Πιερρακάκης, έχει αποφασίσει ότι η Ελλάδα δεν παρακολουθεί και δεν χειραγωγεί τους πολίτες. Καθίσταται σαφές ότι τα μέτρα περιορισμού των ελευθεριών θα διαρκέσουν όσο και η απειλή του κορωνοϊού. Βεβαίως, αν εντοπιστεί κατάχρηση του «13033», ίσως η παροχή επιβεβαίωσης δυσκολεύει, (αυτό θα το κρίνει ο κ. Χαρδαλιάς και θα εισηγηθεί αναλόγως) αλλά προς το παρόν δεν εξετάζεται μια τέτοια επιλογή, αφού όλοι έχουμε αποδεχθεί την αναγκαιότητα των περιορισμών. «Θέλαμε να υπάρ-

Ο Κυριάκος Πιερρακάκης, μιλώντας στην «Κ» για τη λειτουργία του 13033, εξηγεί ότι «θέλαμε να υπάρχει η άδεια εξόδου από το σπίτι σε ψηφιακή μορφή και όχι μόνο σε έγγραφη, υλική μορφή».

τα. Ο αρχιτέκτονας της ψηφιακής Εσθονίας και πρώην πρόεδρος της χώρας, Τόμας Χέντρικ Ιλβες, είναι φίλος και σύμβουλος του υπουργού. Όμως, η επιτάχυνση ολοκλήρωσης έργων οφείλεται στην πιστή εκτέλεση του χρονοδιαγράμματος που είχε τεθεί ήδη από το καλοκαίρι του 2019. «Ο αρχικός στόχος μας ήταν πολλά έργα να είχαν υλοποιηθεί ως το Πάσχα, αλλά οι συνθήκες μας επέβαλλαν να επιταχύνουμε. Ο πρωθυπουργός έχει ζητήσει να πραγματοποιήσουμε όσο γίνεται ταχύτερα ολόκληρο το έργο της επόμενης τριετίας». Είναι προφανές ότι ο πρωθυπουργός, ο κ. Πιερρακάκης και οι συνεργάτες τους δεν ήθελαν να αφήσουν την κρίση να πάει χαμένη χωρίς να την αξιοποιήσουν για να επιταχύνουν το σχέδιο του ψηφιακού κράτους, ιδίως όταν το ψηφιακό κράτος είναι η καλύτερη απάντηση στην κρίση. Ο υπουργός είναι φειδωλός

στις ανακοινώσεις, αλλά δεν είναι απίθανο να δούμε την ψηφιακή μορφή των νέων ταυτοτήτων να υλοποιείται μέσα στους επόμενους μήνες (η ταυτότητα ως εφαρμογή στο κινητό).

Πέρα από τη λειτουργία του αριθμού «112», που έχει αξιοποιηθεί ακόμα και στην πρόσφατη προσφυγική κρίση, ο κ. Πιερρακάκης έφερε δύο μήνες μπροστά τη λειτουργία της διαδικτυακής πύλης gov.gr. «Το gov.gr είναι το κράτος», λέει. Κράτος σημαίνει υπηρεσίες και υπηρεσίες –507 μέχρι αυτή τη στιγμή– εκτελούνται ψηφιακά, μέσα από την ιστοσελίδα gov.gr. Αυτό κατέστη εφικτό γιατί ο πρωθυπουργός έδωσε στον υπουργό το δικαίωμα να συνενώνει διαφορετικά μπτρώα του Δημοσίου. Ετσι ενοποιήθηκαν σε ένα ενιαίο σύστημα οι πολλές αυτόνομες νησίδες του κράτους. «Εντοπίσαμε κι εδώ τον κανόνα 80:20 του Παρέτο»,

εξηγεί. «Το 20% των υπηρεσιών συγκεντρώνει το 80% της ζήτησης». Οι πρώτες διαδικασίες που ολοκληρώθηκαν ήταν η εξουσιοδότηση και η υπεύθυνη δήλωση με το γνήσιο της υπογραφής. Η Ελλάδα εξέδωσε πρώτη στην Ευρώπη οδηγό για την αποφυγή των ψευδών ειδήσεων στο Διαδίκτυο, προτού η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μιλήσει γι' αυτό, ενώ εγκαθιδρύθηκε το Digital Solidarity (Ψηφιακή Αλληλεγγύη). Ιδιωτικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο ψηφιακό πεδίο κλήθηκαν να προσφέρουν υπηρεσίες δωρεάν στο κράτος –και ήδη έχουν ανταποκριθεί πάνω από 50.

Τηλεϊατρική

Θα μεγάλα πεδία στα οποία έχει γίνει ουσιαστική δουλειά είναι η υγεία, η διακυβέρνηση και τα γεγονότα ζωής. Η άυλη συνταγογράφηση είναι η αλλαγή των ημερών, αφού ο γιατρός θα αρχίσει να αποστέλλει τη συνταγή με sms στο κινητό και ο φαρμακοποιός θα την εκτελεί. Θα εξυπηρετούνται και οι ασθενείς που δεν διαθέτουν έξυπνα κινητά. Παράλληλα, αναμένεται πολύ σύντομα η έναρξη της τηλεϊατρικής. Στόχος είναι να μπορεί ένας ασθενής, αν διαγνωστεί θετικός στον κορωνοϊό χωρίς να έχει συμπτώματα που να επιβάλλουν εισαγωγή στο νοσοκομείο, να εφοδιάζεται με username και password και επιστρέφοντας στο σπίτι του να έχει μία φορά την ημέρα ραντεβού με κάμερα με έναν γιατρό. Κι όλα αυτά ενώ στις πρώτες ημέρες της πλατφόρμας ethelontes.gov.gr πάνω από 5.000 λειτουργοί υγείας έσπευσαν να τεθούν στη διάθεση των νοσοκομείων και του ΕΣΥ.

Τηλεδιασκέψεις

Στο πεδίο της διακυβέρνησης εγκαθιδρύθηκε η δυνατότητα τηλεδιασκέψεων στο Δημόσιο και

στην Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσα από την κρατική πλατφόρμα – epresence.gov.gr. Η πλατφόρμα υποστηρίζει την ταυτόχρονη διενέργεια 1.000 τηλεδιασκέψεων (ελπίζεται βέβαια η πλήξη του «μένουμε σπίτι» να μην οδηγήσει σε κατάχρηση της συγκεκριμένης υπηρεσίας).

Επιπλέον, μια χαρακτηριστική γραφικότητα του ελληνικού συστήματος διακυβέρνησης έφτασε στο τέλος της χώρας στον κορωνοϊό. Μέχρι πρόσφατα κάθε νόμος επέβαλλε την υπογραφή του από τους συναρμόδιους υπουργούς με φυσική παρουσία. Λιμνάζει με κλητήρες έσπευδαν σε υπουργεία, αλλά και σε όλη την Ελλάδα με τον νόμο σαν ιερό έγγραφο για να υπογραφεί από τους υπουργούς. Πλέον, κάθε υπουργός υπογράφει τους νόμους στο κινητό του εφαρμόζοντας το απλό σύστημα διπλής ταυτοποίησης. Ετσι υπογράφει ο πρόεδρος της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, ενώ εφαρμογή εγκαταστάθηκε και στο κινητό της Προέδρου της Δημοκρατίας Κατερίνας Σακελλαροπούλου για να μπορεί να υπογράψει ψηφιακά τα Προεδρικά Διατάγματα.

Λιγότερα εμπόδια

Τέλος, εκτός από την απλοποίηση της γέννησης, όπου το νεογνό λαμβάνει αμέσως ΑΜΚΑ στο μαιευτήριο, περιορίζοντας δραστηριότητες ταλαιπωρίας των γονέων, προωθείται ταχύτατα η ψηφιακή διεκπεραίωση άλλων οικογενειακών γεγονότων, λιγότερο ή περισσότερο χαρμόσυνων, που δεν θα απαιτούν πλέον την επίσκεψη συγγενούς σε διαδοχικές υπηρεσίες. Πώς έγιναν όλα αυτά; Πιθανολογώ ότι η ταχύτητα των μεταβολών δεν αντανακλά μόνο το πολιτικό ένστικτο του πρωθυπουργού και του υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, αλλά ίσως η κρίση να αφαιρέσει κάποια εμπόδια, αφού ορισμένοι κατανόησαν ότι δεν είναι τώρα η ώρα για προσχήματα και κωλυσιεργία.

Το χιούμορ, αντίδοτο κατά του πανικού

Ανέκδοτα και αστείες αναρτήσεις πλημμυρίζουν το Διαδίκτυο, παρέχοντας διέξοδο από μια απροσδόκητη πραγματικότητα

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Υπάρχει ένα πράγμα το οποίο είναι εξίσου, αν όχι περισσότερο μεταδοτικό από τον κορωνοϊό, και αυτό είναι το γέλιο. Το αποδεικνύουν τα αμέτρητα ξεκαρδιστικά βίντεο, ανέκδοτα και memes που ανήρτησαν εκατοντάδες χιλιάδες χρήστες ανά τον κόσμο και κοινοποίησαν άλλοι τόσοι. Τόσο η αναζήτηση των ανθρώπων για μια διέξοδο από την πραγματικότητα της απομόνωσης όσο και ο διαδικτυακός τρόπος ζωής που επιβάλλουν οι συνθήκες, σπρώχνουν τους χρήστες προς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και οι δημοσιεύσεις γίνονται viral με πρωτοφανείς ρυθμούς, μαζεύοντας

δεκάδες χιλιάδες κοινοποιήσεις σε μερικά εικοσιτετράωρα. Οι ειδικοί ψυχολόγοι, άλλωστε, προειδοποιούν πως πέρα από τον σωματικό κίνδυνο της πανδημίας δοκιμάζεται σοβαρά και η ψυχική υγεία λόγω της κοινωνικής απομόνωσης, και το χιούμορ είναι ένα επιβεβαιωμένο όπλο κατά του τρόμου και του πανικού που βρίσκεται γενναίως στη διάθεσή μας.

«Νομίζω πως τα ανέκδοτα για τα τραυματικά και τρομακτικά γεγονότα είναι απλά αναπόφευκτα. Το να αναζητεί κανείς το φως σε κάτι σκοτεινό είναι ανθρώπινη ανάγκη, πόσο μάλλον όταν οι περισσότεροι άνθρωποι στον πλανήτη αντιμετωπίζουν την ίδια απροσδόκητη πραγ-

ματικότητα», αναφέρει η κωμικός Τζούλι Μέρικα, η χιουμοριστική δημοσίευση της οποίας προσέγγισε τις 50.000 κοινοποιήσεις. Ο stand-up comedian Τζέιμι Σρίνερ Μπίντλεϊ από το Σικάγο, ο οποίος ανακοίνωσε πως θα φιλοξενήσει

«Μας βοηθούν να μη χάνουμε την ελπίδα μας και μας θυμίζουν πως τα πράγματα θα βελτιωθούν και η κρίση θα ξεπεραστεί».

διαδικτυακό σόου στη θέση των ακυρωμένων παραστάσεών του, συμφωνεί και επαυξάνει. «Πιστεύω πως όχι μόνο μπορούμε, αλλά επιβάλλεται να κάνουμε αστεία για τον κορωνοϊό, παράλληλα φυσικά με τη λήψη μέτρων και την κατανόηση της σοβαρής πραγματικότητας. Κάποια στιγμή, θα είμαστε η γενιά των παππούδων που θα εξιστορεί στα εγγόνια ιστορίες πανδημίας. Τα ανέκδοτα μας βοηθούν να μη χάνουμε την ελπίδα μας, και μας θυμίζουν πως τα πράγματα θα βελτιωθούν και η κρίση θα ξεπεραστεί», συμπληρώνει.

Βέβαια δεν είναι όλα τα αστεία εντελώς ακίνδυνα: ρεπορτάζ των ΝΥΤ κάνει λόγο για δεκάδες περι-

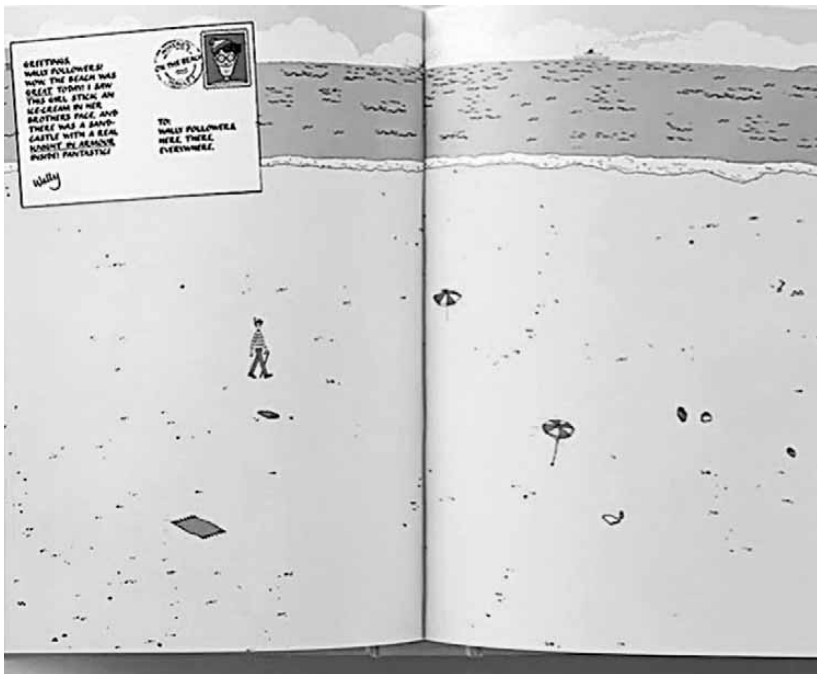
πτώσεις χρηστών που πείστηκαν από κάποιο διαδικτυακό meme σχετικό με αντίδοτο στον κορωνοϊό, τρέφοντας φρούδες ελπίδες για να αποκτήσουν σχετικά αντισώματα. Υπάρχει φυσικά και η χαιρέκακία, ωστόσο, πολύ πιο συχνά είναι η ενσυναίσθηση και το αυθόρμητο χιούμορ που κατανοούμε όλοι άμεσα, λόγω της παράδοξης κοινής πραγματικότητας. Τέτοια είναι η δύναμη του γέλιου, που γιατροί και ερευνητές του Πανεπιστημίου του Αμστερνταμ και του ΚΥ Leuven έχουν ήδη δημιουργήσει μια συλλογή από ανέκδοτα, ξεκαρδιστικά «τιπβίσματα» και κάθε λογής αστείο περιεχόμενο σχετικό με τον κορωνοϊό για

να μοιραστούν με τους γενναίους εργαζομένους της υγειονομικής περιθαλψής στη χώρα. Εκτιμούν πως το χαμόγελο είναι το λιγότερο που μπορούμε να τους προσφέρουμε ως κοινωνία –πλάι στο χειροκρότημα– και ζητούν από χρήστες να μοιραστούν και τις δικές τους αστείες προτάσεις.

Καιρός για χιούμορ της εποχής του κορωνοϊού και στις σελίδες της «Κ», λοιπόν. Ακολουθεί μια συλλογή από επιλεγμένες χιουμοριστικές αναρτήσεις που κυκλοφορούν σε κάθε γωνιά του Διαδικτύου – με τέτοιους ρυθμούς εξάπλωσης, το πιθανότερο είναι έστω μία να έχει πέσει στην αντίληψη του μέσου αναγνώστη.

Ο Ενρίκο Μπαρμπιέρις Νέγκρα από το Μιλάνο τσουγκρίζει ποτήρια με τους καλεσμένους του... στον καθρέφτη.

«Βρες τον Γουόλι»... πανεύκολα. Στην εκδοχή της εποχής του κορωνοϊού, ο διάσημος ταξιδιώτης είναι μόνος του σε άδεια μέρη.

Η «Κραυγή» του Εντβάρτ Μουνκ με μια επίκαιρη προσθήκη. Το πιο... δημοφιλές καταναλωτικό προϊόν εν μέσω της πανδημίας.

Χρήστες σε απομόνωση

Για να ξορκίσει τη μοναξιά της καραντίνας, ο Ενρίκο Μπαρμπιέρις Νέγκρα από το Μιλάνο εξοπλίζεται με ένα ποτήρι λευκό κρασί και κλείνεται σε ένα μπάνιο με τέσσερις τοίχους. Χαμογελά με την ψυχή του καθώς τσουγκρίζει ποτήρια και ανταλλάσσει ευχαριστίες με τους εξίσου χαρούμενους καλεσμένους του – δεν έχει καμία σημασία που έχουν όλοι την ίδια μορφή με εκείνον.

Στο σπίτι του Ιρλανδού Μικ Λούνι, τα πράγματα δεν εξελίσσονται τόσο θετικά: βρισκόμαστε στην τρίτη μέρα της καραντίνας και η δίχρονη κόρη του

κλαίει γοερά. Στην απόγνωση της στρέφει ένα παιδικό πιστόλι στο πρόσωπό της και πατάει τη σκανδάλη – μια απαλή σφαίρα αφρού πετυχαίνει τη μικρή στο κούτελο, και ο πατέρας ξεκαρδίζεται στα γέλια.

Είκοσι δύο χιλιάδες χρήστες συμφωνούν με την πρόβλεψη μιας ανάρτησης στο Facebook: ο Μάρτινς του #ΜένουμεΣπίτι μάς βρίσκει στην κουζίνα με κομψά και σαγηνευτικά πόδια, ο Απρίλς με κυτταρίτιδα. Οι πωλήσεις του «All By Myself» της Σελίν Ντιόν ανεβαίνουν απότομα έπειτα από μια ήσυχη δεκαετία.

Πολιτισμός σε προσαρμογή

Το πασιγνώστο εικονογραφημένο βιβλίο «Βρες τον Γουόλι» του Χάνφορντ Μάρτιν επιστρέφει με μια νέα εκδοχή στο Διαδίκτυο, μόνο που πλέον η αναζήτηση του αναγνώστη διαρκεί μερικά δέκατα του δευτερολέπτου. Και αυτό γιατί ο ταξιδιώτης με τον κόκκινο σκούφο και τη ριγέ μπλούζα είναι ο μόνος που αψηφά τις οδηγίες για απομόνωση, κυκλοφορώντας ανενόχλητος σε άδειους δρόμους, απομονωμένα πάρκα και ερημωμένες παραλίες. Κλασικά αριστουργήματα της λογοτεχνίας προσαρμόζουν με τη σειρά τους την πλοκή στην εποχή της

πανδημίας – ξεχωρίζει ο «Ερωτας στα χρόνια της κορώνας» με χιλιάδες κοινοποιήσεις στο Twitter. Οι ήρωες της λογοτεχνίας ενσαρκώνουν πλέον πιο επίκαιρα χαρακτηριστικά: η Άννα Κορώννη δυσφορεί καθώς η προστατευτική μάσκα δεν της επιτρέπει να φιλήσει τον εραστή της, ο καθηγητής Severus Snape βήχει σαρδόνια μπροστά στο πρόσωπο του Χάρου Πότερ. Η επαναδημιουργία δεν θα μπορούσε να αφήσει απ' έξω και αγαπημένους σκηνοθέτες: φιλμ για την απομόνωση ετοιμάζει ο μαέστρος της μαύρης κωμωδίας Τέντιν Κουαραντίνο.

Καταναλωτικές συνήθειες

«Εχω σκαθεί να τρώω χαρτί υγείας κάθε μέρα σε κάθε γεύμα. Έχουμε κάποια ένδειξη για το γιατί το κάνουν όλοι αυτό;», εξομολογείται ένας λογαριασμός στο Twitter, κερδίζοντας δεκάδες χιλιάδες κοινοποιήσεις από αναγνώστες που απορούν και αυτοί γιατί το αγοράζουν σε τεράστιες ποσότητες σαν υπνωτισμένοι. Ένας άλλος λογαριασμός στο Instagram από την Αυστραλία έχει την απάντηση: η γιατί μπορεί να τυλίξει κανείς το σώμα του με ρολό χαρτιού για να προστατεύσει τον εαυτό του από πιθανές μολύνσεις. Ένας τρίτος χρήστης μοιράζεται ένα κομμάτι

από το ημερολόγιο καραντίνας του για τις καταναλωτικές συνήθειες της πανδημίας: «Μέρα πρώτη, μόλις επέστρεψα από το σούπερ μάρκετ και έχω συγκεντρώσει ατέλειωτες προμήθειες και τρόφιμα ώστε να παραμείνω απομονωμένος στο σπίτι μου μέχρι να τελειώσει η πανδημία». Μετά 45 λεπτά ακολουθεί δεύτερη καταχώριση: «Επέστρεψα στο σούπερ μάρκετ γιατί η Αυστραλία έχει την απάντηση: Ο φρικιαστικός κλόουν Πένιγουαϊζ από το σύμπαν του Στίβεν Κινγκ παρασύρει πλέον τα παιδιά στον υπόνομο τάζοντας τους αντισηπτικό για τα χέρια.

«Μερίκες εβδομάδες κλεισμένοι στο σπίτι με την οικογένειά μας – τι μπορεί να πάει στραβά!», η επιτυχημένη λεζάντα σε στιγμιότυπο από τη «Λάμψη».

Η τραγουδίστρια της soul Ερίκα Μπαντού παραλαμβάνει βραβείο, φορώντας ένα ρούχο που ισορροπεί μεταξύ υψηλής ραπτικής και στολής αστροναύτη.

Οραμά του είναι να αναδείξει την ανισότητα στην πρόσβαση στη δημόσια υγεία, εξηγεί ο κορωνοϊός σε ισπανική γρίπη και πανούκλα.

Σχέσεις σε καραντίνα

«Πρώτη μέρα που εγώ και ο σύντροφός μου δουλεύουμε από το σπίτι», εξομολογείται μια γυναίκα στο Twitter. «Είναι μόλις 8.54 το πρωί, και αποφάσισα ήδη να του κόψω την καλημέρα επειδή πληκτρολογεί εξαιρετικά ενοχλητικά», συμπληρώνει εκνευρισμένη. Ένας ακόμη λογαριασμός συμφωνεί με το πνεύμα της ανάρτησης: «Πιστεύω πως η καραντίνα θα ήταν μια ευκαιρία να επαναπροσδιορίσω τη σχέση με τον σύντροφό μου και να μοιράσουμε πιο δίκαια τις δουλειές του σπιτιού. Τον έστειλα στο σούπερ μάρκετ για προμήθειες και επέ-

στρεψε με μια εξάδα σοκολατένια αυγά». Ένα βίντεο από τη Νέα Υόρκη κερδίζει χιλιάδες κοινοποιήσεις: πρόκειται για την τέταρτη μέρα, η οικογένεια απολαμβάνει το πρωινό της, ενώ με το που ο σύζυγος τολμάει να ξεστομίσει μια καλημέρα, όλα τα μέλη αρχίζουν να ουρλιάζουν και να μαλαιοτραβιούνται. Η φωτογραφία από την εναρκτήρια σκηνή της «Λάμψης» του Κιούμπρικ κυκλοφορεί παντού στο Διαδίκτυο, μαζί με την επιγραφή: «Μερίκες εβδομάδες κλεισμένοι στο σπίτι με την οικογένειά μας – τι μπορεί να πάει στραβά!».

Οι τάσεις της μόδας

Η ιστηρική μάσκα τιμήθηκε πολύ στα social media – η τιμή της, άλλωστε, ανέβηκε κατά 700% μέσα στο 2020. Τόσο ανεκτίμητη είναι πλέον η αξία της, που ένας χρήστης ανεβάζει φωτογραφία από ένα σκληρό παιχνίδι πόκερ, μόνο που στη θέση του πονταρισματος δεν βρίσκονται μάρκες, αλλά οι πολυπόθητες μάσκες. Η ζήτηση, όμως, δεν καλύπτεται από την προσφορά, και έτσι κυκλοφορούν διάφορες εναλλακτικές προτάσεις: πάνες μωρών, ολόσωμα αποκρίατα κοστούμια, αλλά και ένας σπληνόςδεσμος - ρομαντική επιλογή καθώς προσαρμόζεται σε δύο

κεφάλια. Η δημοφιλής τραγουδίστρια της soul Ερίκα Μπαντού, από την άλλη, παραλαμβάνει ένα βραβείο στο Τέξας φορώντας ένα ρούχο που ισορροπεί μεταξύ υψηλής ραπτικής και στολής αστροναύτη της NASA. Στον αντίποδα, η Ιβάνκα Τραμπ ποστάρει μια ατυχή φωτογραφία, φορώντας ένα λευκό φόρεμα με κόκκινα μοτίβα που θυμίζουν εξαιρετικά φωτογραφία του κορωνοϊού στο μικροσκόπιο. Τέλος, ο πρίγκιπας της Ουαλλίας, Κάρολος, δυσανασχετεί: περίμενε υπομονετικά 70 ολόκληρα χρόνια για να του έρθει τελικά λάθος κορώνα.

Αναπαραστάσεις του ιού

«Οραμά μου δεν είναι να σκοτώσω τον κόσμο, αλλά να αναδείξω την ανισότητα στην πρόσβαση στη δημόσια υγεία», εξηγεί ο κορωνοϊός ενώ πίνει μια γουλιά από την αγαπημένη μεξικάνικη μπύρα του. Η ισπανική γρίπη και η πανούκλα κοιτιούνται μεταξύ τους δυσανασχετώντας και λένε συγχρονισμένα: «Αχ αυτοί οι millennials!». Ένα κανάλι της αιγυπτιακής τηλεόρασης παίρνει συνέντευξη από μια άλλη εκδοχή του κορωνοϊού: αυτή τη φορά πρόκειται για έναν άνδρα που έχει φορέσει μια πράσινη μάσκα του Φρανκεστάιν. Η επιμονή ενός αξιωματούχου του Λευκού

Οίκου να αποκαλεί τη νέα πανδημία με το όνομα Kung Flu γεννά εκατομμύρια αναπαραστάσεις: ο ιός έχει μακριά λευκά γενειάδα, φοράει κοστούμι από μετάξι και περιφέρεται στους δρόμους τελώντας εντυπωσιακές πολεμικές χορογραφίες. Ο COVID-19 δεν θα μπορούσε να λείπει από την πλατφόρμα ηλεκτρονικών γνωριμιών Tinder – το προφίλ του υπόσχεται πολλά ταξίδια ανά την υφήλιο. Τέλος, ένα αισιόδοξο meme μάς καθοδηγεί πως το πιθανότερο είναι ο ιός να μην κρατήσει για πολύ καιρό ακόμα: είναι, άλλωστε, made in China.

Ενα βήμα πριν από την εντατική η Ε.Ε.

Ο ιός δοκιμάζει θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αξίες, ενώ πολλοί φοβούνται ότι μπορεί να βρεθεί ακόμη και στα πρόθυρα διάλυσης

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Δύο ευρωπαϊκές χώρες, η Ιταλία και η Ισπανία, έχουν ξεπεράσει τον αριθμό θυμάτων της Κίνας από τον κορωνοϊό, τη στιγμή που στη συντριπτική της πλειονότητα η Ευρώπη έχει παραλύσει σε μια προσπάθεια να αναχαιτίσει την εξάπλωση του COVID-19. Αυστηρά μέτρα για τον περιορισμό της κυκλοφορίας έχουν επιβληθεί εκτός από τις δύο προαναφερθείσες χώρες, από την Πορτογαλία ως τα Βαλκάνια, ενώ η πανδημία δοκιμάζει με τη σειρά της θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αξίες: την αλληλεγγύη μεταξύ των χωρών-μελών της Ε.Ε., την ελεύθερη μετακίνηση στη ζώνη Σένγκεν, τη διαφύλαξη ατομικών ελευθεριών (π.χ. του ιδιωτικού απορρήτου) και την ισότιμη πρόσβαση στη δημόσια υγεία για όλες τις ηλικίες και κοινωνικές τάξεις.

Οι αδιέξοδες συζητήσεις για ένα ευρωομόλογο στο όνομα του κορωνοϊού, παρά τις πιέσεις, όχι πια μόνο από τις χώρες του Νότου αλλά και τη Γαλλία, συγκλίνουν στην άποψη ότι ο COVID-19 είναι πιθανό να δώσει τη χαριστική βολή στην Ε.Ε. Προς το παρόν, το φίδι από την τρύπα καλείται να βγάλει κυρίως η ΕΚΤ με μία νέα ποσοτική χαλάρωση, το whatever it takes της Κριστίν Λαγκάρντ αυτή τη φορά, παρά την ηχηρή παρέμβαση του προκατόχου της Μάριο Ντράγκι στους Financial Times να ληφθούν δραστικά μέτρα από τις Βρυξέλλες προκειμένου να αποτραπεί μία δραματική οικονομική κρίση στα πρότυπα της Μεγάλης Ύφεσης.

Η διαφορετική, ενίοτε, αλλοπρόσκληση διαχείρισης της κρίσης όρθωσε εξάλλου εκ νέου εθνικά σύνορα στην Ένωση, ενίσχυσε τη δυσαρέσκεια στις πιο πολύπαθες χώρες κατά της αδράνειας των Βρυξελλών και τις έστρεψε προς την Κίνα και τη Ρωσία. Πεκίνο και Μόσχα άδραξαν την ευκαιρία και επικείμεναν μέσω της άσκησης ήπιων ισχύος μέσω της αποστολής ιατρικού υλικού ή γιατρών αλλά και της έρευνας να καλύψουν τις αιτιάσεις για αδιαφάνεια ή αυταρχισμό. Ο ίδιος ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ επικοινωνήσε με Ευρωπαίους ηγέτες, συμπεριλαμβανομένης της καγκελαρίου Άγκελα Μέρκελ και τους διαβεβαίωσε ότι η χώρα του είναι έτοιμη να βοηθήσει. Ηγέτες όπως π.χ. ο Ιταλός υπουργός Εξωτερικών, Λουίτζι ντι Μάιο, ηγέτης του λαϊκιστικού Κινήματος των Πέντε Αστέρων, εμ-

Μοτοσικλετιστής, με μάσκα για τον κορωνοϊό, περνάει μπροστά από τα γραφεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την περασμένη Δευτέρα. Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι πολίτες, ιδίως του Νότου, βλέπουν με απογοήτευση, ενίοτε και με οργή, τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι Βρυξέλλες την πρωτοφανή κρίση.

Ενώ Ιταλία, Ισπανία και Γαλλία δοκιμάζονται άγρια, η Γερμανία επιμένει στις εμμονές της και αρνείται ένα πραγματικά φιλόδοξο σχέδιο για την αντιμετώπιση της κρίσης.

φανίστηκε δικαιωμένος για την προηγούμενη επιλογή του να συμπράξει η Ρώμη στο φιλόδοξο σι-νικό σχέδιο για την ανασύσταση του «Δρόμου του Μεταξίου», την πρωτοβουλία «Μία ζώνη, ένας δρόμος» (Belt and Road).

Την ίδια στιγμή, η ιταλική εφημερίδα La Stampa, επικαλούμενη ιατρικές πηγές, αποκάλυψε ότι το 80% της ρωσικής βοήθειας προς την Ιταλία είναι άχρηστη, αφού δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της χώρας.

Ο Σόιμπλε

Παρόλο που ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν έκανε λόγο για «πόλεμο», όπως και άλλοι Ευρω-

παίοι ηγέτες, το Βερολίνο διστάζει προς το παρόν να προχωρήσει σε ένα φιλόδοξο πανευρωπαϊκό σχέδιο και εξαντλεί τη γενναιοδωρία του στο εσωτερικό της χώρας. Πολλοί, μάλιστα, σπεύδουν να υπογραμμίσουν ότι η πολιτική αυτή κατέστη εφικτή ακριβώς επειδή ο αρχιτέκτονας του «μαύρου μηδέν» Βόλφγκανγκ Σόιμπλε είχε φροντίσει επί μακρόν για τον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού.

Παρ' όλα αυτά, αναλυτές προειδοποιούν ότι είναι πρόωρο να γραφτεί ο επικείμενος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός γιατί οι χώρες-μέλη έχουν πολύ διαφορετικά συστήματα υγείας και ουδέποτε είχαν κατορθώσει να εναρμονιστούν και αφετέρου υπάρχουν τα πρώτα σημάδια διασυννοιακής συνεργασίας: για παράδειγμα νοσοκομεία στο κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης άρχισαν να δέχονται ασθενείς από γειτονικές γαλλικές περιοχές. Το πιθανότερο είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση για άλλη μία φορά θα καρκινωπατήσει προς την επίλυση της κρίσης, χωρίς όμως να διευθετήσει τα βασικά ελλείμματα της που είναι έκδηλα από την προηγούμενη κρίση, την

κρίση χρέους στην Ευρωζώνη.

Η πανδημία έπληξε ξανά τις πλέον αδύναμες χώρες του νότου, αν και προς το παρόν –τουλάχιστον σε επίπεδο ανθρώπινου κόστους– έχει «παραλείψει» την Ελλάδα. Ιταλία και Ισπανία βρίσκονται στη δι-νυ του κυκλώνα και παρόλο που η πρώτη προηγήθηκε κατά πολύ της δεύτερης, η κεντροαριστερή κυβέρνηση της Μαδρίτης επανέλαβε τα ίδια λάθη: αργοπορημένη επιβολή περιοριστικών μέτρων, κυβερνητική αδεξιότητα, συνεπικουρούμενη από τον καλό καιρό, αλλά και ένα αποδυναμωμένο εθνικό σύστημα υγείας που κατέρρευσε μετά μία δεκαετία λιτότητας. Ούτε όμως η Γαλλία που έλαβε έγκαιρα δρακόντεια μέτρα κατάφερε να αναχαιτίσει τον COVID-19.

Ο άλυτος γρίφος

Ο γρίφος της Γερμανίας παραμένει προς το παρόν άλυτος. Με τη διενέργεια πολλών τεστ, τη μεγαλύτερη αναλογία κλινών ΜΕΘ στην Ευρώπη αλλά και την αρχική διά-δοση του ιού σε μικρότερες ηλικίες, η χώρα πέτυχε, προς το παρόν τουλάχιστον, να έχει πολύ περιορισμένο αριθμό θυμάτων.

Το Ινστιτούτο Ρόμπερτ Κοχ προειδοποιεί ότι είναι πολύ νωρίς ακόμη να μιλάμε για «γερμανικό θαύμα», πολλοί όμως παρακολουθούν με δέος την άρτια διαχείριση της κρίσης από το Βερολίνο. Η ίδια η Άγκελα Μέρκελ βρέθηκε άλλωστε στον ρόλο που ταιριάζει περισσότερο. Της στοργικής, αλλά συνετούς, καγκελαρίου που ψωνίζει τέσσερα κρασιά και μόλις ένα πακέτο χαρτί υγείας για την καραντίνα της, ηγείται του υπουργικού συμβουλίου σε τηλεδιάσκεψη από το σπίτι της και διαβεβαιώνει τον λαό ότι είναι μέρος μιας κοινότητας, στην οποία κάθε ζωή και κάθε άνθρωπος μετρούν.

Πρόκειται για την ακριβώς εκ διαμέτρου αντίθετη πολιτική από αυτήν που εισηγήθηκε αρχικά ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον, υπερασπιζόμενος τη θεωρία του περί ανοσίας της αγέλης και την ανάγκη κάποιου να προετοιμαστούν... να θρηνήσουν χιλιάδες δικούς τους ανθρώπους. Την ίδια στρατηγική υιοθέτησαν, εξάλλου, η Ολλανδία και η Σουηδία, χωρίς ωστόσο να δικαιωθούν οι προσδοκίες τους για έλεγχο της πανδημίας.

Η ανοσία που δεν ήρθε

Αν η ανοσία της αγέλης ήταν στη Βρετανία μία ιδέα του στενού συμβούλου του Μπόρις Τζόνσον, Ντομνίκ Κάμινγκς, την οποία ο ΠΟΥ, ειδικοί επιστήμονες και ΜΜΕ έσπευσαν να στηλιτεύσουν, αυτό δεν σημαίνει πως ο μεγαλομανής Βρετανός πρωθυπουργός δεν έχει προσωπικά ευθύνες: για την κωλυσιεργία στη λήψη μέτρων, όπως το κλείσιμο των σχολείων, την πλημμελή διενέργεια τεστ, την αδιαφορία για το ούτως ή άλλως παραπαίον NHS (βρετανικό ΕΣΥ) και τα αντιφατικά μηνύματα προς τους εργαζόμενους, άλλοτε λέγοντάς τους να πηγαίνουν κανονικά στις δουλειές τους και άλλοτε να προτιμούν την τηλεργασία. Όταν, όμως, οι αριθμοί των νοσούντων άρχισαν να ανεβαίνουν δραματικά, συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου του Μπόρις Τζόνσον που βρέθηκε θετικός στον ιό και οι Βρετανοί γιατροί να κάνουν λόγο για τσουνάμι στα νοσοκομεία, η κυβέρνηση ανέκρουσε πρίμνιαν. Πήρε περίπου τα ίδια μέτρα που είχαν λάβει και οι περισσότερες κυβερνήσεις στην Ευρώπη και όλο τον κόσμο. Όχι μόνο αυτό, αλλά σε μια πρωτόγνωρη προδοσία στις αρχές της Τόρις και στον θαυασισμό, έσπευσε να επανεθνικοποιήσει προσωρινά τους σιδηροδρόμους της χώρας. «Ρωσική ρουλέτα» με τη δημόσια υγεία, παίζει σύμφωνα με καταγγελίες ακαδημαϊκών και ο Σουηδός πρωθυπουργός Στέφαν Λέφν, ο οποίος εξασκομείται να επισφίεται στην ατομική ευσυνειδησία των πολιτών παρά στην επιβολή μέτρων. Αντίστοιχη είναι η στρατηγική του Ολλανδού ομολογου του, Μαρκ Ρούτε, ο οποίος επικαλέστηκε την πραγματικότητα ότι στο όμοιο μέλλον ένα μεγάλο κομμάτι του ολλανδικού πληθυσμού θα έχει μολυνθεί με τον ιό.

Τα κράτη ρίχνουν στη μάχη στρατό και ειδικά μέτρα

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Στην εποχή της πανδημίας, οι χώρες καλούνται να πράξουν το αντίστροφο από αυτό που συμβαίνει εν καιρώ πολέμου: αντί να επιστρατεύσουν τις πολιτικές υποδομές στην πολεμική προσπάθεια, μετατρέπουν τις στρατιωτικές υποδομές σε μοχλό για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας έκτακτης ανάγκης. Παράλληλα, μία σειρά χωρών λαμβάνει αυστηρά μέτρα, περιστέλλοντας δικαιώματα όπως αυτό της ελεύθερης μετακίνησης, προκειμένου να επιβραδυνθεί η διάδοση του ιού.

Οι ενέργειες αυτές βρίσκονται στον πυρήνα της λειτουργίας των κρατών – για την ακρίβεια παραπέμπουν στην ίδια την γένεση των σύγχρονων κρατών τα οποία άντλησαν νομιμοποίηση προστατεύοντας τους λαούς από επιδημίες και εξωτερικούς εχθρούς. Πρόκειται για την λειτουργία που συνοψίστηκε ως «pro protectionae oboedientia» (πειθαρχία για λόγους προστασίας) από τον Αγγλό φιλόσοφο Τόμας Χομπς. Δεν είναι τυχαίο ότι η δημοτικότητα πολλών αρχαίων κρατών έχει ανεβεί στη διάρκεια της πανδημίας, ούτε ότι πολλοί ηγέτες χρησιμοποιούν πολεμική φρασεολογία ή και εμφανίζονται για πρώτη φορά με στρατιωτική στολή, όπως έκανε ο πρόεδρος της Νότιας Αφρικής, Σίριλ Ραμαφόζα.

Η συσπείρωση αυτή, ωστόσο,

θα δοκιμαστεί στις επόμενες φάσεις της πανδημίας, καθώς οι περιορισμοί των στρατιωτικών μέσων θα γίνουν εμφανείς. Στις ΗΠΑ, το Πεντάγωνο ανακοίνωσε ότι παρέχει 2.000 αναπνευστήρες, αριθμός που θα ήταν ικανός σε περίπτωση μιας ήπιης εξάπλωσης της νόσου, αλλά τραγικά ανεπαρκής δεδομένου ότι τους προσεχείς μήνες προβλέπεται να χρειαστούν νοσηλεία περίπου 2 εκατομμύρια Αμερικανοί. Ομοίως, τα δύο πλωτά νοσοκομεία που προετοιμάζονται να δέσουν στις πληττόμενες περιοχές,

Δεν είναι τυχαίο ότι οι ηγέτες πολλών χωρών χρησιμοποιούν πολεμική φρασεολογία.

θα αυξήσουν μεν τον αριθμό των κλινών, χωρίς να αντιμετωπίσουν αποφασιστικά το πρόβλημα. Ειδικό στον τομέα της δημόσιας υγείας, όπως ο διευθυντής του κέντρου υγιεινομικής ασφάλειας του πανεπιστημίου Τζονς Χόπκινς, Τζον Ιγκλεμπι, υποστηρίζουν ότι ο στρατός μπορεί να συνεισφέρει στον τομέα της επιμελητείας, δηλαδή της οργανωμένης προσπάθειας για κατασκευή και ορθολογική διανομή κρίσιμων ειδών. «Χρειά-

Γάλλοι στρατιώτες στήνουν «νοσοκομείο εκστρατείας» για να μπορούν να περιθάλψουν όσο περισσότερους ασθενείς του κορωνοϊού είναι εφικτό.

ζεται μια κεντρικά συντονισμένη επιχείρηση, η οποία θα συνεργαστεί με τον ιδιωτικό τομέα για να μετατραπούν τα εργοστάσια σε γραμμές παραγωγής ειδών που θα αποβούν κρίσιμα για την αντιμετώπιση της επιδημίας τους προσεχείς μήνες», σημείωσε ο Ιγκλεμπι.

Στην Ισπανία ο στρατός έχει μετατρέψει το μεγάλο εκθεσιακό κέντρο της Μαδρίτης σε νοσοκομείο εκστρατείας, ενώ ειδικές στρατιωτικές μονάδες έχουν εισέλθει για

απολύμανση στους χώρους της μεγαλύτερης φρίκης, σε γηροκομεία στα οποία βρήκαν ηλικιωμένους ημιθανείς, ακόμη και νεκρούς στα κρεβάτια τους.

Το δεύτερο εργαλείο νομιμοποίησης των σύγχρονων κρατών είναι η παροχή υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας αλλά και η διαμόρφωση συνθηκών για την ομαλή οικονομική δραστηριότητα. Όσο περισσότερο αποτυγχάνουν στην αποστολή αυτή, καθώς τα νοσο-

κομεία θα υπερφορτώνονται και η οικονομία θα καταρρέει τόσο περισσότερο θα αναδιπλωθούν στην πρώτη, βασική λειτουργία του ελέγχου διά της βίας.

Στη Βρετανία, ο επικεφαλής του στρατεύματος, στρατηγός Κάρτερ, έχει δώσει εντολή για πλήρη επιχειρησιακή ετοιμότητα στα μέσα Απριλίου, χωρίς να είναι σαφές αν ο στρατός θα προστατεύει αποθήκες και θα μεταφέρει υλικά ή αν θα επιστρατευθεί για την τήρηση των τάξεων.

Διάχυτη καχυποψία

Το βρετανικό Κοινοβούλιο αντέδρασε με καχυποψία στον νόμο με τον οποίο ο πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον ζήτησε έκτακτες εξουσίες, υποχρεώνοντάς τον να περιορίσει την ισχύ του νόμου στους έξι μήνες, από τα δύο χρόνια τα οποία είχε ζητήσει αρχικά. Η καχυποψία για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των μέτρων εκτάκτου ανάγκης στις πολιτικές ελευθερίες επηρέασε τις αποφάσεις και στη Γερμανία, όπου απορρίφθηκε η πρόταση για επιτήρηση των μετακινήσεων του πληθυσμού με τεχνολογικά μέσα, προκειμένου να διαπιστώνεται αν παραβιάζεται ή όχι η καραντίνα. Η Γερμανία έχει επιλέξει μια άλλη μέθοδο ελέγχου της πανδημίας, τη μαζική διενέργεια διαγνωστικών ελέγχων για τον έγκαιρο εντοπισμό των κρουσμάτων.

Η «ευκαιρία» για πολιτικές ηγέσεις με απολυταρχικές τάσεις είναι σπάνια και πολλοί σπεύδουν να την εκμεταλλευθούν. Στην Ουγγαρία, ο Βίκτορ Ορμπαν παρουσίασε προς ψήφιση νόμο που του επιτρέπει να αναστέλλει την ισχύ κάποιων νόμων και να αποφασίζει τη φυλάκιση όσων κρίνεται ότι δεν ενήμερώνουν σωστά το κοινό σε σχέση με τον κορωνοϊό. Στην ασάφεια και στη γενική ισχύ των διατάξεων αυτών, οι Ούγγροι δημοσιογράφοι είδαν σαφή απειλή για την προσωπική τους ελευθερία.

Ο Γερμανός πολιτικός επιστήμονας Χέρφριντ Μίνκλερ δήλωσε στο περιοδικό «Σπίγκελ» ότι ανησυχεί για την περιστολή των δικαιωμάτων, λόγω κορωνοϊού, σε χώρες με αυταρχικούς ηγέτες όπως η Αμερική του Τραμπ, η Ρωσία του Πούτιν, η Βραζιλία του Μπολσονάρου και η Τουρκία του Ερντογάν, όχι όμως και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, στις οποίες τα έκτακτα μέτρα αφορούν διοικητικές πράξεις και όχι αλλαγή νόμων ή συνταγμάτων. Την ίδια στιγμή, όμως, οι δημοκρατικοί θεσμοί δυσλειτουργούν, καθώς η απαγόρευση των συναθροίσεων έχει πληθεί την κοινοβουλευτική λειτουργία και τις εκλογικές διαδικασίες. Είναι υπαρκτός ο κίνδυνος η πανδημία να εξελιχθεί σε κρίση όχι μόνο υγειονομική και οικονομική, αλλά και σε κρίση της δημοκρατίας.

Ο Ντόναλντ Τραμπ ετοιμάζεται για την «υπαίθρια» συνέντευξή του στο τηλεοπτικό δίκτυο Fox News. Σε αυτήν εξέφρασε την αδημονία του για επιστροφή στην κανονικότητα μέσα σε λίγες εβδομάδες και την ευχή-πρόβλεψη να είναι γεμάτες με πιστούς οι εκκλησίες τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Ο «τυφώνας Κατρίνα» του Αμερικανού προέδρου

Οικονομία και μάχη για την επανεκλογή πάνω από την υγεία των πολιτών

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Την περασμένη Τρίτη, το ενδεχόμενο να ακολουθήσουν οι ΗΠΑ την πορεία της Ευρώπης στην εξέλιξη της πανδημίας πρόβαλε πλέον ισχυρό. Η μία μετά την άλλη, πολλές πολιτείες βρίσκονταν σε κόκκινο συναγερμό, ώστε τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα κάλυπταν ήδη τον μισό πληθυσμό της χώρας. Ο Ντόναλντ Τραμπ, όμως, είχε άλλες προτεραιότητες. Από το φιλικό βήμα του Fox News εξέφρασε την αδημονία του για επιστροφή στην κανονικότητα μέσα σε λίγες εβδομάδες και την ευχή-πρόβλεψη να είναι γεμάτες με πιστούς οι εκκλησίες τη Μεγάλη Εβδομάδα (το Πάσχα στην Αμερική πέφτει στις 12 Απριλίου). Υπενθύμισε ότι περίπου 50.000 Αμερικανοί πεθαίνουν κάθε χρόνο από γρίπη και πολλοί άλλοι σε αυτοκινητικά δυστυχήματα. Αυτός δεν είναι λόγος, είπε ο πρόεδρος, για να παραλύσει η οικονομία, καθώς η ανεργία και η φτώχεια θα προκαλέσουν περισσότερα θύματα από τον κορωνοϊό λόγω αυτοκτονιών και κατάθλιψης.

Οι δηλώσεις του δεν βρίσκουν υποστήριξη από τις υγειονομικές αρχές της χώρας. Επιδημιολόγοι και κρατικοί αξιωματούχοι προειδοποιούν ότι η Νέα Υόρκη, το Λος Άντζελες και το Σιάτλ σήμερα, κι ίσως πολύ περισσότερες περιοχές αύριο, θα κινδυνεύσουν να βιώσουν τραγικές καταστάσεις τύπου Λομβαρδίας ή Μαδρίτης, αν δεν ληφθούν αυστηρά μέτρα χωρίς ημερομηνία λήξης. Ηδη οι ΗΠΑ είναι η τρίτη χώρα του κόσμου σε αριθμό επιβεβαιωμένων κρουσμάτων, πίσω από την Ιταλία και την Κίνα. Εξάλλου, το παράδειγμα του Χονγκ Κονγκ, που χαλάρωσε τα περιοριστικά μέτρα στις 2 Μαρτίου, θεωρώντας ότι είχε θέσει

υπό έλεγχο την επιδημία, για να αντιμετωπίσει δεύτερο κύμα εξάπλωσης της την εβδομάδα που πέρασε, είναι διδακτικό για όλους.

Γεγονός είναι ότι ο Τραμπ έχει ισχυρούς λόγους να φοβάται το ενδεχόμενο μιας δραματικής οικονομικής συρρίκνωσης, η οποία, πέραν των άλλων, θα δυσκόλευε κατά πολύ την επανεκλογή του στις εκλογές του Νοεμβρίου. Η Morgan Stanley εκτιμούσε ότι το αμερικανικό ΑΕΠ θα έπεφτε με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 30% στο πρώτο τρίμηνο, ενώ η μέχρι χθες αμελντέα ανεργία θα εκτι-

Η επιδημία του κορωνοϊού ανέδειξε τις χρόνιες παθολογίες της αμερικανικής κοινωνίας.

νασσόταν στο 13%. Ασφαλώς, το εφιαλτικό σπινάλ θα επιβαρυνθεί από το χωρίς προηγούμενο στην ιστορία των ΗΠΑ πακέτο στήριξης, ύψους δύο τρις, δολ., που ενέκρινε το Κογκρέσο, αλλά ακόμη και μια τόσο γιγαντιαία προσφορά χρημάτων μπορεί να εξανεμιστεί αν παραταθεί για πολύ η κρίση.

Εξάλλου, ο Τραμπ δεν αντιπροσωπεύει μια μοναχική φωνή. Την αδημονία του για εσπευσμένη και άκρως ριψοκίνδυνη επιστροφή στην κανονικότητα μοιράζονται μεγάλες επιχειρήσεις και προσωπικότητες του «κεντρώου» χώρου. Ο πολύς Τόμας Φρίντμαν, αρθρογράφος των New York Times και γκουρού της Χίλαρι Κλίντον, έγραψε από την Κυριακή περίπου αυτά που είπε ο Τραμπ την Τρίτη. Ο εκτελεστικός διευθυντής της Goldman Sachs Λόνιτ Μπλακφάιν, άλλος ένας προβεβλημένος υπο-

στηρικτής της Κλίντον, ήταν στο ίδιο μήκος κύματος, υποθετώντας ουσιαστικά τη λογική της «ανοσίας αγέλης», την οποία αναγκάστηκε να εγκαταλείψει ένας πανικόβλητος Μπόρις Τζόνσον στη Βρετανία.

Αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σώμα, ο Τραμπ δεν εισπράττει για την ώρα κατακραυγή για την τραγελαφική διαχείριση της κρίσης. Ναι, μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού, ιδίως στις περιοχές που πλήττονται πιο σκληρά, έχει εξοργιστεί με την απίστευτη ελαφρότητα ενός προέδρου που μέχρι πρότινος αντιμετώπιζε τον κορωνοϊό ως μια απλή γρίπη, αν όχι και ως συνωμοσία των Δημοκρατικών. Ωστόσο, σε ένα άλλο, επίσης μεγάλο τμήμα του κοινωνικού σώματος υπερισχύουν η αδημονία της επιστροφής στην ομαλότητα και η αγωνία για το οικονομικό μέλλον των νοικοκυριών. Η τελευταία δημοσκοπήση του ινστιτούτου Gallup έφερε το 55% των Αμερικανών να επικροτεί τη διαχείριση της κρίσης από τον Τραμπ, ενώ η δημοτικότητα του προέδρου ανέβηκε στο 49%, το μεγαλύτερο ποσοστό από τότε που εγκαταστάθηκε στον Λευκό Οίκο.

Δραματικές ελλείψεις

Σε κάθε περίπτωση, η υγειονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια τις χρόνιες παθολογίες της αμερικανικής κοινωνίας. Ο κόσμος όλος μένει έκπληκτος βλέποντας την ισχυρότερη χώρα του πλανήτη να έχει δραματική έλλειψη όχι μόνο σε αναπνευστήρες και διαγνωστικά τεστ, αλλά ακόμη και σε προστατευτικές μάσκες, που στοιχίζουν μόλις 75 σεντς. Η μικρή Κούβα έχει τριπλάσιους γιατρούς ανά κάτοικο από την πανίσχυρη Αμερική. Περίπου 27 εκατομμύρια Αμερικανοί δεν έχουν καμία

ασφάλιση υγείας, παρά τη μεταρρύθμιση-νιμίμετρο του Ομπάμα, την οποία εννοούσε να ακυρώσει ο Τραμπ. Σε αυτούς προστίθενται τώρα πολύ περισσότεροι, καθώς όσοι απολύονται χάνουν και την ιδιωτική ασφάλιση που τους παρείχε η εταιρεία τους.

Ολα αυτά περιέργως γίνονται ανεκτά σε μια Αμερική όπου ο κοινωνικός δαρβινισμός γνωρίζεται ημερές δόξας. Ο ίδιος ο Τραμπ αναπληρωτής κυβερνήτης του Τέξας Ντιν Πάτρικ δήλωσε ότι είναι προτιμότερο να θυσιαστούν οι παππούδες, στους οποίους ανήκει και ο ίδιος, προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν οικονομική καταστροφή τα παιδιά και τα εγγόνια τους. Στην πιο ανεπιτυχημένη επιστημονικά χώρα του κόσμου, ο σκοταδισμός και η καχυποψία απέναντι στην επιστήμη κάνουν θραύση. Ο Τραμπ δηλώνει ότι, αν ήταν στο χέρι τους, οι γιατροί θα έβαζαν σε καραντίνα τον πλανήτη για δύο χρόνια. Ο κυβερνήτης της Οκλαχόμα Κέβιν Σμιτ, φανατικός πολέμιος των αμβλώσεων, υπερηφανεύεται που αρνείται να εμβολιάσει τα έξι παιδιά του και να καταστήσει υποχρεωτικό τον εμβολισμό στην πολιτεία του.

Αντισυγκριτικές διαστάσεις παίρνουν και οι τυφλές ρατσιστικές αντιδράσεις. Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, αποδιονομαζία τράγοι ήταν οι μουσουλμάνοι, τώρα είναι οι Ασιάτες. Ο ίδιος ο Τραμπ χαρακτήρισε τον COVID-19 «Κουνγκ Φλου» (flu στα αγγλικά είναι η γρίπη). Απαντώντας περιστασιακά με οργισμένους Αγγλοσάξονες να φτύνουν και να γρονθοκοπούν στον δρόμο Ασιάτες Αμερικανούς ξύπνησαν μνήμες από το μεγάλο πογκρόμ εναντίον των Ασιατών στη Χονολουλού με την επιδημία της πανούκλας, το 1899.

διάλυση του κοινωνικού ιστού. Με το κράτος τραγικά άπόν, εξαθλιωμένοι και εξαγριωμένοι άνθρωποι λεηλατούσαν σπίτια και μαγαζιά σε ένα όργιο τυφλής βίας. Ο Μπους κατέβασε την Εθνοφρουρά για να καταστείλει τις ταραχές μέσα σε λουτρό αίματος. Με τον κορωνοϊό να απειλεί αυτή τη φορά όχι μία πόλη, αλλά ολόκληρη την επικράτεια, τρομάζει κανείς να αναλογιστεί τι μπορεί να εγκυμονεί το μέλλον – ιδίως σε μια χώρα όπου η συνταγματικά κατοχυρωμένη παράνοια της οπλοκατοχής θερίζει τόσες και τόσες ζωές ακόμη και στις πιο ήρεμες εποχές.

Σινοαμερικανική αντιπαράθεση με φόντο τον ιό

Του KEITH BRADSHER
THE NEW YORK TIMES

Την προθυμία της να βοηθήσει τις ΗΠΑ στην αντιμετώπιση του κορωνοϊού εξέφρασε η Κίνα, παρότι μία επίσημη συμφωνία για την παροχή υγειονομικού υλικού μοιάζει να απέχει πολύ ακόμη. Η ένταση στις σχέσεις Ουάσινγκτον - Πεκίνου, αλλά και τα προβλήματα στις διεθνείς μεταφορές, δυσχεραίνουν την πρόωθηση του υλικού αυτού στα αμερικανικά νοσοκομεία.

Οι δύο χώρες, που μόλις πρόσφατα κήρυξαν άτυπη εκεχειρία στον εμπορικό πόλεμο του προέδρου Τραμπ, αντιμετωπίζουν παραπλήσια προβλήματα, όπως επικρίσεις για αστοχίες στην αρχική διαχείριση της επιδημίας. Η κυβέρνηση Τραμπ διαμνύει την ίδια ώρα ότι θα αντιπαθεί σε κάθε προσπάθεια του Πεκίνου να αξιοποιηθεί για προπαγανδιστικούς λόγους την παροχή υγειονομικού υλικού. «Το μόνο που δεν χρειαζόμαστε είναι μια άσκηση προπαγάνδας κατά τη διάρκεια κρίσης, την οποία το κομμουνιστικό κόμμα Κίνας επιδείνωσε», είπε ανώτατο κυβερνητικό στέλεχος σε συνέντευξή του την περασμένη εβδομάδα.

Η Ουάσινγκτον οργίστηκε με την απόφαση του Πεκίνου να μη μοιραστεί πληροφορίες στα πρώτα στάδια της επιδημίας, καθώς και για τη διασπορά θεωρίας συνωμοσίας, που θέλει τον ιό να δημιουργήθηκε σε εργαστήριο του αμερικανικού στρατού. Η κινεζική κυβέρνηση, από τη μεριά της, εξέφρασε τη θλίψη της για την επιμονή της κυβέρνησης Τραμπ να χαρακτηρίζει τον ιό «κινεζικό», ενώ ο πρόεδρος Σι διστάζει να φανεί ιδιαίτερα πρόθυμος να βοηθήσει τις ΗΠΑ σε περίοδο διμερούς έντασης.

Ο πρόεδρος Τραμπ έχει επανειλημμένως κάνει λόγο για «κινεζικό ιό», αδιαφορώντας για τις ρατσιστικές προεκτάσεις της έκφρασης, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο, έχει κατηγορήσει την Κίνα για σκόπημη διασπορά του ιού, επιτρέποντας τις διεθνείς μετακινήσεις μολυσμένων με κορωνοϊό πολιτών της. «Πρέπει να είμαστε βέβαιοι ότι τα

Ιταλός μεταφέρει κουτά με υγειονομικό υλικό που απέστειλε η Κίνα για να συνδράμει τη γενοπική μας χώρα. Ανάλογη βοήθεια έχει προσφέρει το Πεκίνο σε πολλά κράτη που πλήττονται από την πανδημία.

στοιχεία για την πανδημία είναι προσβάσιμα από όλες τις χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των δεδομένων που διαθέτει το κινεζικό κομμουνιστικό κόμμα», είπε ο Αμερικανός ΥΠΕΞ. «Σταματήστε τα κατάφωρα ψεύδη!» έγραψε η εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών, Χούα Τσουνίν, για να συνεχίσει: «Οι προσπάθειες της Κίνας απέτρεψαν εκατοντάδες χιλιάδες κρούσματα».

Οι δύο χώρες έχουν, όμως, και κοινά συμφέροντα. Η κυβέρνηση Τραμπ κινδυνεύει να προκαλέσει την οργή των ψηφοφόρων εάν οι λεκτικές επιθέσεις της κατά της Κίνας εμποδίσουν την πρόωψη αναγκαίου υλικού στις ΗΠΑ. Αμερικανικές και κινεζικές εταιρείες βιοτεχνολογίας συνεργάζονται ήδη, πάντως, χωρίς φανφάρες με στόχο τη δημιουργία εμβολίου. Οι καλές προθέσεις επιστημόνων και εταιρικών παραγόντων συναντούν, όμως, σημαντικά εμπόδια. Οι ελλείψεις εμπορικών μεταγωγικών αεροσκαφών υποκρέμασαν την κινεζική Cathay Pacific να ανακοινώσει τη συνέχιση των πτήσεων ορισμένων επιβατικών αεροσκαφών, χωρίς επιβάτες, σε μία προσπάθεια να προωθηθούν υγειονομικό υλικό και βιομηχανικά είδη πρώτης ανάγκης προς τις ΗΠΑ και τον υπόλοιπο κόσμο.

Η Νέα Υόρκη εκπέμπει SOS για αναπνευστήρες

Την περασμένη Τετάρτη, ο Λευκός Οίκος ετοιμάζονταν για συνέντευξη Τύπου όπου επρόκειτο να ανακοινωθεί ένα μεγάλο πρόγραμμα για την άμεση παραγωγή 80.000 αναπνευστήρων από την κοινοπραξία της πολυεθνικής General Motors και της εταιρείας ιατρικού εξοπλισμού Ventec Life Systems, που έχει έδρα το Σιάτλ. Ωστόσο η συνέντευξη ακυρώθηκε την τελευταία στιγμή, καθώς ο Λευκός Οίκος θεώρησε υπερβολικό το τίμημα του ενός δισ. δολαρίων που ζητούσαν οι συνεργαζόμενες εταιρείες. Κυβερνητικοί αξιωματούχοι, τους οποίους επικαλείται η εφημερίδα The New York Times, δήλωσαν ότι το πρόγραμμα δεν αποκλείεται τελικά να πάρει το πράσινο φως, αν και εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις. Ωστόσο, σε τηλεοπτική του συνέντευξη ο Ντόναλντ Τραμπ εμφανίστηκε δύσπιστος στο κατά πόσον όντως είναι αναγκαίος ένας τόσο μεγάλος αριθμός αναπνευστήρων. Έκανε μάλιστα ειδική αναφορά στον Δημοκρατικό κυβερνήτη Νέας Υόρκης Αντριου Κουόμο, ο οποίος ζήτησε κατεπείγοντως τουλάχιστον 30.000 αναπνευστήρες.

Από την πλευρά τους, οι πολιτειακές αρχές της Νέας Υόρκης χαρακτηρίζουν δραματική την κατάσταση, ειδικά στην ομώνυμη πόλη. Σε μια φορτισμένη συναισθηματικά συνέντευξη Τύπου, ο Κουόμο έκανε έκκληση σε άλλες πολιτείες, που αντιμετωπίζουν μικρότερη πίεση, να δανείσουν

προσωρινά αναπνευστήρες στη Νέα Υόρκη. Η πολιτεία του μπήκε στην κρίση του κορωνοϊού με μόλις 4.000 αναπνευστήρες και πρόσφατα αγόρασε επιπλέον 7.000, αλλά απέχει πάρα πολύ από τις 30.000 που εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν στην κορύφωση της επιδημίας.

Στο μεταξύ, η κυβέρνηση του

«Πάγωσε» παραγγελία χιλιάδων συσκευών ο Λευκός Οίκος, καθώς η General Motors ζητούσε ως αντίτιμο ένα δισ. δολάρια.

Καναδά απέρριψε με κατηγορηματικό τρόπο την αξίωση του Λευκού Οίκου να αναπτύξει στρατό στα σύνορα των δύο χωρών (συνολικού μήκους περί τις 9.000 χιλιόμετρα) για τη συγκράτηση της διάδοσης του κορωνοϊού. Ο Καναδάς είχε μέχρι χθες λίγο περισσότερα από 4.000 κρούσματα, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν ξεπεράσει τις 86.000. Η κυβέρνηση Τραμπ θα ήθελε να αναθέσει στις δικές της ένοπλες δυνάμεις τη στεγανοποίηση των βορείων συνόρων της, αλλά έχει εξαντλήσει πρακτικά τις δυνατότητές τους στο νότιο σύνορο με το Μεξικό, το οποίο έχει προτεραιότητα.

REUTERS, A.P.

Τα πικρά διδάγματα της Νέας Ορλεάνης

Στις 28 Αυγούστου του 2005, ο τυφώνας «Κατρίνα», ο χειρότερος στην αμερικανική ιστορία, προκάλεσε όλεθρο στη Νέα Ορλεάνη. Τα κακοσυντηρημένα φράγματα έσπασαν, η πόλη πλημμύρισε, περίπου 1.800 άνθρωποι πέθαναν και γύρω στο ένα εκατομμύριο εκποπίστηκαν από τα σπίτια τους.

Η αποκαρδιωτική ανταπόκριση της αρμόδιας υπηρεσίας αντιμετώπισης καταστροφών (FEMA) αποκάλυψε την τραγική κατάσταση των αμερικανικών υποδομών ύστερα από τρεις ήμισι δεκαετίες νεοφιλελευθερισμού. Ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους έκανε διακοπές στο ράντσο του, στο Τέξας, όταν ξέ-

Κίνδυνος διάλυσης του κοινωνικού ιστού αν η ασθένεια ξεφύγει από τον έλεγχο.

σπασε ο τυφώνας. Του πήρε δύο ημέρες να κάνει μια δήλωση και δύο εβδομάδες να επισκεφθεί τη Νέα Ορλεάνη, μια πόλη όπου οι μαύροι ξεπερνούν το 60% του πληθυσμού. Η ολέθρια διαχείριση της κρίσης κληίδωσε ανεξίτηλα την προεδρία του και οι Ρεπουμπλικανοί πλήρωσαν ακριβό πολιτικό τίμημα, γεγονός που

προλείανε το έδαφος στη νίκη του Μπαράκ Ομπάμα στις επόμενες προεδρικές εκλογές.

Αν η επιδημία του κορωνοϊού ξεφύγει από κάθε έλεγχο στις ΗΠΑ, είναι πολύ πιθανό να καταγραφεί σαν η «στιγμή Κατρίνα» της προεδρίας Τραμπ. Το ίδιο εκπληκτικό μείγμα (κατάρρευση των υποδομών, ρατσιστικά στερεότυπα, κοινωνικός δαρβινισμός και πολιτικός κυνισμός) χαρακτηρίζει τη συμπεριφορά των δύο κατ' ιδίαν διαφορετικών Ρεπουμπλικανών προέδρων.

Το πιο ανησυχητικό στοιχείο από την κληρονομιά του τυφώνα «Κατρίνα» βρίσκεται στην πλήρη

Η ΕΠΙΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Ίσως αργήσαμε λίγο, αλλά ήμασταν άτυχοι

Ο Ρομάνο Πρόντι μιλάει στην «Κ» για την Ιταλία, το ευρωομόλογο και την εγωιστική πολιτική Γερμανίας και Ολλανδίας

Συνέντευξη στον ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Ο **Ρομάνο Πρόντι**, καθηγητής Οικονομικών, πρόεδρος της Κομισιόν (1999-2004) και δύο φορές πρωθυπουργός της Ιταλίας, έχει αδυναμία στη χώρα μας. Τον περασμένο Οκτώβριο επισκέφθηκε την Αθήνα, καλεσμένος του Κώστα Σημίτη, και μίλησε σε εκδήλωση του Ιδρύματος Σημίτη. Ο Ιταλός πολιτικός παραχώρησε συνέντευξη στην «Κ» από το σπίτι του στην Μπολόνια της Ιταλίας. Αυστηρά απομονωμένος, μακριά από παιδιά και εγγόνια, φίλους και συνεργάτες και έχοντας δίπλα του μόνο την εδώ και 50 χρόνια σύζυγο του Φλάβια Φραντσέσκι, παρακολουθεί τις εξελίξεις.

— **Προσωπικά πώς αισθάνεστε, κύριε πρόεδρε;**

— Αποκαλώ τον εαυτό μου πολιτικό κρατούμενο. Έχει αλλάξει η ζωή μου. Δεν βλέπω κανέναν εκτός από τη γυναίκα μου. Το ζήτημα της πανδημίας είναι πολύ σοβαρό. Το μόνο που κάνω είναι να διαβάζω, να διαβάζω, να διαβάζω, να διαβάζω...

— **Τι λάθος έγινε στην Ιταλία;**

— Ήμασταν άτυχοι επειδή γίναμε η πρώτη χώρα όπου έφτασε η επιδημία. Αλλά μόλις αντιληφθήκαμε τη συμβαίνει, αντιδράσαμε αμέσως. Ίσως αργήσαμε λίγο, δυο-τρεις ημέρες. Αλλά σκεφτείτε πόσο δύσκολο είναι να πάρεις την απόφαση να αλλάξεις τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. Κάποιες άλλες χώρες μάλλον πίστευαν ότι το πρόβλημα θα παραμείνει στην Ιταλία. Αλλά σύντομα όλες έλαβαν τα ίδια μέτρα. Και η Ισπανία και η Γαλλία και η Βρετανία.

— **Η Ευρώπη βρίσκεται σε δυσαρμονία. Τι πρέπει να γίνει για τη διάσωση της ευρωπαϊκής οικονομίας;**

“

Αποκαλώ τον εαυτό μου πολιτικό κρατούμενο. Δεν βλέπω κανέναν εκτός από τη γυναίκα μου. Το μόνο που κάνω είναι να διαβάζω, να διαβάζω, να διαβάζω και να διαβάζω...

— Η Ευρώπη αλλάζει μέσα από καταστροφές. Υπάρχουν όμως σήμερα κάποιες διαφορές από άλλες κρίσεις. Στην πρόσφατη οικονομική κρίση, εσείς οι Έλληνες υποφέρατε από τα ευρωπαϊκά λάθη και τις κοντόφθαλμες συμπεριφορές της Ολλανδίας και της Γερμανίας. Αλλά δεν είχατε πολλές δικαιολογίες, γιατί κι εσείς είχατε κάνει λάθη. Σήμερα όμως καμία χώρα δεν έχει ευθύνη γι' αυτό που συμβαίνει. Δεν μπορεί η λογική της διχοτόμησης Βορρά - Νότου να συνεχίζει να επηρεάζει τη διαμόρφωση των αποφάσεων. Εάν συνεχιστεί να επιβάλλεται, θα έχει ως μόνη εξήγηση τους εθνικούς εγωισμούς και την απουσία ευρωπαϊκής αλληλεγγύης.

— **Υποστηρίζετε το ευρωομόλογο;**

— Ασφαλώς, και μην ξεχνάτε ότι το ζητούν όχι μόνον η Ιταλία και η Ελλάδα, αλλά και η Γαλλία με ταξυ άλλων. Εάν δεν επιμυστούμε όλοι μαζί το βάρος της κρίσης, εάν δεν υπάρξει τώρα αλληλεγγύη, τότε ποτέ θα υπάρξει. Χωρίς ευρωομόλογο η Ευρώπη θα βρεθεί

Ο **Ρομάνο Πρόντι**, καθηγητής Οικονομικών, πρόεδρος της Κομισιόν (1999-2004) και δύο φορές πρωθυπουργός της Ιταλίας, τονίζει στην «Κ» ότι μπορούμε να εκτυπώσουμε χρήμα χωρίς να κινδυνεύουμε από πληθωρισμό.

σε δύσκολη θέση. Οχι άμεσα, αλλά θα βρεθεί.

— **Η κρίση θα οξύνει τις ήδη υψηλές ανισότητες σε παγκόσμιο επίπεδο...**

— Οι ανισότητες αυξάνονται συνεχώς τα τελευταία 30 χρόνια. Και θα συνεχίσουν να αυξάνονται εάν δεν αλλάξουμε γραμμή πλεύσης. Προς το παρόν, ο πλούτος συγκεντρώνεται σε έναν μικρό αριθμό εταιρειών-γιγάντων της τεχνολογίας και του χρηματοοικονομικού τομέα.

— **Αποδίδετε την ενίσχυση του πολιτικού αυταρχισμού διενθώς στην αύξηση της ανισότητας;**

— Ο πολιτικός αυταρχισμός απλώνεται παντού — στην Κίνα, στη Ρωσία, στην Κεντρική Ασία, στις Φιλιππίνες, στην Αυστραλία, στην Τουρκία, στην Ουγγαρία, στην Πολωνία, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Βραζιλία. Και αυτό συμβαίνει γιατί η διεύρυνση των ανισοτήτων διχάζει τις κοινωνίες, με αποτέλεσμα όλο και

Οι φορολογικοί παράδεισοι

— Θα πρέπει να καταργηθούν οι φορολογικοί παράδεισοι;
— Οι φορολογικοί παράδεισοι υπάρχουν συνεπεία της ισχύος των γιγάντων του χρήματος και της τεχνολογίας. Ακόμη και στην Ευρώπη υπάρχουν. Η Ιρλανδία και η Ολλανδία λειτουργούν εν μέρει ως φορολογικοί παράδεισοι. Η Ολλανδία είναι τόσο σκληρή απέναντι στον ευρωπαϊκό Νότο ακριβώς επειδή η ίδια έχει εξασφαλίσει όρους για την προσέλκυση επενδύσεων που την καθιστούν περίπου φορολογικό παράδεισο. Να καταργηθούν οι παράδεισοι; Θεωρώ ότι θα ήταν απαραίτητο, αλλά δεν πιστεύω ότι θα συμβεί. Η Ευρώπη δεν μπορεί να το κάνει, διότι για μια τέτοια απόφαση απαιτείται ομοφωνία.

περισσότεροι ψηφοφόροι να υποστηρίζουν να αποδοθεί αυταρχική εξουσία σε πολιτικούς που δεν ακολουθούν τους παραδοσιακούς κανόνες της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Εάν δεν επιτευχθεί μια παγκόσμια συμφωνία για δικαιότερη φορολόγηση και επιβολή ορθότερης συμπεριφοράς στον κόσμο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τότε θα παραμείνω απαισιόδοξος για το μέλλον.
— **Ως οικονομολόγος πιστεύετε ότι μπορούμε να εκτυπώσουμε**

χρήμα χωρίς να κινδυνεύουμε από πληθωρισμό;

— Ασφαλώς μπορούμε. Η χρηματοοικονομική αρχιτεκτονική είναι τέτοια ώστε δεν υπάρχει κίνδυνος.
— **Οι απαγορεύσεις και οι καραντίνες ισοδυναμούν με αναστολή θεμελιωδών δικαιωμάτων. Πρέπει να φροντίζουμε να επαναλαμβάνουμε ότι η αποκατάστασή τους είναι απολύτως απαραίτητη;**

— Βεβαίως! Τα θεμελιώδη δικαιώματα αναστέλλονται μόνον όταν υπάρχει πραγματικό ζήτημα για την ανθρώπινη ζωή. Και τώρα, ασφαλώς υπάρχει. Μόλις επιλυθεί θα πρέπει να αποκατασταθούν πλήρως.

— **Ως πρόεδρος της Κομισιόν είχατε σκεφθεί ότι θα έρθει κάποτε μια τέτοια ώρα;**

— Δεν είχα υπολογίσει μια πανδημία, αλλά το 2003 είχα ζητήσει να ιδρυθεί ενιαία ευρωπαϊκή αρχή που θα οργανώνει κοινές πολιτικές προσαρτίας της δημόσιας υγείας. Τα κράτη-μέλη δεν συμφώνησαν.
— **Είστε αισιόδοξος ότι η κρίση δεν θα κρατήσει πολύ;**

— Ελπίζω ότι θα κρατήσει όσο κρατήσει και στην Κίνα, δηλαδή όχι πολύ.

— **Η Κίνα εμφανίζεται σήμερα ως παγκόσμιο παράδειγμα για όλα.**

— Ακριβώς. Πριν από 20 χρόνια οι Κινέζοι ηγέτες στις συζητήσεις τους μαζί μας φρόντιζαν να υπονοούν ότι ίσως προχωρήσουν πιο κοντά στο δημοκρατικό υπόδειγμα της Δύσης. Σήμερα όμως, ο πρόεδρος Σι πιστεύει ότι η Κίνα δίνει το παράδειγμα στους άλλους, αφού επιτυγχάνει καλύτερα αποτελέσματα από τη Δύση. Αυτό με κάνει να πιστεύω ότι πρέπει να ενισχύσουμε ακόμη περισσότερο τη φιλελεύθερη δημοκρατία.

Παντελώς ακατανόητη και ολέθρια η αδράνεια της Δύσης

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ

Η **πανδημία** του κορωνοϊού είναι μία πρωτοφανής κρίση, που θα κλονίσει την εμπιστοσύνη πολλών στην ανθεκτικότητα των δυτικών θεσμών, σύμφωνα με τον Ανταμ Τουζ, καθηγητή Ιστορίας και διευθυντή του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου στο Πανεπιστήμιο του Columbia στη Νέα Υόρκη.

«Δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι με το οποίο μπορούμε να το συγκρίνουμε», λέει στην «Κ» ο Βρετανός ιστορικός. «Ο αντίκτυπος στην ανεργία θα μας θυμίσει το Μεγάλο Κραχ. Ο φόβος στις χρηματαγορές θυμίζει το 2008. Η κατάσταση παρομοιάζεται με οικονομίες σε καιρό πολέμου — αλλά σε αντίθεση με έναν πόλεμο, ο στόχος είναι η αναστολή των δραστηριοτήτων, όχι η μαζική κινητοποίηση. Ίσως οι καλύτερες αναλογίες να είναι στιγμές κατά τις οποίες οικονομίες σταμάτησαν να λειτουργούν, όπως η σοβιετική μετά το 1989 ή η Γερμανία το 1945. Αυτό που κάνεις την τρέχουσα κρίση εντελώς διαφορετική είναι η πλήρης αναστολή λειτουργίας του τομέα των υπηρεσιών, η οποία βασίζεται σε διαπροσωπική επαφή, που σήμερα αποτελεί υγειονομική απειλή».

Πώς κρίνει την αντίδραση των Ευρωπαίων μέχρι στιγμής; Η Ευρώπη «έπρεπε να σπεύσει να σπρίξει την Ιταλία, να αναγνωρίσει ότι πρόκειται για μία πανευρωπαϊκή πρόκληση και να υιοθετήσει μία κοινή πολιτική ελέγχου της επιδημίας που δεν θα σιγμάτιζε τους Ιταλούς, αλλά θα τους τοποθετούσε στην πρώτη γραμμή μιας κοινής μάχης. Δεν το έκανε αυτό».

«**Κάποιος να εκτελεστεί!**»

Είναι ιδιαίτερα καυστικός απέναντι στην αρχική γερμανική πολιτική απαγόρευσης εξαγωγών μασκών και άλλων ειδών προστασίας («κάποιον πρέπει να εκτελέσουν γι' αυτό στο Βερολίνο!») και απέναντι στην αρχική δήλωση της

“

Αν ο επιμερισμός του κινδύνου δεν είναι εφικτός σε αυτήν την κρίση, μάλλον δεν θα είναι εφικτός ποτέ. Και αυτό οδηγεί στο ερώτημα: Τι νόημα έχει η Ευρωζώνη;

Κριστίν Λαγκάρντ ότι η ΕΚΤ δεν θα παρέμβει για τη συγκράτηση των spreads («αδιανόητη αποτυχία κατανόησης της σημασίας των λέξεων της»). Παραδέχεται, ωστόσο, ότι η Λαγκάρντ έδειξε «κότσια» στη συνέχεια, ωθώντας την κεντρική τράπεζα σε ένα νέο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων, χωρίς όρια στα ποσοστά του χρέους κρατών που μπορεί να αγοράσει.

Ο Τουζ τάσσεται ξεκάθαρα υπέρ της έκδοσης «κορωνο-ομολόγων». «Είναι μια ιστορική ευκαιρία για να δείξει η Ευρώπη την αξία της προς τους πολίτες της», λέει. Οι εννέα ηγέτες που συνυπέγραψαν την επιστολή προς τον Σαρλ Μισέλ υπέρ της κοινής έκδοσης χρέους «κατανοούν τη σημασία αυτής της συγγραφής. Το Βερολίνο θα πρέπει να απαντήσει σε κρίσιμα ερωτήματα με τη στάση του απέναντι στο θέμα αυτό». Στην πράξη, οι παρεμβάσεις του ESM και της ΕΚΤ «πιθανότατα να επαρκέσουν για την αποφυγή μιας νέας κρίσης κρατικού χρέους», εκτιμά. Παρ' όλ' αυτά, «αν ο επιμερισμός του κινδύνου δεν είναι εφικτός σε αυτήν την κρίση, μάλλον δεν θα είναι εφικτός ποτέ. Και αυτό οδηγεί στο ερώτημα: Τι νόημα έχει η Ευρωζώνη».

Ο καθηγητής του Columbia χαρακτηρίζει «ιστορικά σημαντι-

Υπέρ της έκδοσης «κορωνο-ομολόγων» τάσσεται αναφανδόν ο Ανταμ Τουζ, καθηγητής Ιστορίας και διευθυντής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου στο Πανεπιστήμιο του Columbia στη Νέα Υόρκη.

κό» το γεγονός ότι το αμερικανικό πακέτο τόνωσης της οικονομίας έσπασε κατά πολύ το φράγμα του 1 τρις. δολ., φτάνοντας τα 2 τρις. (το πακέτο τόνωσης της κυβέρνησης Ομπάμα τον Φεβρουάριο του 2009 κυμάνθηκε λίγο κάτω από τα 800 δισ. δολάρια). Προειδοποιεί, όμως, ότι «δεν θα είναι αρκετό» για τη διαχείριση της επερχόμενης οικονομικής συντριβής, «εκτός αν φανούμε εκπληκτικά τυχεροί». Τα 2 τρις. δολάρια «αποτελούν το 40% ενός τριμήνου του αμερικανικού ΑΕΠ», σημειώνει. «Για να αρκέσουν πρέπει η ανάκαμψη να ξεκινήσει από το β' τρίμηνο του 2020» δεν είναι καθόλου πιθανό αυτό. Οι αριθμοί της ανεργίας που θα δούμε θα είναι εξωπραγματικοί. Αυτήν την εβδομάδα ως και 3 εκατομμύρια άτομα ενδέχεται να εγγραφούν στους καταλόγους των

ανέργων [σ.σ.: ο αριθμός έφτασε τα 3,3 εκατομμύρια]. Το πρόβλημα, σε μία τόσο άνιση κοινωνία όπως η αμερικανική, είναι ότι η μεγάλη πλειονότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά ευάλωτη. Μόνο το πιο εύπορο 10-20% του πληθυσμού μπορεί και αποταμιεύει. Το φτωχότερο 50% των νοικοκυριών δεν έχει καθόλου αποθέματα, ενώ η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων μπορεί να αντέξει το πολύ έναν μήνα χωρίς έσοδα. Θα αφήσει πληγές αυτή η κρίση, θα προκαλέσει αυτό που οι οικονομολόγοι αποκαλούν «υστέρηση» [hysteresis], μόνιμη ζημιά στην παραγωγή είναι φανερά. Η απώλιση της οικονομίας απλά να ανακάμψει ταχέως. Για τον περιορισμό της βλάβης, θα χρειαστούν περισσότερα δημοσιονομικά μέτρα».

Πώς κρίνει τη στάση του προέδρου Τραμπ, που αρχικά υποτίμησε τον ιό, ύστερα έδειξε να παίρνει σοβαρά το μέγεθος της κρίσης αλλά την περασμένη εβδομάδα έθετε το Καθολικό Πάσχα (12 Απριλίου) ως ιδανική στιγμή για τη λήξη συναγερμού; «Βλέπουμε μία θεαματική επίδειξη του ανορθολογισμού ενός θεμελιωδώς ασταθούς πολιτικού οράματος», απαντά. «Οι μεταπτώσεις μεταξύ της ανάγκης για δράση κατά του ιού και της συνειδητοποίησης του οικονομικού κόστους αυτής της δράσης οδηγούν, φοβάμαι, στον χειρότερο δυνατό συνδυασμό: σφοδρές οικονομικές συνέπειες και χάος στο σύστημα υγείας, με πολύ υψηλό αριθμό θανάτων». Κι όμως, σε πρόσφατη δημοσκόπηση του Gallup, το 60% των Αμερικανών επιδοκίμαζε τους χειρισμούς του απέναντι στην πανδημία. «Ίσως επειδή η συμπεριφορά του αντανακλά τη σχιζοφρένεια που βιώνουν οι πολλοί στις ΗΠΑ, μεταξύ του φόβου του ιού και της ανάγκης να συνεχίσουν τη ζωή τους. Αντί να καταπίσει τα ένστικτά του βάσει των εισηγήσεων των ειδικών, ο Τραμπ τα εκφράζει σε πραγματικό χρόνο και σε δημόσια θέα. Και αυτό πιθανότατα θα συμβάλει στην επιδείνωση της κατάστασης».

Η περίπτωση της Κίνας

Η διαχείριση της επιδημίας από την Κίνα, από την άλλη, «αναδεικνύει τόσο τα προτερήματα όσο και τις αδυναμίες» του καθεστώτος, σημειώνει. «Η αδυναμία φάνηκε από την αρχική προσπάθεια καταπίεσης της κακής ειδήσεως και της φήμης των γιατρών που σήμαιναν τον συναγερμό. Η ισχύς φάνηκε από τον τρόπο που επέβαλε, αρκετά νωρίς, την απαγόρευση κυκλοφορίας, αρχικά στη Γουχάν και μετά σε ολόκληρη την επαρχία Χουμπέι και στην υπόλοιπη χώρα, ώστε να μειώσει το R0 [τον αριθμό των ατόμων στους οποίους ο κάθε φορέας του ιού τον μεταδίδει] κά-

τω από το 1 και μετά να στραφεί σε πολιτικές διαχειρίσιμες της επιδημίας σε συνθήκες λειτουργίας της οικονομίας». Ο Τουζ, επιπλέον, θεωρεί ότι μετά τη —σύντομη— αρχική περίοδο απόπειρας απόκρουσης, οι Κινέζοι δημοσιοποίησαν με μεγάλη ταχύτητα τα δεδομένα που είχαν στη διάθεσή τους, ενώ υπενθυμίζει ότι η αμερικανική κυβέρνηση πέρυσι απέσυρε από την Κίνα τον επιστήμονα του CDC που αποτελούσε την επαφή με τις αντίστοιχες κινεζικές αρχές.

Αυτό που πρέπει να μας προβληματίσει, τονίζει, είναι «ότι η Δύση παρακολουθούσε την Κίνα να μάχεται κατά του ιού τον Φεβρουάριο και υπέθεσε ότι το πρόβλημα δεν θα έφτανε ποτέ σε εμάς». Ο Τουζ δεν θεωρεί ότι ο παράγοντας που εξηγεί την επιτυχία κάποιων χωρών έναντι άλλων στην καταστολή της επιδημίας είναι η ύπαρξη ή μη δημοκρατικών θεσμών, ούτε η ροπή προς τον коллекτιβισμό αντί του ατομισμού. «Η Ταϊβάν και η Νότια Κορέα, που διαχειρίστηκαν επιτυχώς την κρίση, είναι ζωντανές δημοκρατίες, και οι πολίτες δεν ανταποκρίνονται σε στερεότυπα περί ασιατικού коллекτιβισμού. Αυτό που με εντυπωσίασε ήταν πόσο πιο εξελιγμένες ήταν σε αυτές τις κρίσεις οι κρατικές υποδομές, οι τεχνολογικές δυνατότητες και το επίπεδο έρευνας και ανάπτυξης. Πρόκειται για μέρη όπου ακούν τους ειδικούς και τους επισημότητες. Με βάση αυτά τα δεδομένα, δεν προκαλεί έκπληξη ότι κατάφεραν να τιθασεύσουν τον ιό. Εμείς στη Δύση, αντιθέτως, έχουμε αποδυναμώσει τις κρατικές μας υποδομές, αγνοήσαμε τις προειδοποιήσεις των ειδικών και μείναμε προσκολλημένοι στο business as usual έως ότου ήταν πια αργά, και τώρα αντιμετωπίζουμε την προοπτική μιας καταστροφής — ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θα είναι τόσο δραματικές οι επιπτώσεις που θα αμφισβητηθεί θεμελιωδώς η αξιοπιστία του συστήματος».

Η πιο σοβαρή κρίση μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο

Ο Ιαν Μπρέμερ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Η κρίση του κορωνοϊού είναι η πιο σοβαρή μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι δυτικές οικονομίες θα είναι κλειστές τουλάχιστον μέχρι τέλος Απριλίου και η Ελλάδα θα πρέπει να ξεχάσει τον τουρισμό μέχρι να βρεθεί το εμβόλιο. Την εκτίμηση αυτή διατυπώνει στην «Κ» ο πρόεδρος του Eurasia Group Ιαν Μπρέμερ, ο οποίος περιγράφει με τον πλέον γλαφυρό τρόπο το καθεστώς της νέας, πλην προσωρινής, πραγματικότητας: Θα είναι κάθε μέρα Κυριακή.

– Ο COVID-19 είναι ένας ιδιαίτερα απειλητικός ιός. Από την άλλη πλευρά, η δυνατότητα της ανθρωπότητας να διαχειρίζεται μια οποιαδήποτε κρίση είναι πιο ισχυρή και εξελιγμένη από ποτέ. Θα λέγατε ότι ο πλανήτης σήμερα κάνει ό,τι πραγματικά μπορεί για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο; Τι βαθμό θα βάzaτε στα αντανάκλαστικά της διεθνούς κοινότητας;

– Ζούμε πλέον σε έναν κόσμο Gzero, δηλαδή σε έναν κόσμο ο οποίος στερείται μιας αποτελεσματικής ηγεσίας που θα οδηγήσει την παγκόσμια ατζέντα. Αυτή είναι η πρώτη κρίση που αντιμετωπίζει αυτός ο κόσμος, γι' αυτό και η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας είναι ανεπαρκής και καθόλου συντονισμένη. Αντιθέτως, είναι βαθιά πολιτικοποιημένη. Ομάδες όπως το G7 και το G20 στη πραγματικότητα δεν υπάρχουν, το βλέπουμε στον τρόπο με τον οποίο αντιδρούν, παρά το γεγονός ότι έχουν μπροστά τους μια παγκόσμια πανδημία. Αν μια κρίση όπως αυτή δεν φέρει τις χώρες κοντά και δεν οδηγεί σε μια κοινή αντίδραση της παγκόσμιας κοινότητας, τότε ποια κρίση θα το καταφέρει; Βεβαίως, σε δεύτερο επίπεδο, από χώρα σε χώρα, παρατηρεί κανείς πλέον

“

Η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας είναι ανεπαρκής και καθόλου συντονισμένη. Ζούμε σε έναν κόσμο ο οποίος στερείται μιας αποτελεσματικής ηγεσίας.

“

Σας λέω ειλικρινά ότι δεν γνωρίζω αν το υγειονομικό σύστημα της Νέας Υόρκης θα μπορέσει να αντεπεξέλθει τις επόμενες 3-4 εβδομάδες.

αποφασιστικά μέτρα μετά την αρχική καθυστερημένη αντίδραση. Η Κίνα έχασε έναν ολόκληρο μήνα προτού φέρει στην επιφάνεια το πρόβλημα, επιτρέποντας κανονικά τις πτήσεις προς τον υπόλοιπο κόσμο. Επειτα οργανώθηκε με τρόπο που έδωσε μια ιδιαίτερα αποτελεσματική απάντηση. Το σύστημα στην Ιταλία ήταν ανοχύρωτο. Οι ΗΠΑ εμφανίστηκαν επίσης απροετοίμαστες. Σε αυτήν τη φάση, τουλάχιστον, οι περισσότερες χώρες στον κόσμο έχουν πάρει στα σοβαρά την κατάσταση και προσπαθούν με μέτρα σε διάφορα επίπεδα, και οικονομικά και επιδημιολογικά, να αντεπεξέλθουν.

Ο Ιαν Μπρέμερ είναι Αμερικανός πολιτικός επιστήμονας και εξειδικεύεται στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, στον μετασχηματισμό κρατών και στα παγκόσμια πολιτικά ρίσκα. Είναι ιδρυτής του Eurasia Group, φορέα έρευνας και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών με έδρα τη Νέα Υόρκη και γραφεία ανά την υφήλιο. Είναι επίσης επικεφαλής της GZERO Media, που φιλοξενεί το σόου «GZERO World».

– Για πόσο χρονικό διάστημα μπορείτε να φανταστείτε να διαρκούν πρακτικά τα μέτρα καραντίνας ανά τον κόσμο;

– Η Κίνα βρίσκεται σε τροχιά πλήρους επανεκκίνησης της οικονομίας της, το αργότερο μέχρι τις αρχές Μαΐου. Δεν θα δούμε το ίδιο στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη. Ο Τραμπ είπε ότι θέλει να τερματίσει την καραντίνα σε τρεις εβδομάδες. Αυτό όμως είναι αρκετά δύσκολο, καθώς είμαστε ακόμη εν αναμονή της εξαρσης των κρουσμάτων. Η Νέα Υόρκη βρίσκεται μία εβδομάδα πίσω. Κάποιες αναδυόμενες οικονομίες βρίσκονται δύο εβδομάδες πίσω. Θεωρώ βέβαιο ότι θα πάμε έως τα μέσα Απριλίου, οπότε και θα έχουμε περισσότερα δεδομένα για την εξέλιξη του ιού. Τότε θα είμαστε σε θέση να δούμε πότε θα ήταν ρεαλιστικό να λήξουν τα έκτακτα μέτρα. Πρακτικά, το πιο αισιόδοξο σενάριο θα ήταν η επανεκκίνηση στο τέλος Απριλίου.

– Πόσο θα «μολύνει» ο κορωνοϊός την παγκόσμια οικονομία; Οι εκτιμήσεις για το εύρος της ύφεσης ποικίλλουν. Η κρίση θα είναι, όπως όλα δείχνουν πλέον,

χειρότερη από αυτήν του 2008.

– Αυτό είναι το μόνο σίγουρο. Η κρίση που θα ακολουθήσει δεν θα είναι καν κοντά στην κρίση του 2008. Πρόκειται για την πιο σφοδρή οικονομική αποδιοργάνωση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι κρίση και ζήτησης και προσφοράς και επηρεάζει ολόκληρο τον κόσμο. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει οικονομία να στηρίξεις. Ο κόσμος δεν δουλεύει, τα μαγαζιά είναι κλειστά. Θα είναι κάθε μέρα Κυριακή.

– Πώς θα πρέπει κατά τη γνώμη σας να αντιδράσουν οι κυβερνήσεις και οι κεντρικές τράπεζες προκειμένου να μετριάσουν τις οικονομικές επιπτώσεις αυτής της υγειονομικής κρίσης;

– Η κυβέρνηση στις ΗΠΑ προχωρεί σε μέτρα ρευστότητας που αντιστοιχούν στο 10% του ΑΕΠ, δηλαδή το διπλάσιο από το αντίστοιχο πακέτο του 2009. Μένει μάλιστα να αποδειχθεί αν αυτό θα είναι αρκετό. Θα δούμε στήριξη αντίστοιχου μεγέθους σε όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες, όπως η Ιαπωνία και η Ευρώπη. Το ΔΝΤ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί θα προσπαθήσουν να κάνουν το ίδιο και στις αναδυόμενες οικονομι-

ες, χωρίς να είναι βέβαιη η επιτυχία τους. Χρειάζεται παγκόσμιος συντονισμός, και σε οικονομικό και σε επιδημιολογικό επίπεδο. Αν για παράδειγμα το Μεξικό δεν πάρει στα σοβαρά την κατάσταση, τότε θα υπάρξει επιπλέον εξάπλωση του ιού και στις ΗΠΑ, ανεξαρτήτως από τα μέτρα που θα πάρουν. Αν η Βραζιλία επιλέξει να κρατήσει ανοικτή την οικονομία της, τότε θα αυξηθούν τα κρούσματα. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι δεν υπάρχει ανοσία απέναντι σε αυτόν τον ιό. Θα χρειαστεί τουλάχιστον ένας χρόνος προτού αποκτήσουμε το εμβόλιο. Ειδικά, για να έχουμε ανοσία θα πρέπει να προσβληθεί το 60% του πληθυσμού – as ελπίζουμε ότι δεν θα συμβεί. Χρειαζόμαστε πολιτικές αποφάσεις. Διότι η θνησιμότητα σε αυτόν τον ιό, αν το υγειονομικό σύστημα δεν μπορεί να δεχθεί άλλα περιστατικά, είναι 5 έως 10 φορές μεγαλύτερη απ' ό,τι σε άλλους ιούς. Αυτήν τη στιγμή συζητώ μαζί σας από τη Νέα Υόρκη και σας λέω ειλικρινά ότι δεν γνωρίζω αν το υγειονομικό σύστημα της πόλης θα μπορέσει να αντεπεξέλθει τις επόμενες 3-4 εβδομάδες.

Ο τουρισμός και η Ελλάδα

– Ανήκετε σε εκείνους που πιστεύουν ότι αυτή η κρίση θα επιφέρει μόνιμες αλλαγές στη συμπεριφορά και στις συνήθειες των ανθρώπων; Ή σε αυτούς που εκτιμούν ότι πρόκειται για μια προσωρινή κατάσταση πριν από την επιστροφή στην κανονικότητα; – Νομίζω ότι έχουμε να κάνουμε με μια προσωρινή κατάσταση σε ό,τι αφορά τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Οι άνθρωποι είναι κοινωνικά όντα και θα συνεχίσουν να είναι κοινωνικά όντα μετά το τέλος αυτής της κρίσης. Οι νεότερες ηλικίες βέβαια ήταν ήδη λιγότερο κοινωνικά όντα, ως προς την προσωπική αλληλεπίδραση, την επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο. Ήταν ήδη πιο άνετοι με τα ψηφιακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την εικονική πραγματικότητα, οπότε ενδέχεται αυτή η περίοδος να επιτείνει τη συγκεκριμένη τάση τους.

– Η Ελλάδα είναι μια χώρα που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό. Ποια είναι η πρόβλεψή σας για την επόμενη ημέρα σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας; – Για την ώρα, τουρισμός τέλος. Δεν βλέπω σύντομα κρουαζιερόπλοια να ξεκινούν για τα ελληνικά νησιά. Δεν βλέπω σύντομα πτήσεις για λόγους πολιτικές. Αλλά, ωστε, το πρώτο πράγμα που θα κάνουν όλοι μετά την αποκατάσταση της καθημερινότητας θα είναι να επιστρέψουν στη δουλειά. Θα χρειαστεί χρόνος προτού περιοριστούν τα κρούσματα και κυρίως θα χρειαστεί χρόνος προτού βρεθεί το εμβόλιο. Κανείς δεν θα εκτεθεί στο ρίσκο να νοσήσει. Μέχρι να βρεθεί το εμβόλιο εκ των πραγμάτων θα ξεχάσουμε τον τουρισμό. Μην ξεχνάμε ότι αυτοί που ταξιδεύουν περισσότερο για λόγους αναψυχής είναι οι ηλικιωμένοι, δηλαδή οι πιο ευάλωτοι σε αυτήν την υγειονομική κρίση. Αυτό θα είναι ένα πραγματικά μεγάλο πρόβλημα για την Ελλάδα.

Ο κορωνοϊός ενισχύει πολιτικά την παγκοσμιοποίηση

– Παρά την παγκόσμια καραντίνα, βλέπουμε την Τουρκία να συνεχίζει την άσκηση πίεσης προς την Ευρώπη, παρατάσσοντας πρόσφυγες και μετανάστες στα σύνορα με την Ελλάδα. Πώς θα επηρεάσει κατά τη γνώμη σας η κρίση του κορωνοϊού την Τουρκία και την ισχύ του Ερντογάν;

– Στην Τουρκία ο ιός άρνησε να εμφανιστεί, αλλά πλέον κινείται ιδιαίτερα απειλητικά. Ο κίνδυνος στην Τουρκία είναι ιδιαίτερα υψηλός, καθώς οι υποδομές της ήταν ήδη σε κακή φόρμα. Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι δεν συγκρίνονται με τις αντίστοιχες της Ιταλίας, η οποία ωστόσο αντιμετώπισε τη σφοδρότητα του ιού. Ευτυχώς μέχρι στιγμής ο ιός δεν έχει πλήξει τους πρόσφυγες και μετανάστες που είναι συγκεντρωμένοι στην Τουρκία. Αν γίνει αυτό, νομίζω ότι ο Ερντογάν θα κλιμακώσει ακόμη περισσότερο τη στάση του. Θα πει «δεν κρατάω αυτούς τους ανθρώπους εδώ» και πιθανώς να έχουμε μεγαλύτερη ένταση σε αυτό το μέτωπο.

– Πώς αξιολογείτε την αντίδραση της Ευρώπης στη διαχείριση αυτής της κρίσης και τι θα πρέπει να περιμένει κανείς πλέον στην Ιταλία;

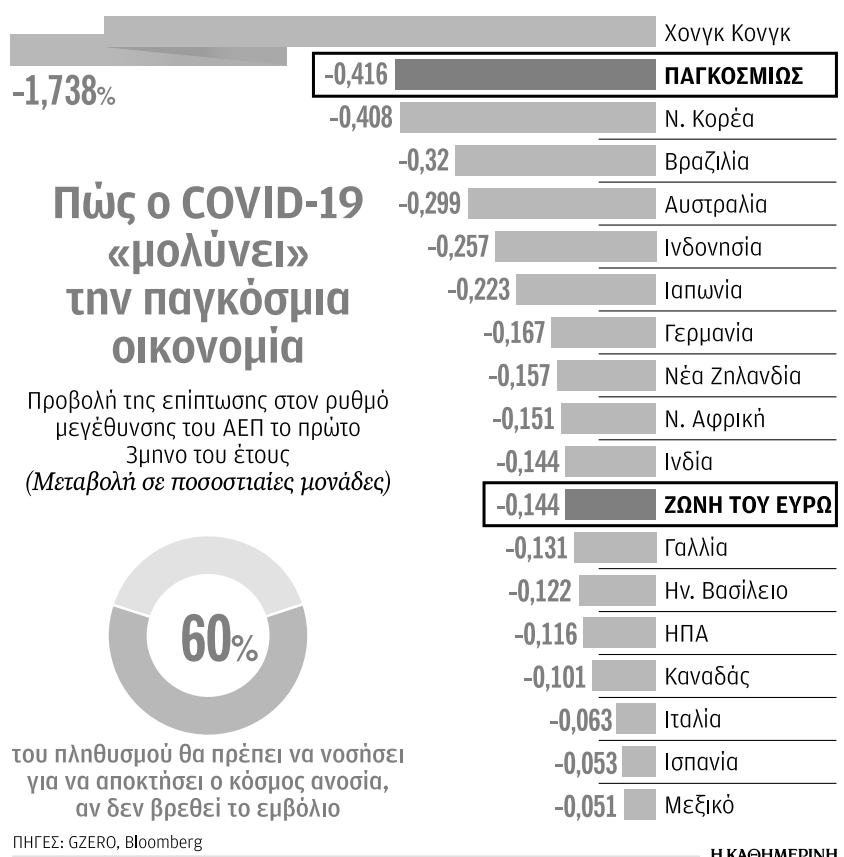
– Αυτήν την ώρα βλέπουμε στην

“

Χρειάζονται ισχυροί συνεργαζόμενοι θεσμοί για μία σειρά προκλήσεων, όπως οι πανδημίες.

Ευρώπη μέτρα ισχυρής οικονομικής υποστήριξης, από την ευρωπαϊκή ηγεσία, από τη γερμανική κυβέρνηση, από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Δεν ανησυχώ ιδιαίτερα για μια τραπεζική ή χρηματοοικονομική κρίση στην Ευρώπη. Η Ιταλία βεβαίως έχει πολύ υψηλό χρέος και αυτό συνιστά πηγή ανησυχίας. Υπήρξαν τις τελευταίες μέρες κάποιες ενδείξεις βελτίωσης στην καμπύλη των κρουσμάτων, as ελπίζουμε ότι θα σημειωθεί πρόοδος. Διότι, συν τοις άλλοις, τα κρούσματα πληττούν και το υγειονομικό προσωπικό της χώρας, δηλαδή αυτούς που καλούνται να διαχειριστούν αυτήν την κρίση.

– Πώς βλέπετε να διαμορφώνεται από εδώ και στο εξής η ήδη

προβληματικές σχέσεις ΗΠΑ και Κίνας;

– Είναι πιθανό λόγω των επιπλοκών στις εφοδιαστικές αλυσίδες πολλές αμερικανικές εταιρείες να μειώσουν την παρουσία τους στην Κίνα, η οποία άλλω-

στε είχε ήδη αρχίσει να γίνεται πιο ακριβή. Προβλέπω ευρύτερα μια εμβάθυνση στην αποσύνδεση των δύο χωρών και μεγαλύτερη ένταση στις σχέσεις τους. Η Κίνα αξιοποιεί πλέον την υγειονομική εφοδιαστική της αλυσίδα προσε-

γίζοντας χώρες της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής στις οποίες παρέχει υποστήριξη. Το Πεκίνο αισθάνεται σήμερα μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση σε σύγκριση με το 2008 και αναμένεται να διαδραματίσει έναν πιο σημαντικό γεωπολιτικό ρόλο. Δεν θα συζητάμε πλέον για αμερικανική παγκόσμια τάξη αλλά για πολυκατακερματισμένη παγκόσμια τάξη. Θα πρέπει να δούμε αν οι ΗΠΑ θα επιδώσουν έναν πιο έντονο εμπορικό πόλεμο μετά το τέλος αυτής της κρίσης. Είναι ακόμη λίγο νωρίς για να δούμε κατά πόσον η κατάσταση που διαμορφώνεται θα καταλήξει σε ένα είδος ψυχρού πολέμου μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, με αιχμή τοις όπως η τεχνολογία.

– Η κρίση του κορωνοϊού ενισχύει ή αποδυναμώνει τον Τραμπ ενόψει των προεδρικών εκλογών στις ΗΠΑ; – Δεν είναι σαφές ακόμη. Βραχυπρόθεσμα, δηλαδή τις επόμενες λίγες εβδομάδες, μάλλον θα αυξηθούν τα ποσοστά αποδοχής του, καθώς υπάρχει η ανάγκη για έναν ισχυρό ηγέτη που θα διαχειριστεί αυτήν την κρίση. Επίσης, έχει γύρω του μια καλή ομάδα που τον βοηθά. Επιπλέον, παρέχει ένα τεράστιο πακέτο στήριξης προς την οικονομία. Ομως, υπάρ-

χει ακόμη χρόνος μέχρι τις προεδρικές εκλογές, το ερχόμενο φθινόπωρο. Αν η οικονομική κρίση επεκταθεί και στο τρίτο τρίμηνο του έτους, αν το υγειονομικό σύστημα υπερφορτωθεί, αν ο ίδιος επιλέξει να ανοίξει την οικονομία πιο νωρίς και τα κρούσματα αυξηθούν φέρνοντας επιπρόσθετα μέτρα καραντίνας, τότε δυνητικά θα μπορούσαν όλα αυτά να είναι καταστροφικά για την πολιτική πορεία του Τραμπ.

– Η κατάσταση που διαμορφώνεται συνιστά κατά τη γνώμη σας έκκληση για λιγότερη ή για περισσότερη παγκοσμιοποίηση;

– Αυτή είναι μια δύσκολη ερώτηση. Σε όρους εφοδιαστικής αλυσίδας καλεί μάλλον για λιγότερη παγκοσμιοποίηση, καθώς ο έλεγχος των δικών σου πόρων σε ενδυναμώνει μέσα στις έκτακτες συνθήκες. Σε όρους πολιτικής καλεί σαφώς για περισσότερη παγκοσμιοποίηση, καθώς αν κάτι χρειάζεται σήμερα είναι ο καλύτερος διεθνής συντονισμός σε ένα διασυνδεδεμένο παγκόσμιο σύστημα. Χρειάζονται ισχυροί συνεργαζόμενοι θεσμοί για μία σειρά προκλήσεων, σε τομείς όπως η κλιματική αλλαγή, η κυβερνοασφάλεια και βεβαίως οι πανδημίες.

Νέα δεδομένα στο ποδόσφαιρο

Η παγκόσμια κρίση λόγω κορωνοϊού αλλάζει δραματικά το δημοφιλές άθλημα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Ώσο αισιόδοξος και αν είναι κάποιος δεν μπορεί να αγνοεί την σκληρή πραγματικότητα που δημιούργησε ο νέος κορωνοϊός. Οι οικονομικοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι η παγκόσμια κρίση είναι χειρότερη ίσως ακόμη και από τη μεγάλη ύφεση του 1929.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι λόγω του κορωνοϊού, θα επηρεαστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό το ποδόσφαιρο και οι ομάδες. Χωρίς ακόμη να μπορεί να προσδιοριστεί ο χρονικός ορίζοντας εξόδου από την κρίση και ακόμη περισσότερο οι επιπτώσεις που θα έχει στο παγκόσμιο ποδόσφαιρο, οι ομάδες μας στην Κύπρο θα πρέπει να αρχίσουν να ετοιμάζονται για μια εντελώς διαφορετική μέρα, με πολύ διαφορετικά δεδομένα από αυτά που είχαμε προ της πανδημίας.

Η διοίκηση της Μπαρσελόνα ανακοίνωσε πως θα επιβάλει μειώσεις στους μισθούς των υπαλλήλων.

Ως τα μέσα Ιουλίου

Όσον αφορά τα σενάρια για τις τοπικές αλλά και τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, το επικρατέστερο φέρει την UEFA να επεκτείνει κι επίσημα την σεζόν ως τα μέσα του καλοκαιριού, κάτι που όπως φαίνεται μελετάται σοβαρά και ίσως είναι το πιο πιθανό ενδεχόμενο. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα μειωθεί στο μικρότερο δυνατό βαθμό, η μεγάλη οικονομική κασούρα συλλόγων, λιγκών και ομοσπονδιών. Ακούγονται βέβαια και κάποιες φωνές για αδράνεια των ποδοσφαιρικών διοργανώσεων, αλλά είναι εντελώς εκτός πραγματικότητας.

Να τελειώσει αυτή η σεζόν

Βέβαια υπάρχουν πολλά ζητήματα να διευθετηθούν σε μια τέτοια εξέλιξη. Προφανώς κάποιες λύσεις θα προσφερθούν για όλα. Αν θα είναι βιώσιμες ή όχι, θα το δείξει η εξέλιξη των πραγμάτων. Αυτό που δεν αμφισβητείται είναι ότι όσον αφορά την βιωσιμότητα του ποδοσφαίρου, το να βρεθεί ένας τρόπος να συνεχιστεί και να ολοκληρωθεί η φετινή σεζόν με κάποιο τρόπο, είναι προς όφελος όλων. Γιατί αν δεν παιχθεί ξανά ποδόσφαιρο για την σεζόν 2019-2020, οι επιπτώσεις που θα υπάρχουν και ίσως πάρουν και μορφή «ντόμινο», θα είναι καταστροφικές για το ποδόσφαιρο. Οι αλλαγές θα είναι τεράστιες

Πολύ μεγάλο ρόλο στην όλη κουβέντα για τον αθλητισμό θα παίξουν και οι τηλεοπτικές πλατφόρμες που πληρώνουν αδρά για τα δικαιώματα μετάδοσης.

σε σχέση με όσα ξέρουμε σήμερα, ακόμη κι αν βρεθεί τρόπος να ολοκληρωθεί η σεζόν. Καταλαβαίνετε λοιπόν τι θα συμβεί αν δεν τελειώσει αυτή η σεζόν... Στην μικρή μας πατρίδα, με τα πολύ μικρά εμπορικά και άλλα έσοδα που έχουν οι ομάδες μας, ήδη αυτό που συμβαίνει είναι καταστροφικό. Αν διακοπεί οριστικά και η σεζόν, κάποιοι σύλλογοι θα αναγκαστούν να... κλείσουν.

Τα νέα δεδομένα

Αυτό που δεν γνωρίζει κανείς και για το οποίο γίνεται η μεγαλύτερη συζήτηση, είναι το πόσο θ' αντέξει η κάθε οικονομία και αυτό σίγουρα θ' αλλάξει ισορροπίες και δεδομένα στον ποδοσφαιρικό χάρτη. Σαφώς και για την Ιταλία και την Ισπανία, που αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα, τα πράγματα είναι πάρα πολύ δύσκολα.

Ιταλία

Η Ιταλική Λίγκα ζητά βοήθεια από την κυβέρνηση προκειμένου να καλυφθεί η απώλεια των 720 εκ ευρώ που υπολογίζεται πως είναι οι απώλειες των ιταλικών ομάδων από την μη ολοκλήρωση της σεζόν. Η Lega ζητά αυτή τη στιγμή ν' αλλάξει το καθεστώς των χορηγών που είναι οι στοιχηματικές εταιρείες. Ακόμα και οι ομάδες σε αυτό το χρονικό σημείο,

εμφανίζονται διχασμένες, με την Λάτσιο και την Νάπολι να ζητούν επιστροφή, ακόμα και εν μέσω κορωνοϊού, ενώ Γιουβέντους, Ίντερ και Ρόμα έχουν μια πιο λογική στάση πάνω στο θέμα.

Ισπανία

Στην Ισπανία ακόμη οι ζημιές είναι ανυπολόγιστες, ωστόσο λόγω των μεγθών ειδικά στις μεγάλες ομάδες το πρόβλημα μπορεί να είναι πιο περίπλοκο. Κι εκεί που διαβάζαμε για αρχική καλή διάθεση στις προθέσεις των ποδοσφαιριστών, πάνω στο ζήτημα των μειώσεων, τις τελευταίες ώρες τα πράγματα μοιάζουν τελείως διαφορετικά. Για την Μπαρτσελόνα οι μισθοί μαζί με τους υπαλλήλους αγγίζουν τα 40 εκ ευρώ. Όταν θα αρχίσουμε να μαθαίνουμε περισσότερες λεπτομέρειες και για τους υπόλοιπους συλλόγους, το σκηνικό δεν θα είναι πολύ διαφορετικό. Μετά τις μειώσεις για τα φετινά, το πιθανότερο είναι ότι θα ακολουθήσει «κούρεμα» γενικά στα συμβόλαια.

Αγγλία

Την στιγμή αυτή κανείς δεν μπορεί να υπολογίσει σε ακριβή νούμερα που μπορεί να έχει η Premier, που ήδη έχει σοβαρές απώλειες, αλλά και τι θα συμβεί αν η κατάσταση ξεφύγει στο Ηνωμένο Βασίλειο αναφορικά

με την επιδημία. Εκεί οι ζημιές μπορεί να είναι ανυπολόγιστες και σαφώς οι σύλλογοι, όσο λαμπρά ονόματα και αν έχουν, δεν μπορούν να συνεχίσουν με την ίδια ξέφρενη οικονομική πολιτική. Για την Σίτι, το γεγονός πως το FFP μπορεί να γίνει πιο ελαστικό εξαιτίας του κορωνοϊού, δεν άλλαξε κάτι, αφού το ban παραμένει ασυζητητί, ενώ οι αγγλικοί σύλλογοι και οι απώλειές τους, θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας. Οι σύλλογοι που με υπολογισμό προτρείας, φέρνουν στα ταμεία του κράτους 3,3 δισεκατομμύρια λίρες φόρους σε ετήσια βάση και απασχολούν περίπου 100.000 κόσμο, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει αν είναι σε θέση να διατηρήσουν αυτή την οικονομική δυναμική.

Προσαρμογή

Όσο και αν αντιδρούν οι ποδοσφαιριστές, θα πρέπει να προσαρμοστούν σε νέες οικονομικές συνθήκες. Θα είναι μεγάλη πρόκληση για τον κόσμο να εξακολουθήσουν να δαπανώνται υπέρογκα ποσά και να έχουν με δυσθεώρητους μισθούς ποδοσφαιριστών. Οι εξελίξεις στο ευρωπαϊκό και στο παγκόσμιο ποδόσφαιρο είναι κατατριστικές... Το σίγουρο είναι ότι τίποτα δεν θα είναι ίδιο στο ποδόσφαιρο μετά τον κορωνοϊό, τουλάχιστον όσον αφορά στο οικονομικό κομμάτι.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Εγώ... τον τζιαιρό σου

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Πάντα προβληματίζομαι περί της εξιδανίκευσης του παρελθόντος. Ίσως γιατί οι προηγούμενες γενιές είτε των παππούδων, είτε των μανάδων μας, χρησιμοποιούσαν σε μεγάλο βαθμό το πως ζούσαν για να περάσουν τα όποια μηνύματά τους σ' εμάς τους νεαρότερους. Ιδιαίτερα στην Κύπρο δεν μεγάλωσε παιδί, δίχως να ακούσει το κλασικό « εγώ... τον τζιαιρό σου... » και μίλα, μίλα, μίλα, δημιουργώντας μια πλασματική εικόνα, που καθιστά τον παλιό πολύ πιο τυχερό ή αν θες ανώτερο σε σχέση με το νεαρότερο, ακριβώς γιατί έζησε σε πολύ καλύτερες εποχές. Μεγαλώνοντας πλέον είμαι σχεδόν πεπεισμένος ότι ακριβώς το να εξιδανικεύεις το παρελθόν ή τα βιώματά σου είναι απλά μια τακτική άμυνας, που πολύ απέχει από την αλήθεια και τον ρεαλισμό. Και μάλλον υιοθετείται από τους πολλούς πιθανόν γιατί δεν κοιτάνε κατάματα, είτε το παρόν είτε και το μέλλον. Επαναπαύονται δηλαδή στη μια διάσταση του χρόνου, υποτιμώντας ή αγνοώντας τις άλλες δύο. Η κουβέντα είναι πολύ μεγάλη και σημαντική και η όποια επιφανειακή προσέγγιση δεν βοηθά σε τίποτα για να εντοπίσουμε την πραγματικότητα. Η κάθε γενιά και εποχή συνοδεύεται από σωρεία αρνητικών ή θετικών δεδομένων και εναπόκειται στον καθένα με ποιο κριτήριο μπορεί να χρησιμοποιήσει για ν' αντιπαραθέσει τα επιχειρήματά του. Εάν όμως λάβουμε υπόψη ότι το σημαντικότερο απ' όλα είναι η ανθρώπινη υπόσταση ή αν θες οι ανθρώπινες σχέσεις, έτσι όπως δημιουργούνται μέσα από την ανθρώπινη επαφή και αμεσότητα, η εποχή που τώρα ζούμε, άνετα μπορεί να χαρακτηριστεί ως προβληματική. Ιδιαίτερα δε, επί καιρό του κορωνοϊού, ο άνθρωπος έχει σχεδόν απομονωθεί από το είδος του, οι ανθρώπινες σχέσεις βασιζονται αποκλειστικά στην τεχνολογία ενώ μια νέα γενιά, αυτή δηλαδή των παιδιών μας, κατά κάποιο τρόπο εκπαιδεύεται σ' έναν τρόπο ζωής βγαλμένο μέσα από την βιβλιογραφία περί φουτουρισμού. Άνετα κάποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι απλά κάτι παρωδικό ή εφήμερο, αφού μόλις ο ιός αποχωρήσει τότε όλα θα επανέλθουν σε νορμάλ κατάσταση. Μόνο που και το «νορμάλ», δεν πολύ διαφέρει απ' αυτό που ζούμε τώρα αν αναλογιστεί κανείς ότι τα περισσότερα παιδιά δεν έχουν κανένα πρόβλημα στο να κλειστούν σπίτι, εκδηλώνοντας τον τρόπο ζωής τους μέσα από τα όποια προϊόντα τεχνολογίας διαθέτουν. Με λίγα λόγια ο περιορισμός ή η απομόνωση του ανθρώπου στο χώρο του, είναι πλέον πολύ πιο εφικτή ή ανεκτή σε σχέση με το παρελθόν. Και πολύ φοβάμαι, ότι ακριβώς η « εκπαίδευση» μέσα από την οποία περνάμε ελέω κορωνοϊού, δείχνει ξεκάθαρα ότι τα παιδιά δεν αντιμετωπίζουν και πολύ μεγάλο θέμα ως προς τον περιορισμό τους. Και άμα εσύ τους πεις «τον τζιαιρό μου» και τα χωράφια, οι αλάνες, οι παρές, θα γυρίσουν μάλλον να σε δουν μ' ένα ύφος του τύπου « μην με πρήξεις» και ακολουθώς θα πατήσουν enter για να συνεχίσουν την συζήτηση ή το παιχνίδι μ' ένα φίλο.

Ζητείται λογική...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Κανείς δεν αμφιβάλλει, ότι βιώνουμε ήδη και θα βιώσουμε ίσως και σε μεγαλύτερη έκταση, πρωτόγνωρες και κυρίως δύσκολες καταστάσεις. Ήτε ολοκληρωθεί στα γήπεδα το φετινό πρωτάθλημα, είτε παρθούν σημαντικές αποφάσεις με άλλα κριτήρια, αυτό που πρέπει απ' όλους να επιδειχθεί, αυτό που πρέπει να υπερισχύσει, είναι η λογική στη βάση μιας κατάστασης εκτάκτου ανάγκης που έχει δημιουργηθεί και κυρίως μιας κατάστασης, χωρίς προηγούμενο ανάλογου χειρισμού. Ζητείται λογική, ως προς την ασφάλεια αθλητών – ποδοσφαιριστών, τόσο για την επανέναρξη προπονήσεων, πολύ περισσότερο αγωνιστικής δράσης. Κανένα οικονομικό όφελος ή αντίθετα ζημιά, δεν μπορεί να ληφθεί περισσότερο υπόψη από την ασφάλεια της υγείας των ποδοσφαιριστών και σε ενδεχόμενη απόφαση επανέναρξης του πρωταθλήματος. Η αγωνιστική απραξία έχει ήδη δημιουργήσει τεράστια ζημιά σε σωματεία και ποδοσφαιρικές εταιρείες. Μόνο αν επικρατήσει η λογική, στη συζήτηση που ήδη έχει ανοίξει, θα βρεθεί η λύση σε ό,τι έχει να κάνει με τις απολαβές των ποδοσφαιριστών. Και λογική δεν μπορεί να είναι η λύση τύπου σταματάμε εδώ, δεν ξαναπαίζουμε σε ένα όμιλο ή μια κατηγορία και δεν πληρώνουμε άλλους μισθούς μέχρι τον Μάιο. Ούτε λογικό μπορεί να χαρακτηριστεί ενδεχόμενο αίτημα από πλευράς των ποδοσφαιριστών, να πάρουν μέχρι το τελευταίο σεντ ό,τι προνοούν τα συμβόλαιά τους. Ζητείται λογική και μακάρι να επικρατήσει, στο χειρότερο σενάριο, της αδυναμίας δηλαδή να ολοκληρωθεί το πρωτάθλημα. Τι γίνεται με τον τίτλο, τις θέσεις που εξασφαλίζουν συμμετοχή στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, τον υποβιβασμό, την άνοδο; Λογικό να προκύψουν διαφορετικές απόψεις, λογικό ως ένα βαθμό να μετρήσει το σωματειακό συμφέρον. Ωστόσο, με μοναδικό κριτήριο το συμφέρον της κάθε πλευράς, δεν υπάρχει περίπτωση να βρεθεί λύση αποδεκτή έστω από την πλειοψηφία, γιατί απόλυτη ομοφωνία δεν μπορεί να υπάρξει. Ζητείται λογική και απ' όσους ήδη έχουν βάλει μπροστά και πάνω απ' όλα το σωματειακό συμφέρον. Δεν μπορεί να ερμηνευθεί διαφορετικά, η θέση για διακοπή αγώνων σε δεύτερο όμιλο και δεύτερη κατηγορία, να μην ισχύσουν τα βαθμολογικά δεδομένα της στιγμής, να μην υπάρξει υποβιβασμός και από τις δώδεκα ομάδες να βρεθούμε ξαφνικά στις δεκαεξί(!) στην πρώτη κατηγορία. Στην προκειμένη περίπτωση, πέρα από λογική, ζητείται και εμπής...

Προτάσεις - σενάρια - ΚΟΠ

Δώδεκα από τις δεκαέξι ομάδες της δεύτερης κατηγορίας, κατέθεσαν ήδη μια πρόταση, το περιεχόμενο της οποίας προνοεί σημαντικές αλλαγές και κυρίως αύξηση των ομάδων στην πρώτη κατηγορία. Οι ομάδες του δεύτερου ομίλου της πρώτης κατηγορίας, δεν θέλουν να ξαναπαίζουν, ακόμη και αν επαναρχίσει το πρωτάθλημα ζητώντας με τη σειρά τους να μην ισχύσει φέτος υποβιβασμός. Κάποια σωματεία εξέφρασαν ήδη θέσεις για την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Έστω με την αβεβαιότητα που επικρατεί και με άγνωστη την επόμενη μέρα κυρίως για την εξέλιξη με την πανδημία στη χώρα μας, καλό θα ήταν η ΚΟΠ να πάρει μια καταρχήν θέση. Να... κόψει, αν αυτό κρίνει σωστό, τη φόρα κάποιων, αποκλείοντας ίσως κάποια από τα πιθανά σενάρια που προτείνονται...

Ξένοι διαιτητές

Δευτερεύουσας, αυτή τη στιγμή, σημασίας, το πιο πιθανό, ωστόσο, στο καλό σενάριο επανέναρξης του πρωτα-

θλήματος, οι αγώνες αν διεξαχθούν με Κύπριους διαιτητές. Γιατί όσο και να βελτιωθεί η κατάσταση με την εξάπλωση του κορωνοϊού, δύσκολο αν όχι αδύνατο θεωρείται να αρθούν όλα τα περιοριστικά μέτρα, τόσο στην Κύπρο όσο και στις άλλες χώρες της Ευρώπης και πιο συγκεκριμένα οι περιορισμοί σε πτήσεις από τη μία χώρα στην άλλη. Ειδικά το μέτρο του περιορισμού (καραντίνας) για δεκατέσσερις μέρες, με την άφιξη κάποιου από το εξωτερικό, θα είναι το τελευταίο που θα αποσυρθεί, άρα μακάρι να ξαναπαίζουμε ποδόσφαιρο. Προετοιμαστείτε, ωστόσο, για καθαρά ποδόσφαιρο made in Cyprus...

Σημαντικά και ασήμαντα

Όταν με το καλό επιτρέψουμε στην κανονικότητα, θα τσακωνόμαστε για μια αμφισβητούμενη φάση και θα το απολαμβάνω όσο το παιδί τη νερότσουλήθρα το καλοκαίρι παίζοντας με τους φίλους. Γιατί όλα αυτά που έμοιαζαν τόσο σημαντικά για μας, αποδεικνύονται τόσο ασήμαντα, επαναφέροντας στη συνείδησή μας... τι είναι

πραγματικό σημαντικό και τι όχι.

* * * * *

Άχαρο...

Δεν ξέρω πώς και τι, αλλά να είσαι αθλητικογράφος επί εποχής κορωνοϊού, μοιάζει με το να διατηρείς μαγαζί θαλασσινών αζεσουάρ, στην κορυφή των Ιμαλαΐων . Άχαρο δηλαδή και αχρείαστος κατά κάποιο τρόπο.

* * * * *

Ψαλίδι στα συμβόλαια

Η έξαρση του Covid-19 σε όλο τον κόσμο αναμένεται να επιφέρει οικονομικό προβληματισμό στις ομάδες, τουλάχιστον για ένα χρονικό διάστημα. Η δυνατότητα της κάθε ομάδας, είτε μικρή, είτε μεγάλη, είτε μεσαίας, θα επηρεαστεί αναλόγως του μεγέθους. Προβλέπεται σχεδόν με σιγουριά ψαλίδι στα ποσά των συμβολαίων.

* * * * *

Μεγάλη υπόθεση

Είναι σαφές ότι το ποδόσφαιρο έχει

τεράστια δυναμική, έτσι ώστε να προσφέρει τα μέγιστα στην ανόρθωση της ψυχολογίας της φιλάθλης μάζας, αν και όταν πάνε καλά τα πράγματα, με αυτήν τη μέστινα που μας βρήκε. Με την παρουσία στο γήπεδο ο κόσμος θα ξεδώσει σε μεγάλο βαθμό. Είναι μεγάλη υπόθεση το ποδόσφαιρο.

* * * * *

Μετρούν τις ζημιές

Η στήλη έχει πολλές φορές καταγράψει αυτό τον καιρό το γεγονός πως τη δεδομένη στιγμή μόνο ευχές μπορούν να γίνουν για επανέναρξη της περιόδου και τίποτα δεν είναι σταθερό. Είναι και λίγο σουρεάλ η αλήθεια να συζητάς για ποδόσφαιρο αυτό τον καιρό, όμως είναι τόσο πολλά τα εκατομμύρια που παίζουν που δεν μπορείς να κάνεις κι αλλιώς. Είναι σαφές πως υπάρχουν διαφωνίες στο βασικό ζήτημα του τι θα γίνει με τους μισθούς, αφού αρκετές ομάδες επικαλούνται λόγους βιωσιμότητας για να μην πληρώσουν τους παίκτες για το διάστημα που είναι ανενεργοί. Καλώς ή κακώς, όλοι θα ζημιώσουν και η μάχη γίνεται για το πόσο και με ποιο τρόπο.

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-0,31%X.A.
-0,77%

Dow Jones

15,74%

Nasdaq

11,77%

Nikkei

15,02%

Dax

16,15%

FTSE 100

12,89%

ΒΡΕΤΑΝΙΑ
Στην κούρσα
για κατασκευή
αναπνευστήρων
και η Formula 1
Σελ. 9

Πετρέλαιο

2,76%

€/€

3,51%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΠΤΩΣΗ

Θύματα του κορωνοϊού
τα eshops της Ελλάδας

Ραγδαία πτώση του ηλεκτρονικού εμπορίου καταγράφεται στα eshops της Ελλάδας εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού. Μπορεί τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία να μην προλαβαίνουν να εξυπηρετήσουν τη ζήτηση, αλλά στις άλλες κατηγορίες αγαθών η κίνηση έχει μειωθεί δραστικά. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Η επιδημία κτύπησε
την αγορά ακινήτων

Από τη χρονική διάρκεια της υφιστάμενης ανάσχεσης μεγάλου μέρους της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα εξαρτηθεί η επίδραση που θα έχει και στην αγορά ακινήτων. Ειδικό προειδοποιούν ότι αν η κρίση συνεχισθεί επί μακρόν το πλήγμα στην κτηματαγορά θα είναι βαρύ. **Σελ. 12**

Υπάρχουν δυνάμεις και για άλλα μέτρα

Μελετά και άλλες ελαφρύνσεις για την οικονομία η ΚΤΚ, τονίζει ο κεντρικός τραπεζίτης

Τη θέση πως στο τέλος της κρίσης θα υπάρξει ένας λογαριασμός που θα μοιραστεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της οικονομίας τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου,

Κωνσταντίνος Ηροδότου. Όσον αφορά στα μέτρα που ανακοινώθηκαν την Πέμπτη που προνοούν μορατόριουμ δόσεων δανείων και παροχή ρευστότητας στις επιχειρήσεις, σημειώνει πως λαμβάνονται τώρα, για να ανα-

κάμψει η Κύπρος πιο γρήγορα και να μειωθεί όσο γίνεται ο λογαριασμός που θα έλθει όταν επανέλθουμε στην κανονικότητα και ξεπεραστεί η κρίση του κορωνοϊού. Ο κ. Ηροδότου τονίζει πως κανείς δεν γνωρίζει πόσο

χρονικό διάστημα θα χρειαστεί για να ξεπεραστεί η κρίση, εντούτοις, είναι σημαντικό το κράτος να συνεχίσει να έχει δημοσιονομική «δύναμη πυρός» για το προσεχές μέλλον. Διλώνει ευχαριστημένος και για τα μέτρα

που πάρθηκαν, αλλά και για τον ρυθμό αντίδρασης των αρχών με τον σχεδιασμό και τη λήψη τους. Την ίδια ώρα, αναμένει ο οικονομικός αντίκτυπος να είναι μεγαλύτερος τώρα σε σύγκριση με αυτό του 2013. **Σελ. 5**

Κόβουν τις εξαγωγές τροφίμων για να έχουν αποθέματα

Καθώς οι κυβερνήσεις κλιμακώνουν τα μέτρα για να περιφρουρήσουν τις κοινωνίες και τις οικονομίες τους από την επιδημία του κορωνοϊού, πολλαπλασιάζονται αναλόγως και οι κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία. Πολλές χώρες έχουν ήδη κλείσει τα σύνορα, αλλά τώρα ορισμένες κυβερνήσεις αρχίζουν να αντιγράφουν τα ανακλαστικά των καταναλωτών και να συγκεντρώνουν απόθεμα τροφίμων απαγορεύοντας τις εξαγωγές βασικών προϊόντων τους. Το μέτρο εγκυμονεί τον κίνδυνο νέων ρωγμών στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα και στο διεθνές εμπόριο. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Η σημασία διαχρονικής ορθολογιστικής οικονομικής πολιτικής

Η παρούσα διεθνής κρίση του Covid19 διαφέρει από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και θα διαφέρει από την επόμενη. Υπάρχει, όμως, ένα κοινό σημείο σε όλες τις κρίσεις που αφορά τον τρόπο αντιμετώπισής τους: συνίσταται στη σημασία έγκαιρης και αποτελεσματικής αντίδρασης από κυβερνήσεις και διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς. Η σημασία έγκαιρης αντίδρασης είναι προφανής, δεδομένης της άμεσης και αυξανόμενης αλληλεξάρτησης μεταξύ χωρών και οικονομικών τομέων και της συνδεσιμότητας εφοδιαστικών αλυσίδων στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

Η αποτελεσματικότητα αντίδρασης, που περιλαμβάνει την επιλογή κατάλληλης στρατηγικής και την έγκαιρη δραστηριοποίηση που προ-

κρίνει η κάθε κυβέρνηση, εξαρτάται από την οικονομική ευρωστία της χώρας. Για να είναι σε θέση μια κυβέρνηση/οικονομική αρχή να αντιμετωπίσει με επιτυχία δύσκολες προκλήσεις, θα πρέπει να διαθέτει δυνατότητα επαρκούς αντίδρασης, η οποία δεν είναι δυνατό να δημιουργηθεί βραχυπρόθεσμα. Αντίθετα, μόνο στη βάση συνεπής διαχρονικής οικονομικής πολιτικής μπορεί να παραχθεί το απαραίτητο πλεόνασμα και να καλυφθούν σχέσεις εμπιστοσύνης με τις αγορές ομολόγων και κεφαλαίου, αλλά και την επιχειρηματική κοινότητα, που θα επιτρέψουν άμεσες και αποτελεσματικές ενέργειες όταν το απαιτούν οι περιστάσεις. Στην πράξη, αυτό συνεπάγεται ότι οι οικονομικές αρχές πρέπει να ακολουθούν αντικυκλική πολιτική, υποδηλώνοντας, όπως είχε υποστηρίξει ο γνωστός οικονομολόγος John Maynard Keynes,

ότι η κατάλληλη περίοδος λιτότητας είναι όταν η οικονομία αναπτύσσεται και όχι όταν συρρικνώνεται και βεβαίως το αντίστροφο. Μια τέτοια αντικυκλική πολιτική περιορίζει τον κίνδυνο υπέρ-ανάπτυξης, που, όπως βιώσαμε και στην Κύπρο, αποτυπώνεται πολλές φορές στη χρηματιστηριακή αγορά και την αγορά γης και ακινήτων. Ταυτόχρονα, επιτρέπει τη συσσώρευση δημοσιονομικού μαξιλαριού, το οποίο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε δύσκολες περιόδους βαθιάς οικονομικής ύφεσης όταν η οικονομία, στα αρχικά στάδια μιας κρίσης, χρειάζεται ουσιαστική ώθηση από το δημόσιο τομέα. Η αναγκαιότητα δημιουργίας δημοσιονομικών πλεονασμάτων είναι ακόμη πιο επιτακτική στη σημερινή περίοδο χαμηλών ή/και αρνητικών επιτοκίων και περιορισμένων αποτελεσματικότητας της νομισμα-

τικής πολιτικής. Σε πρακτικό επίπεδο, παρόλο που σειρά μεγαλεπήβολων μέτρων έχουν εξαγγελθεί σε όλο τον πλανήτη, η επικρατούσα αντίληψη είναι ότι απαιτούνται επιπλέον γενναίωδες δημοσιονομικές κινήσεις και ενέσεις ρευστότητας προς αποφυγή αρνητικών επακόλουθων της ασύμμετρης απειλής του Covid 19.

Παράλληλα, είναι απαραίτητο, όπως μας υπενθυμίζουν τα γραπτά του Keynes από την κρίση του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, να δημιουργηθεί υποδομή αποπληρωμής του σημερινού δανεισμού που συσσωρεύουμε, δεδομένου ότι το παγκόσμιο χρέος αυξήθηκε κατά 50% σε σχέση με το 2008, τα περιθώρια οικονομικού αστοχήματος είναι μικρότερα. Η αναγκαιότητα ορθολογιστικής οικονομικής πολιτικής είναι ιδιαίτερα επιτακτική στην περίπτωση μικρών

ανοικτών οικονομιών, όπως της Κύπρου, που δεν ασκούν επιρροή στη γενεσιουργία μεγάλων κρίσεων αλλά επηρεάζονται δυσανάλογα. Εάν επιθυμούμε να οικοδομήσουμε στέρεα οικονομία με δυνατότητα ουσιαστικής δράσης σε οποιαδήποτε κρίση παρουσιαστεί στο μέλλον, θα πρέπει να ενεργήσουμε στη βάση ενός φιλόδοξου αλλά και βιώσιμου δημοσιονομικού σχεδίου που στοχεύει στην μακροπρόθεσμη ενδυνάμωση παραγωγικών τομέων. Αυτό θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των αγορών και επενδύσεων για τη χώρα μας, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό στη σημερινή εποχή.

Ο κ. Ανδρέας Χαραλάμους είναι πρώην διευθυντής στο Υπ. Οικονομικών. Ο κ. Όμηρος Πισσαρίδης είναι γενικός διευθυντής της AXIA Ventures Group.

Ανταποκρινόμαστε στις επιπτώσεις
του COVID-19 για τις επιχειρήσειςΠως να προετοιμαστείτε: www.pwc.com.cy/covid-19

#μένουμεσπίτι

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Η επαναφορά της οικονομικής λογικής στην Ε.Ε.

Ήταν πραγματικά με ανακούφιση που οι λαοί της Ε.Ε. πληροφορήθηκαν τη σημαντική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναστολή των κανόνων της Ε.Ε. για δημοσιονομική πειθαρχία, προκειμένου να επιτραπεί στις χώρες μέλη να δαπανήσουν όσα χρήματα απαιτηθούν για την ανακαίτιση των συνεπειών της κρίσης που προκαλεί η πανδημία του νέου κορωνοϊού. «Αυτό δεν έχει γίνει ξανά στο παρελθόν», δήλωσε η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, αποτυπώνοντας την κρισιμότητα των περιστάσεων.

Η απόφαση για άρση των δημοσιονομικών περιορισμών ενισχύεται και από την ενέργεια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για μια επεκτατική νομισματική πολιτική. Το κύριο εργαλείο θα είναι η αγορά κρατικών ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η πολιτική αυτή ενισχύει τη ρευστότητα. Θα ήταν, επίσης, ένα επιπρόσθετο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση εάν παράλληλα υπήρχε και ο ανάλογος σχεδιασμός για απευθείας δημιουργία χρήματος (money printing) και κορήγηση στα κράτη μέλη της Ευρωζώνης ανάλογα με το μέγεθος της κάθε εθνικής οικονομίας, καθώς και το εύρος των συναφών προβλημάτων σε κάθε χώρα μέλος. Υπενθυμίζεται ότι όταν υπήρχουν ελλείμματα παραδοσιακά οι κυβερνήσεις τα χρηματοδοτούν μέσω δανεισμού ή/και τη δημιουργία νέου χρήματος. Οι ΗΠΑ έχουν κατ' επανάληψη ακολουθήσει αυτή την πολιτική. Είναι κατανόητο ότι όταν γίνει κατάχρηση του εργαλείου της δημιουργίας νέου χρήματος τότε προκύπτει πληθωρισμός και άλλα αρνητικά αποτελέσματα. Στη σημερινή συγκυρία με τον κίνδυνο μιας βαθείας ύφεσης χειρότερης από αυτήν του 2008, ο κίνδυνος πληθωριστικών πιέσεων από μια επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική είναι περιορισμένος.

Είχα ασκήσει σκληρή κριτική στην Ε.Ε. και στην Τρόικα για την πολιτική που είχαν ακολουθήσει όχι μόνο έναντι της Ελλάδας και της Κύπρου αλλά και για τη διαχείριση της κρίσης της Ευρωζώνης. Επιπρόσθετα, συμφωνώντας με τον αείμνηστο Αμερικανό καθηγητή Martin Feldstein, περιέγραφα την αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης ως στρεβλή. Ήταν αδιανόητη η προσκόλληση στην πολιτική των ισοζυγισμένων προϋπολογισμών και της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής όταν οι διάφορες οικονομίες ήταν σε ύφεση. Οι πολιτικές των μνημονίων που επιβλήθηκαν είχαν και εξακολουθούν να έχουν τεράστιο κόστος και συνέπειες καθώς κατ' ουσία είχαν εμβαθύνει την κρίση.

Ούτως ή άλλως είναι αδύνατον να γυρίσουμε το ρολόι πίσω. Σήμερα επικροτώ τις αποφάσεις που λήφθηκαν από τους θεσμούς της Ε.Ε. καθώς απο-

τελούν ουσιαστικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Πάνω απ' όλα προετοιμάζουν το έδαφος για την αναθεώρηση της αρχιτεκτονικής της Ευρωζώνης με τρόπο που θα εξυπηρετήσει ευρύτερους στόχους.

Οι συνταρακτικές εξελίξεις και οι πολυδιάστατες συνέπειες της κρίσης αυτές εγείρουν σημαντικά ερωτήματα σε σχέση με τις διάφορες σχολές σκέψης πολιτικών και οικονομικών θεωρίας. Πάνω απ' όλα αναδεικνύεται ο καθοριστικός ρόλος του κράτους ιδίως σε περιόδους κρίσεων. Θυμάμαι ότι κατά την περίοδο 2008-2015 διάφορες επισηγήσεις που είχαμε καταθέσει για μια νέα προσέγγιση, ακόμα και για Marshall Plan στην Ελλάδα, στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου και στην Ευρωζώνη γενικότερα, χαρακτηρίστηκαν από διάφορους κύκλους περιθωριακές ή/και αμελητέες. Σήμερα συζητούνται ευρέως ακόμα και από αυτούς που ήταν υπέρμαχοι της φιλοσοφίας της Τρόικας. Πάνω απ' όλα η φιλοσοφία αυτή στηρίζουν αρκετοί Ευρωπαίοι πολιτικοί και αξιωματούχοι. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο επικεφαλής του ΟΟΣΑ καθώς και ο πρωθυπουργός της Ισπανίας υπογράμμισαν την αναγκαιότητα ενός Marshall Plan για την Ευρώπη. Υπογραμμίζεται συναφώς ότι είναι σημαντικό να παραμερισθούν οι γερμανικές επιφυλάξεις σε σχέση με τις νέες προσεγγίσεις.

Και ενώ η Ε.Ε. έστω και τώρα κινείται προς την σωστή κατεύθυνση είναι καθοριστικής σημασίας τα ίδια κράτη να κινηθούν κατ' ανάλογο τρόπο με τη δική τους εθνική, οικονομική και κοινωνική πολιτική. Στη σημερινή συγκυρία η Κύπρος θα πρέπει να εργασθεί σκληρά ούτως ώστε να ενισχυθούν οι υπηρεσίες της υγείας για να αντιμετωπισθεί η πανδημία. Επιπρόσθετα, επβάλλονται να υπάρξουν στοχευμένα μέτρα για στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας και της κοινωνίας. Η απόφαση της βρετανικής κυβέρνησης για να καταβάλει το 80% των μισθών όλων των εργαζομένων για τρεις μήνες (και το υπόλοιπο 20% να καταβληθεί από τους εργοδότες) είναι εξαιρετικά σημαντική. Η Κύπρος καλείται να πάρει τις σωστές αποφάσεις και στο πεδίο αυτό. Ενώ τα μέτρα που έχουν ήδη αποφασιστεί κινούνται προς την ορθή κατεύθυνση, η κυβέρνηση οφείλει να τολμήσει με ανάλογα μέτρα να στηρίξει τον ιδιωτικό τομέα και την οικονομία γενικότερα στη βάση σχεδίων και φιλοσοφιών που έχουν ήδη αρχίσει να υιοθετούνται και από άλλες χώρες.

Ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, καθώς και του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Διακυβέρνησης του Παν. Λευκωσίας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Οι κυβερνητικές εγγυήσεις προς τις τράπεζες για νέα δάνεια μέχρι 2 δισ. ευρώ, θα είναι η αφορμή για να επαναπαρτισθούν σημαντικά κεφάλαια που σήμερα βρίσκονται αναξιοποίητα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με σημαντικό κόστος!

Συνταγή Μάριο Draghi

Ο Μάριο Draghi, που το 2012 με το ιστορικό «whatever it takes» στο Λονδίνο, δέσωσε ουσιαστικά το ευρώ, σε προ ημερών τοποθέτησή του για όσα συμβαίνουν αυτήν την περίοδο ανέφερε ότι αν δεν αντιμετωπιστεί αμέσως και με αποφασιστικότητα αυτή η κρίση μπορεί να μετατραπεί σε ύφεση διαρκείας. Σύμφωνα με τον Ιταλό κεντρικό τραπεζίτη, θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά το δημόσιο χρέος, αν είναι να αντιμετωπιστεί με επιτυχία η απώλεια εισοδημάτων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων λόγω του lockdown. Στο μέλλον τα ευρωπαϊκά κράτη, σημειώνει, θα συσσωρεύσουν υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους προκειμένου να απορροφήσουν σημαντικό μέρος του ιδιωτικού χρέους, το οποίο σήμερα βρίσκεται σε μη βιώσιμα επίπεδα.

• • • •

«Βιολογική βόμβα»

Σύμφωνα με το δήμαρχο της ιταλικής πόλης του Μπέργκαμο, ο αγώνας μεταξύ της Αταλάντα και της Βαλένθια στο πλαίσιο του Champions League ήταν μια «βιολογική βόμβα» που οδήγησε στη ραγδαία εξάπλωση του ιού στη μικρή πόλη του βορρά. Για την ιστορία να σημειώσουμε ότι ο αγώνας διεξήχθη στο Μιλάνο, αφού το γήπεδο στο Μπέργκαμο κρίθηκε μικρό για τους 40.000 θεατές που παρακολούθησαν τον αγώνα και ο οποίος έληξε με «πικρή», όπως εξελίχθηκε, νίκη για τους Ιταλούς με 4-1. Η μικρή πόλη του Μπέργκαμο πληρώνει βαρύ τίμημα, αφού της αντιστοιχεί πέραν του 50% των θανάτων που καταγράφηκαν στην Ιταλία λόγω κορωνοϊού.

• • • •

Περιβαλλοντικό ολισθημα

Μεταξύ των μέτρων που έλαβε η πολιτεία για στήριξη των πολιτών βρίσκεται και η ανακοίνωση του Τμήματος Οδικών Μεταφορών που επε-

κτείνει την ισχύ «του πιστοποιητικού καταλληλότητας οχημάτων (ΜΟΤ), που λήγει μετά τις 29/3/2020 και χρήζει ανανέωσης», μέχρι τις 30/4/20. Ο ΔΗΚΤΗΣ με τις γνωστές σε όλους περιβαλλοντικές του ανησυχίες νιώθει την ανάγκη να σημειώσει ότι η συγκεκριμένη επιβάρυνση ανήκει στους «πράσινους φόρους» και θα μπορούσε να διαμορφωθεί με την πρόνοια για «δωρεάν έλεγχο καταλληλότητας σε όσα οχήματα χρήζουν ανανέωσης μέχρι 29/3/20 και θα επισκεφθούν εμπρόθεσμα κάποιο εξουσιοδοτημένο συνεργείο». Τα περιβαλλοντικά μας αντανάκλαστικά θα πρέπει να

αυξηθούν αν μη τι άλλο με αφορμή αυτήν την πρωτόγνωρη πανδημία.

• • • •

Μπράβο κ. Καδή!

Μέσα σε όλα μας χαροποιόσε η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για οικονομική στήριξη των φιλοζωικών οργανώσεων, «για σκοπούς σίτισης αδέσποτων ζώων κατά την περίοδο των περιοριστικών μέτρων λόγω κορωνοϊού». Ευόμαστε και ελπίζουμε η στήριξη να περιλαμβάνει και τα καταφύγια και είμαστε σίγουροι ότι ο υπουργός θα πράξει τα δέοντα αν η διαρκεία της κρίσης απαιτήσει και άλλα χρήματα!

• • • •

Μη ενθαρρυντικές στατιστικές

Γερμανικός φορέας αξιολόγησης χωρών επισημαίνει σε πρόσφατη αξιολόγησή του, ότι η κυπριακή οικονομία είναι πολύ εκτεθειμένη στον τομέα των ταξιδιών και του τουρισμού, ενώ επισημαίνει ότι το σύστημα υγείας δεν απειλείται από τη δομή του πληθυσμού, αφού μόλις το 16,1% του συνόλου αντιστοιχεί σε άτομα άνω των 65 ετών. Τίθεται, όμως, σε αμφισβήτηση η ικανότητά του να ανταποκριθεί επαρκώς σε θέματα υλικοτεχνικής υποδομής αφού οι εν λόγω στατιστικές, όπως κλίνες ανά 1.000 άτομα, δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικές για την χώρα μας!

• • • •

Δημόσια διοίκηση και τηλεργασία

Φουλ τηλεργασία φαίνεται να εφαρμόζει το Υφυπουργείο Ναυτιλίας αφού διεξάγει εξ αποστάσεως τις βασικές λειτουργίες του, όπως πληρωμές και αιτήσεις. Σε σχέση με το χαρτοφυλάκιό της, η υφυπουργός εκτιμά ότι ο τομέας των κρουαζιερόπλοιων ίσως βιώσει μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις και άρα η ανάκαμψη θα είναι δύσκολη.

Τι μας διδάσκει η κρίση του κορωνοϊού

Πολιτικές και κοινωνικές συμπεριφορές που φέρνει στο φως η πανδημία

Η κρίση του κορωνοϊού προσφέρει επτά διδάγματα, εξηγεί ο Ιβάν Κράστεφ, του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων.

Το πρώτο από αυτά αφορά την επάνοδο του ισχυρού κράτους. Αντίθετα με ό,τι συνέβη μετά την οικονομική κρίση του 2008-09, όταν η αναξιοπιστία των αγορών δεν οδήγησε σε εκκλήσεις για ισχυρότερη κρατική μηχανή, ο κορωνοϊός έκανε ήδη τους πολίτες να ζητούν την παρέμβαση του κράτους για την προστασία του κοινωνικού συνόλου.

Το δεύτερο διδάγμα έχει να κάνει με την ενίσχυση του ρόλου των εθνικών κρατών εντός της Ε.Ε και την επάνοδο των συνόρων. Η κρίση αυτή θα οδηγήσει σε κλείσιμο συνόρων και στην προτεραιότητα που θα δοθεί στους γηγενείς κατοίκους έναντι των ξένων (ακόμη και άλλων Ευρωπαίων). Ο κορωνοϊός θα εδραιώσει τον εθνικισμό και θα αναδιαμορφώσει τις προσωπικές σχέσεις, πείθοντάς μας ότι ο κίνδυνος προέρχεται από τον πλησίον και όχι τον ξένο.

Το τρίτο διδάγμα αφορά την πίστη μας στους επαίνους. Η κρίση του 2008 και η προσφυγική κρίση κλόνισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών στους ειδικούς. Αυτό έχει ήδη αλλάξει, με τους ειδικούς να ανακτούν το κύρος τους.

Το τέταρτο διδάγμα αφορά, δυστυχώς, την επικράτηση της άποψης ότι η καθολική συλλογή ψηφιακών δεδομένων για τους πολίτες είναι χρήσιμη. Η κανονία του κινεζικού καθεστώτος να συλλέξει τέτοια στοιχεία συνέβαλε καθοριστικά στην επιτυχή διαχείριση της υγειονομικής κρίσης.

Το πέμπτο διδάγμα έχει να κάνει με τη διαχείριση κρίσεων. Οι κυβερνήσεις έμαθαν στον απόηχο

Οι κυβερνήσεις έμαθαν στον απόηχο παλαιότερων κρίσεων ότι ο πανικός είναι ο χειρότερος εχθρός.

παλαιότερων κρίσεων ότι ο πανικός είναι ο χειρότερος εχθρός. Στην περίπτωση των τρομοκρατικών επιθέσεων ή της οικονομικής κρίσης, μια μεταβολή των καθημερινών συνθηκών θα σήμαινε τη νίκη των τρομοκρατών και θα απειλούσε την ανάκαμψη. Σήμερα, οι κυβερνήσεις πρέπει να πείσουν τους πολίτες να αλλάξουν συνήθειες και να μείνουν στα σπίτια τους, προκαλώντας τους αίσθημα δικαιολογημένου φόβου.

Το έκτο διδάγμα είναι ότι η κρίση του κορωνοϊού θα έχει σημαντική επίπτωση στις σχέσεις μεταξύ των γενεών. Ενώ οι νέες γενιές συνήθισαν τα τελευταία χρόνια να επικρίνουν τους προβύτερους για τη διαχείριση της κλιματικής κρίσης, οι παλαιότεροι θα αρχίσουν τώρα να επικρίνουν τους νέους για την απερισκεψία τους απέναντι στον ιό.

Το έβδομο διδάγμα είναι ότι οι κυβερνήσεις θα πρέπει κάποια στιγμή να διαλέξουν να περιορίσουν την επιδημία ή να σώσουν την οικονομία, με σημαντικό ανθρώπινο κόστος.

Είναι ακόμη νωρίς για να διαγνωστούν οι πολιτικές επιπτώσεις του ιού. Μόνη βεβαιότητα είναι ότι ο κορωνοϊός θα θέσει υπό αμφισβήτηση τα ίδια τα θεμέλια της Ε.Ε.

Η αποκατάσταση της αυθεντίας των ειδικών είναι, κατά τον Ιβάν Κράστεφ, ένα από τα επτά διδάγματα της πανδημίας.

«Οχι» στην κακή διατροφή εξαιτίας του εγκλεισμού

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Κλεισμένοι στα σπίτια μας, χωρίς ιδιαίτερη επαφή με ανθρώπους και με το άγχος στα ύψη εξαιτίας της πανδημίας COVID-19, για πολλούς από εμάς η εύκολη λύση είναι να το ρίξουμε στο φαγητό. Και μάλιστα στην πιο εύκολη μορφή του, δηλαδή επεξεργασμένα φαγητά και σνακ πλούσια σε ζάχαρη. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο ότι θα παχύνουμε, καθώς το πιθανότερο είναι πως θα περάσουμε τις επόμενες εβδομάδες μέσα στο σπίτι. Το πρόβλημα είναι ότι τρώφες με λίγες θρεπτικές ουσίες προκαλούν εξασθένιση του ανοσοποιητικού συστήματος, το οποίο είναι πολύ σημαντικό για την καταπολέμηση του νέου κορωνοϊού. Επιπλέον, αυτού του είδους οι τρώφες προκαλούν φλεγμονές που ενισχύουν το αίσθημα κούρασης, το άγχος και την κατάθλιψη, σύμφωνα με ρεπορτάζ της Washington Post.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος ξεκινάει με μια απλή ερώτηση προς τον εαυτό μας: Ετοιμάζομαι να φάω επειδή πεινάω πραγματικά ή επειδή νιώθω αγχωμένος ή στεναχωρημένος; Αν η απάντηση είναι η δεύτερη, τότε το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να αναζητήσουμε παρηγοριά σε άλλα πράγματα, σημειώνει στη WP η Εύα Σέλαχμπι, ιατρός με ειδίκευση στο άγχος και στην ιατρική νου - σώματος. Για παράδειγμα, σε

ασκήσεις αναπνοών, άσκηση, διαλογισμό, προσευχή, περίπατο. Τονίζει ότι είναι σημαντικό να ακολουθούμε το πρόγραμμα γευμάτων που ακολουθούσαμε πριν ξεσπάσει η επιδημία και κλειστούμε στο σπίτι μας. Καθώς δε όλο και περισσότερα πράγματα γίνονται πλέον μέσω Διαδικτύου, μια λύση ίσως είναι να βρει κανείς ή να δημιουργήσει μια διαδικτυακή ομάδα υποστήριξης.

Εξίσου σημαντικό με το να τρεφόμαστε σωστά είναι και το να κωτεύουμε σωστά το φαγητό που τρώμε, επισημαίνει η Ντιάνα Μίνιτς, διατροφολόγος, μέλος της Αμερικανικής Ένωσης Διατροφολόγων, στη WP. Το ζεστό τσάι βοηθάει στη σωματική χαλάρωση, ενώ ροφήματα με πρωτεΐνη και πακέτα με ηλεκτρολύτες παρέχουν ενέργεια στον οργανισμό. Το ελάχιστο που πρέπει να κάνει κάποιος είναι να πίνει αρκετό νερό, ώστε να παραμένει ενυδατωμένος, λέει η Μίνιτς. Ωστόσο, προκειμένου να επιστρέψει στο προηγούμενο διατροφικό πρόγραμμά του οφείλει να αντιμετωπίσει το άγχος που προκαλεί τη διαταραχή.

Τέλος, σημαντικό είναι επίσης να προμηθευόμαστε από το σούπερ μάρκετ φρέσκα προϊόντα και λαχανικά. Αν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα, τα κατεψυγμένα τρόφιμα, από διατροφικής άποψης, είναι προτιμότερα από τα τρόφιμα σε κονσέρβα.

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ
ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

500+ ΒΙΒΛΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, ΠΑΙΔΙΚΑ, ΠΟΙΗΣΗΣ

ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ

Πολιτιστικό Ίδρυμα
Τράπεζας Κύπρου

European
University Cyprus
LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Logicom

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο κατ' οίκον περιορισμός μείωσε τους ρύπους

Μειωμένη η κίνηση στους δρόμους της πρωτεύουσας κατά 50%

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Από το απόγευμα της Τρίτης, με την απαγόρευση της κυκλοφορίας για περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού, παρατηρήθηκαν στην Λευκωσία αλλά και σε όλη την Κύπρο, πρωτόγνωρες εικόνες με άδειους δρόμους ακόμα και σε ώρες που είχαμε συνηθίσει να τις χαρακτηρίζουμε ώρες αιχμής.

Ειδικά στους δρόμους της πρωτεύουσας, έχει παρατηρηθεί ότι η κυκλοφορία μειώθηκε κατά 80% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Μέσα στο γενικότερο αρνητικό κλίμα των ημερών, θα μπορούσαμε να πούμε ότι

Τα αιωρούμενα σωματίδια στην ατμόσφαιρα κατέγραφαν τον Μάρτιο μέγιστη ωριαία τιμή 35 mg/m3 ενώ τον Ιανουάριο ήταν στα 64 mg/m3.

με την μείωση του αριθμού των αυτοκινήτων που κινούνται στους δρόμους, μειώνονται ταυτόχρονα και τα επίπεδα ρύπανσης της ατμόσφαιρας.

Εξέλιξη σημαντική από την στιγμή που περίπου 700 θάνατοι κάθε χρόνο στην Κύπρο σχετίζονται με την ποιότητα του αέρα.

Βασικός υπαίτιος, για την κακή κατάσταση του αέρα, τα αιωρούμενα σωματίδια, τα οποία βάσει ευρωπαϊκής νομοθεσίας, στα κράτη-μέλη δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 50 μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο σε διάστημα πέραν των 35 ημερών.

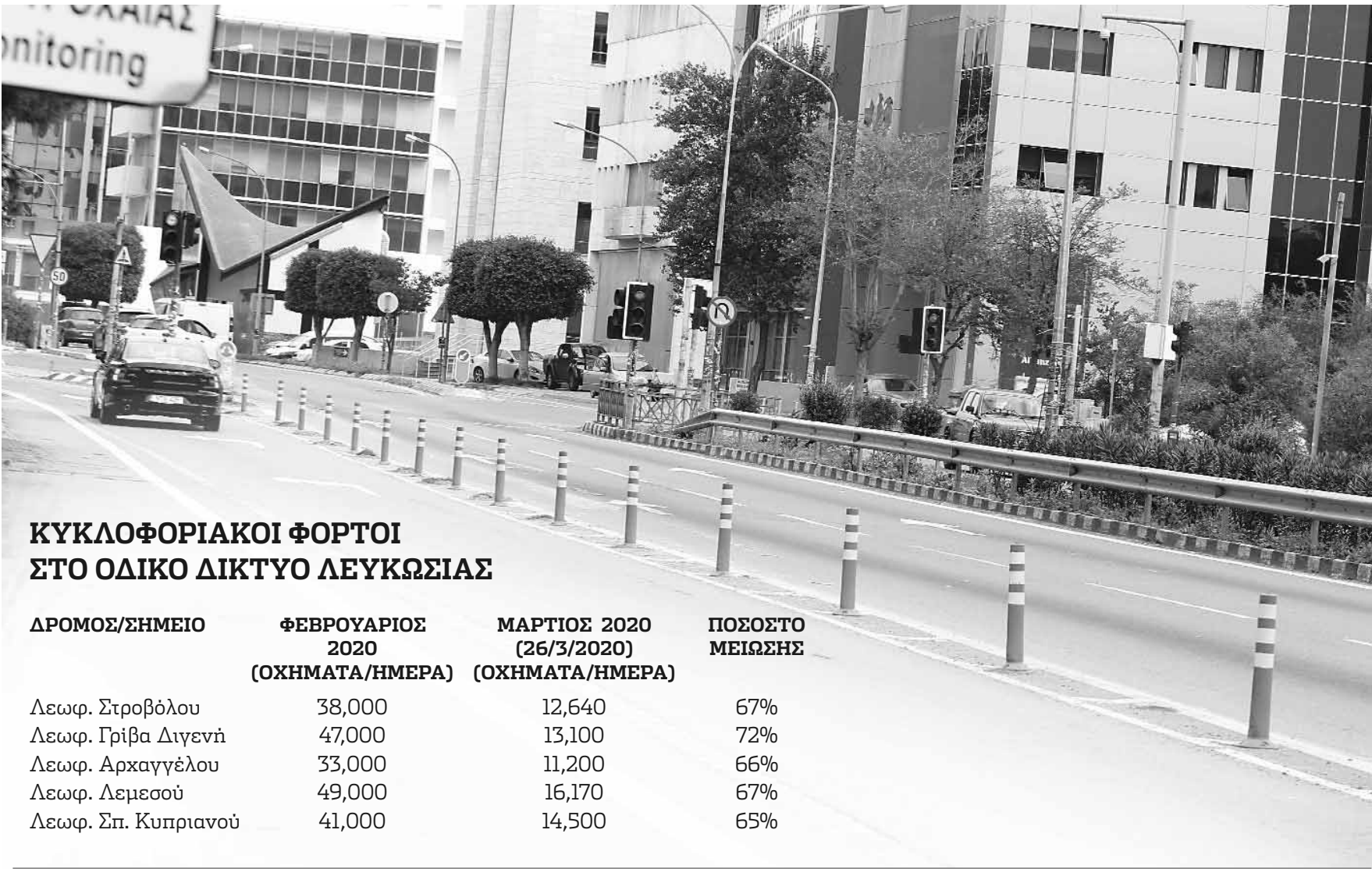
Τις τελευταίες μέρες όμως κα-

ταγράφεται μια διαφορετική εικόνα. Η μείωση του αριθμού των αυτοκινήτων στους δρόμους έχει μειώσει και την εκπομπή ατμοσφαιρικών ρύπων στην ατμόσφαιρα με τις μετρήσεις Ιανουαρίου να είναι πολύ διαφορετικές σε σχέση με τις μετρήσεις Μαρτίου. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία από το δίκτυο μετρητών της ποιότητας του αέρα του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας καταγράφει μειωμένους όλους τους δείκτες μέτρησης, τόσο τα αιωρούμενα σωματίδια και τα οξείδια του αζώτου, όσο και το βενζόλιο και το μονοξείδιο του άνθρακα.

Τρεις φορές πιο κάτω

Σύμφωνα με τις μετρήσεις στον κυκλοφοριακό σταθμό Λευκωσίας, τον Ιανουάριο η μέγιστη ωριαία τιμή καταγράφηκε στις 10 το βράδυ και ήταν στα 64 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό. Την αντίστοιχη ώρα τον Μάρτιο ήταν 30 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό. Η δε μέγιστη ωριαία τιμή τον Μάρτιο για τα αιωρούμενα σωματίδια στην ατμόσφαιρα ανήλθαν στα 35 μικρογραμμάρια ανά κυβικό εκατοστό. Σημαντική μείωση καταγράφηκε και στις μετρήσεις του μονοξειδίου του άνθρακα, αφού η διαφορά από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάρτιο είναι τριπλάσια. Στα 1400 μικρογραμμάρια ήταν τον Γενάρη στις 8 το πρωί η μέγιστη καταγεγραμμένη τιμή και τον Μάρτιο έπεσε στα 500 μικρογραμμάρια.

Όσον αφορά το οξείδιο του αζώτου, τον Ιανουάριο είχε καταγραφεί 250 μικρογραμμάρια ως η μέγιστη τιμή, λίγο πάνω από 150 μικρογραμμάρια τον Φεβρουάριο και στα 70 μικρογραμμάρια ήταν η μέγιστη τιμή τον Μάρτιο. Τέλος στο βενζόλιο, η μέγιστη τιμή ήταν τον Ιανουάριο λίγο πάνω από 3,

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟΙ ΦΟΡΤΟΙ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΔΡΟΜΟΣ/ΣΗΜΕΙΟ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2020 (ΟΧΗΜΑΤΑ/ΗΜΕΡΑ)	ΜΑΡΤΙΟΣ 2020 (26/3/2020) (ΟΧΗΜΑΤΑ/ΗΜΕΡΑ)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΙΩΣΗΣ
Λεωφ. Στροβόλου	38,000	12,640	67%
Λεωφ. Γρίβα Διγενή	47,000	13,100	72%
Λεωφ. Αρκαγγελίου	33,000	11,200	66%
Λεωφ. Λεμεσού	49,000	16,170	67%
Λεωφ. Σπ. Κυπριανού	41,000	14,500	65%

ΜΕΓΙΣΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

	Ιανουάριος	Μάρτιος
Αιωρούμενα σωματίδια	64 mg/m3	35 mg/m3
Μονοξείδιο Άνθρακα	1400	500
Οξείδιο Αζώτου	250	70
Βενζόλιο	3	1.5

και τον Μάρτιο η μέγιστη τιμή ήταν 1,5. Είναι λοιπόν ίσως η πρώτη φορά που καταγράφονται τόσο χαμηλά επίπεδα στα αιωρούμενα σωματίδια στην ατμόσφαιρα, και πλέον το σκορ μας είναι πολύ πιο κάτω από την οριακή τιμή των 50 μικρογραμμαρίων ανά κυβικό μέτρο.

Όσον αφορά τα οξείδια του αζώτου η οριακή τιμή 240, τιμή την οποία πλησιάζουμε, όσον αφορά το βενζόλιο, η οριακή τιμή είναι το πέντε, τιμή την οποία δεν έχουμε ποτέ υπερβεί, ενώ πρόβλημα δεν έχουμε ούτε στο μονοξείδιο του άνθρακα όπου το όριο είναι 10 χιλιάδες μικρογραμμάρια, με την μέγιστη καταγεγραμμένη ωριαία τιμή να είναι γύρω στα 1500 μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο.

33% από τα αυτοκίνητα

Αν και η μεγάλη διαφορά καταγράφεται μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου, μείωση καταγράφει επίσης στις μετρήσεις Φεβρουαρίου όσον αφορά τις μετρήσεις

του οξειδίου του αζώτου, του βενζολίου και του μονοξειδίου του άνθρακα. Στην περίπτωση ωστόσο των αιωρούμενων σωματιδίων, οι τιμές Φεβρουαρίου ήταν σχεδόν όμοιες με τον Ιανουάριο. Ο προϋπολογισμός του κλάδου ποιότητας του αέρα εξηγεί ότι ο Ιανουάριος κατέγραψε μεγαλύτερη ρύπανση της ατμόσφαιρας, λόγω της μεγαλύτερης χρήσης των κεντρικών θερμάνσεων και των καύσεων ξυλείας για το τζάκι.

Σταθερά παρέμειναν ωστόσο τα επίπεδα εκπομπής ρύπων των οχημάτων. Ειδικότερα για τα αυξημένα επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα, το 33% οφείλεται στις μεταφορές, το 19% στην βιομηχανία και ποσοστό 20% στην ηλεκτροπαραγωγή. Όσον αφορά το υπόλοιπο 20% προέρχονται από την γεωργία και την επεξεργασία αποβλήτων.

Καταγράφεται επίσης ότι ο τομέας των μεταφορών είναι πίσω από το 36% της εκπομπής οξειδίου του Αζώτου (NOx).

Δρόμοι χωρίς αυτοκίνητα

Άδειασαν Γρίβα Διγενή και Στροβόλου, και η μέχρι πρότινος βαρυφορτωμένη εισόδος της Λευκωσίας. Η κίνηση των οχημάτων στους δρόμους της πρωτεύουσας άρχισε να καταγράφει αισθητή μείωση, με την έναρξη της τηλεργασίας προ δύο εβδομάδων, πέφτοντας στο 50%. Ο αριθμός των οχημάτων μειώθηκε ακόμα περισσότερο από την περασμένη Τρίτη με την απαγόρευση της κυκλοφορίας φτάνοντας σε κομβικά σημεία της Λευκωσίας μέχρι και 70% πιο κάτω από τα συνηθισμένα επίπεδα. Σύμφωνα με τις μετρήσεις του τμήματος Δημοσίων Έργων σε 13 σημεία που μελετήθηκαν και σε περιοχές εκτός Λευκωσίας, οι μειώσεις κυμαίνονται από 65% μέχρι και 82%. Η μεγαλύτερη μείωση παρουσιάστηκε στους αυτοκινητόδρομους Α1, Α2, Α6 και Α3, στην είσοδο στη Λευκωσία, σε Λύμπα, Μανδριά στην Πάφο και στην Ορόκλινη. Στην είσοδο της Λευκωσίας, πέρσι καταγράφηκαν στις τρεις λωρίδες της εισόδου της Λευκωσίας, 27.645 οχήματα, ενώ φέτος 2.696 οχήματα. Στις 26 Μαρτίου, την περίοδο αιχμής από τις 7-8 το πρωί καταγράφηκαν 1700 οχήματα σε σύγκριση με πέρσι όπου στο ύψος είχαν μετρηθεί στο ίδιο σημείο 4.200 οχήματα.

Σημαντική μείωση παρουσιάζεται και στον Παρακαμπτήριο Λεμεσού

ο οποίος στα τελευταία δύο χρόνια παρουσιάζει ιδιαίτερα αυξητική τάση με την κυκλοφορία να ανέρχεται μέχρι και 78.000 οχήματα το 24ωρο. Μελετώντας και την πρωινή αιχμή (7-8 π.μ.) διαφαίνεται ότι η μείωση είναι της τάξης του 65%. Οι κυκλοφοριακοί φόρτοι που έχουν καταγραφεί στις 26 Μαρτίου 2020 είναι οι χαμηλότεροι που έχουν καταγραφεί (σε εργάσιμες ημέρες με τα σχολεία κλειστά). Ενδεικτική η καταγραφή οχημάτων στη λεωφόρο Γρίβα Διγενή, το πρωί τις 25ης Μαρτίου όπου από τις επτά μέχρι τις οκτώ καταγράφηκαν μόλις 130 οχήματα. Για όλο το 24ωρο, οι μετρητές του τμήματος Δημοσίων Έργων κατέγραψαν φέτος 3.746 οχήματα σε σχέση με 30.051 οχήματα και στις δύο κατευθύνσεις την ίδια μέρα το 2019. Σημειώνεται ότι στην Γρίβα Διγενή σε μια κανονική μέρα διακινούνται περίπου 45-50 χιλιάδες οχήματα. Την επόμενη μέρα, στις 26 Μαρτίου 2019, η πρωινή αιχμή στην Λεωφόρο Γρίβα Διγενή ήταν 2.800 οχήματα. Ο αριθμός μειώθηκε φέτος στο 50% καθώς καταγράφηκαν 1.300 οχήματα για την ίδια περίοδο. Ανάλογη εικόνα και στη λεωφόρο Στροβόλου όπου κατά τη φετινή 25η Μαρτίου καταγράφηκαν συνολικά 3.700 οχήματα σε σχέση με 22.000 οχήματα που διακινήθηκαν και στις δύο κατευθύνσεις το 2019.

Μονόδρομος καθίσταται πλέον η τηλεδιδασκαλία

Η μεγαλύτερη πρόκληση στον τομέα είναι η ετοιμότητα του ανθρώπου παρά οι υποδομές, λέει ο υφυπ. Καινοτομίας κ. Κόκκινος

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Εν μέσω πανδημίας η καθημερινότητα των κυπρίων πολιτών άλλαξε, εντάσσοντας σε αυτή για να συνεχίσει να λειτουργεί, τους όρους τηλεργασίας και τηλεδιδασκαλίας. Η τηλεδιδασκαλία είναι ένα μέτρο το οποίο εφαρμόζεται για εξ αποστάσεως φοίτηση σε μεταπτυχιακά προγράμματα για παράδειγμα. Ωστόσο, σε σχολεία της Κύπρου, ήταν ένα μέτρο που μέχρι πρότινος δεν εφαρμόζονταν. Τα καλύτερα αντανακλαστικά χρησιμοποίησαν των μαθημάτων μέσω διαδικτύου, είχαν τα ιδιωτικά σχολεία της Κύπρου, με τα δημόσια να ακολουθούν. Οι συνθήκες έχουν επιφέρει αναπροσαρμογή των προτεραιοτήτων σε άμεση εφαρμογή και αξιοποίηση ψηφιακών λύσεων που θα έχουν ως αποτέλεσμα την αντιμετώπιση της υγειονομικής αυτής κρίσης. Για τον πρώτο όρο, αυτόν της τηλεργασίας, είναι ένας πλέον σύγχρονος τρόπος εργασίας που σχετίζεται άμεσα με το νέο ψηφιακό περιβάλλον και αποτελεί την ιδανική λύση για τη διαχείριση της κρίσης. Την ίδια ώρα, όμως, η τηλεδιδασκαλία είναι ένα επίσης απαραίτητο εργαλείο, το οποίο πρέπει να χρησιμοποιηθεί ώστε να συνεχίσουν τα μαθήματα απρόσκοπτα σε όλες τις βαθμίδες. Πριν από 15

Θα πρέπει να γίνει ένας ανασχεδιασμός του εκπαιδευτικού περιεχομένου και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται, ούτως ώστε να προσαρμοστεί σε περιβάλλον τηλεεκπαίδευσης αν συνεχιστεί η πανδημία.

περίπου ημέρες, ξεκίνησε σε λύκεια της Λευκωσίας η πιλοτική εφαρμογή της ηλεκτρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οποία συμπεριλαμβάνει και την παράδοση μαθημάτων σε πραγματικό χρόνο. Όπως είχε δηλώσει στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων η Διευθύντρια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου Αθηνά Μιχαηλίδου, η οποία έχει αναλάβει από το Υπουργείο τον συντονισμό αυτής της προσπάθειας, «τα πρώτα στοιχεία που παίρνει το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας από την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά». Όπως είχε δηλώσει, το Υπουργείο προετοιμάστηκε αμέσως και δουλεύει σε

Η τηλεδιδασκαλία δεν αντικαθιστά τη φυσική παρουσία των μαθητών σε τάξη, τονίζει ο υφυπουργός Καινοτομίας.

δύο επίπεδα, δηλαδή κεντρικά στο επίπεδο του Υπουργείου και αποκεντρωμένα στα σχολεία. Στη συνέχεια του, την προηγούμενη εβδομάδα στην «Κ», ο υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής Κυριάκος Κόκκινος τόνισε πως, ενώ η ψηφιοποίηση έχει επιταχυνθεί, το θέμα είναι η θεσμοθέτηση όλων αυτών που εφαρμόζουμε στην τωρινή κατάσταση έκτακτης ανάγκης ούτως ώστε να επιτύχουμε τα μέγιστα

οφέλη για την κοινωνία της Κύπρου σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, ενώ εξέφρασε τη θέση πως η πρόοδος είναι μονόδρομος, καθώς η ψηφιοποίηση της χώρας είναι σε εξέλιξη και έχει ήδη επιταχυνθεί.

Ο κ. Κόκκινος κατέστησε σαφές στο περιθώριο της συνέντευξης και ερωτηθείς σχετικά πως «η τηλεδιδασκαλία και πιο σωστά η τηλεεκπαίδευση έχει ήδη εφαρμοστεί και πιστεύουμε ότι μπορεί να πετύχει, ειδικότερα στις δύσκολες

αυτές στιγμές που καθιστούν επιτακτική ανάγκη την επιτυχία της, ενώ την ίδια ώρα σημειώνεται ότι υπάρχει στενή συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας γι' αυτό το ζήτημα. Όπως εξήγησε, η τηλεεκπαίδευση προϋποθέτει την ύπαρξη τεχνολογικών υποδομών, με συστήματα και διασυνδεσιμότητα που υπάρχουν και έχουν ήδη τεθεί στη διάθεση των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Υπογράμμισε όμως πως η μεγαλύτερη πρόκληση στον τομέα της τηλεεκπαίδευσης είναι η ετοιμότητα του ανθρώπου παρά οι υποδομές, λέγοντας παράλληλα ότι υπάρχει μία θετική διάθεση τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από μαθητές να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες και δεδομένα. Υπενθύμισε όμως ότι, σε μόνιμη βάση, θα πρέπει να εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή συνδυαστικά και δεν αντικαθιστά την φυσική παρουσία των μαθητών σε τάξη.

Οι προκλήσεις

Ποιες όμως είναι οι προκλήσεις; Σύμφωνα με τον υφυπουργό Καινοτομίας, η μεγαλύτερη πρόκληση στις τηλεεκπαιδευσεις είναι η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών να λειτουργήσουν τόσο τεχνολογικά τα συστήματα, όσο και να προσάρμοσουν τον τρόπο που διδάσκουν

για να είναι συμβατός με την τεχνολογική προσέγγιση. «Κάθε εκπαιδευτικός έχει διαφορετικό βαθμό ετοιμότητας και αντιμετώπισης», συνέχισε, «και προσπαθούμε να διαχειριστούμε όσα προβλήματα εμφανιστούν, είτε μέσω εξευρέσεων εξοπλισμού, είτε παροχής στήριξης στους εκπαιδευτικούς». Όσον αφορά τα οφέλη της τηλεεκπαίδευσης, ο κ. Κόκκινος είπε πως είναι η άμεση και αμφίδρομη επικοινωνία, η μετάδοση γνώσης, συνέχεια εκπαιδευτικού έτους (με ύλη που δεν θα είναι εξεταστέα) κλπ., ενώ συμπλήρωσε ότι βάση πρέπει να δοθεί όχι απλά στην χρήση, αλλά στην σωστή χρήση και την αξιοποίηση του υπολογιστή, για να έχει πραγματική διδακτική αξία. Μακροπρόθεσμα, συμπλήρωσε, εάν συνεχιστεί η κατάσταση της πανδημίας και καθιερωθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, η τηλεεκπαίδευση θα πρέπει να γίνει ένας ανασχεδιασμός του εκπαιδευτικού περιεχομένου και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται, ούτως ώστε να προσαρμοστεί σε περιβάλλον τηλεεκπαιδευσης. Κατά τον ίδιο, το περιεχόμενο θα πρέπει να είναι διδακτικό και διαγωνιστικό, ούτως ώστε να προάγει την γνώση, την κριτική σκέψη, την δημιουργικότητα, την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων κλπ.

Χαμένο το στοίχημα του τουρισμού για το 2020

Απαισιόδοξα τα μηνύματα που φτάνουν από την τουριστική βιομηχανία, δύσκολο προβλέπεται και το 2021

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Όταν τον Ιανουάριο ο υφυπουργός Τουρισμού παρουσίαζε την Εθνική Στρατηγική Τουρισμού 2020-2030, η οποία προνοούσε αύξηση 30% των εσόδων και αύξηση των αφίξεων στα 5,15 εκατομμύρια, δεν μπορούσε να ξέρει τις αναπάντεχες εξελίξεις γύρω από τον κορωνοϊό, που αναπόφευκτα κτύπησαν και την τουριστική βιομηχανία. Ο ένας μετά τον άλλο ταξιδιωτικοί πράκτορες, τουριστικές επιχειρήσεις, εστιατόρια, μπαρ, κέντρα αναψυχής και ο βασικότερος πυλώνας του κλάδου, τα ξενοδοχεία, άρχισαν να αναστέλλουν τις εργασίες τους, κινήσεις που ακολούθησαν το κλείσιμο των αεροδρομίων. Παράγοντες του τουρισμού αναφέρουν στην «Κ» ότι τα δεδομένα δεν επιτρέπουν οποιαδήποτε φιλοδοξία για θετικές επιδόσεις στον τουρισμό για το 2020, ενώ ο στόχος για να πιάσουμε τα περσινά επίπεδα στις αφίξεις, είναι πλέον όνειρο θερινής νυκτός. Περιγράφουν την κατάσταση ως δραματική, ενώ χαρακτηρίζουν το τρέχον έτος ως χαμένο για τον τουρισμό και εξηγούν ότι ακόμα κι αν ανοίξουν τα σύνορα και αρχίσουμε να δεχόμαστε τουρισμό, σε καμία περίπτωση οι αφίξεις και οι κρατήσεις δεν αναμένεται να είναι στα συνηθισμένα επίπεδα για την εποχή. Βαρόμετρο για την επόμενη μέρα η αντίδραση της αγοράς της Μεγάλης Βρετανίας, ο σημαντικότερος αιμοδότης του τουρισμού μας, αν και δεδομένης της κατάστασης στη χώρα, θεωρείται δεδομένο ότι ο αριθμός των βρετανικών αφίξεων να είναι μειωμένος.

Από τον Αύγουστο

Τουριστικά συμβόλαια, πακέτα και κρατήσεις έχουν πλέον ακυρωθεί λόγω πανδημίας. Το πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες οι οποίοι είναι για την ώρα αστάθμητοι. Όπως για παράδειγμα το πότε θα λήξει το διάταγμα του κατ'οίκον περιορισμού, και το πότε θα θεωρήσει η κυβέρνηση ασφαλές να ανοίξει ξανά τα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου. Θεωρείται ωστόσο βέβαιο ότι θα ξεκινήσουμε από

Μετά τον Ιούλιο εκτιμάται ότι θα είναι σε θέση ξανά τα ξενοδοχεία να ανοίξουν τις πόρτες τους στους τουρίστες. Μέχρι τότε μηδενικός αναμένεται να είναι ο κύκλος εργασιών των τουριστικών καταλυμάτων και επιχειρήσεων και φυσικά η συνεισφορά του κλάδου στο ΑΕΠ.

το σημείο μηδέν, και όχι από το σημείο που έμειναν τα πράγματα στην προ κορωνοϊού εποχή. Πάντως, ο στόχος και η ελπίδα των παικτών της αγοράς είναι να σωθεί ένα μικρό κομμάτι της σεζόν, και να μπορεί η βιομηχανία να μπει ξανά σε τροχιά τον Αύγουστο ή τον Σεπτέμβριο με τα πιο αισιόδοξα σενάρια να κάνουν λόγο για Ιούλιο. Η όποια ελπίδα για την συνεισφορά της εγχώριας αγοράς στον τουρισμό εξανεμίζεται από την στιγμή που ο εγχώριος τουρισμός ανέρχεται μόλις στο 3-4% των συνολικών κρατήσεων στα ξενοδοχεία και επικεντρώνεται σε πολύ περιορισμένο χρονικό πλαίσιο, δηλαδή Ιούλιο και Αύγουστο. Παικτες της αγοράς αναφέρουν ότι το 2020 έχει καθεί, ενώ ούτε το 2021 προβλέπεται ότι θα

Μόλις στο 3-4% ανέρχεται η εγχώρια αγορά, η οποία ακόμα κι αν αλλάξουν τα δεδομένα της πανδημίας δεν μπορεί να αποτελέσει τονωτική ένεση στα ξενοδοχεία.

επιστρέψει στις γνωστές επιδόσεις των τεσσάρων εκατομμυρίων αφίξεων. Το ζητούμενο, αναφέρουν, είναι μετά το τέλος της πανδημίας, να υπάρχουν ταξιδιωτικοί πράκτορες, ξενοδοχεία και αεροπορικές εταιρείες και υπογραμμίζουν ότι

κανείς δεν μπορεί να προβλέψει ότι στο τέλος του 2020 θα υπάρχουν τα εργαλεία για να επανεκκινήσει ο τουρισμός. Τα αρνητικά πρόσημα για τον τουρισμό είναι δεδομένα για το 2020, ενώ ούτε το 2021 αναμένεται να μπει με τους καλύτερους οίονους για τον κλάδο, λόγω μιας αναμενόμενης αλλαγής στην κουλτούρα αλλά και τη συμπεριφορά των τουριστών.

Να σωθεί ό,τι σώζεται

Σημαντικό κομμάτι στην τουριστική αλυσίδα είναι και οι ιδιοκτήτες κέντρων αναψυχής η οποία σύμφωνα με τον πρόεδρο του συνδέσμου τους, Φάνο Λεβέντη, είναι πιθανόν η βιομηχανία των κέντρων αναψυχής να κληθεί τελικά να στηρίξει τους μεγάλους αριθμούς ανέρ-

γων που θα προκύψουν από την μη λειτουργία των ξενοδοχείων. Υπογραμμίζει ότι η Κυβέρνηση θα πρέπει να στοχεύσει στο να κρατήσουν τα κέντρα αναψυχής ζωντανά, γιατί ο ρόλος της βιομηχανίας είναι καθοριστικός στο θέμα των ανέργων στην τουριστική βιομηχανία. Σημαντικό για όσους εννοιάζουν τους χώρους των επιχειρήσεων τους είναι το θέμα της καταβολής των ενοικίων τους και το θέμα της καταβολής των κοινωνικών ασφαλίσεων. Είναι απαραίτητο, αναφέρει ο κ Λεβέντης, να υπάρξει ουσιαστική στήριξη από την Κυβέρνηση, την Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα ώστε στοχευμένα να μπορούν να στηριχθούν επιχειρήσεις και να σωθεί οτιδήποτε μπορεί να σωθεί.

Μόλις 200.000 τουρίστες το 2020

Μόνο 200.000 τουριστικές αφίξεις καταγράφηκαν τους δύο πρώτους μήνες του 2020, αριθμός που είναι άγνωστο σε πόσο βαθμό θα διαφοροποιηθεί μέχρι τέλος του χρόνου. Πρόκειται για τα τελευταία καταγεγραμμένα στοιχεία προτού η τουριστική βιομηχανία κατεβάσει ρολά. Για φέτος, μετά και το κλείσιμο των αεροδρομίων αλλά και των ξενοδοχείων, ο Μάρτιος αναμένεται ότι θα κλείσει με μηδενικές αφίξεις, πορεία που θα ακολουθήσουν και οι επόμενοι μήνες. Με δεδομένο ότι οι εκτιμήσεις τοποθετούν την επανέναρχη των πτήσεων Αύγουστο- Σεπτέμβριο, φαίνεται ότι χάνουμε σοβαρό μερίδιο τόσο σε αφίξεις όσο και έσοδα από τον τουρισμό με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις του κλάδου και τις χιλιάδες θέσεις εργασίας που απασχολούν. Μελετώντας τους περσινούς αριθμούς και τις περσινές αφίξεις καταγράφονται 2,9 εκατομμύρια αφίξεις μεταξύ Απριλίου- Σεπτεμβρίου, ενώ την περίοδο Ιανουαρίου- Μαρτίου, οι αφίξεις τουριστών ανήλθαν σε 357.475. Όσον αφορά τα έσοδα από τον τουρισμό, ανήλθαν τον περασμένο Μάρτιο σε 96,6 εκατομμύρια, ενώ την περίοδο Ιανουαρίου- Μαρτίου, τα έσοδα από τον τουρισμό υπολογίζονται σε 188,6 εκατομμύρια. Μόνο τον Αύγουστο, τα έσοδα από τον τουρισμό για το 2019 ανήλθαν σε 431,6 εκατομμύρια ευρώ. Τα έσοδα από τον τουρισμό τον Σεπτέμβριο 2019 ανήλθαν σε 377,2 εκατομμύρια, ενώ στα 2,23 δις. ανήλθαν τα έσοδα για την περίοδο Ιανουαρίου- Σεπτεμβρίου 2019 τα οποία αν και μειωμένα σε σχέση με το 2018, εντούτοις δεν συγκρίνονται με τα φετινά αναμενόμενα μηδαμινά νούμερα.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΞΑΦΑ***

Οι επιπτώσεις του κορωνοϊού στην παγκόσμια οικονομία

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει θέσει σε συναγερμό την παγκόσμια οικονομία, καθώς κάθε χώρα προσπαθεί να καταπολεμήσει την εξάπλωση της, ενώ συγχρόνως λαμβάνει μέτρα για να περιορίσει τις επιπτώσεις στην οικονομία. Η μία χώρα μετά την άλλη σφραγίζει τα σύνορά της και επιβάλλει περιοριστικά μέτρα για συναθροίσεις που οδηγούν στο προσωρινό κλείσιμο χιλιάδων επιχειρήσεων. Τις τελευταίες εβδομάδες η κατάσταση στην Ευρώπη και στην Αμερική χειρότερησε αισθητά, με τα κρούσματα να αυξάνονται και αυτοκινητοβιομηχανίες να κλείνουν λόγω διακοπής της εφοδιαστικής τους αλυσίδας. Ο φόβος εξάπλωσης του ιού και η καραντίνα που επιβλήθηκε έχουν επιφέρει μεγάλο πλήγμα στην εμπιστοσύνη, στην οικονομική δραστηριότητα και στις αγορές.

Τα χρηματιστήρια έχουν κυριολεκτικά καταρρεύσει. Ο δείκτης Euro Stoxx 50 της Ευρώζωνας έχει χάσει 40% της αξίας του από την αρχή του έτους και ο αμερικανικός δείκτης βιομηχανικών μετοχών Dow Jones πάνω από 30%. Η πτώση βελτίωσε τις αποτιμήσεις, αλλά ο δείκτης Dow εξακολουθεί να διαπραγματεύεται σε επίπεδα υψηλότερα από τον ιστορικό μέσο όρο. Μετά την πρώτη διόρθωση που υπέστη ο δείκτης στο τελευταίο τρίμηνο του 2018, η Federal Reserve μείωσε τα επιτόκια του δολαρίου τρεις φορές στη διάρκεια του 2019, πυροδοτώντας νέο «πάρτι» στα χρηματιστήρια. Το πάρτι τελείωσε απότομα στα τέλη Φεβρουαρίου, όταν ο Dow έχασε μέσα σε τρεις

εβδομάδες όλα τα κέρδη που είχε αποκομίσει το 2019, στη μεγαλύτερη διόρθωση που καταγράφηκε ποτέ σε τόσο σύντομο διάστημα. Ο πραγματικός κίνδυνος όμως βρίσκεται στα αμερικανικά εταιρικά ομόλογα, τα οποία έχουν τριπλασιαστεί από 2 τρις. δολάρια το 2008 σε πάνω από 6 τρις. σήμερα. Τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια που επικράτησαν μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση 2008-9 δημιούργησαν κίνητρο για ανάληψη κινδύνου και ώθησαν πολλές αμερικανικές επιχειρήσεις να αντλήσουν τεράστια ποσά φθηνής ρευστότητας εκδίδοντας ομόλογα. Ένα τμήμα της άπλετης ρευστότητας χρησιμοποιήθηκε για την επαναγορά των μετοχών τους, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην άνοδο του χρηματιστηρίου και στην υπερχρέωση των επιχειρήσεων, με τους δείκτες μόχλευσης σε υψηλά επίπεδα. Είναι πολύ πιθανό να δούμε κύμα χρεοκοπιών υπερχρεωμένων επιχειρήσεων στην Αμερική υπό την πίεση της αδυναμίας αναχρηματοδότησης του χρέους τους σε περίοδο που οι επενδυτές αποστρέφονται το ρίσκο («risk off»).

Η τεράστια πτώση στα χρηματιστήρια παγκοσμίως αντανάκλασε όχι απλώς την υποβάθμιση των προσδοκιών για επιχειρηματικά κέρδη αλλά τον φόβο γενικευμένης πιστωτικής κρίσης. Εξίσου ευάλωτες είναι οι αναδυόμενες αγορές. Σύμφωνα με το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (IIF), από την αρχή της κρίσης οι επενδυτές ρευστοποιήσαν επενδύσεις ύψους 55 δις. δολαρίων στις αναδυόμενες αγορές, το μεγαλύτερο κύμα εκρών

Ο πραγματικός κίνδυνος βρίσκεται στα αμερικανικά εταιρικά ομόλογα, τα οποία έχουν τριπλασιαστεί από 2 τρις. δολ. το 2008 σε πάνω από 6 τρις. σήμερα.

που έχει ποτέ καταγραφεί. Στην Ελλάδα η απόδοση των δεκαετούς ομολόγων του Δημοσίου εκτινάχθηκε από 0,9% σε 4,0%, καθώς οι επενδυτές αναζητήσαν ασφαλές καταφύγιο σε ομόλογα υψηλότερης πιστοληπτικής διαβάθμισης.

Πώς αντιδρούν σε όλα αυτά οι κυβερνήσεις, κεντρικές τράπεζες και εποπτικές αρχές; Οι κυβερνήσεις στοχεύουν στη στήριξη επιχειρήσεων και οικογενειών που πλήττονται από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας με δημοσιονομικά μέτρα. Αναστολή πληρωμής φόρων και εισφορών, οικονομικές ενισχύσεις, επιδοτήσεις μισθοδοσίας και κρατικές εγγυήσεις έχουν ως στόχο την αποφυγή πτώχευσης υγιών επιχειρήσεων και απώλειας θέσεων εργασίας. Υστερα από κάποιες παλινωδίες, ο πρόεδρος Τραμπ ανακοίνωσε ένα δημοσιονομικό πακέτο-μαμούθ ύψους 850 δις. δολαρίων για τη στήριξη της οικονομίας. Όπως έγινε στη διάρκεια της παγκόσμιας κρίσης 2008-9, τα μέτρα πρέπει να είναι γρήγορα, στοχευμένα, προσωρινά και συντονισμένα για να είναι αποτελε-

σματικά. Το 2009 οι είκοσι μεγαλύτερες χώρες G20 συμφώνησαν δημοσιονομικά πακέτα στήριξης ύψους 2% του ΑΕΠ, διπλάσια από αυτά που συμφωνήθηκαν κατ' αρχήν στο Eurogroup της περασμένης Δευτέρας. Η ασαφής δήλωση των υπουργών Οικονομικών ότι «δεσμεύονται να κάνουν χρήση όλων των αναγκαίων εργαλείων» δεν ενέπνευσε εμπιστοσύνη, με την πτώση στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια να συνεχίζεται. Υστερα από μία δεκαετία άκρως χαλαρής νομισματικής πολιτικής, με τα επιτόκια σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και τους ισολογισμούς «φουσκωμένους» με τα ομόλογα που αγόρασαν στην προηγούμενη κρίση, οι κεντρικές τράπεζες αναζητούν τρόπους να στηρίξουν τη ζήτηση και να διοχετεύσουν ρευστότητα στην οικονομία. Η Fed μείωσε το βασικό της επιτόκιο από 1,5% στο μηδέν σε δύο βήματα, σε αιφνιδιαστικές έκτακτες συνεδριάσεις στις αρχές Μαρτίου, και επανεκκίνησε το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, παρέχοντας ρευστότητα στην οικονομία μέσω της αγοράς ομολόγων ύψους 700 δις. δολαρίων φέτος. Αντίστοιχα η ΕΚΤ ανακοίνωσε μέτρα που διασφαλίζουν άφθονη ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα και ενθαρρύνουν φθηνό δανεισμό προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Αρχικά επέκτεινε την ποσοτική χαλάρωση αυξάνοντας τα ομόλογα που θα αγοράζει φέτος από 20 δις. σε 32 δις. ευρώ τον μήνα, με έμφαση στα εταιρικά ομόλογα. Στη συνέχεια ανακοίνωσε νέο έκτακτο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων «για την πανδημία»

ύψους 750 δις. ευρώ. Περιλαμβάνοντας και την Ελλάδα, που δεν είναι κανονικά επιλέξιμη λόγω χαμηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης, η ΕΚΤ κατάφερε να μειώσει άμεσα το spread των ελληνικών ομολόγων. Η ΕΚΤ διέψευσε όμως τις προσδοκίες για μείωση του επιτοκίου της—που βρίσκεται ήδη στο -0,5%—επιβεβαιώνοντας όσους προείδικοιούσαν ότι η νομισματική πολιτική έχει φτάσει στα όριά της. Σε κάθε περίπτωση, η νομισματική πολιτική μπορεί να διορθώσει διαταραχές στη ροή χρηματοδότησης, όπως συνέβη στην παγκόσμια κρίση 2008-9, αλλά οριακά μόνο μπορεί να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του κορωνοϊού. Το φθηνό χρήμα δεν θα πείσει τα νοικοκυριά να ταξιδέψουν, ούτε θα επαναλειτούργήσει τις εφοδιαστικές αλυσίδες.

Οι εποπτικές αρχές στην Ε.Ε., Αμερική και Κίνα μείωσαν το ύψος των αποθεματικών κεφαλαίων που πρέπει να τηρούν οι τράπεζες, απελευθερώνοντας ρευστότητα για παροχή δανείων. Τα stress tests που είχαν ήδη ξεκινήσει στην Ε.Ε. αναβλήθηκαν επί αόριστο. Οι τράπεζες ενθαρρύνονται να διευκολύνουν τους δανειολήπτες που πλήττονται από την κρίση επιμνημόνως των δανείων τους. Το ζητούμενο είναι να στηριχθεί η οικονομική δραστηριότητα χωρίς να διαταραχθούν η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Τώρα θα φανεί αν θα αποδώσουν τα μέτρα που εφαρμόστηκαν μετά την κρίση του 2008-9 για τη θωράκιση της ρευστότητας και της κεφαλαιακής

επάρκειας των τραπεζών, και για την αποφυγή πρακτικών που οδηγούν σε έξαρση του συστημικού κινδύνου.

Συμπερασματικά, η προτεραιότητα τώρα είναι ο περιορισμός της πανδημίας και η εξασφάλιση πόρων για την περίθαλψη όσων νοσούν. Αυτό απαιτεί δημοσιονομικούς πόρους, αλλά κυρίως επαγρύπνηση και διοικητική επάρκεια. Αυτό το συμπέρασμα μοιάζει να ενστερνίζεται ο κ. Μητσοτάκης, που έχει αναθέσει στους ειδικούς να ενημερώνουν καθημερινά τους πολίτες με ακρίβεια και ειλικρίνεια. Οι επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια της πανδημίας και την έγκαιρη και στοχευμένη λήψη μέτρων από τις κυβερνήσεις για να μετριάσουν την πτώση της ζήτησης και να αποφύγουν έναν φαύλο κύκλο αρνητικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ οικονομίας και αγορών. Σύμφωνα με τους ειδικούς επιστήμονες, η κορύφωση του φαινομένου δεν έχει ακόμη φτάσει, δημιουργώντας μεγάλη αβεβαιότητα για την τελική έκβαση της κρίσης. Οι πρόδρομοι δείκτες προοικονίζονται έντονες υφεσιακές επιπτώσεις παγκοσμίως. Η Ευρωζώνη, όπου ο ρυθμός ανάπτυξης ήδη επιβραδυνόταν πριν από την πανδημία, πιθανότατα μπαίνει σε φάση συρρίκνωσης. Το 2020 θα καταγραφεί ως η δεύτερη Μεγάλη Υφεση μετά το 2009, όταν το πραγματικό ΑΕΠ της Ευρωζώνης μειώθηκε κατά 4,5%.

* Senior scholar στο Centre for International Governance Innovation (CIGI).

Λήφθηκαν μέτρα για την καλύτερη δυνατή ανάκαμψη

Η Κεντρική Τράπεζα θεωρεί ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί πως η Κύπρος θα παραμείνει στην επενδυτική βαθμίδα

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Δύο μέτρα που στοχεύουν στη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την εξάλειψη των χρεοκοπιών των επιχειρήσεων κατά την περίοδο της πανδημίας του κορωνοϊού, ανακοίνωσαν από κοινού την περασμένη Πέμπτη ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης και ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, Κωνσταντίνος Ηροδότου.

Το πρώτο μέτρο αφορά την αναστολή της αποπληρωμής δόσεων των δανείων για περίοδο εννέα μηνών, μέχρι και το τέλος του χρόνου.

Το δεύτερο μέτρο, αφορά την παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων 2 δισεκατομμυρίων ευρώ προς τις κυπριακές τράπεζες για παραχώρηση νέου δανεισμού στις επιχειρήσεις και ενίσχυση της ρευστότητάς τους. Ο διοικητής της Κεντρικής στις δηλώσεις του ανέφερε πως το μορατόριουμ των δανείων ευκολύνει την πραγματική οικονομία, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και παράλληλα διαφυλάσσει τις τράπεζες, οι οποίες δεν θα αναγκάζονται να αναγνωρίζουν ως μη εξυπηρετούμενα δάνεια δεδομένων των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο κόσμος.

Ο Κωνσταντίνος Ηροδότου υπογραμμίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» πως τα μέτρα που έλαβαν από κοινού ΥΠΟΙΚ και ΚΤΚ έχουν σκοπό να θέσουν την πραγματική οικονομία σε θέση ανάκαμψης και να μειώσουν όσο λιγότερο γίνεται τον τελικό λογαριασμό που θα κληθούν να πληρώσουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της οικονομίας όταν επανέλθει στην κανονικότητα.

—Το πακέτο που ανακοινώθηκε την Πέμπτη για τα δάνεια και τη ρευστότητα είναι πραγματικά μεγάλο. Για πόσο καιρό όμως έχει σχεδιαστεί ώστε να στηρίξει την οικονομία με την παρούσα της κατάσταση που κυριολεκτικά είναι όλα κλειστά;

—Το πακέτο που ανακοινώθηκε την Πέμπτη και που αφορά την παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων μέχρι 2 δισ. ευρώ προς τις τράπεζες για παραχώρηση νέων χαμηλότοκων δανείων και επιδότηση μέρους του επιτοκίου είναι απόφαση καθαρά δημοσιονομικής πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών η οποία διοικητέται μέσω του τραπεζικού συστήματος. Εμείς συνεργαστήκαμε και συνεχισόμαστε στο Υπουργείο Οικονομικών για να διασφαλιστεί ότι θα πετύχουν οι από κοινού στόχοι μας που είναι η παροχή άμεσας ρευστότητας στην πραγματική οικονομία. Δηλαδή στα νοικοκυριά και στις επιχειρή-

σεις. Πρόσθετα, βοηθήσαμε με την τεχνονογσία μας ως Κεντρική Τράπεζα προς το Υπουργείο για να διασφαλιστεί ότι και να χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες ο όρος της κυβερνητικής εγγύησης στα δάνεια που θα δοθούν, τα δημοσιονομικά θα παραμείνουν όσο το δυνατό, στη κατάσταση που αντιμετωπίζουμε, πιο υγιή. Κανείς δεν γνωρίζει πόσο θα κρατήσει η κρίση της πανδημίας του κορωνοϊού και συνεπώς ποιο θα είναι το συνολικό οικονομικό αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, η Κεντρική Τράπεζα θεωρεί ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί πως με τα μέτρα στήριξης της οικονομίας που θα παραχωρούσε η Κύπρος, θα της επιτρέψουν να παραμείνει η χώρα

Η πανδημία εξελίσσεται τόσο ραγδαία, που ούτε σε τοπικό επίπεδο, ούτε σε ευρωπαϊκό μπορεί ακόμα να καθοριστεί ακριβώς το μέγεθος των οικονομικών συνεπειών της.

στην επενδυτική βαθμίδα. Συνεργαστήκαμε με το ΥΠΟΙΚ και δώσαμε εισηγήσεις για τη διαμόρφωση του πακέτου. Ο στόχος ήταν να δοθεί οικονομική ρευστότητα στην πραγματική οικονομία, νοικοκυριά, και επιχειρήσεις, αλλά συγχρόνως το κράτος να παραμείνει δημοσιονομικά σχετικά δυνατό. Για να σας απαντήσω στην ερώτησή σας, λοιπόν, για τη διάρκεια, κανείς δεν γνωρίζει πόσο θα λάβει για να ξεπεραστεί η κρίση, εντούτοις, είναι σημαντικό το κράτος να συνεχίσει να έχει δημοσιονομική δύναμη πυρός για το προσεχές μέλλον.

—Είστε ευχαριστημένοι από τα μέτρα που πάρθηκαν;

—Είμαι ευχαριστημένος και για τα μέτρα που πάρθηκαν, αλλά και για τον ρυθμό αντίδρασης των αρχών με τον σχεδιασμό και τη λήψη μέτρων. Αυτό ισχύει και για την Κεντρική Τράπεζα και για το Υπουργείο Οικονομικών, επειδή αντιμετωπίζουμε εθνική κρίση και στις εθνικές κρίσεις το καλό της οικονομίας χρειάζεται καλές συνεργασίες μεταξύ των δύο θεσμών που έχουν ευθύνη για την οικονομία της χώρας. Από πλευράς Κεντρικής συνεχίζουμε να επιβλέπουμε την κατάσταση και ανάλογα με τις εξελίξεις μπορεί και να αναπροσαρμόσουμε κάποια μέτρα, αλλά και να εξαγγείλουμε νέα. Παράλληλα, η πολύ καλή συνεργασία με το

Υπουργείο Οικονομικών θα συνεχίσει.

—Θα ήθελα να μου συγκρίνετε την τωρινή κρίση με την αντίστοιχη του 2013 και ποια είναι χειρότερη.

—Στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν γίνει κάποιες αναλύσεις — προβλέψεις για τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Το ζήτημα με την πανδημία αυτή όμως είναι πως εξελίσσεται τόσο ραγδαία, που ούτε σε τοπικό επίπεδο, ούτε σε ευρωπαϊκό μπορεί να καθοριστεί στη δεδομένη στιγμή των εξελίξεων ακριβώς το μέγεθος των οικονομικών συνεπειών της. Ενδεχομένως οι οικονομικές επιπτώσεις του κορωνοϊού να είναι πιο δριμύς, για τον κάτωθι λόγο. Μπορεί το 2013 να ήταν τεράστια κρίση για την Κύπρο, εντούτοις «ο υπόλοιπος κόσμος συνέχιζε να δουλεύει». Υπήρχε τουρισμός, υπήρχαν επενδύσεις που άρχισαν να έρχονταν σχετικά γρήγορα μετά το «bail in» και αυτό επέτρεψε σε επιχειρήσεις και κατ' επέκταση στα νοικοκυριά να έχουν ένα εισόδημα. Αυτή τη στιγμή, το «lockdown» δεν είναι κυπριακό φαινόμενο, ισχύει στα πλείστα κράτη και δεν υπάρχει για την Κύπρο τη δεδομένη στιγμή ούτε τουρισμός, ούτε επενδύσεις, ούτε ζήτηση για πολλές υπηρεσίες και γενικότερα όλα έχουν σταματήσει. Άρα, ναι, θα ανέμενα ο οικονομικός αντίκτυπος να είναι μεγαλύτερος τώρα σε σύγκριση με αυτό του 2013. Με ένα σημαντικό μακροπρόθεσμο, επειδή η κρίση αυτή δεν έχει προέλθει από οικονομικό παράγοντα δηλαδή δεν σχετίζεται με τον οικονομικό κύκλο, όταν περάσει η κρίση της υγείας, η ανάκαμψη αναμένεται να είναι πιο γρήγορη, αφού οι οικονομίες θα ξεκινήσουν ταυτόχρονα τη λειτουργία τους. Εκείνο που καλούμαστε να διαχειριστούμε, εξ ου και τα μέτρα που λαμβάνουμε, όταν ξεπεραστεί το ζήτημα της υγείας, να μην είναι τέτοιες οι απώλειες στην κυπριακή οικονομία και να γίνει μία παρατεταμένη ύφεση.

Μέτρα ανάκαμψης
—Λέτε δηλαδή πως, στο τέλος της κρίσης θα υπάρξει ένας λογαριασμός που θα πρέπει να πληρώσουμε;

—Δεν θα πρέπει να έχουμε οφθαλμαπάτες, στο τέλος της κρίσης θα υπάρξει ένας λογαριασμός που θα μοιραστεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) της οικονομίας. Όλοι οι τομείς θα επηρεαστούν και θα μοιραστούν μια ζημία που θα βγει στα επόμενα ένα-δύο χρόνια, όταν επανέλθει η ομαλότητα. Τα μέτρα που λαμβάνουμε τώρα, είναι για να ανακάμ-

Πάρθηκαν μέτρα με ικανοποιητικό ρυθμό αντίδρασης και στενό συντονισμό των αρχών στον σχεδιασμό και τη λήψη μέτρων, αναφέρει ο κεντρικός τραπεζίτης Κωνσταντίνος Ηροδότου.

ψουμε πιο γρήγορα και να μειώσουν τον λογαριασμό που θα δούμε όταν επανέλθουμε. Δεν θέλω να είμαι απαισιόδοξος, θέλω να είμαι ρεαλιστής και θα υπάρξει λογαριασμός. Αυτός ο ρεαλισμός όμως, επιτρέπει στις αρχές του κράτους να πάρουν μέτρα αντιμετώπισης. Επίσης, πρέπει να πούμε πως είμαστε σε καλή θέση, δηλαδή υπάρχουν δυνατόι παράμετροι που μας επιτρέπουν να ανακάμψουμε και να επανέλθουμε γρήγορα.

—Υπάρχουν και άλλα περιθώρια οικονομικής δράσης της κυβέρνησης και της Κεντρικής Τράπεζας έναντι της πανδημίας;

—Έχουμε αφήσει διαθέσιμη «δυναμη πυρός» για περαιτέρω μέτρα ως επίσης και το Υπουργείο Οικονομικών. Δεν είμαι εξουσιοδοτημένος να μιλήσω για την εναπόμεινσα «δύναμη πυρός» μας σε σχεδιασμούς του Υπουργείου Οικονομικών, η Κεντρική Τράπεζα όμως πέραν των μέτρων που ήδη ανακοίνωσε, μελετά και άλλα.

Ευλογία η ρευστότητα

—Η ρευστότητα των κυπριακών τραπεζών που ήταν βαριδί τόσο χρόνια, μετατρέπεται σε μια ειδική ευλογία στην παρούσα φάση;

—Οι τράπεζες της Κύπρου δεν μπορούν να συγκριθούν με την κατάσταση που ήταν το 2013. Τώρα είναι σε σαφώς καλύτερη κατάσταση, ξεκινούν αυτή την κρίση με μεγάλη κεφαλαιακή επάρκεια και έχουν και μεγάλα επίπεδα ρευστότητας, πέραν των 14 δισεκατομμυρίων ευρώ. Έχουν μεγάλα περιθώρια να τη χρησιμοποιήσουν για να χρηματοδοτήσουν την κυπριακή οικονομία και γενικότερα θα έλεγα πως έχουμε «καλό οπλοστάσιο» γενικώς. Σίγουρα είναι ευλογία να έχεις τη δεδομένη στιγμή πλούσια επίπεδα ρευστότητας στις τράπεζές σου και να υποστηρίξεις την οικονομία μέσω αυτής.

—Τι ήταν αυτό που ώθησε κυβέρνηση και Κεντρική Τράπεζα για αναβολή των δόσεων δανείων μέχρι το τέλος του χρόνου;

—Οι σχεδιασμοί ξεκίνησαν εδώ και καιρό και υπήρχαν συζητήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τις άλλες παρεμβάσεις μαζί και με άλλους Ευρωπαίους ομολογούς μου. Διαβλέπαμε πως, ειδικά σε χώρες που πέρασαν προσφάτως την κρίση και που οι τράπεζές τους έχουν ήδη συσσωρεύσει μη εξυπηρετούμενα δάνεια, θα επηρεάζονταν η δυνατότητα να παραχωρήσουν δάνεια στην οικονομία, αλλά και τις αναδιαρθρώσεις δανείων που θα έπρεπε να κάνουν εξαιτίας της κρίσης της πανδημίας. Εξ ου και όταν είδαμε πως θα άλλαζαν οι κανονισμοί λόγω του κορωνοϊού που θα επέτρεπαν το μορατόριουμ δανείων, ξεκινήσαμε τους δικούς μας σχεδιασμούς μαζί με το Υπουργείο Οικονομικών ως ένα μέτρο που θα χρειαστούν απαραίτητως τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις και οι τράπεζες. Ο συνεπής δανειολήπτης, δηλαδή τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις, θα ήταν λογικό να δυσκολευτεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και οι τράπεζες θα το κατηγοριοποιούσε ως ΜΕΔ. Με το μορατόριουμ δανείων, στο πλαίσιο των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και αναβάλλεται προσωρινά η καταβολή των τόκων και κεφαλαίων των δανείων, αλλά ταυτόχρονα δεν ανεβαίνουν τα ΜΕΔ των τραπεζών για εκείνη την περίοδο. Ήταν απόφαση που φάνταζε αναγκαία και για τα δύο συγκεκριμένα κομμάτια της οικονομίας.

Παραμένουν βιώσιμες

—Με τα μέτρα για μη καταβολή δανείων μέχρι και το τέλος του χρόνου, υπάρχει φόβος για τη βιωσιμότητα των τραπεζών; Αν δεν υπάρχει, πως διασφαλίζεται;

—Όπως ανέφερα προηγουμένως, οι τράπεζές μας έχουν καλή κεφα-

λαιακή επάρκεια. Ταυτόχρονα, από τη στιγμή που δεν θα αναγνωρίζονται τα μη καταβληθέντα δάνεια ως μη εξυπηρετούμενα στους ισολογισμούς των τραπεζών στο πλαίσιο του επίσημου μορατόριουμ που ανακοινώθηκε την Πέμπτη, δεν τίθεται θέμα βιωσιμότητας των τραπεζών. Στο τέλος της περιόδου οι τράπεζες θα πρέπει να προχωρήσουν σε αναδιαρθρώσεις αυτών των δανείων, αλλά οι πρόσφατες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών που ανακοινώθηκαν εντός της εβδομάδας δείχνουν ξεκάθαρα τον δρόμο και την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσουν οι τράπεζες μόλις ξεπεραστεί η κρίση. Παράλληλα, θα βοηθήσει άμεσα και η απελευθέρωση από την ΕΚΤ και ΚΤΚ κεφαλαίων μέχρι και 1,4 δισ. ευρώ ακριβώς για να μπορέσουν οι τράπεζες να κάνουν τις αναδιαρθρώσεις οι οποίες θα είναι αναγκαίες για να μπορέσουν να συνεχίσουν οικονομικά τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη δάνεια.

—Είδαμε την ΕΚΤ να διαθέτει μεγάλο ποσό χρημάτων για αγορά κρατικών χρεογράφων ως μέτρο αντιμετώπισης. Η Κύπρος επωφελήθηκε;

—Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να διαθέσει 750 δισεκατομμύρια ευρώ επιπλέον για αγορά κρατικών χρεογράφων, έδωσε «ανάσα» στην αγορά ομολόγων σε ολόκληρη την ευρωζώνη. Κατ' επέκταση, είχαν θετικό αντίκτυπο και στις αποδόσεις των κυπριακών ομολόγων. Γίνεται αντιληπτό πως, πέραν των μέτρων για τις χορηγήσεις δανείων και το μορατόριουμ δανείων που λειτουργούν μόνο εντός της Κύπρου, οι κεντρικοί τραπεζίτες της ευρωζώνης εξετάζουμε και μέτρα τα οποία λειτουργούν υποστηρικτικά στις αγορές ομολόγων των χωρών μας, άρα και ως μέτρο ανακούφισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Τα πρώτα κορονομικά

Τραπεζικές κρίσεις, κρίσεις χρέους, δημοσιονομικές κρίσεις, νομισματικές κρίσεις, ακόμα και πολέμους, έχουμε πολλούς για να αντλήσουμε διδάγματα, παραδείγματα και κατευθυντήριες γραμμές. Κορονομικά όμως δεν έχουμε.

Ξέρουμε όμως κάποια δεδομένα τα οποία δεν μπορούν να προσπεραστούν. Πρώτο, προτεραιότητα, τόσο σε σημασία όσο και σε χρονολόγηση, πρέπει να είναι η υγεία. Όμως, η οικονομική ευθυμία θα αποτελέσει σοβαρό ζήτημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουμε και πρέπει να αρχίσουμε νωρίς.

Δεύτερο, σε αντίθεση με τα θέματα υγείας, η οικονομική διαχείριση δεν είναι αγώνας ταχύτητας,

αλλά μαραθώνιος. Η ρευστότητα και η επιχειρηματική διάθεση, η στήριξη των νοικοκυριών και των παραγωγικών πόρων, δεν πρέπει να εξαντληθεί αμέσως, αλλά να έχουμε υπόψη πως θα πρέπει να αντέξει για πολλούς μήνες. Θα χρειαστεί, όχι μόνο για τη διάρκεια της κρίσης, αλλά και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξόδου.

Τρίτο, έχουμε μόνο μία ευκαιρία να το πετύχουμε και η σφαίρα μας πάει μόνο ευθεία. Οι επιλογές είναι περιορισμένες και πρέπει να το πετύχουμε από την πρώτη.

Τέταρτο, στις κρίσεις, τα πρώτα θύματα σε μακροοικονομικό επίπεδο, είναι η παραγωγική ικανότητα και η απασχόληση. Με τα δε-

δομένα που έχουμε μπροστά μας, οι πιέσεις της οικονομίας οδηγούν σε μείωση μισθών, αύξηση της ανισότητας, αποτυχίες των μικρομεσαίων και ανακατανομή του συγκριτικού πλούτου.

Σε αυτά πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας. Η οικονομική στήριξη, την οποία διαμόρφωσαν σε μια επίδειξη σοβαρότητας, ψυχραιμίας και κλίματος συνεργασίας οι εμπλεκόμενοι (Υπουργείο Οικονομικών, ΚΤΚ, Υπουργείο Εργασίας, κόμματα, κοινωνικοί εταίροι, τράπεζες, κ.ά.), πρέπει να εστιαστεί σε αυτά τα ζητήματα.

Η αναστολή δόσεων είναι μια πρώτη κίνηση. Η στήριξη ενοικίων, μισθών και απασχόλησης επίσης

είναι σημαντικά. Πέρα από αυτά, το ζητούμενο είναι οι μηχανές της οικονομίας να μπορούν να ξεκινήσουν ξανά όταν θα παρέλθει αυτό το κακό.

Για να γίνει κάτι τέτοιο, θα πρέπει να περιοριστούν οι απολύσεις, να αποφευχθεί η εσωτερική υποτίμηση, ιδίως στους μισθούς, να στηριχθεί η επί του εδάφους «απόρριψη» σε κεφάλαια και σε πόρους παραγωγής.

Η εξίσωση είναι δύσκολη και ο δρόμος θα είναι μακρύς. Γι' αυτό και είναι τοξική η πίεση για άμεσες λύσεις, που να ανακουφίζουν αλλά να απευθύνονται στα συμπτώματα και όχι στις παθογένειες του προβλήματος. Ενώ, για παράδειγμα,

αυτοεργοδοτούμενοι και μικρομεσαίοι καλούνται να κρατήσουν την απασχόληση και να καταβάλουν μισθούς, ενοίκια και άλλες τρέχουσες υποχρεώσεις, δεν υπάρχει λογική στην αναστολή πληρωμών από άτομα που ναι μεν αναστάληκε η εργασία τους, αλλά δεν επηρεάστηκε ο μισθός τους, όπως συμβαίνει σε μεγάλες κατηγορίες μισθωτών.

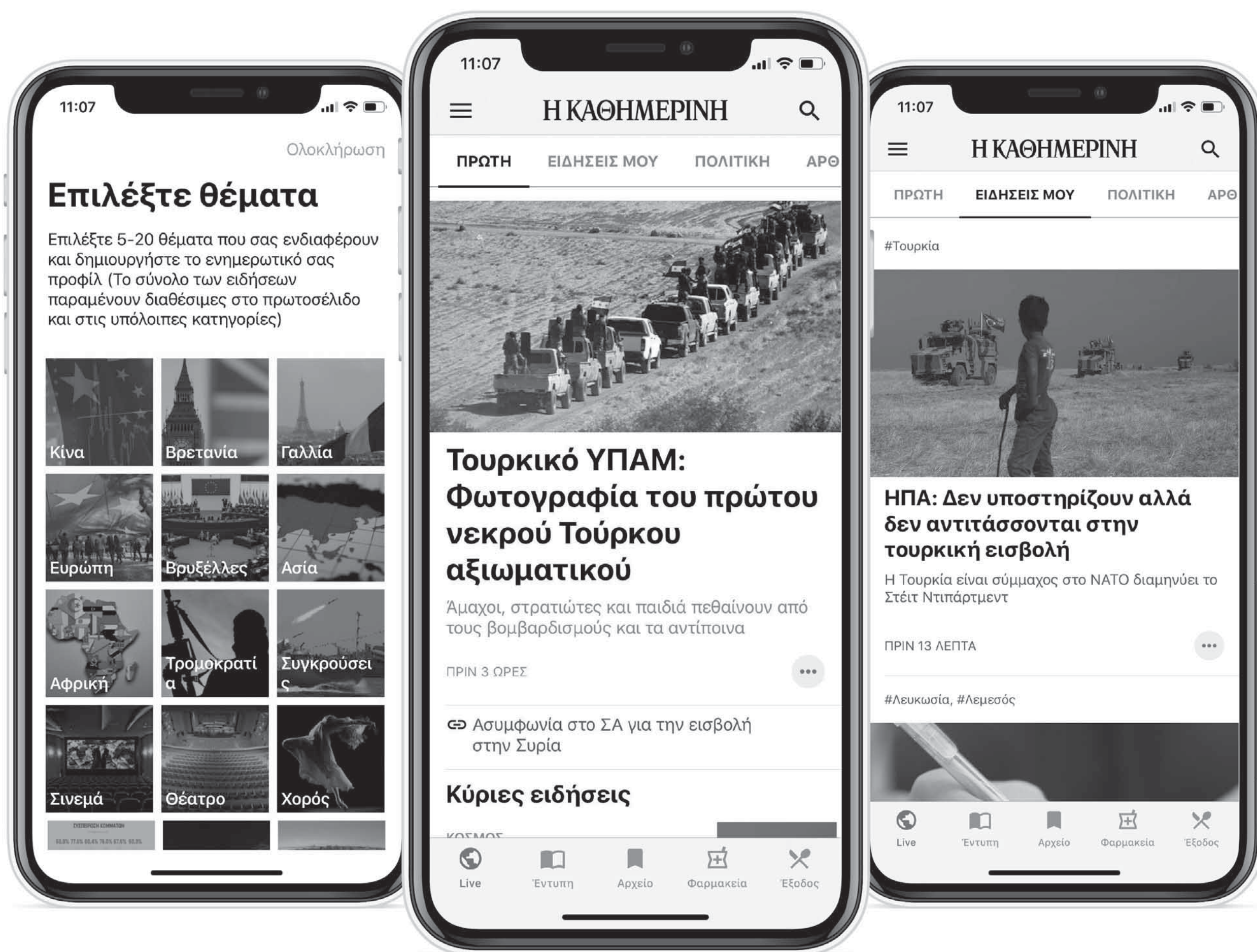
Κανένας δεν μπορεί να είναι σήμερα έτοιμος για ολοκληρωμένες λύσεις, αλλά πρέπει να βιαστούμε. Κινήσεις που ακούγονται απλές — όπως την αναστολή δόσεων — χρειάζονται ανάλυση για να υλοποιηθούν σωστά. Η βιασύνη, με ανακοινώσεις και απλοποίηση των

προτάσεων, απλώς δείχνει έλλειψη σοβαρότητας και σίγουρα απουσία των αναγκαίων αναλύσεων και προετοιμασιών.

Υπάρχει μόνο μία ευκαιρία για να πετύχουμε αυτό τον στόχο και πρέπει να στοχεύσουμε προσεκτικά και αποτελεσματικά. Κι αυτή η κρίση δείχνει πως είμαστε πιο καλοί στα δύσκολα από ό, τι στα εύκολα. Ότι η πολιτική ηγεσία όλων των χρωματισμών στάθηκε σωστά. Πως οι κοινωνικοί εταίροι είναι σοβαροί. Φωνές και λαϊκισμοί υπάρχουν, αλλά έχουν περιοριστεί και δεικνύουν εκτός κλίματος. Φυσικά και θα τα καταφέρουμε, αλλά χρειάζεται, τώρα, στα πρώτα χιλιόμετρα της κούρσας, μεγάλη προσοχή.

Ο κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός

Φτιάξε το δικό σου timeline ειδήσεων
στη **NEA** εφαρμογή της Κ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

kathimerini.com.cy

Βάζουν μπροστά τις μηχανές για παραγωγή αντισηπτικού

Εξι ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες – Με 122,6 τόνους κατασχεμένο οινόπνευμα

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Στη **μαζική** παραγωγή αντισηπτικού διάλυματος για τις ανάγκες του εθνικού συστήματος υγείας προχωρούν ελληνικές φαρμακευτικές βιομηχανίες που εκδήλωσαν τη σχετική πρωτοβουλία. Σε αυτές τις φαρμακοβιομηχανίες η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) σε συνεργασία με την κυβέρνηση αποδόσκει μεγάλες ποσότητες κατασχεμένου οινόπνευματος για να χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη.

Η ανεπάρκεια στην προμήθεια αιθυλικής αλκοόλης είναι ο ένας λόγος για τις μεγάλες ελλείψεις που παρατηρούνται. Ο άλλος είναι βέβαια η κατακόρυφη αυξημένη ζήτηση αλλά και η υπερβολική αποθεματοποίηση από ιδιώτες και νομικά πρόσωπα που ανησυχούν για την επέλαση της επιδημίας. Οι ποσότητες που αποδοσμεύει η ΑΑΔΕ προέρχονται ως επί το πλείστον από κατασχέσεις από κυκλώματα παρόνομης διάθεσης αλκοολούχων προϊόντων και ποτών ή από λαθρεμπόρους που φέρνουν παράνομα καθαρή αιθυλική αλκοόλη (οινόπνευμα) από άλλα κράτη και στη συνέχεια τη διοχετεύουν σε επιτήδειους που φτιάχνουν παραποιημένα και νοθευμένα ποτά. Μόνον τον Νοέμβριο κατασχέθηκαν περί τους 15 τόνους οινόπνευματος (96 βαθμών). Συνολικά, η ΑΑΔΕ θα διαθέσει σε έξι ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες αλλά και στις Ελληνικές Ενοπλές Δυνάμεις (441 Αποθήκη Βάσες Υγιονομικού Υλικού) συνολικά 122,6 τόνους οινόπνευματος.

Οι εταιρείες που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία σύμφωνα με τις σχετικές εγκρίσεις από τις αρμόδιες αρχές είναι οι ELPEN, Pharmathen, IASIS Pharmaceuticals Hellas, Lavipharma, Help Pharmaceuticals και Rafarm. Στη διαδικασία της παραγωγής και δωρεάν διάθεσης στο Δημόσιο των αντισηπτικών ενδέ-

Η ΑΑΔΕ, σε συνεργασία με την κυβέρνηση, αποδόσκει μεγάλες ποσότητες κατασχεμένου οινόπνευματος για να χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη από τις φαρμακοβιομηχανίες. Οι τελευταίες θα προμηθεύσουν δωρεάν με τις ποσότητες αντισηπτικού που θα παραγάγουν το εθνικό σύστημα υγείας.

ται να εμπλακεί και η «Παπουτσάκης» η οποία, πέραν της δυνατότητας παραγωγής και εμφιάλωσης, διαθέτει ή/και παράγει συσκευασίες με τη γνωστή αντλία οι οποίες επίσης είναι σε έλλειψη στην αγορά, αναφέρουν ορισμένες πληροφορίες.

Εκτίναξη ζήτησης

Με δεδομένες τις πολύ μεγάλες ελλείψεις σε αντισηπτικά στην αγορά αλλά και στους προμηθευτές, η κίνηση αναμένεται να ανακοφίσει για ένα σημαντικό χρονικό διάστημα τη ζήτηση. Η ζήτηση μέχρις στιγμής τον Μάρτιο εκτιμάται ότι είναι αυξημένη κατά 1.500% πάνω σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι, σύμφωνα με μαρτυρίες των συμμετεχόντων στην αγορά. Υπολογίζεται πως με αυτές τις ποσότητες που αποδεσμεύονται (122,6 τόνοι) μπορούν να παραχθούν περί τους 175 τόνους αντισηπτικού διαλύματος με περιεκτικότητα 70% σε οινόπνευμα ή 350.000 συσκευασίες

του μισού λίτρου. Πιθανότατα, θα εμφανισθούν σε μεγαλύτερες συσκευασίες από τις οποίες τα νοσοκομεία και οι άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου που θα παραλάβουν τα αντισηπτικά, θα αναπληρώνουν τα δοχεία που διαθέτουν.

Ο διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, Γιώργος Πιτσιλής, μιλώντας στην «Κ» εξηγεί πως «με γνώμονα πάντα την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, και στο πλαίσιο της κοινωνικής μας υπευθυνότητας ως ΑΑΔΕ, πήραμε την πρωτοβουλία, και σε συνεργασία με τον υπουργό Υγείας Βασίλη Κικίλια, προχωρήσαμε στην αποδόσμευση των ποσοτήτων αιθυλικής αλκοόλης που βρίσκονταν στα τελωνεία όλης της χώρας, ώστε να χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή αντισηπτικού υγρού από τον στρατό και τις φαρμακοβιομηχανίες της χώρας». «Σε κρίσιμες και πρωτόγνωρες περιόδους, όπως αυτή που διανύουμε, έχουμε καθήκον

να δίνουμε το παράδειγμα και να συνεχίζουμε να ενεργούμε με κάθε δυνατό τρόπο, πιστοί στις αξίες μας, προς όφελος των συμπολιτών μας και της κοινωνίας», συμπληρώνει. Στον συντονισμό της πρωτοβουλίας συμμετέχει και το υπουργείο Ανάπτυξης με τον υπουργό Αδ. Γεωργιάδη και τον υφυπουργό Νίκο Παπαθανάση να έχουν κομβικό ρόλο στην υπόθεση.

Μεγάλες ελλείψεις

Η πρωτοβουλία έρχεται να αντιμετωπίσει τις μεγάλες ελλείψεις σε πρώτη ύλη, η οποία σε μεγάλο βαθμό εισάγεται από το εξωτερικό. Όμως, με δεδομένα τα αντίστοιχα προβλήματα διεθνώς, οι ξένοι προμηθευτές διοχετεύουν τα απόθεμά τους στις δικές τους εγχώριες αγορές. Αυτό ισχύει τόσο για το οινόπνευμα όσο και τους πηκτικούς παράγοντες που χρησιμοποιούνται αλλά και τις συσκευασίες με ή χωρίς αντλίες.

Ούτε το ηλεκτρονικό εμπόριο γλίτωσε από τον κορωνοϊό

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Ραγδαία πτώση του ηλεκτρονικού εμπορίου καταγράφεται στα e-shops (ηλεκτρονικά καταστήματα) της χώρας εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού. Μπορεί τα σούπερ μάρκετ και τα φαρμακεία να μην προλαβαίνουν να εξυπηρετήσουν τη ζήτηση, αλλά στις άλλες κατηγορίες αγαθών η κίνηση έχει μειωθεί δραστηρικά.

Σύμφωνα με έρευνα του Ελληνικού Συνδέσμου Ηλεκτρονικού Εμπορίου (Greek eCommerce Association ή GRE.CA.), με εξαίρεση τρεις κατηγορίες ηλεκτρονικών καταστημάτων, ειδών σούπερ μάρκετ, φαρμακείων και βιβλίων/παιχνιδιών, όλες οι άλλες κατηγορίες σημειώνουν μεγάλη κάμψη που ξεπερνά ακόμη και 80%. Τέτοιες κατηγορίες είναι τα είδη μόδας, αθλητικά είδη, κοσμήματα, είδη σπιτιού, οι (ηλεκτρικές) λευκές συσκευές κ.ά.

Τα ηλεκτρονικά είδη σημειώνουν αύξηση, κυρίως εξαιτίας της ζήτησης που καταγράφεται σε web cameras, ακουστικά, φορητούς Η/Υ κ.ά., καθώς οι θέσεις εργασίας μεταφέρονται από τον εργασιακό χώρο στο σπίτι.

Η έρευνα της GRE.CA. πραγματοποιήθηκε από την περασμένη Τετάρτη 18 Μαρτίου έως Σάββατο 21 Μαρτίου. Σε αυτήν συμμετείχαν 307 επιχειρήσεις, εκ των οποίων το 92% εξ αυτών αναφέρει ότι έχει ήδη επηρεαστεί από την πανδημία του κορωνοϊού. Μάλιστα, πάνω από το 70% των συμμετεχόντων στην έρευνα εκτιμά ότι η πανδημία θα επηρεάσει αρνητικά τις πωλήσεις και τα κέρδη τους μέσα στο 2020.

Ειδικότερα, η έρευνα έδειξε ότι μέχρι τώρα, το 74% των επιχειρήσεων έχει καταγράψει μείωση των ηλεκτρονικών παραγγελιών και μόλις το 15% των επιχειρήσεων έχει καταγράψει αύξηση. Η κάμψη των παραγγελιών αποδίδεται σε πολλούς παράγοντες, όπως καθυστέρηση ή και διακοπή παραδόσεων από προμηθευτές (42%), καθυστερήσεις στην παράδοση σε πελά-

τες λόγω courier (31%) και τέλος ζητήματα ασφάλειας των εργαζομένων (27%). Σύμφωνα με τον γενικό διευθυντή της GRE.CA. Στέλιο Αποστολίδη, σε πολλές κατηγορίες προϊόντων η μείωση των παραγγελιών ξεπερνά το 80%.

Η προαναφερόμενη άσχημη εξέλιξη δημιουργεί και αρνητική ψυχολογία για το σύνολο του έτους. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, το 84% των επιχειρήσεων βλέπει μείωση των πωλήσεων μέσα στο 2020, ενώ μείωση των κερδών προβλέπει το 79%. Επίσης, το 64% των συμμετεχόντων στην έρευνα εκτιμά ότι θα προκληθούν προβλήματα χρηματοδότησης και ρευστότητας στις επιχειρήσεις τους. Στον αντίπο-

Πτώση πωλήσεων έως και 80% – Ανοδο σημειώνουν μόνο τα σούπερ μάρκετ, τα φαρμακεία, τα βιβλία και τα παιχνίδια.

δα, μόνον το 3% των επιχειρήσεων ηλεκτρονικού εμπορίου εκτιμά ότι δεν θα υπάρξουν επιπτώσεις λόγω κορωνοϊού. Η αρνητική πορεία που αναμένεται για το υπόλοιπο του έτους αποδίδεται πρωτίστως στη μείωση της ζήτησης (77%) και δευτερευόντως σε προβλήματα εφοδιαστικής αλυσίδας (34%). Οι επιχειρήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου ακόμη, σε ποσοστό 22%, αναφέρουν δυσκολίες πώλησης στο εξωτερικό και κυρίως σε Ευρώπη, Ιταλία και Κύπρο, ενώ σε ποσοστό 48% για δυσκολίες παραλαβής προϊόντων από Κίνα, Ευρώπη και Ιταλία.

Σύμφωνα με τον κ. Αποστολίδη, η έρευνα θα πραγματοποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα, με στόχο την πληρέστερη καταγραφή των τάσεων στο ηλεκτρονικό εμπόριο, μέσα στην πανδημία του κορωνοϊού.

Μέτρα ενίσχυσης ζητούν ΤΕΕ και κατασκευαστικές

Σε «**καρτογράφηση νερά**» έχει εισέλθει ο κατασκευαστικός και οικοδομικός κλάδος, καθώς να μην καλούνται να συνεχίσουν τη λειτουργία τους, χωρίς όμως κάτι τέτοιο να είναι εφικτό στην πράξη. Όπως σημειώνει σε πρόσφατη παρέμβασή του το ΤΕΕ, «υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν μπορεί να ολοκληρωθεί από αρχή μέχρι το τέλος καμία εργασία». Την ίδια στιγμή, οι εταιρείες που εκτελούν δημόσια έργα δεν έχουν λάβει καμία επίσημη ενθάρρυνση για το πλάνο που θα πρέπει να ακολουθήσουν αναφορικά με τα εργοτάξιά τους, πέραν όσων έχουν

μεριμνήσει να πράξουν οι ίδιες, ακολουθώντας τις οδηγίες των ιατρικών φορέων. Ως εκ τούτου, επικρατεί μια γενικευμένη αβεβαιότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΤΕΕ, μεταξύ άλλων, ζητεί από τους φορείς να μεριμνήσουν για την αποφυγή ταυτόχρονης εργασίας πολλών εργαζομένων, την επιβολή διαφορετικού ωραρίου προσέλευσης, όπως επίσης και την παροχή δυνατότητας αναβολής των συμβατικών παραδόσεων των έργων, ή των επιμέρους σταδίων αυτών και τροποποίηση των χρονοδιαγραμμάτων για τουλάχιστον τέσσερις μήνες.

Αντίστοιχα, με σχετική παρέμβασή του, ο ΣΑΤΕ (Πανελλήνιος Συνδεσμός Τεχνικών Εταιρειών) να μην δεν απαιτεί την υποχρεωτική διακοπή όλων των έργων, αλλά ζητεί να παρασχεθεί η δυνατότητα σε κάθε εταιρεία, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του έργου, να μπορεί να κρίνει και να αποφασίσει εάν απαιτείται, ή όχι διακοπή ή παράταση των εργασιών. Επίσης, ζητείται να ενταχθούν και οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις δημοσίων έργων στους άμεσα και σοβαρά πληττόμενους κλάδους. Με τη σειρά του, το Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανίας Υποδομών και

Κατασκευών (ΕΣΒΥΚ), που εκπροσωπεί ευρύτερα τον κατασκευαστικό κλάδο, κατέθεσε δέσμη μέτρων για τη στήριξη των εταιρειών, όπως αύξηση του χρόνου υποβολής προσφορών και παράταση των εν εξελίξει διαγωνισμών και συμβάσεων, ταχεία έγκριση διαδικασιών για την έγκριση πληρωμών, χορήγηση προκαταβολών και αναστολή καταβολής προμήθειας εγγυητικών. Όσον αφορά τα εργοτάξια, το ΕΣΒΥΚ ζητεί την αναγνώριση της υπολειπόμενης ή και αναστολής λειτουργίας των εργοταξίων.

Ν. Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, το 84% των επιχειρήσεων βλέπει μείωση των πωλήσεων μέσα στο 2020, ενώ μείωση των κερδών προβλέπει το 79%.

Ο «βίαιος» ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους

Επισπεύδεται λόγω του κορωνοϊού με την άμεση ενεργοποίηση της πύλης gov.gr, η οποία θα παρέχει 500 υπηρεσίες

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Πάνω από 3.200 δηλώσεις γεννήσεων έχουν καταχωρηθεί με το νέο σύστημα που δημιουργήθηκε στα μαιευτήρια, ακολουθώντας την αρχή της μιας και μοναδικής δήλωσης. Χάρis στις προσπάθειες της Γενικής Γραμματείας Απλοοπιστευσης των Διαδικασιών, οι γονείς των νεογνών έχουν αποφύγει πάνω από 12.000 επισκέψεις σε διάφορες υπηρεσίες του Δημοσίου. Το ίδιο ισχύει και με την εφαρμογή διόρθωσης των τετραγωνικών μέτρων στα ακίνητα. Με βάση τα στατιστικά της εφαρμογής, τις τελευταίες δύο-τρεις εβδομάδες αποφεύχθηκαν 2,7 εκατ. επισκέψεις σε δημαρχεία, ΚΕΠ κ.λπ. Επίσης, έχουν υποβληθεί ηλεκτρονικά πάνω από 260.000 αιτήσεις, και για τους δήμους ανευρέθηκαν μέχρι στιγμής περίπου 6,5 εκατ. τετραγωνικά μέτρα χαμένα, μια έκταση που ισοδυναμεί με την έκταση του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Τα παραπάνω παραδεί-

ματα δείχνουν πόσο έχει ανάγκη η χώρα τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Οι εφαρμογές που αναφέρθηκαν δεν είναι προϊόν μακροχρόνιου σχεδιασμού ή δαπάνης πολλών εκατ. ευρώ. Είναι αποφάσεις που, αν υπάρχουν το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και η πολιτική βούληση, είναι ζητήματα εβδομάδων να υλοποιηθούν και όχι ετών ή δεκαετιών, όπως έχει δείξει η μέχρι τώρα εμπειρία.

Η εκκρεμότητα ωστόσο του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας, όπως υποστήριξε πρόσφατα σε τηλεοπτική του συνέντευξη ο υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής Κυριάκος Πιερρακάκης, τις τελευταίες εβδομάδες έχει μετατραπεί σε αναγκαιότητα εξαιτίας της πανδημίας. Όλη η διαμεσολάβηση εντός και εκτός της χώρας, τουλάχιστον για αρκετές εβδομάδες, εκτιμάται ότι θα γίνεται ηλεκτρονικά. Ήδη η κυβέρνηση και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης τις τελευταίες ημέρες μαθαίνουν να συνεδριάζουν και να λαμ-

βάνουν αποφάσεις από απόσταση. Το υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, ούτε λίγο ούτε πολύ, επέβαλε για τη λειτουργία της κυβέρνησης μια λύση που δοκιμάστηκε στα πανεπιστήμια (epresence.gr). Την περασμένη Κυριακή διανεμήθηκαν πάνω από 1.000 άδειες χρήσης σε ισάριθμους φορείς προκειμένου να μπορούν στελέχη της κυβέρνησης να συνεδριάζουν από απόσταση μεταξύ τους.

Μόνον την περασμένη Παρασκευή, σύμφωνα με τα στατιστικά του κόμβου <https://epresence.gov.gr>, πραγματοποιήθηκαν πάνω από 215 τηλεδιασκέψεις με περισσότερους από 800 συμμετέχοντες. Επίσης, στη μία εβδομάδα λειτουργίας του κόμβου καταγράφηκαν 870 τηλεδιασκέψεις και ο αριθμός τους συνεχώς ανεβαίνει. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα «βίαιου» ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας είναι η λειτουργία της πύλης gov.gr. Η πύλη αρχικά προγραμματιζόταν να λειτουργήσει τον Ιούνιο. Ωστόσο η λειτουργία της

θα ξεκινήσει την ερχόμενη Δευτέρα – ει δυνατόν και μέσα στο Σάββατο-κύριακο που διανύουμε. Στην πύλη gov.gr θα συγκεντρωθεί το σύνολο των υπηρεσιών που παρέχονται ψηφιακά από το Δημόσιο και οι οποίες ξεπερνούν τις 500. Επιπλέον, σε αυτή θα προστεθεί κάθε νέα ψηφιακή υπηρεσία που θα δημιουργείται στον δημόσιο τομέα. Μέσω μάλιστα της πύλης θα δοθεί για πρώτη φορά η δυνατότητα στον πολίτη να συμπληρώνει και να υπογράφει εξουσιοδοτήσεις και υπεύθυνες δηλώσεις, με ταυτοποίηση που θα παρέχεται από τους κωδικούς Taxisnet. Ακόμη, μέσω της πύλης gov.gr θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσης ηλεκτρονικής αποστολής των εξουσιοδοτήσεων και δηλώσεων στην Αρχή η οποία ζητεί την έκδοσή τους, χωρίς ο πολίτης να χρειάζεται να μεταβεί στην υπηρεσία. Επίσης, η νέα πύλη θα φιλοξενήσει και τη νέα δυνατότητα άυλων συνταγογραφημάτων.

Πρόκειται για μια υπηρεσία για

ασθενείς με χρόνια νοσήματα και επαναλαμβανόμενες ιατρικές συνταγές και η οποία αναμένεται να δώσει τέλος στην αυτοπρόσωπη παρουσία των ασθενών στα ιατρεία. Συνταγογραφώντας άυλα, οι ασθενείς θα λαμβάνουν τα στοιχεία της συνταγής με SMS ή/και με e-mail και οι φαρμακοποιοί με τη σειρά τους θα εκτελούν τη συνταγή αναζητώντας την μέσω του barcode της συνταγής ή ακόμη και μέσω του ΑΜΚΑ του ασθενούς. Ταυτόχρονα, το υπουργείο προτίθεται να θέσει σε λειτουργία την εφαρμογή e-ker.gov.gr. Μέσω αυτής της υπηρεσίας, οι πολίτες μπορούν να κλείνουν ραντεβού για την επίσκεψη στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, εφόσον αυτή είναι απαραίτητη. Στο αμέσως προσεχές διάστημα, θα υπάρχει η δυνατότητα τόσο ηλεκτρονικής αίτησης για τα ΚΕΠ όσο και η παράδοση των πιστοποιητικών στο σπίτι, μέσω υπηρεσίας ταχυμεταφοράς. Και τα βήματα δεν εξαντλούνται εδώ. Μόλις την περασμένη Παρα-

σκευή το υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε ότι, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης, δόθηκαν οδηγίες προς όλους τους υπαλλήλους του υπουργείου για την απομακρυσμένη πρόσβαση στις ηλεκτρονικές τους διευθύνσεις (e-mail). Επίσης όλα τα στελέχη της ΑΑΔΕ αναμένεται να αποκτήσουν απομακρυσμένη πρόσβαση στον υπολογιστή του γραφείου τους από απόσταση. Από την άλλη πλευρά, το υπουργείο Υγείας, σε συνεργασία με το υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, σχεδιάζει μια λύση τηλεϊατρικής, με στόχο την απομακρυσμένη παρακολούθηση των ασθενών που εμφανίζουν ήπια συμπτώματα κορωνοϊού. Η λύση ακόμη δεν έχει σχηματιστεί, αλλά εκτιμάται ότι δεν θα καθυστερήσει. Και πιθανώς η συγκεκριμένη λύση να είναι χρήσιμη σε όλο το ΕΣΥ σε κάθε εποχή, ειδικά για όσους βρίσκονται μακριά από μπροπολιτικά κέντρα.

Ομάδες της Formula 1 παράγουν αναπνευστήρες για τη Βρετανία

Ανταποκρίθηκαν στην έκκληση του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον

Στη βοήθεια της Formula 1, καθώς και κολοσσών όπως η Siemens και η Airbus, προσφεύγει το Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του εθνικού συστήματος υγείας σε αναπνευστήρες λόγω της εξάπλωσης του κορωνοϊού. Σύμφωνα με το Bloomberg, ο πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον ζήτησε την προηγούμενη εβδομάδα τη βοήθεια κατασκευαστών από όλους τους κλάδους για την παραγωγή 30.000 αναπνευστήρων, οι οποίοι θα δοθούν στο εθνικό σύστημα υγείας ώστε να μην υπάρξουν ελλείψεις. Μέχρι στιγμής, υπάρχουν πάνω από 8.000 αναπνευστήρες, που είναι απαραίτητοι για όσους νοσούν από τον κορωνοϊό. Ακόμη πιο αναγκαία είναι η προμήθεια του βρετανικού συστήματος υγείας με αυτές τις συσκευές στην παρούσα φάση, όπου τα κρούσματα στη χώρα σημειώνουν άνοδο. Ενδεικτικά μάλιστα, την περασμένη Τρίτη, το υπουργείο Υγείας ανακοίνωσε 1.400 νέα κρούσματα και 87 νέους θανάτους. Το πιο ανησυχητικό βέβαια είναι ότι στελέχη των υπηρεσιών υγείας προειδοποίησαν πως η έλλειψη αναπνευστήρων ενδέχεται να υποχρεώσει τους γιατρούς να επιλέξουν ποιοι ασθενείς θα έχουν για να τους χρησιμοποιούν. Το αρχικό αίτημα του Μπόρις Τζόνσον προς όλες τις κατασκευάστριες εταιρείες να επιταχύνουν τις διαδικασίες παραγωγής αναπνευστήρων είχε αξιολογηθεί αρχικά ως κάτι που δεν μπορεί άμεσα να υλοποιηθεί, δεδομένου ότι έχει διαταραχθεί η εφοδιαστική αλυσίδα και η προμήθεια των απαραίτητων εξαρτημάτων καθίσταται δύσκολη. Ενδεικτικά, τόσο η Jaguar όσο και η Toyota εκδήλωσαν την πρόθεσή τους να βοηθήσουν την κυβέρνηση, ενώ σε αυτό συναίνεσε και η Vauxhall.

Σύμφωνα με το Bloomberg, έχουν δημιουργηθεί τρεις διαφορετικές ομάδες που έχουν αναλάβει το συγκεκριμένο έργο. Η μία αποτελείται από εταιρείες που σκοπεύουν να αυξήσουν την υφιστάμενη παραγωγή τους

Οι ομάδες της Formula 1 που εδρεύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο σε ανακοίνωσή τους γνωστοποίησαν την πρόθεσή τους να παράγουν αναπνευστήρες. «Όλες οι ομάδες έχουν εξειδίκευση στον σχεδιασμό, στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, ενώ διαθέτουν και παραγωγικές μονάδες που ειδικεύονται στη δημιουργία πρωτότυπων προϊόντων», τονίζουν στην ανακοίνωσή τους.

Jaguar, Toyota, Vauxhall, Mercedes και McLaren προχωρούν στην παραγωγή και στον σχεδιασμό νέων αναπνευστήρων.

σε αναπνευστήρες, η δεύτερη θα αναλάβει τον σχεδιασμό νέων μοντέλων και η τρίτη θα τους παράγει. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει εταιρείες όπως η Airbus, Siemens, Smiths Group Plc, ενώ στη δεύτερη φιγουράρουν αγωνιστικές ομάδες της Formula 1 όπως η Mercedes και η McLaren. Και οι δύο προσπαθούν να σχεδιάσουν δύο μοντέλα. Σύμφωνα με το Bloomberg, το ένα αφορά όσους δεν βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση και το οποίο μπορούν να παράγουν σε μεγάλες ποσό-

τιπες, και άλλο ένα για όσους βρίσκονται σε αρκετά σοβαρή κατάσταση. Επίσης, στην ομάδα αυτή προστίθεται και η εταιρεία Penlon, που φτιάχνει μηχανήματα αναπνοής, τα οποία ενσωματώνουν και κάποιες από τις λειτουργικότητες των αναπνευστήρων. Μάλιστα, πριν από λίγες ημέρες, οι ομάδες της Formula 1 που εδρεύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο σε ανακοίνωσή τους γνωστοποίησαν την πρόθεσή τους να κατασκευάσουν αναπνευστήρες. «Όλες οι ομάδες έχουν εξειδίκευση στον σχεδιασμό, στην ανάπτυξη της τεχνολογίας ενώ διαθέτουν και παραγωγικές μονάδες. Επίσης ειδικεύονται στη δημιουργία πρωτότυπων προϊόντων και στην υψηλού επιπέδου παραγωγή. Ευελπιστούμε ότι όλα αυτά θα ανταποκριθούν στις ανάγκες της κυβέρνησης». Σημειώνεται ότι και στις ΗΠΑ, αυτοκινητοβιομηχανίες όπως η Ford και η General Motors αποφάσισαν να

συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγής αναπνευστήρων.

Την ίδια στιγμή, ο Ελον Μασκ, διευθύνων σύμβουλος της Tesla, συζήτησε με την εταιρεία παραγωγής ιατρικού εξοπλισμού Medtronic για τις ελλείψεις σε αναπνευστήρες. Εκτός από τους 1.200 αναπνευστήρες που παρέλαβαν οι Αρχές της Καλιφόρνιας από τον Ελον Μασκ, ο ίδιος δείχνει πρόθυμος να φτιάξει αναπνευστήρες για όσους υποφέρουν από τον κορωνοϊό, ανταποκρινόμενος θετικά στις εκκλήσεις της αμερικανικής κυβέρνησης. «Είχαμε μια πολύ μεγάλη συζήτηση με τη Medtronic σχετικά με τους αναπνευστήρες υψηλής τεχνολογίας. Πολύ εντυπωσιακή ομάδα!», του έγραψε στον προσωπικό του λογαριασμό, αφήνοντας να εννοηθεί ότι θα στηρίξει το έργο της εταιρείας, η οποία, σύμφωνα με το Reuters, σκοπεύει να διπλασιάσει την παραγωγή της για την κατασκευή αναπνευστήρων.

Μεγάλες εκπτώσεις και προσφορές από κινεζικές εταιρείες

Σε γενναιόδωρες εκπτώσεις και προσφορές προχωρούν πολλά ηλεκτρονικά καταστήματα και αλυσίδες καφέ στην Κίνα, με τις τοπικές αρχές να συμμετέχουν και αυτές στην προσπάθεια «ανασύστασης» της οικονομίας. Τα πρόσφατα περιοριστικά μέτρα που έλαβε η χώρα έχουν ήδη επηρεάσει αρνητικά την πορεία της κινεζικής οικονομίας, με αποτέλεσμα αρκετά καταστήματα να προχωρούν τώρα σε μεγάλες προσφορές για να κινήσουν το ενδιαφέρον των καταναλωτών και να βοηθήσουν τη χώρα να βρει και πάλι τον βηματισμό της.

Ετσι, σύμφωνα με το Reuters, η GOME Retail Holdings και η εταιρεία ηλεκτρονικών-ηλεκτρικών ειδών Suning.com Co σχεδιάζουν να μοιράσουν εκπτωτικά κουπόνια αξίας 88 εκατ. δολαρίων, ενώ η Alipay, που ανήκει στον κολοσσό ηλεκτρονικού εμπορίου Alibaba, προσφέρει μέσω της εφαρμογής της περίπου 10 εκατ. εκπτωτικά κουπόνια από 10.000 λιανεμπόρους. Από την άλλη, η JD.com, ένας από τους μεγαλύτερους εκπροσώπους του ηλεκτρονικού εμπορίου, γνωστοποίησε από την περασμένη Πέμπτη ότι θα προσφέρει κουπόνια αξίας 212 εκατ. δολ. για την αγορά επώνυμων προϊόντων σε κατηγορίες όπως είναι τα ηλεκτρονικά είδη. Ακόμη και οι σιδηροδρομικές υπηρεσίες θα μειώσουν από αύριο τις τιμές των εισιτηρίων έως και 45%, ενώ οι τοπικές αρχές σε περιοχές στο Χουμπέι, στη Σιανγκ και στο Γκουάντζι προσφέρουν εκπτωτικά κουπόνια για επισκέψεις σε τουριστικά αξιοθέατα, σινεμά και καταστήματα. «Λανσάραμε μια σειρά από εκπτωτικές προσφορές πρόσφατα, ελπίζοντας πως θα βοηθήσουμε τους καταναλωτές να επιστρέψουν στην κανονική τους ζωή», δήλωσε χαρακτηριστικά εκπρόσωπος της αλυσίδας καφέ Pacific Coffee.

Όλες αυτές οι ενέργειες αντανακλούν και την ανησυχία που επικρατεί για το γεγονός ότι η εξάπλωση του ιού έχει μειώσει την αγοραστική διάθεση των καταναλωτών, παρά την ύφεση των τελευταίων ημερών. Το περασμένο Σαββατοκύριακο περίπου 500 κινηματογράφοι άνοιξαν τις πόρ-

Η GOME Retail Holdings και η εταιρεία ηλεκτρονικών-ηλεκτρικών ειδών Suning.com Co σχεδιάζουν να μοιράσουν εκπτωτικά κουπόνια αξίας 88 εκατ. δολαρίων.

Η JD.com θα προσφέρει κουπόνια αξίας 212 εκατ. δολ.

τες τους, όταν για δύο μήνες είχαν κατεβάσει ρολά. Όπως δείχνουν στοιχεία της κυβέρνησης, οι πωλήσεις στον κλάδο του λιανεμπορίου μειώθηκαν κατά το ένα πέμπτο το διάστημα Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου, δηλαδή την περίοδο κατά την οποία ο ιός βρισκόταν σε έξαρση σε περιοχές της Κίνας, σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι.

Εκείνη μάλιστα την περίοδο η Κίνα άρχισε να λαμβάνει δραστηκά μέτρα για να περιορίσει την εξάπλωση του ιού διακόπτοντας τις διασυνδέσεις των μέσων μεταφοράς και ζητώντας από τους πολίτες να παραμείνουν μέσα στα σπίτια τους.

Ωστόσο, τις τελευταίες εβδομάδες η κυβέρνηση έχει χαλαρώσει τα μέτρα αυτά, ενθαρρύνοντας τους καταναλωτές να κάνουν εξορμήσεις στα εμπορικά κέντρα και στα εστιατόρια, παρά και την αβεβαιότητα που επικρατεί σχετικά με τις θέσεις εργασίας και τους μισθούς, ύστερα από το πλήγμα που υπέστη η οικονομία.

Ρυθμίσεις σε δόσεις καρτών ζητούν καταναλωτές

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει προκαλέσει σοβαρές ζημιές σε νοικοκυριά και επιχειρηματικούς ομίλους, όπως εκείνοι οι οποίοι εκδίδουν πιστωτικές κάρτες – μάλιστα, είναι τέτοιος ο αντίκτυπος, που θυμίζει την περίοδο της κρίσης του 2008. Πάμπολλοι καταναλωτές, οι οποίοι είτε απολύθηκαν είτε τέθηκαν σε διαθεσιμότητα, είτε είδαν την επαγγελματική δραστηριότητά τους να μειώνεται λόγω της πανδημίας, απευθύνθηκαν στους εν λόγω ομίλους για να ζητήσουν διευκολύνσεις στην εξόφληση των δόσεών τους. Κάποιοι, μάλιστα, ίσως να μην είναι καν σε θέση να τις αποπληρώσουν. Κάτι τέτοιο συνέβη για την Μπέθανι και τον Ντέρικ Χινγκλ, που ζουν στη Νέα Ορλεάνη και ασχολούνται με τα κοσμήματα και τη φωτογραφία, αντίστοιχως. Μέσα σε λίγες εβδομάδες, τα εισοδήματά τους εξανεμίστηκαν λόγω της γενικής καραντίνας του κορωνοϊού. Ετσι ξεκίνησαν να τηλεφωνούν στις τράπεζές τους, Capital One Financial Corporation και σε μία τοπική εταιρεία, ώστε να τους δώσουν παράταση στην αποπληρωμή των δόσεών τους. Ωστόσο, ενώ με τις προαναφερθείσες την εξασφάλισαν, δεν το κατόρθωσαν με την Home Depot, της οποίας την κάρτα είχε εκδώσει η Citigroup.

Και αυτό το σενάριο θυμίζει κατά πολύ το τι είχε συμβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες όταν ξέσπασε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 – τότε, όπως και τώρα, οι μεγαλύτεροι όμιλοι έκδοσης πιστωτικών (και χρεωστικών καρτών) βρίσκονταν αντιμέτωποι με μία τεράστια αύξηση αιτήσεων για ρυθμίσεις χρεών από καταναλωτές, οι οποίοι από

Τρεις από τις κορυφαίες τράπεζες των ΗΠΑ, οι JPMorgan Chase & Co., Citigroup και Bank of America, εξασφαλίζουν σχεδόν το 15% των εσόδων τους από την έκδοση πιστωτικών καρτών.

Ο όγκος των αιτημάτων που δέχονται οι τράπεζες θυμίζει την περίοδο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

τη μια στιγμή στην άλλη έχασαν τη δουλειά τους. Επιπροσθέτως, οι όμιλοι έκδοσης καρτών και οι τράπεζες που εκδίδουν κάρ-

τες, θα πρέπει να διευθετήσουν και όλες τις αλλαγές που προκύπτουν από το καθεστώς τηλεργασίας των υπαλλήλων τους. Ο ακόμα πιο μεγάλος όγκος εργασιών, που διεκπεριώνεται ηλεκτρονικά, κάνει τις τράπεζες και τους ομίλους να ζητούν υπομονή από την πελατεία τους.

Ο δείκτης ανεργίας στις Ηνωμένες Πολιτείες και η δυνατότητα των εργαζομένων να εξοφλούν τις κάρτες τους είναι πολύ στενά συνδεδεμένα. Το 2009,

όταν η ανεργία έφθασε το 10%, οι εταιρείες έκδοσης καρτών διέγραψαν χρέη 89 δις. δολαρίων. Προβλέψεις της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ θέλουν την ανεργία να φθάνει το 30% το δεύτερο τρίμηνο. Τρεις από τις κορυφαίες τράπεζες των ΗΠΑ, οι JPMorgan Chase & Co., Citigroup και Bank of America, εξασφαλίζουν το σχεδόν 15% των εσόδων τους εκάστη από την έκδοση πιστωτικών καρτών, βάσει στοιχείων της Wells Fargo. Αν και τα τελευταία χρόνια περίορισαν την αύξηση των συναφών καρτοφυλακίων τους, οι αντίστοιχοι ισολογισμοί τους έφθασαν πέρυσι τα 930 δις. δολάρια. Κατά τους αναλύτες της Wells Fargo, οι τράπεζες οφείλουν να διαχειριστούν τα εν λόγω καρτοφυλάκια, βοηθώντας παράλληλα τους πελάτες τους. Η American Express, ειδικότερα, δεν έκανε πρόβλεψη κερδών φέτος, κάτι πολύ επισφαλές με την παγκόσμια επιχειρηματική δραστηριότητα παγωμένη. Το ήμισυ των εσόδων προέρχεται από τις χρεώσεις που επιβάλλει στους συνεργαζόμενους εμπόρους, ενώ το 30% των δαπανών των καταναλωτών, που διαθέτουν την κάρτα American Express, αφορά έξοδα για ταξίδια και ψυχαγωγία. Τέλος, τράπεζες όπως οι JPMorgan, Capital One και Synchrony Financial διαθέτουν καρτοφυλάκια συνδεδεμένα με λιανεμπόρους, που υποχρεώθηκαν λόγω κορωνοϊού σε κλείσιμο καταστημάτων – εξ ου και ξεκίνησαν πολύ πιο επιθετική διαχείριση των καρτοφυλακίων αυτών με πώληση μη αποδοτικών περιουσιακών στοιχείων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις βαθύτατες και ειλικρινείς μας ευχαριστίες για τα συλλυπητήρια μηνύματα, την παρουσία στην εξόδιο ακολουθία και τις συγκινητικές εκδηλώσεις συμπαράστασης στο βαρύ πένθος μας, για την απώλεια της πολυαγαπημένης μας συζύγου, μητέρας, κόρης και αδερφής

Αγγελικής Χρστοδούλου Πάλμα

που απεβίωσε την Παρασκευή 20 Μαρτίου 2020, σε ηλικία 45 ετών. Ευχαριστούμε, επίσης, από καρδιάς, όλους όσοι κατέθεσαν στεφάνια ή έκαναν δωρεές στη μνήμη της, καθώς και όλους όσοι στάθηκαν δίπλα μας κατά τη διάρκεια της ασθένειάς της. Τέλος, ευχαριστούμε το ιατρικό και παραιτήρικό προσωπικό του Ογκολογικού Κέντρου της Τράπεζας Κύπρου, της Νευρολογικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας και του Παθολογικού Θαλάμου του Αρεταίου Νοσοκομείου, που στήριξαν με κάθε δυνατό τρόπο την Αγγελική μας, κατά τη διάρκεια της πολύχρονης ασθένειάς της.

Οι τεθλιμμένοι:
Ο σύζυγος: Βασίλης Πάλμας
Ο υιός: Χαρίλαος Πάλμας
Οι γονείς: Μίκης και Νίτσα Χρστοδούλου
Τα αδέρφια: Χριστίνα και Μιχάλης Τίμνης και λοιποί συγγενείς

Ηλεκτρολογική εταιρία με έδρα τον Πειραιά
ζητά αποκλειστικό αντιπρόσωπο
για την Κύπρο.

Παρέχεται το 40% των κερδών
της αντιπροσωπείας, απαραίτητο κεφάλαιο
100.000 ευρώ.

Υπεύθυνος Δημοσθένης Δάγγας
Τηλέφωνο: +6942829339

Αντισηπτικά και μάσκες παράγουν βιομηχανίες και οίκοι μόδας

Volkswagen, Ferrari, Fiat, Airbus ξεκινούν την παραγωγή αναπνευστήρων

Από ομίλους του κλάδου ειδών πολυτελείας και οίκους υψηλής ραπτικής, όπως οι Louis Vuitton, Balenciaga και Yves Saint Laurent, μέχρι τις γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες και τους τεχνολογικούς κολοσσούς, που προωθούν εργασία για τεστ κορωνοϊού, όλη η παραγωγική δραστηριότητα που παραμένει ενεργή μέσα στην πανδημία αποκτά «πολεμικό χαρακτήρα». Ακριβώς όπως στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο τα εργοστάσια δούλευαν για να καλύψουν τις ανάγκες των μαχών και των στρατιωτών, έτσι και τώρα οι εταιρείες, σε συνεργασία με τις εκάστοτε κυβερνήσεις, αλλάζουν άρδην μέρος ή το σύνολο της παραγωγής τους για να κατασκευάσουν μάσκες, ιατροφαρμακευτικό εξοπλισμό, αναπνευστήρες, γάντια και ποδιές γιατρών και νοσηλευτών/ριών. Η γερμανική κυβέρνηση, μάλιστα, απύθηνε έκκληση στις εγχώριες αυτοκινητοβιομηχανίες να εξετάσουν το ενδεχόμενο να παράγουν αναπνευστήρες και άλλα αναγκαία υλικά, ώστε να αντεπεξέλθει η χώρα στην πανδημία.

Από τις κολεξιόν στις μάσκες

Ο γαλλικός όμιλος ειδών πολυτελείας Kering, λόγου χάριν, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται μεταξύ πολλών άλλων εμπορικών σημάτων και αυτά του Balenciaga και του Yves Saint Laurent, ανακοίνωσε χθες ότι θα τροποποιήσει την παραγωγή του στη Γαλλία, ώστε να κατασκευάζει χειρουργικές μάσκες. Αρ' ns στιγμής λάβει την αναγκαία έγκριση από τις αρχές δημόσιας υγείας, θα αρχίσει να παράγει, ενώ στο μεσοδιάστημα δώσει σε κλινικές και νοσοκομεία της Γαλλίας 3 εκατομμύρια μάσκες κινεζικής προέλευσης. Επίσης, ο οίκος Gucci, που επίσης ανήκει στον Kering, ζήτησε άδεια από τις αρμόδιες υγειονομικές αρχές να εγκριθεί η κατασκευή μάσκων σε μονάδα του στην Ιταλία. Τα τελευταία στοιχεία, στο μεταξύ, για τη Γαλλία έδειξαν πάνω από 16.000 επιβεβαιωμένα κρούσματα και 674 θανάτους μόλις μία εβδομάδα μετά την επιβολή

Οίκοι μόδας όπως οι Louis Vuitton, Balenciaga και Yves Saint Laurent παράγουν μάσκες και ειδικές στολές για γιατρούς και νοσηλευτές προκειμένου να ανεφοδιαστούν τα νοσοκομεία.

Η κατάσταση θυμίζει τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν το σύνολο της βιομηχανίας είχε στραφεί στην παραγωγή πυρομαχικών και στρατιωτικών ειδών.

γενικής απαγόρευσης της κυκλοφορίας. Στο ίδιο μήκος κύματος, και μόλις ξέσπασαν τα μαζικά κρούσματα κορωνοϊού στη Γαλλία, ο όμιλος Louis Vuitton Moët Hennessy με τις πανάκριβες σαμπάνιες και τους οίκους μόδας άλλαξε την παραγωγή του για να παρασκευάζει αντισηπτικό χειρός εκεί όπου συνήθως παρήγαγε τα αρώματα και τα καλλυντικά με τα εμπορικά σήματα Christian Dior και Givenchy.

Ο ισπανικός κολοσσός ένδυσης Inditex, στον οποίο ανήκουν μεταξύ άλλων τα σήματα Zara, Bershka και Pull & Bear, ανακοίνωσε ότι σε αυτή τη φάση θα δώσει έως και 300.000 χειρουργικές μάσκες στα ισπανικά νοσοκομεία, που δίνουν μάχη με τα ολόένα αυξανόμενα κρούσματα και τους εκατοντάδες θανάτους ημερησίως. Επίσης, θα επιδώσει τα εργοστάσια ενδυμάτων του να φτιάχνουν ιατρικές ποδιές και ρόμπες για ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό καθώς και ασθενείς. Όπως αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, σε ορισμένα ισπανικά νοσοκομεία, γιατροί αναγκάστηκαν να προστατεύσουν τα χέρια τους με σακούλες σκουπιδιών λόγω έλλειψης κατάλληλου εξοπλισμού. Ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ δήλωσε πως η κυβέρνηση συνεργάζεται με εισηγμένες εταιρείες, όπως η ναυπηγοκατασκευαστική Navantia και

η αεροναυπηγική Airbus, για να κατασκευάσουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα ιατρικό εξοπλισμό, όπως αναπνευστήρες για ΜΕΘ.

Στην περίπτωση της Γερμανίας, η κυβέρνηση ζητεί από τις αυτοκινητοβιομηχανίες να εξετάσουν εάν μπορούν να κατασκευάζουν αναπνευστήρες και μάσκες και άλλον εξοπλισμό, ώστε να λύσουν το πρόβλημα των τεράστιων ελλείψεων σε αυτά τα ζωτικά υλικά. Η Volkswagen δηλώνει ότι δεν γνωρίζει τον συγκεκριμένο κλάδο, αλλά μόλις λάβει τις αναγκαίες πληροφορίες θα είναι έτοιμη να κατασκευάζει ιατρικό εξοπλισμό. Σε αντίστοιχες αποφάσεις οδηγούνται και οι Ferrari και Fiat Chrysler στην Ιταλία, καθώς και η General Motors στις ΗΠΑ, ενώ η Google κατασκευάζει δύο διαφορετικούς ισοτόπους, ώστε ο ένας να ενημερώνει το κοινό και ο άλλος μέσω ειδικού ερωτηματολογίου να το καθοδηγεί εάν θα κάνει τεστ κορωνοϊού ή όχι.

Επενδύσεις 500 εκατ. σε τρεις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας

Συμφωνίες αξίας 500 εκατομμυρίων δολαρίων ανακοίνωσαν χθες οι ευρωπαϊκές εταιρείες τεχνολογίας, καθώς εταιρείες επενδυτικών κεφαλαίων φαίνεται πως αφήφισαν την έντονη νευρική κατάσταση και τις δυσοίονες ενδείξεις των αγορών τις τελευταίες ημέρες.

Συγκεκριμένα, η γερμανική νεοφυής επιχείρηση Lilium, η οποία παρέχει ιδιωτικά τζετ προς ενοικίαση, διασφάλισε 240 εκατομμύρια δολάρια προκειμένου να κατασκευάσει ηλεκτρικά τζετ και να χτίσει νέες μονάδες παραγωγής.

Η βρετανική Cazoo, πλατφόρμα αγοράς αυτοκινήτων μέσω διαδικτύου, συγκέντρωσε 116 εκατομμύρια δολάρια με τα οποία «θα επιταχύνει τη μετάβαση της Βρετανίας στην εποχή της ψηφιακής αγοράς αυτοκινήτου», σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση της εταιρείας.

Επίσης, η εταιρεία ηλεκτρονικού εμπορίου Global Savings Group εξαγόρασε χθες τη γαλλική iGraal, η οποία προσφέρει επιστροφή χρημάτων σε κάθε ηλεκτρονική αγορά, έναντι

131,8 δισεκατομμυρίων δολαρίων σε μετρητά και μετοχές. Παρ' όλα αυτά, η πανδημία πρόκειται να επιβαρύνει τις επενδύσεις τους επόμενους μήνες.

Ενδεικτικά, η Sequoia Capital, η μεγαλύτερη εταιρεία ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων παγκοσμίως, αποκάλυψε τον κορωνο-

Η γερμανική Lilium εξασφάλισε 240 εκατ. δολ. για να κατασκευάσει ηλεκτρικά τζετ.

ϊό «μαύρο κύκνο του 2020», εννοώντας ότι πρόκειται για έναν απρόβλεπτο παράγοντα για την οικονομία.

Σύμφωνα με τη Sequoia Capital, οι επενδύσεις ενδέχεται να μειωθούν στα επίπεδα της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2009 και οι εταιρείες θα έπρεπε ίσως να επανεξετάσουν τις δαπάνες τους για διαφήμιση και νέες προσλήψεις.

BLOOMBERG

Αμφίβολο αν θα υποχωρήσει ο ιός το καλοκαίρι

Δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής ενδείξεις ότι η καλοκαιρινή ζέση θα καταστείλει τον COVID-19, επομένως πρέπει να προετοιμαζόμαστε για τα χειρότερα. Το δυσοίον αυτό μήνυμα έστειλε το κέντρο ελέγχων των επιδημιών της Ε.Ε. (ECDC), επικαλούμενο τις πρώτες αναλύσεις για τη συμπεριφορά του κορωνοϊού στην Κίνα.

Στην ίδια ανακοίνωση, το ECDC εκτιμά ότι, αν δεν ληφθούν κατεπείγοντα μέτρα, όλες οι ευρωπαϊκές χώρες μπορεί να έχουν έλλειψη από κρεβάτια μονάδων εντατικής θεραπείας μέχρι τη μέσα Απριλίου. Εσωτερικό έγγραφο της Κομισιόν αποκάλυψε ότι τα κράτη-μέλη της Ενωσης είναι σε θέση να καλύψουν μόλις το 10% των αναγκών τους σε μάσκες, γάντια, αναπνευστήρες και άλλα ειδικά ιατρικού υλικού.

Στο μεταξύ, εφιαλτική διαγράφεται η κατάσταση στην Ισπανία, τη δεύτερη χώρα του κόσμου μετά την Ιταλία, που ξεπέρασε την Κίνα σε αριθμό νεκρών. Τα θύματα του κορωνοϊού έφτασαν τις 3.434, έχοντας αυξηθεί κατά 738 σε μία μόνη ημέρα. Οι κεντρικές λεωφόροι της Μαδρίτης και της Βαρκελώνης έχουν νεκρώσει, ενώ οχήματα της πυροσβεστικής εκτοξεύουν σπρίντ για να τους απολυμάνουν και ο

στρατός σπίνει καταυλισμούς για αστέγους και άλλα ευάλωτα άτομα. Ενα δημοφιλές παγοδρόμιο στη Μαδρίτη, όπου οικογένειες συνήθιζαν να διοργανώνουν πάρτι για τα γενέθλια των παιδιών τους, μετατράπηκε σε νεκροτομείο για να καλύψει τις εκθετικά αυξανόμενες ανάγκες. Το υπουργείο Άμυνας ζήτησε τη βοήθεια του ΝΑΤΟ για να καλυφθούν οι ανάγκες σε αναπνευστήρες, διαγνωστικά τεστ, γάντια και μάσκες.

Στην Ιταλία, που κατέχει το θλιβερό πρωτείο στον συνολικό αριθμό των θυμάτων, οι θάνατοι σημείωσαν νέο ανοδικό άλμα την Τρίτη, φτάνοντας τους 743 και διαφεύγοντας τις ελπίδες που είχε δημιουργήσει η σχετική μείωσή τους το προηγούμενο διήμερο. Ωστόσο ο αριθμός των νέων κρουσμάτων σημείωσε για τρίτη κατά σειρά ημέρα μείωση.

Ακόμη και στη Γερμανία, όπου η πανδημία φαίνεται να ελέγχεται και το ποσοστό θνητότητας από τον ιό παραμένει εξαιρετικά χαμηλό (βρίσκεται στο 0,4%, ενώ σε παγκόσμια κλίμακα κυμαίνεται γύρω από το 4,7%), ο επικεφαλής του Ινστιτούτου «Ρόμπερτ Κοχ», Λότταρ Βίλερ, συνέστησε εξαιρετική προσοχή.

REUTERS, A.P.

Στρατιώτες και συνεργείο του Ερυθρού Σταυρού ετοιμάζουν καταυλισμό για ευάλωτα άτομα στη Βαρκελώνη.

Διακόπτει τις πτήσεις η Emirates Airlines

Εντείνονται οι πιέσεις στον κλάδο της αεροπορίας λόγω κορωνοϊού, αφού οι μεγαλύτερες αεροπορικές εταιρείες παγκοσμίως καθλώνουν τα αεροσκάφη τους και θέτουν σε διαθεσιμότητα τους εργαζομένους τους. Στη μακρά λίστα των αεροπορικών που λαμβάνουν δραστικά μέτρα εξαιτίας της πανδημίας προστέθηκαν οι ασιατικοί κολοσσοί Emirates και Singapore Airlines.

Εως το τέλος του μήνα, η Emirates, η οποία εκτελεί την πλειονότητα των μεγάλων πτήσεων προς κάθε προορισμό, θα καθλώσει ολόκληρο τον στόλο της μέχρι το τέλος του μήνα. Απευθυνόμενος στους εργαζομένους, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Αχμέτ μπιν Σαΐντ Αλ Μακτούμ, προειδοποίησε ότι ορισμένοι προμηθευτές της Emirates δεν θα επιβιώσουν από την κρίση.

Ακόμα αυστηρότερα μέτρα έλαβε η Singapore Airlines, ακυρώνοντας το 96% των πτήσεων της τουλάχιστον μέχρι το τέλος του Απριλίου, αφήνοντας να εννοηθεί ότι θα περάσει αρκετός καιρός μέχρι να αποκατασταθεί πλήρως το πρόγραμμα πτήσεων της. Ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Γκο Κουν Φονγκ, σημείωσε πως οι αποδοχές του θα μειωθούν κατά 30%, και οι αποδοχές των υψηλόβαθμων στελεχών κατά 20% έως 25%. Σχετικά με τους πιλότους της, η Singapore Airlines ανέφερε ότι ορισμένες ημέρες του μήνα θα παίρνουν υποχρεωτική άδεια άνευ αποδοχών. Σύμφωνα με το Bloomberg, η απόφαση επηρεάζει συνολικά

Ο διευθύνων σύμβουλος της Emirates Airlines, Αχμέτ μπιν Σαΐντ Αλ Μακτούμ, προειδοποίησε ότι ορισμένοι προμηθευτές της Emirates δεν θα επιβιώσουν από την κρίση.

Η Singapore Airlines ακυρώνει το 96% των πτήσεων της τουλάχιστον μέχρι το τέλος του Απριλίου.

10.000 εργαζομένους. Σημειώνεται πως μόνον τον Μάρτιο, η μετοχή της Singapore Airlines έχει υποχωρήσει κατά 33%.

Επιπλέον, την Παρασκευή είχε προηγηθεί η απόφαση της Cathay

Pacific, του εθνικού αερομεταφορέα του Χονγκ Κονγκ, για παύση του 96% των πτήσεων μέχρι και τον Μάιο. Η ασιατική αεροπορική ανακοίνωσε πως στο διάστημα αυτό θα εκτελεί μόνον τρεις πτήσεις την εβδομάδα αποκλειστικά προς 12 προορισμούς.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Διεθνούς Ένωσης Αερομεταφορών (IATA), ο κλάδος της αεροπορίας θα χρειαστεί μεταξύ 150 δισ. και 200 δισ. δολαρίων από κρατικές επικυρωθήσεις ή άλλα μέσα, προκειμένου να επιβιώσει από την κρίση. Όπως επισημαίνει η

Moody's, οι μεγάλες αεροπορικές θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις συνθήκες μέχρι και τον Ιούνιο, ωστόσο οι μικρότερες εταιρείες με έλλειψη ρευστότητας ενδέχεται να πτωχεύσουν, εάν δεν λάβουν την απαραίτητη κρατική στήριξη ή την οικονομική ενίσχυση από τους μετόχους τους.

Λόγω «της σοβαρότητας και του εφηνικού χαρακτήρα της επιδείνωσης» η επιπλέον ρευστότητα των αεροπορικών εταιρειών, η οποία φαινόταν απολύτως επαρκής πριν από μερικές εβδομάδες, πρόκειται κάποια στιγμή να εξατμισθεί, όπως σημειώνουν οικονομικοί αναλυτές της Moody's. «Οι περισσότερες εταιρείες θα βγουν από την κρίση με ασθενέστερες οικονομικές βάσεις, τις οποίες ενδέχεται να μην μπορέσουν να επαναφέρουν σε επίπεδα προ κρίσης», συμπληρώνουν οι ίδιοι αναλυτές. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Moody's, οι αερομεταφορές πρόκειται να μειωθούν κατά 60% κατά μέσον όρο το δεύτερο τρίμηνο. Ακόμη και σε χώρες, όπου οι πτήσεις εκτελούνται χωρίς μεγάλες αναταραχές, τα αεροπλάνα πετούν με χαμηλότερη πληρότητα. Εκτός αυτού, η ζήτηση έχει μειωθεί δραματικά. Παράλληλα, η αμερικανική Boeing και η ευρωπαϊκή Airbus έχουν ζητήσει ήδη κρατική υποστήριξη. Η Airbus ανακοίνωσε χθες ότι θα ενισχύσει τη ρευστότητά της στα περίπου 30 δισεκατομμύρια ευρώ, καθώς και ότι θα συνεχίσει την παραγωγή της σε εργοστάσια της Γαλλίας και της Ισπανίας με χαμηλότερους ρυθμούς.

Καταναλωτική υστερία φέρνει απαγόρευση των εξαγωγών

Περιορισμοί σε Καζαχστάν, Βιετνάμ, Σερβία – Ίσως ακολουθήσει και η Ρωσία

Καθώς οι κυβερνήσεις κλιμακώνουν τα μέτρα για να περιφρουρήσουν τις κοινωνίες και τις οικονομίες τους από την επιδημία του κορωνοϊού, πολλαπλασιάζονται αναλόγως και οι κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία.

Πολλές χώρες έχουν ήδη κλείσει τα σύνορα, αλλά τώρα ορισμένες κυβερνήσεις αρχίζουν να

τάζ του Bloomberg, το Καζαχστάν, από τους σημαντικότερους στον κόσμο προμηθευτές σιτάλευρων, απαγόρευσε τις εξαγωγές του είδους όπως και πολλών άλλων βασικών ειδών διατροφής, ανάμεσά τους τα καρότα, οι πατάτες, τα κρεμμύδια και η ζάχαρη. Ταυτόχρονα, το Βιετνάμ ανέστειλε προσωρινά κάθε συμφωνία εξαγωγής ρυζιού, ενώ η Σερβία διέκοψε τις εξαγωγές ηλιελαίου και άλλων ειδών διατροφής. Το μέτρο φαίνεται πως εξετάζει, άλλωστε, και ο μεγαλύτερος στοχολώννας του κόσμου, η Ρωσία, που παρακολουθεί προσεκτικά την κατάσταση και αφήνει το ενδεχόμενο απαγόρευσης στις εξαγωγές.

Μέχρι στιγμής είναι αριθμητικά περιορισμένες οι περιπτώσεις των χωρών που καταφεύγουν σε αυτό το μάλλον ακραίο μέτρο. Διαφαίνεται, ωστόσο, ο κίνδυνος ενός κύματος «διατροφικού εθνικισμού», όπως επισημαίνει το Bloomberg, που θα προκαλέσει περισσότερες και βαθύτερες ρωγμές στην εφοδιαστική αλυσίδα και στο παγκόσμιο εμπόριο. «Αρχίζουμε να το βλέπουμε ήδη να συμβαίνει», σχολιάζει με βεβαιότητα ο Τιμ Μπέντον, υπεύθυνος

Αναστάτωση αναμένεται να προκληθεί στο διεθνές εμπόριο σιτηρών εφόσον η Ρωσία, ο μεγαλύτερος στοχολώννας του κόσμου, προχωρήσει σε απαγόρευση εξαγωγών.

ερευνών κινδύνων στο ινστιτούτο Chatham House, ο οποίος προειδοποιεί πως θα επιδεινωθούν μέτρα όπως η καραντίνα, τα κλειστά σύνορα και όλα όσα διακόπτουν το παγκόσμιο εμπόριο.

Υπάρχει βέβαια μεγάλη διαθεσιμότητα και επάρκεια τροφίμων στην παγκόσμια αγορά. Τα μέτρα όμως που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας δυσχεραίνουν τη μεταφορά των τροφίμων εκεί όπου χρειάζονται, ενώ την κατάσταση επιδεινώνει ο καταναλωτικός πανικός και ο φόβος των μαζικών απολύσεων.

Οι καταναλωτές συγκεντρώνουν μεγάλα αποθέματα τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης,

ενώ η επιδημία μόλις που αρχίζει να επηρεάζει την οικονομία. Και όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, αν επιβληθούν νέοι περιορισμοί στο εμπόριο μπορεί να προκαλέσουν περισσότερο κακό παρά καλό. Πολλώ δε μάλλον στην παρούσα συγκυρία, καθώς θα πρόκειται για σπασμωδικές κινήσεις και θα είναι απόρροια αγωνίας και όχι προσαρμογή σε πραγματικό πρόβλημα εφοδιασμού.

Για ορισμένα εμπορεύματα είναι καθοριστικές οι εξαγωγές συγκεκριμένων χωρών. Η απόφαση του Καζαχστάν, για παράδειγμα, μπορεί να πλήξει πολλές εταιρείες σε όλον τον κόσμο που εξαρτώνται από τις εισαγωγές σιτάλευ-

ρων για την παραγωγή ψωμιού. Η Ρωσία, πρώτη στον κόσμο στην παραγωγή σιτηρών, προμηθεύει τις χώρες της Βορείου Αφρικής, ενώ το Βιετνάμ είναι η τρίτη χώρα στον κόσμο σε εξαγωγές ρυζιού. Όπως τονίζει ο Τιμ Μπέντον, «οι κυβερνήσεις πρέπει να δράσουν συλλογικά και με πνεύμα συνεργασίας ώστε να διασφαλίσουν πως θα υπάρξει επάρκεια προσφοράς παγκοσμίως». Ο ίδιος προειδοποιεί πως αν οι κυβερνήσεις θέσουν σε προτεραιότητα τις ανάγκες μόνον του πληθυσμού των χωρών τους, μπορεί να καταλήξουν σε πολύ χειρότερες καταστάσεις.

Όπως τονίζει, η καταναλωτική υστερία των ημερών σε συνδυα-

σμό με τον προστατευτισμό ενδέχεται να οδηγήσουν σε άνοδο των τιμών. Η αύξηση των τιμών με τη σειρά της έχει περαιτέρω επιπτώσεις, καθώς προκαλεί κοινωνικές ταραχές και πολιτική αστάθεια, όπως προδίδει το κύμα εξεγέρσεων που συγκλόνισε την Αφρική, την Ασία και τη Μέση Ανατολή το 2008 και το 2011. Τότε βέβαια είχαν προηγηθεί ακραίες καιρικές συνθήκες που είχαν πλήξει τη σοδειά στους σημαντικότερους παραγωγούς και είχαν επιφέρει ελλείψεις στην παγκόσμια προσφορά. Τώρα, η επάρκεια τροφίμων στην παγκόσμια αγορά δεν δικαιολογεί ανάλογες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων.

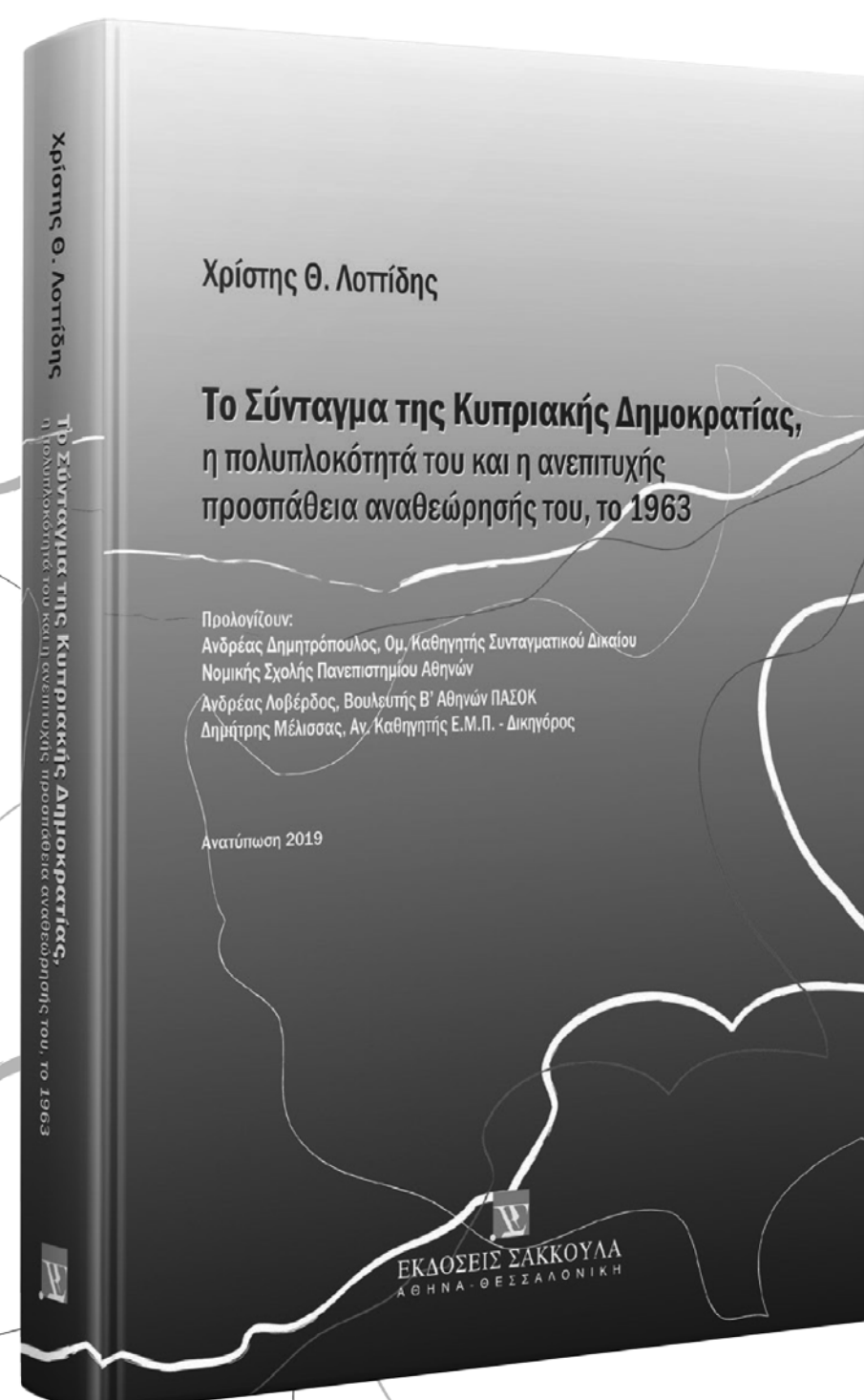
Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανάκλα στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απείριστο, κατανυκτικό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιπποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Θράκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Σε νότια και βόρεια προάστια οι περισσότερες νεόδμητες κατοικίες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε επιλεγμένες περιοχές, κυρίως των νοτιών και βορείων προαστίων της Αττικής εντοπίζεται η μεγαλύτερη συγκέντρωση νεόδμητων κατοικιών, καθώς οι κατασκευαστές επιλέγουν σημεία, που προσφέρουν υψηλή ποιότητα ζωής και επιτρέπουν μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους, λόγω των τιμών πώλησης.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα που πραγματοποίησε το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων Spitogatos.gr (www.spitogatos.gr), η περιοχή του Ελληνικού αποτελεί το σημείο στο οποίο έχουν επενδύσει πολλοί κατασκευαστές, με την αναλογία νεόδμητων/παλιότερων ακινήτων να κινείται σε ποσοστά πλησίον του 30-35%/70%-65%, δηλαδή για κάθε 10 αγγελίες πωλούμενων ακινήτων, περίπου οι τρεις αφορούν σε νεόδμητη κατασκευή.

Το Ελληνικό δεν αποτελεί τυχαία την περιοχή πρώτης προτίμησης για τους κατασκευαστές, καθώς πολλοί επιδιώκουν να επωφεληθούν από την προσδοκώμενη υψηλή ζήτηση που θα προκύψει, με αφορμή την έναρξη του μεγαλύτερου επενδυτικού σχεδίου της Lamda Development για την ανάπλαση της έκτασης του πρώην αεροδρομίου. Όλη η περιοχή αναμένεται να επωφεληθεί από τις νέες υποδομές που θα δημιουργηθούν στις 6.000 στρέμματα του πρώην αεροδρομίου, με αποτέλεσμα να εκτιμάται ότι και η ζήτηση για αγορά κατοικίας θα είναι ανάλογη, τόσο από Έλληνες όσο και από ξένους αγοραστές. Ο Αλιμος είναι άλλη μια περιοχή στα νότια προάστια με μεγάλη συγκέντρωση νέων αναπτύξεων κατοικιών, ενώ ακολουθούν κατά σειράν ο Χολαργός, η Λυκόβρυση, η Ηλιούπολη και τα Βριλήσσια.

Θεσσαλονίκη

Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη, τα περισσότερα νεόδομητα (αναλογικά) εντοπίζονται κατά σειράν στη Θέρμη, στην Ευκαρπία, στην

Τούμπα, στη Χαριλάου και στην Πυλαία. Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί η πολύ μεγάλη απόκλιση ανάμεσα στο κόστος αγοράς ενός νεόδομου στη Θεσσαλονίκη, συγκριτικά με την Αθήνα, καθώς, οι τιμές σε πολλές περιπτώσεις υπολείπονται κατά 50% ή και ακόμα περισσότερο. Για παράδειγμα, στη Θέρμη ή την Ευκαρπία, που είναι οι φθηνότερες περιοχές της Θεσσαλονίκης, το κόστος κινείται περίξ των 1.066- -1.380 ευρώ/τ.μ., τη στιγμή που στην Αθήνα, στη φθηνότερη περιοχή (μεταξύ εκείνων με μεγάλη προσφορά νεόδμητων), εκείνη του Ηρακλείου, το κόστος είναι σχεδόν διπλάσιο, καθώς διαμορφώνεται σε 2.520 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο του Spitogatos, κ. Δημήτρη Μελαχροινό, «παρατηρούμε μέσα από τα δεδομένα μας ότι κατ' αρχάς έχουν αυξηθεί συνολικά οι αγγελίες νεόδμητων κατοικιών, αλλά και ότι το ενδιαφέρον για νεόδομες κατοικίες έχει στραφεί σε συγκεκριμένα προάστια της Αττικής. Το έργο ανάπτυξης του Ελληνικού δείχνει να έχει παίξει ρόλο στην πρώτη της περιοχής όσον αφορά την πλειονότητα νεόδμητων, ενώ το έχει φέρει ψηλότερα και στη ζητούμενη αξία ανά τ.μ. Το κέντρο της Αθήνας απουσιάζει από τη δεκάδα περιοχών με τα περισσότερα νεόδομητα, καθώς έχει επέλθει οικοδομικός κορεσμός».

Ανοδικά οι τιμές

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε πριν από λίγες εβδομάδες η Τράπεζα της Ελλάδος, κατά το 2019, οι τιμές πώλησης κατοικιών αυξήθηκαν κατά 7,2% πανελλαδικά, έναντι αύξησης 1,8% το 2018. Ωστόσο, οι τιμές των νεόδμητων κατασκευών ενισχύθηκαν ακόμα ταχύτερα και συγκεκριμένα κατά 7,7% στο σύνολο του έτους. Μάλιστα, κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019, ο ρυθμός επιτάχυνσης των αξιών των νεόδμητων άγγιξε το 9%, έναντι 6,6% των παλαιότερων ακινήτων.

Παρενέργειες στην ελληνική αγορά ακινήτων αν η κρίση κρατήσει μήνες

Προειδοποιήσεις ειδικών για ενδεχόμενο μείωσης των αιτητών για πωλήσεις

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Από τη χρονική διάρκεια της υφιστάμενης ανόσχεσης μεγάλου μέρους της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα εξαρτηθεί η επίδραση που θα έχει αυτή στην αγορά ακινήτων. Οι επικεφαλές των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητα (ΑΕΕΑΠ) θεωρούν ότι επί του παρόντος δεν συντρέχει κάποιος λόγος ανησυχίας, ωστόσο προειδοποιούν ότι αν η κρίση διαρκέσει περισσότερους μήνες, είναι σαφές ότι θα υπάρξει πλήγμα και στην αγορά ακινήτων. Οι κατηγορίες ακινήτων που θα πληγούν περισσότερο είναι ασφαλώς τα εμπορικά καταστήματα και τα εμπορικά κέντρα, που έχουν κλείσει ήδη, όπως επίσης και τα ξενοδοχειακά ακίνητα. Υπενθυμίζεται ότι η απόφαση της κυβέρνησης για τις επιχειρήσεις που κλείνουν με κρατική απόφαση προβλέπει την καταβολή του 60% του ενοικίου για τον Μάρτιο και τον Απρίλιο, σε ό,τι αφορά την επαγγελματική τους στέγη. Στο πλαίσιο αυτό, τα στελέχη των ΑΕΕΑΠ αναφέρουν ότι εφόσον πρόκειται για δύο μήνες, δεν προκύπτει κάποιο ζήτημα, ιδίως εφόσον έχουν μικρή έκθεση σε εμπορικά καταστήματα και ξενοδοχεία. Πάντως, οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου έχουν σχετικά χαμηλή έκθεση και στις δύο αυτές κατηγορίες. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της Prodea Investments, της μεγαλύτερης εταιρείας του κλάδου, υπολογίζεται ότι το ποσοστό των εμπορικών καταστημάτων (εξαιρουμένων των σούπερ μάρκετ που δεν πληττονται από την κρίση), δεν ξεπερνά το 10% του χαρτοφυλακίου της. Αντίστοιχα, τα ξενοδοχεία ή τουριστικά θέρετρα που διαθέτει αγγίζουν το 8%. Ωστόσο, όπως το-νίζει ο κ. Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, μόλις δύο ακίνητα είναι ξενοδοχεία πόλιν (ένα στην Πάτρα κι ένα στη Θεσσαλονίκη), με τα υπόλοιπα να αφορούν σε τουριστικά θέρετρα ή ξενοδοχεία στην Κύπρο, που επί του παρόντος δεν έχουν ακόμα επιπε-

Οι επικεφαλές των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητα (ΑΕΕΑΠ) θεωρούν ότι επί του παρόντος δεν συντρέχει κάποιος λόγος ανησυχίας.

αστει. Σύμφωνα με τον κ. Καρυτινό, μάλιστα, ενδεχομένως η κρίση αυτή να αποτελέσει και ευκαιρία για την ελληνική οικονομία και συνεπώς και για την αγορά ακινήτων μακροπρόθεσμα. «Με δεδομένο τον επιπλέον δημοσιονομικό χώρο που εξασφαλίσαμε ως χώρα κι ανάλογα με το πώς θα αξιοποιηθεί αυτός από την κυβέρνηση, δεν αποκλείεται σε βάθος χρόνου, τα αναπτυξιακά μέτρα που θα ληφθούν να τονώσουν την οικονομία και το επιχειρείν περισσότερο, απ' ό,τι θα συνέβαινε με βάση τον αρχικό προγραμματισμό για το 2020», αναφέρει χαρακτηριστικά. «Ασφαλώς θα υπάρξει και αρνητική επίδραση στην αγορά βραχυπρόθεσμα, ωστόσο ίσως τελικά αυτά να είναι ηπιότερη σε σύγκριση με τον μέσον όρο των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης», αναφέρει ο κ. Καρυτινός. Αντίστοιχα, ο κ. Μάριος Αποστολίνης, διευθύνων σύμβουλος της Orilina Properties ΑΕΕΑΠ, επισημαίνει ότι «είναι ακόμα πρόωρη οποιαδήποτε εκτίμηση, καθώς δεν γνωρίζουμε ακόμα την ένταση ή την έκταση του φαινομένου. Σίγουρα όμως αν διαρκέσει αρκετούς μήνες, ενδέχεται να ακυρώσει την πρόοδο που είχε καταγραφεί στην αγορά ακινήτων τα τελευταία δύο χρόνια. Επί του παρόντος, εμείς τη-

ρούμε στάση αναμονής». Πάντως, όπως τονίζει ο κ. Καρυτινός, «το θέμα με τα ακίνητα είναι ότι πρόκειται για μακροπρόθεσμο προϊόν, η τιμή τους δεν θα αλλάξει εξαιτίας δύο κακών μηνών. Αν όμως έχουμε γενικευμένη ύφεση, είναι προφανές, ότι θα επηρεαστούν και τα ακίνητα».

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της Trastor ΑΕΕΑΠ, κ. Τάσο Καζίνο, «ήδη βλέπουμε την αρνητική επίδραση σε επίπεδο κατατάσσων και καταστημάτων που έχουν κλείσει. Το δικό μας χαρτοφυλάκιο έχει σχετικά χαμηλή έκθεση στο λιανεμπόριο, περίπου 30%, με το 70% να αφορά σε γραφεία. Ωστόσο, σε ό,τι αφορά τα καταστήματά μας, θα χειριστούμε την κατάσταση ανά περίπτωση και ανά μισθωτή». Εφόσον, όμως, η κατάσταση αυτή επιμκυνθεί για αρκετούς ακόμα μήνες, δεν αποκλείεται να υπάρξουν κι άλλες επιπτώσεις στη λειτουργία της αγοράς ακινήτων. «Είναι πιθανό να δούμε μια σχετική μείωση των απαιτήσεων των πωλητών, που ούτως ή άλλως είχαν αρχίσει να υπερβαίνουν τα πραγματικά δεδομένα της οικονομίας και πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Από την άλλη πλευρά, όμως, εκτιμώ ότι μπορεί να ανασταλούν ορισμένες συμφωνίες αγοραπωλησίας, ή ακόμα και να ακυ-

ρωθούν εντελώς, καθώς οι επενδυτές αποστρέφονται το ρίσκο και την αβεβαιότητα. Ήδη, αναμένεται μια παγκόσμια οικονομική επιβράδυνση και αρνητικές συνέπειες στην κατανάλωση και τη φιλοξενία, επομένως διαφοροποιούνται πολλά δεδομένα για τους επενδυτές, που θα πρέπει να τα συνηγορούν στις τιμές που είναι διατεθειμένοι να καταβάλουν για την απόκτηση ακινήτων», τονίζει ο κ. Καζίνο.

Όπως ανέφερε στην ετήσια έκθεσή της η Τράπεζα της Ελλάδος, οι ΑΕΕΑΠ απέκτησαν επενδυτικά ακίνητα αξίας άνω των 400 εκατ. ευρώ το 2019, έχοντας επίσης δρομολογήσει περαιτέρω επενδύσεις στις τάξεις των 200 εκατ. ευρώ. Υπολογίζεται ότι ποσοστό λίγο μεγαλύτερο του 60% των επενδυτικών κεφαλαίων των ΑΕΕΑΠ κατευθύνθηκε ήδη ή προορίζεται να κατευθυνθεί στην ελληνική αγορά, ενώ σημαντικό ύψος επενδύσεων πραγματοποιήθηκε και στην Κύπρο. Στη διάρκεια του 2019, περίπου το 74% των κεφαλαίων των ΑΕΕΑΠ που επενδύθηκαν στην ελληνική αγορά τοποθετήθηκε σε γραφεία, το 15% σε καταστήματα, το 7,5% σε ξενοδοχεία, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό επενδύθηκε σε αποθήκες, άλλες επαγγελματικές χρήσεις ή οικόπεδα προς ανάπτυξη.

Αναφορικά με τη γεωγραφική διασπορά των επενδύσεων, ποσοστό μεγαλύτερο του 70% των κεφαλαίων κατευθύνθηκε στην αγορά της Αττικής και, με ελάχιστες εξαιρέσεις, το υπόλοιπο ποσοστό τοποθετήθηκε σε τουριστικές θέσεις ανά την Ελλάδα, σχεδόν αποκλειστικά σε ξενοδοχειακές μονάδες. Σημαντικές επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν και από άλλα επενδυτικά χαρτοφυλάκια του εξωτερικού, τα οποία πλέον στοχεύουν, μεταξύ άλλων, και στην ανάπτυξη νέων ακινήτων και χρήσεων υψηλότερου επιχειρηματικού κινδύνου, όπως εμπορικά κέντρα και πάρκα, θεματικά πάρκα και χώροι αναψυχής, αλλά και τουριστικές αστικές κατοικίες.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Να αναμένουμε μια V-shaped ανάκαμψη;

Ένα βασικό ερώτημα σε ό,τι αφορά την κτηματαγορά λόγω της έκρυθμης κατάστασης από την πανδημία, είναι το τι αναμένεται να γίνει με τα ενοίκια και τις τιμές πώλησης ακινήτων. Και φυσικά όταν ρωτούμε «τι θα γίνει», εννοούμε πόσο θα μειωθούν αφού μιλάμε για κρίση.

Πριν απαντηθεί το ερώτημα καλό είναι να αποκτήσουμε όσο γίνεται πιο καθαρή εικόνα γι' αυτή την κρίση σε σχέση με την χώρα μας, επειδή οι όποιες συγκρίσεις με το 2013 είναι μάλλον ατυχείς. Αντίθετα με το 2013, η κρίση σήμερα δεν είναι τραπεζική και δεν αφορά μόνο την χώρα μας. Είναι παγκόσμια και επηρεάζει όλους τους τομείς της οικονομίας. Επιπλέον, και σε αντίθεση με το 2013, αφενός ο τουρισμός φέτος έχει επηρεαστεί αρνητικά και η τουριστική σαιζόν – τουλάχιστον με τουρίστες από το εξωτερικό – έχει χαθεί, και αφετέρου η ζήτηση από ξένους, όπως άλλωστε και η ζήτηση από ντόπιους, είναι αυτή την περίοδο σχεδόν ανύπαρκτη. Από την άλλη – και αυτό είναι πολύ σημαντικό να γίνει κατανοητό – η κατάσταση του 2013 είχε παρατεταμένη για εμάς αβεβαιότητα ενώ τραπεζικού ρίσκου με την οικονομική δραστηριότητα να είναι στο ναδίρ και την ανεργία να είναι στο ζενίθ. Σήμερα, κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Το στάτους των τραπεζών εξακολουθεί να είναι εκεί που ήταν πριν ξεσπάσει η πανδημία και η ανεργία είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Επίσης, το

Αν πετύχουν τα μέτρα, τότε όταν αυτή η παγκόσμια παύση αρθεί με την καταστολή του ιού, οι οικονομίες θα εκκινήσουν όσο γίνεται πιο κοντά από εκεί που σταμάτησαν.

κράτος σήμερα είναι σε θέση και έχει εξαγγείλει σειρά μέτρων – δημοσιονομικών και άλλων – σε συνεργασία με την ΚΤ που σκοπό έχουν να σταπρίσουν τις επιχειρήσεις έτσι ώστε η ανεργία να μην αυξηθεί και ο οικονομικός επηρεασμός των επιχειρήσεων να περιοριστεί στο ελάχιστο. Ανάλογες πολιτικές ακολουθούν οι πλείστες πληγείσες χώρες. Αυτό είναι σημαντικό επειδή αυξάνουν τις πιθανότητες για «V-shaped recovery», όπως αποκαλούν την προσδοκώμενη ανάκαμψη οι οικονομολόγοι. Με απλά λόγια, αν πετύχουν τα μέτρα, τότε όταν αυτή η παγκόσμια παύση αρθεί με την καταστολή του ιού, οι οικονομίες θα εκκινήσουν όσο γίνεται πιο κοντά από εκεί που σταμάτησαν. Φυσικά το στίγμα του ο ιός θα το αφήσει στην ανθρωπότητα με αποτέλεσμα – πιστεύω – πως θα απαιτηθεί κάποιο

Τα οικιστικά ακίνητα δεν αναμένω να επηρεαστούν σε αξιοσημείωτο βαθμό σε πόλεις όπως η Λευκωσία και η Λάρνακα, αλλά αναμένω να επηρεαστούν στη Λεμεσό.

επιπλέον χρονικό διάστημα για να επανέλθει η κανονικότητα. Σκεφτείτε το απλά: αν σκαλίζατε τον κήπο σας μian ηλιόλουστη μέρα και ξαφνικά έξοπυσε μια μπόρα, θα σταματούσατε να σκαλίζετε επειδή πρώτον είναι ανόητο να σκαλίζετε μέσα στις βροχές και δεύτερον το λασπωμένο έδαφος θα ήταν αντιπαραγωγικό. Με το πέρας της μπόρας, παρόλο που δεν θα διατρήχате κίνδυνο να βραχείτε και να αρρωστήσετε, θα περιμένατε κάποιες μέρες να βεβαιωθείτε ότι άνοιξε ο καιρός και πως το χώμα έχει ξελασπώσει. Κάτι ανάλογο ισχύει και εδώ.

Κρίσιμοι πιστεύω είναι οι επόμενοι έξι μήνες. Εντός αυτών της περιόδου η σύστασή μου προς τους ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων επαγγελματικών ακινήτων είναι να προσφέρουν μια

έκπτωση της τάξης του 10% - 20% αναλόγως του ποιος είναι ο ενοικιαστής τους, έχοντας ενώπιόν τους το ιστορικό του και πόσο θέλουν να τον κρατήσουν ως ενοικιαστή. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνει επαναδιαπραγμάτευση συμβολαίων αφού η έκπτωση για περίοδο έξι μηνών τους βοηθά για την περίοδο της πανδημίας. Αν οι ενοικιαστές επιμένουν για νέα συμβόλαιο με μειωμένο ενοίκιο, το πιθανότερο είναι πως θέλουν να εκμεταλλευθούν την κατάσταση για δικό τους αποκλειστικό όφελος. Στο κάτω – κάτω η έκπτωση μπορεί να πεχταθεί ανάλογα αν η πανδημία παρατραβήξει. Στις περιπτώσεις των καταστημάτων λιανικού εμπορίου και των καφε-στατορίων των οποίων πρώτες οι πόρτες έκλεισαν ερμητικά και μάλλον

τελευταίες θα ανοίξουν, καλό είναι να τους χαρίσει το 90% του ενοικίου για όση περίοδο παραμένουν κλειστά. Βοηθά τις επιχειρήσεις αυτές να κρατήσουν το προσωπικό τους και να επαναρχίσουν τη λειτουργία τους χωρίς πρόβλημα ρευστότητας. Τα οικιστικά ακίνητα δεν αναμένω να επηρεαστούν σε αξιοσημείωτο βαθμό σε πόλεις όπως η Λευκωσία και η Λάρνακα, αλλά αναμένω να επηρεαστούν στη Λεμεσό. Είναι άλλωστε η ευκαιρία της Λεμεσού να επανέλθει σε αυτόν τον τομέα σε λογικά επίπεδα. Αν υποθέσουμε λοιπόν πως αυτή η κατάσταση που ζούμε είναι ένα «στιγμιαίο» σοκ και επανερχόμαστε εντός λογικού χρονικού πλαισίου σε συνθήκες κανονικότητας, τότε οι τιμές των ακινήτων αναμένεται να εξελιχθούν εντός του 2020 ως ακολούθως:

Η Λευκωσία θα βιώσει ελαφριές αρνητικές πιέσεις σε όλες τις κατηγορίες ακινήτων. Πιο έντονο θα είναι το φαινόμενο στα εμπορικά ακίνητα και πιο ανεπαίσθητο στην κατηγορία των οικιστικών. Οι παραλιακές πόλεις θα ξαναμπούν στη δίνη του αρνητικού επηρεασμού της εξωγενούς ζήτησης, που προϋπήρξε της πανδημίας και άρα η κάθε επαρχία θα επηρεαστεί ανάλογα με το πόσο εκτεθειμένη είναι σε προϊόν που απευθυνόταν σε αυτή την (πάλι ποτέ) μεγάλη κατηγορία της ζήτησης. Και πάλι, η Λεμεσός ίσως έχει να αντιμετωπίσει τον μεγαλύτερο επηρε-

ασμό. Τα τουριστικά ακίνητα είναι μια κατηγορία από μόνα τους και χωρίζονται στα οργανωμένα αδειούχα και στα μη αδειούχα/ μη οργανωμένα που ενοικιάζονται βραχυπρόθεσμα. Τα τελευταία θα επηρεαστούν το περισσότερο σίγουρα για φέτος και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν τις νέες τάσεις που θα προκύψουν γι' αυτό το είδος διακοπών παγκοσμίως. Τα ξενοδοχεία και τα λοιπά οργανωμένα καταλύματα έχουν χάσει την φετινή τουριστική σαιζόν από ξένους δεδομένης της κατάστασης όπως εξελίσσεται σε χώρες και περιοχές όπως η Αγγλία, η Γερμανία, η Σκανδιναβία και η Ρωσία, αλλά και του πώς εμείς θα χειριστούμε ως χώρα το άνοιγμα των αεροδρομίων μας. Πιστεύω πως φέτος οι ξενοδοχοί θα πρέπει να δημιουργήσουν πακέτα παραθερισμού για Κύπριους επειδή και εμείς κλωμό μας βλέπω να ταξιδεύουμε στο εξωτερικό για παραθερισμό το καλοκαίρι. Είναι ο τομέας με τη μεγαλύτερη αβεβαιότητα για φέτος δεδομένου ότι οι άγνωστες μεταβλητές είναι πολλές και πέρα από τοπικές, κυρίως διεθνείς. Οι τράπεζες θα πρέπει πάντως να στηρίξουν την περαιτέρω επέκταση και καλύτερευση του τουριστικού μας προϊόντος επειδή η οικονομία μας το χρειάζεται όσο ποτέ.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

Οκτώ ποιητές της Κύπρου στην «Κ»

Είναι καιρός να ακούσουμε καλύτερα και τους ανθρώπους εκείνους που νομίζαμε ότι σιωπούσαν

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Η Αυγή Λίλλη, η Αναστασία Ονουφρίου, η Σενέμ Γκοκέλ, η Χριστίνα Αβρααμίδου, η Αντωνίνη Σμυρίλλη, η Στέλλα Βοσκαρίδου, ο Αντρέας Τιμοθέου και ο Πάμπος Κουζάλης, έστειλαν ένα ποιημά τους με το οποίο εκφράζονται για την παρούσα κατάσταση πραγμάτων. Τους θέσαμε και ένα απλό ερώτημα, «Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;», μια ερώτηση που μοιάζει να μην έχει απάντηση ή να είναι χιλιοειπωμένα, καμιά φορά και το δεδομένο έρχεται και παρέρχεται ως όναρ. Ας ακούσουμε όμως τους ποιητές.

ΑΥΓΗ ΛΙΛΛΗ

ΕΞΙΣΩΣΗ

«Αν η ζωή είναι γεμάτη εκπλήξεις, τότε δεν πρέπει να εκπλήσσεσαι ποτέ.»

«Πρόχειρες σημειώσεις πάνω σ' ένα σωσίβιο», Λευκωσία, Αρμίδα, 2011

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**
- «Η ποίηση βρίσκεται πίσω από κάθε διαχρονικό ή επίκαιρο, 'υψηλό' ή 'ταπεινό' ερώτημα, δίδοντας άπειρες απαντήσεις, ανάλογα με την ηθική και την αισθητική του τραγουδιστή της. Και απαντά και λέει ό,τι δεν τολμούμε —ή δεν κατορθώνουμε, έστω— να πούμε».

ΠΑΜΠΟΣ ΚΟΥΖΑΛΗΣ

ΤΩΡΑ ΕΙΝΑΙ (απόσπασμα)

«Πίνω κρασί απ' τη θηλή καινούργιας μέρας. Ρίχνω στο αύριο πετονιά, πάλι το χτες μου πιάνω. Τώρα είναι, θα περάσει, παρηγοριέμαι. Υπομονεύω. Μα του φόβου τα ηλιοτρόπια και στο μετά μ' ακολουθούν. Τρέχω επί των υδάτων μέχρι που μου τελειώνει ο αέρας. Στη νέα φύση των πραγμάτων θα μάθω να ζω χωρίς αναπνοές.»

«Ένα», Παράκεντρο, Λεμύθου 2011

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**
- «Η ποίηση αφυπνίζει την ψυχή και το μυαλό για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν απαντήσεις.»

ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

ΘΑ ΓΕΛΑΣΤΟΥΜΕ ΠΑΛΙ

«Θα επιστρέψουμε στο αιώνιο σώμα απαλλαγμένοι απ' τον ιό της σκέψης μας. Θα κατευνάσει την ταραχή η αζόδευτή μας τριμφερόνττα και η πλυμένη γη θα γίνει μοίρα μας. Μην κρίνετε τα νούφαρα της εποχής με τα μάτια του ψαριού, θα 'ρθει πάλι ο καιρός να γελαστούμε με την ομορφιά και να παίζουμε στη λίμνη με δίκωπα μαχαίρια. Ο Έρως κι ο Νάρκισσος πάλι θα μας γιατρέψουν.

Από την ανέκδοτη ποιητική συλλογή «Εξορίας Εγκώμιον»

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**
- «Συνήθως θέτει ερωτήματα, μιας και τι άλλο κάνουν οι ποιητές από το να υπενθυμίζουν όσα προσπερνάμε στη νηπενθή κοινωνία μας. Μας θέτουν ενώπιον ερωτημάτων που αποσιωπούμε χάριν ευκολίας. Όλα απαιτούν ταχύτητα στις μέρες μας και γρήγορη διαχείριση, γι' αυτό και παγιδευθήκαμε τώρα. Όταν ωριμάσουμε σαν αναγνώστες ίσως πάρουμε και κάποιες απαντήσεις.»

Καίτη Στεφανίδου, από τη σειρά Πορεία Εντός 1992-98), ακρυλικό σε καμβά.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΒΡΑΑΜΙΔΟΥ

ΑΤΙΤΛΟ

«Φοβόμαστε το χαρτί, φοβόμαστε το μέταλλο. Και πέρσι Ανάσταση φοβόμασταν τα πηγάδια. Πτώματα μην συρθούν από μέσα τους άτομα περίσσια που δεν ψάξαμε ποτέ. Φοβόμαστε την Άνοιξη μια φορά περισσότερο απ' το καλοκαίρι, φοβόμαστε την σκόνη, μην απ' τον οισοφάγο μας φτάσει ως τα πνευμόνια. Εμάς, αργήσαμε πολύ να φοβηθούμε. Για το λόγο που υπάρχουμε μα που έχουμε διαπρέψει. -Κατέληξε εξηταπεντάχρονος, -Κατέληξε εικοσάρης... Εμάς πρώτιστος θα έπρεπε να φοβόμαστε και όλα τα διαστροφικά μας μονοπάτια. Κατέληξε... Κατέληξε... Κατέληξε... Ανάσταση δίχως σταυροπροσκύνημα Ευαγγελισμός δίχως αγγέλους.

«Ανέκδοτο»

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**
- «Όπως όλες οι τέχνες/ δημιουργίες έτσι και η γραφή- ποίηση/πεζογραφία κ.λπ. τόσο θέτει όσο και απαντά σε οικουμενικά ερωτήματα. Το να δημιουργείς υπό συνθήκες ανθρώπινες αλλοφροσύνης είναι πολύ τολμηρά δύσκολο ακόμα και επικίνδυνο λόγω της αμεσότητας του δημιουργού με αλήθειες που ξεπερνούν την ανθρώπινη διάσταση καθώς δεν προσεγγίζεται η κρυμμένη αλήθεια παρά στην ατομική της διάσταση. Και η αλήθεια έχει πολλά μα πάρα πολλά πρόσωπα. Δεν είναι ο ήλιος που στέκει μόνος και όλοι το λένε φώς.»

ΑΝΤΩΝΙΝΗ ΣΜΥΡΙΛΛΗ

ΕΓΩ ΚΑΙ Η ΓΑΤΑ ΜΟΥ

«Σήμερα είμαστε μελαγχολικές Και άβαφες Εγώ και η γάτα μου

Έχουμε μια παρά φύσιν σχέση Μια διαστροφική επικοινωνία Αρνούμεστε να συμβιβαστούμε Να κανονικοποιηθούμε Κουβαλούμε τη θλίψη μας Και σα μαγνήτες Τη θλίψη των άλλων Σ' έναν λαβύρινθο Απομονώνμαστε Στις αναζητήσεις Των σκέψεών μας Μινώταυροι Αδύνατο να βρούμε Δεν υπάρχει Αριάδνη Ούτε μίτος Έτσι μόνο περιφερόμαστε Μελαγχολικές Και άβαφες»

«Βλέπω ακόμα παιδικά», εκδ. Θράκα (2017)

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**
- «Η κοινωνία μας δεν έχει αναπτύξει άλλη γλώσσα από αυτή που ήδη ξέρουμε. Αυτή η γλώσσα μάλιστα, έχει επιβληθεί και επιμετωθεί ως αλήθεια. Η ποίηση μας ωθεί να ανακαλύψουμε ή να αποκαλύψουμε. Το ποίημα είναι ένα σώμα που ξεσπά. Είναι ο ρυθμός του χτυπήματος του χεριού στο τραπέζι.»

ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΑΤΙΤΛΟ

«Η Ζωή ως χορδή που χωρίζει στα δύο το χάος ντρινγκ ντρανγκ ντρούνγκα ντρανγκ ο σφυγμός αιφνιδίως το μεγάλο κεράσει έτσι, χωρίς ρήμα μας στο στόμα του χρόνου μασμένος λωτός λίγο πριν την κατάποση ουρανόσ στη μέση του οισοφάγου αδιφάγο ναι ντρανγκ διψώ ντρουνγκ χάνομαι εγώ εγώ ένας ισθμός πάνω στο σώμα τού ποτέ

ΑΝΕΚΔΟΤΟ

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**

- «Η ποίηση αντιστέκεται στην αίσθηση της κατάρτησης που προϋποθέτουν οι απαντήσεις, αξιοποιώντας κυρίως την ανοικειώση. Διασαλεύοντας βεβαιότητες, μας χαρίζει δυνατότητες. Στον πυρήνα του ανεκτίμητου αυτού δώρου βρίσκεται πάντα η λειτουργία ενός ερωτήματος.»

ΣΕΝΕΜ ΓΚΟΚΕΛ (Senem Gökel)

ΕΓΚΩΜΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΣ (SALGIN MEVSİMİNDE İLK YAZ'A ÖNGÜ)

Κουβαλώ ένα όμορφο δέντρο στην πλάτη μου Ίσως βγάλε ρίζες Θα βρω τον εαυτό μου στο χώμα Λίγο από αυτό, λίγο από εκείνο Θα είμαι περισσότερο από όσο είμαι τώρα

Ι «Οι νεκροί του κόσμου έφτασαν με τον άνεμο στο νησί Κρέμονται στις πόρτες μας και ψιθυρίζουν σε μας τον ερχομό του θανάτου

Όσο είναι τα χαλιά στον διάδρομο Με πόδια που μετακινούνται αργά Ένας έμπειρος δράκος Τα μασάει τα λόγια Αυτή η φωτιά θα τελειώσει μετά τα σύννεφα

Όμως, λίγη τέφρα, μετά την τέφρα όλα αυτά Ιδού οι καμπούρικες σαύρες Κρύφτηκαν και παρακολουθούν τα παιχνίδια που έγραψαν Καμπούρης εσύ, καμπούρικες οι σαύρες Αν θα πεθάνουμε, ας πεθάνουμε για το πράσινο Για το χατίρι των ανέμων Ας πάμε μετά που θα τα αγκαλιάσουμε Αφήστε τα φυντάνια να δημιουργήσουν τον κόσμο

II Ψυχές λεπτές σαν τούλι περιδιαβάζουν

στην Μεσαορία Στιγμιαία σιλουέτα χελιδονιών που αντανακλάται στα σύννεφα Τα τύμπανα παίζουν, η βροχή θα έρθει Λένε ότι η βροχή θα έρθει με τον θάνατο

Με την ζωή η βροχή αποκλειστήκαμε, κάναμε αλοιφή την ανησυχία και την αντοχή και την αλείφουμε στις πόρτες μας

Τα κοχύλια των σίκων που ξεφλουδίζουν είναι χρυσά φύλλα Θυμούνται την καμπάνα το ηρωί Από σιντριβάνια που σπκύνουν σφήκες Ο ροδακινής ήλιος που όπως λένε σπάει σταθερά, Χορεύοντας στη θάλασσα Φωσφορίζοντας στα χέρια τους

Ας πάρουμε τους λόφους μαζί στα όνειρα μας Μέχρι να ανοίξουν οι πόρτες Ξανά, υπάρχει πυρκαγιά στο δέρμα μας Ας καφαλίσουμε όλο τον μπλε βόμβο στα όνειρα μας Τόσες πολλές γεννήσεις καρποφόρων δέντρων που οδηγούν στην Άνοιξη Πίσω από τα διάτρητα κλαδιά του πορτοκαλέωνα Το πρόσωπό σου δεν υπήρξε ποτέ, αγάπη μου, αλλά Μπορώ να διακρίνω τον βηματισμό Φιλώντας υγρό χώμα Και γυμνά πόδια

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**

- Η ποίηση ούτε ρωτάει ούτε απαντάει. Η ποίηση υπάρχει όπως ένα αγαλμα, το οποίο ανήκει σε αυτόν τον κόσμο, αλλά και εκτός αυτού, ταυτόχρονα. Το περιεργαζόμαστε, το ακουμπάμε, το μυρίζουμε και αυτό αρχίζει και λιώνει για εμάς, ίσως, μόνο για να πει ότι γίναμε εκείνο το ρέον αγαλμα, κοιτάζοντας από τα μάτια του και ότι εκείνα τα μάτια είναι στην πραγματικότητα τα δικά μας μάτια.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΟΝΟΦΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΕΣΥ

«Τιπ τιπ, στάξεις στο μυαλό μου τις λέξεις σου στάξεις μέσα στο μυαλό μου είναι φληναφήματα λέω, μην τα πιστεύεις στον εαυτό μου λέω μην τα πιστεύεις. Τα τρένα μάς παγώνουν τα καυσόξυλα να φέρουν τρόφιμα απ' τ' άσπαρτα χωράφια. Κρακ κρακ, μια ρωγμή γίνομαι πάνω σου επίπεδο με τις ρωγμές θα γίνω πάνω σου όπως κοιτώ από ψηλά να σ' εποπτεύω ενώ κοιμάσαι θα κοιτάζω μ' εποπτεία. Ο πόλεμος που θα 'ρθει ύστερα θα κάνει τους θανάτους απ' τον τύφο να μοιάζουνε γιορτή. Κι όταν περάσουνε τα χρόνια όταν οι λέξεις, οι ρωγμές φανερωθούν απ' τα παλιά αρχεία κάπου ανάμεσα στις περιόδους ερωτοτροπίας θα βρούνε οι μεταγενέστεροι το έτος δίχως καλοκαίρι. Θα πουν: «Πώς κόκκινο έπεφτε το χιόνι;» σαν δουν στα μέλη μου τις ρήξεις απ' το κρύο κι έτσι γλυκά, συνειρμικά θα ανακαλύψουν τις εκρήξεις νφραιστέϊν με επίκεντρο εσένα για αιτία.

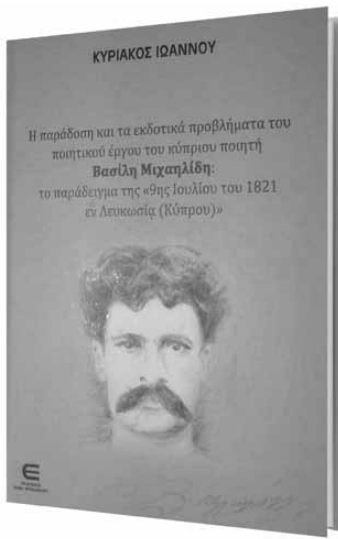
«Όταν λέω άλφα», Εκδόσεις Σαϊπηρικών, 2019

• **Η ποίηση θέτει ερωτήματα ή δίνει απαντήσεις;**

- Το ποίημα είναι η ερώτηση, συνάμα η απάντηση. Η γλώσσα της ποίησης συγκλονίζει το εγωιστικό, λογοκεντρικό υποκείμενο χωρίς να παρατείνεται από τη σκέψη, το σώμα, τις αισθήσεις. Ακόμα και η σιωπή της, υπαγορεύει τον κόσμο. Στην επιφάνεια του νερού της κρύβεται η περάτωση του απείρου, στα βάθη της διαγράφονται οι ροές των πάντων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΞΙ ΒΙΒΛΙΑ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΕΞΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

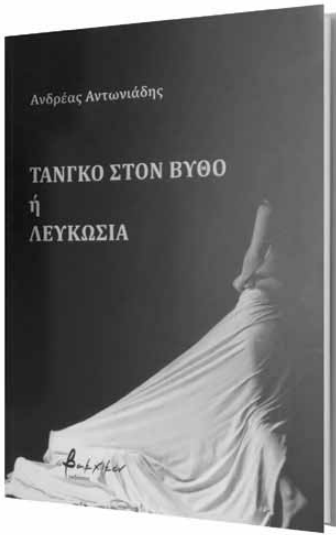
Η «Κ» σας προτείνει έξι βιβλία Κύπριων συγγραφέων αντί για έξι εκδηλώσεις. Παρέα με ένα βιβλίο, λοιπόν, ταξιδεύετε, προβληματίζεστε, ψυχαγωγείτε, και μετά που θα περάσει το κακό, θα έχετε όσο χρόνο θέλετε για να συζητήσετε με φίλους σας όσα θα σας διηγηθούν οι ήρωες των βιβλίων που θα έχετε διαβάσει.

Κυριάκος Ιωάννου
Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΒΑΣΙΛΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ «9ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ 1821 ΕΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ (ΚΥΠΡΟ)»
Ηλίας Επιφανίου 2017

Πρόκειται για τη διδακτορική διατριβή του Κυριάκου Ιωάννου, η οποία έφερε στο φως πάρα πολλά νέα στοιχεία σχετικά με το διασημότερο ποίημα του Βασίλη Μιχαηλίου (1849-1917). Στο βιβλίο αναλύεται με κάθε λεπτομέρεια το ποίημα, με τον συγγραφέα να τοποθετείται, ενίοτε και τολμηρά, απέναντι στην παλαιότερη, αλλά και τη σύγχρονη και σημερινή φιλολογική και κριτική. Εξετάζονται η παράδοση και τα εκδοτικά προβλήματα του ποιητικού έργου του Μιχαηλίου και επιχειρείται διεξοδική παρουσίαση των παραγόντων που συνετέλεσαν στην επιδείνωση των εκδοτικών προβλημάτων που αφορούν το έργο του ποιητή. Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται, εκδοτικά, το εκτενές ποίημα «Η 9η Ιουλίου...». Εξετάζονται, επίσης, επιμέρους τομείς του ποιήματος ως προς το περιεχόμενο και τη δομή, τη χρονολόγηση, τις πιθανές πηγές, τη γλώσσα και τη στιχουργία. Επιχειρείται δε και η έκδοση του ποιήματος σε δύο αντικριστές μορφές.

Παναγιώτης Νικολαΐδης
Η ΝΥΦΗ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΑΝ
Σμίλη 2019

Η τελευταία ποιητική συλλογή του Παναγιώτη Νικολαΐδη είναι ένα συνθετικό-βιογραφικό ποίημα εμπνευσμένο από πρόσφατο οδοιπορικό του στο κατεχόμενο, από τον τουρκικό στρατό, βόρειο μέρος της Κύπρου. Για τον Νικολαΐδη αυτή ήταν μία αποκαλυπτική, συγκλονιστική εμπειρία, «καθώς στην ηλικία των σαράντα πέντε ετών, έτω ως επισκέπτης, είδα για πρώτη φορά την πατρίδα μου ολόκληρη. Για πρώτη φορά, οι αφηγήσεις και οι περιγραφές της μάνας μου και του τζυρού μου, που καταγόναται

από την κατεχόμενη Ακανθού και την Αμμόχωστο αντίστοιχα, έγιναν ζωντανή εικόνα, βίωμα και αίσθημα. Ένωσα πραγματικά ότι ένα χαμένο κομμάτι του εαυτού μου βρέθηκε, les και μια τρύπα που είχα μέσα μου έκλεισε και γνώρισα καλύτερα τον εαυτό μου». Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, όπου ο λόγος ραγίζει προσπαθώντας να προσδεχτεί το ακραίο αυτό γεγονός, ενώ ο τόπος ολόγυρα γίνεται ψυχικός, αναδεικνύεται ένας κόσμος ελληνικός δίχως ανάσταση. Ο γενέθλιος, ωστόσο, συγκλονισμός του ποιητή οδηγεί σε αληθινή ποίηση.

Σταύρος Χριστοδούλου
ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΠΑΓΩΣΕ Ο ΠΟΤΑΜΟΣ
Καστανιώτης 2018

Το δεύτερο βιβλίο του Σταύρου Χριστοδούλου έλαβε το Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος. Πρόκειται για ένα νουβέλ μυθιστόρημα, στο οποίο ο συγγραφέας μιλάει για τοσαλάκωμένους ανθρώπους. Ο καμβάς του έργου μπορεί να είναι ένα αστυνομικό μυθιστόρημα, το οποίο, όμως, είναι αρκετά πολιτικό. Όπως έχει πει ο συγγραφέας σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή», το βιβλίο του θα ήθελε να λειτουργήσει σε δύο επίπεδα: «Το ένα είναι η αστυνομική ιστορία που τρέχει –και η προσπάθειά μου ήταν να κρατήσω το ενδιαφέρον του αναγνώστη ως το τέλος–, αλλά αυτό που ουσιαστικά με ενδιέφερε σε δεύτερο επίπεδο και το προσπάθησα πολύ –ελπιζώ να το κατάφερα– ήταν να μπω λίγο πιο μέσα στις ιστορίες των ηρώων μου και να ακουμπήσω πιο ευαίσθητα και πιο ουσιαστικά ζητήματα». Στο βιβλίο του Σταύρου Χριστοδούλου κανείς δεν μοιάζει αθώος, ενώ η αλήθεια κρύβεται, όπως πάντα, στις λεπτομέρειες.

Σακελλαρόπουλος Σπύρος
Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ (1191-2004)
ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΧΟΤΟΜΗΣΗ
Τόπος (Μοτίβο Εκδοτική) 2017

Το βιβλίο, καρπός πολυετούς μελέτης και έρευνας γύρω από πλευρές ζητημάτων που αφορούν το Κυπριακό, απαντά σε ερωτήματα όπως: Τι καινούργιο φέρνει η μεταβίβαση της εξουσίας στους Βρετανούς; Ποιες αντιθέσεις υπήρχαν στο εσωτερικό των ελληνοκυπρίων μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα; Πότε αρχίζει και αναδύεται ο τουρκικός εθνотισμός; Ποιες οι αντιθέσεις εντός του τουρκοκυπριακού στοιχείου στη διάρκεια του Μεσοπολέμου; Πώς εκτυλίχθηκε ο ακήρυκτος ελληνοκυπριακός εμφύλιος στη δεκαετία του '40; Πώς ερμηνεύονται οι μεταλλαγές στη στάση της Βρετανίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι το 1958; Γιατί δεν μπόρεσε να διατηρηθεί το ενιαίο Κυπριακό κράτος; Ποιες οικονομικές μεταβολές χαρακτήρισαν την πρώτη περίοδο της ανεξαρτησίας; Γιατί φτάσαμε στο πραξικόπημα και στην εισβολή; Ποια διπλωματικά σχέδια αναπτύχθηκαν στην μετά το 1974 περίοδο; Ποιοι οι μετασχηματισμοί στο κοινωνικό και πολιτικό σκηνικό; Γιατί απορρίφθηκε το σχέδιο Ανάν;

Ανδρέας Αντωνιάδης
ΤΑΝΓΚΟ ΣΤΟΝ ΒΥΘΟ Ή ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Βακικίων 2018

Η Ελένη Ξένου, μιλώντας στην «Καθημερινή» για την ποιητική συλλογή του Ανδρέα Αντωνιάδη σημείωσε ότι η αίσθηση που της αφήνει είναι ότι η συλλογή είναι «γεμάτη από αφησιδωτές,

δικές του αλήθειες, εμποτισμένες με μυρωδιές και χρώματα των χρόνων που έζησε στη Λευκωσία, με φυσαλίδες από τον δικό του προσωπικό βυθό, ένιωσα ότι τα ποιήματα του Ανδρέα έχουν μια κρυμμένη νοσταλγία, που πολλές φορές φτάνει στα όρια της θλίψης, για μία Λευκωσία που θυμάται. [...] τα ποιήματα δεν είναι απλώς νοσταλγικά, αλλά έχουν μία συνειδητότητα, ότι τα πράγματα αλλάζουν και νιώθει, αισθάνομαι, ότι είναι σαν να θέλει να ανανεώσει την ταυτότητά του». Με αυτή την ποιητική δουλειά του ο Ανδρέας Αντωνιάδης είναι σαν να στέλνει ένα ραβασάκι σε μια αγαπημένη, που είναι μακριά του και περιμένει να του απαντήσει με την ίδια θερμότητα που τον αποχαϊρέθηκε. Βουτάει σε βαθιά νερά ο συγγραφέας, στις μνήμες του και τις αρπάζει για να χορέψουν έναν ερωτικό χορό, έναν βιζαβί χορό, έναν χορό απόστασης και συνάμα εναγκαλισμού.

Αντώνης Κ. Πετρίδης
ΚΥΠΡΟΝΔΕ. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ (ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΙΚΗ) ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ
Εκδόσεις Άνευ

Στο βιβλίο των εκδόσεων Άνευ, πολύτιμο βοήθημα για κάθε ακαδημαϊκό, ερευνητή, σπουδαστή της λογοτεχνίας και του θεάτρου, αλλά και για το φιλότεχνο κοινό, συγκεντρώνει ο συγγραφέας και παρουσιάζει μια σειρά διαλέξεων και κριτικών της περιόδου 2014-2019, που αφορούν την πνευματική κίνηση της εν λόγω πενταετίας κυρίως στην Κύπρο. Τα πλείστα κείμενα αναφέρονται σε θεατρικές παραστάσεις και λογοτεχνικά έργα Κυπρίων συγγραφέων, αλλά και δύο Ελλαδιτών (Μηνάς Τίγκλης, Γιώργος Στόγιος), που έχουν συνδέσει τη ζωή και την καριέρα τους με το νησί. Εξάιρεση στον γενικό αυτό κανόνα αποτελούν τα εξής τρία κείμενα: Η κριτική για το μυθιστόρημα της Χισλοπ «Ανατολή» περιλαμβάνεται στη συλλογή όχι μόνο επειδή αναφέρεται στην κατάληψη της Αμμοχώστου το 1974, αλλά και διότι προκάλεσε έντονες συζητήσεις στην Κύπρο. Η ποιητική συλλογή της Βίκυς Κατσαρού «Τα Κεράσια της Εύας» χαρακτηρίζεται από στενή θεματική συνάφεια με τη συλλογή διηγημάτων της Νάσιας Διονυσίου «Περτζίτη Όμορφη» και μαζί δημιουργούν ένα αξιοπρόσεκτο γραμματολογικό γεγονός, καθώς δύο άγνωστες μεταξύ τους γυναίκες δημιουργοί, σχεδόν συνομιλίες, γράφουν δύο τόσο παρόμοια έργα.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ρουτίνας εγκώμιον

Το «Μέσα» ήταν μια σκηνική εγκατάσταση, που παρουσιάστηκε την άνοιξη του 2011 μέσα σε ένα δωμάτιο που τοποθετήθηκε στο θέατρο Παλλάς, στο κέντρο της Αθήνας. Διαρκούσε έξι ώρες. Στο δωμάτιο, τριάντα performers / χορευτές επαναλάμβαναν μια απλή, χαρακτηριστική σειρά κινήσεων «επιστροφής στο σπίτι» σε αναριθμήτους συνδυασμούς. Η σκηνική δράση ξεκινούσε πριν ανοίξει το θέατρο τις πόρτες του και συνεχιζόταν και αφού είχε φύγει και ο τελευταίος θεατής. Οι θεατές μπορούσαν να παρακολουθήσουν όσο ήθελαν, να καθίσουν όπου ήθελαν, να βγουν και να ξαναπούν όσες φορές ήθελαν. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου ανέβασε ελεύθερα στο Διαδίκτυο ολόκληρη την παράσταση του «Inside» (<https://vimeo.com/74864424>) δηλώνοντας: «Τώρα που όλοι έχουμε σταματήσει για να μείνουμε μέσα, σας παρουσιάζω το «Μέσα». Ένα εξάωρο, αμοντάριστο μονοπλόδι. Χρησιμοποιήστε το για το desktop σας, για διαλογισμό, για συντροφιά, για αναστοχασμό, ως ένα νανούρισμα».

Ακολούθησα την επιλογή του desktop. Περίπου, όχι ακριβώς. Είχα την εμπειρία του 2011 και την περιέργεια της εφαρμογής της στη νέα, σημερινή συνθήκη. Ερίχνα ματιές περνώντας μπροστά από το λάπτοπ ή μεταφέροντάς το από το τραπέζι στον καναπέ και αντιστρόφως. Τις ώρες δουλειάς, της αναζήτησης, της παρακολούθησης κάποιων ταινιών, του διαβήματος. Μικρή διακοπή και «Μέσα». Το δωμάτιο μοιάζει αποστειρωμένο, δεν υπάρχει τίποτα προσωπικό, ένα κρεβάτι, δίπλα το μπάνιο, στο βάθος ένα γραφείο. Η πόρτα ανοιγοκλείνει σχεδόν αδιάκοπα, άντρες και γυναίκες, μόνοι / μόνες ή περισσότεροι, μπαίνουν, αφήνουν την τσάντα, το μπουφάν στην είσοδο, κάθονται στο κρεβάτι, βγάζουν τα ρούχα τους, κάνουν ένα ντους, τυλίγουν με μια πετσέτα το γυμνό σώμα, ξαπλώνουν γυμνοί. Κάποιοι πηγαίνουν στην μπαλκονόπορτα, τραβούν τη συρόμενη πόρτα, βγαίνουν για λίγο, απέναντί τους η πόλη και οι ήχοι της. Τα χρώματα που ορίζουν το αποδελώνουν την ώρα που περνάει, μαβιά, πορτοκαλιά, σκούρα μπλε, γκρι. Κάποιο τηλεόφωνο, μια κόρνα αυτοκινήτου, το νερό της βρύσης, το καθάρισμα στο μπάνιο. Ποτέ δεν είναι δύο μαζί στο ίδιο σημείο. Η εξαιρετική ενορκήστρωση επιτρέπει να διασταυρώνονται χωρίς να συμπίπτουν. Είναι δίπλα, αλλά ο ένας αγνοεί την ύπαρξη του άλλου. Ούτως ο άλλος αυτό που αναπαράγεται είναι το μοντέλο ζωής. Ανθρώποι που επαναλαμβάνουν το ίδιο, απaráλλαχτο τελετουργικό καθημερινά. Μένουν μόνοι, αλλά δεν είναι μόνοι. Ένα άορατο νήμα τούς κατευθύνει η ρουτίνα. Κινήσεις μηχανικές και αναγκαίες στον κύκλο του 24ώρου, που, αθροίζοντας και τις μικρές ή μεγαλύτερες παρεκκλίσεις, οργανώνουν ό,τι αποκαλούν ζωή, βίο του καθενός. Τα πρόσωπα στον σκηνικό χώρο πυκνώνουν ή αραιώνουν, μένουν ένας ή δύο και ύστερα πάλι πολλοί μαζί, αλλά όχι κοντά. Απλώς «μέσα» στο ίδιο περιβάλλον με τις ίδιες συνθήκες. Ρυθμό παράγουν τα σώματα, η μουσική ελάχιστη, οι εξωτερικοί ήχοι διαδέχονται τους εσωτερικούς και αντιστρόφως, δίνοντας την αίσθηση του χρόνου. Ρολόι δεν υπάρχει, αλλά μπορείς να υπολογίσεις με ακρίβεια: 8 το πρωί, 12, 2, 5 το απόγευμα, 9 το βράδυ. Έχει σημασία όμως; Ποιος είναι ο πραγματικός ρυθμιστής;

Σκώνομαι, κάθομαι, περπατάω, πάω στην κουζίνα, στο μπάνιο, βγαίνω στη βεράντα, επιστρέφω, ξαναπάνω στο σπίτι από την αρχή, χωρίς να ρισκάρω «αποκαλύψεις». Αποφεύγω κλειστά συρτάρια, αποθηκευμένα αρχεία, κάδρα που δεν βρήκαν ποτέ τη θέση τους και μάλλον δεν είναι η ώρα να τη βρουν. Μπλοκ με σημειώσεις, βιβλία, εφημερίδες, αντισιπιτικά, η τηλεόραση ανοικτή, συνήθως στο mute, το πρωί το ραδιόφωνο επανασυνδέει με την πραγματικότητα. Λάθος. Δεν αποσυνδέεται ποτέ, ούτε στον ύπνο. Κι ό,τι δεis ή διαβάσεις, ερμηνεύεται μέσα από ένα καινούργιο «λεξιλόγιο». Παρακολουθώ με έκπληξη σε streaming παραστάσεις, σε σειρές, σε συναυλίες, σε λογοτεχνικές περιγραφές το κοινό, τον κόσμο. Με έκπληξη και συγκίνηση. Κοίτα, υπάρχουν άνθρωποι που συνωστίζονται, έρχονται κοντά, χαιρετιούνται, αγκαλιάζονται, συναντιούνται στον δημόσιο χώρο, λες στον απομονωμένο εαυτό.

Στην οθόνη του υπολογιστή η αλληλουχία κινήσεων και προσώπων συνεχίζεται. Το ίδιο και «μέσα» στο διαμέρισμα. Το δικό μου, το διπλανό, το απέναντί... Τα διαμερίσματα μοιάζουν διάφανα. Βλέπω «μέσα» δεκάδες ανθρώπους να κρατούν / κρατούμε την κοινωνική συνοχή επαναλαμβάνοντας τις ίδιες κινήσεις. Την ίδια ρουτίνα.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Όλα θα πάνε καλά

Πέρα των όσων πολύ ενδιαφερόντων μπορούν να εξαχθούν από την υγειονομική κρίση του κορωνοϊού σε κοινωνικό, αλλά και σε οικονομικό επίπεδο, έχει ενδιαφέρον να δει κάποιος και τις πολιτικές διαστάσεις του φαινομένου. Σημειώνω εξ αρχής ότι είναι πολύ νωρίς για εξαγωγή συμπερασμάτων, γιατί το φαινόμενο κορωνοϊός είναι εν εξελίξει. Ποιες μπορεί να είναι, όμως, οι πολιτικές προεκτάσεις μιας πανδημίας, που δεν μπορούν τα σύνορα να σταματήσουν, αλλά ούτε και οι κυβερνήσεις; Θα φέρω ως παράδειγμα την επιδημία του μαύρου θανάτου στα μέσα του 14ου αιώνα, η οποία άφησε τα σημάδια της σε κάθε έκφανση της ανθρώπινης δραστηριότητας και τα αποτελέσματά της ήταν κατά κάποιο τρόπο μεσομακροπρόθεσμα. Σε αυτή την επιδημία, λοιπόν, ο πάπας Κλήμης ΣΤ΄ και οι βασιλείς της Αγγλίας, της Γαλλίας, και άλλοι, δηλαδή θα λέγαμε σήμερα οι μεγάλες δυνάμεις έλαβαν εξ αρχής αποφάσεις, προσπάθησαν –κινούμενοι στο συγκεκριμένο της εποχής τους, μην το ξεκινάμε– να βρουν λύσεις και φυσικά ενίσχυσαν τις θέσεις τους έτι περαιτέρω.

Ο μαύρος θάνατος ήταν αταξικός, δεν ξεχώριζε βαρονίες, κομητείες και βασιλεία και φυσικά δεν είχε προτίμηση σε καμία θρησκεία, βροτολογιός. Βέβαια, αυτοί που πάντοτε πληγόνται περισσότερο είναι οι φτωχοί και όσοι ζουν στο περιθώριο. Έτσι και τότε, και επειδή τα στρώματα που βρίσκονται χαμηλά στην ταξική πυραμίδα είναι και κατά κάποιον τρόπο η κινητήριος δύναμη της οικονομίας έπρεπε οι δυνατόι να βρουν τρόπους να ανασχεύουν τη μείωση των φορολογικών εσόδων, αλλά και της απώλειας κερδών από το εμπόριο. Έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε, λοιπόν, ότι μερικές πόλεις-κράτη της Ιταλίας, αλλά και στο Βασίλειο της Αραγωνίας το 1348 (το 1352 το ανακάλεσε βέβαια), στην Αγγλία (1349), στο Βασίλειο της Καστίλης και της Γαλλίας (1352) υπήρξαν νομοθετικές ρυθμίσεις για τον έλεγχο των μισθών, αλλά και για τη διασφάλιση ύπαρξης εργατικών χεριών, και άλλων εργατικών νόμων. Δεν ήταν πάντοτε ευνοϊκές για τους αγρότες και τους χειρώνακτες, αλλά ήταν μια αρχή. Σήμερα, μια τέτοια πρακτική μάλλον μοιάζει να γίνεται με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα και τονίζεται

ότι πρόκειται για μέτρα προσωρινού χαρακτήρα, a priori αποφασίζεται ότι μόλις ομαλοποιηθούν τα πράγματα θα επιστρέψουμε. Φυσικά, δεν περιμένει κανείς από τη διεθνή κοινότητα να θεσπίσει κοινούς εργατικούς νόμους, υπερισχύει το εθνικό δικαίο, αλλά θα περίμενε κανείς η Ε.Ε. να το έχει ψηλά στην ατζέντα της, όπως και πάρα πολλά άλλα πράγματα, όπως η κοινή αντιμετώπιση τέτοιων κρίσεων, η διαχείρισή τους θα πρέπει μέχρι ενός σημείου να ήταν κοινή, η Ιταλία και η Ισπανία θα έπρεπε να είχαν βοηθηθεί πρακτικά, χωρίς πολλές διαιτυπώσεις.

Η υψηλός μπήκε πάλι σε εποχές ψυχρού πολέμου, με τις ΗΠΑ να θεωρούν την Κίνα υπαίτιο για την κατάσταση, και την Κίνα να κατηγορεί τζιμμερα, ποιος νγέτης, ποια χώρα ή ποια διεθνής συσσωμάτωση έχει τεθεί επικεφαλής μιας εκστρατείας ολιστικής αντιμετώπισης του ιού; Τα κράτη-έθνη, δημιουργήματα εν πολλοίς του 19ου αιώνα, επιστρέφουν σε αυτό που ξέρουν να κάνουν καλύτερα, σε κεντρομόλες πολιτικές, οι οποίες είναι απαραίτητες για να προστατέψουν τους πολίτες τους, αλ-

λά εν έτει 2020 θα περίμενε κάποιος αυτές να είναι αμφιμονοσήμαντες. Έκλεισαν τα σύνορα, αεροδρόμια, λιμάνια, δεν θεωρώ όμως ότι αυτό είναι το πρόβλημα, αυτά θα ανοίξουν ξανά, εντοπίζω το πρόβλημα στην ευκολία με την οποία τα κράτη περιχαράκωνονται σε ζητήματα που θα έπρεπε να είναι όχι απλώς αλληλέγγυα, αλλά αδελφά. Δεν φάνηκε αυθόρμητη η αλληλεγγύη, τουλάχιστον στην Ε.Ε., και εδώ βλέπουμε την Κίνα να μπαίνει στο παιχνίδι, νιώθοντας άραγε υπεύθυνη για ό,τι συνέβη; Ποιος ξέρει; Γι' αυτό, εμείς οι πολίτες θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι, όταν θα βγούμε ξανά στους δρόμους, να αξιοποιήσουμε τη σοφία που αποκτήσαμε, έχοντας περιοριστεί στα σπίτια μας και να επιστρέψουμε στην κανονικότητα, χωρίς περιορισμούς κυκλοφορίας και μέτρα που πραγματικά θα πρέπει να είναι προσωρινά.

Θα κλείσω με τα λόγια της Ιουλιανής του Νόργουιτς (1342 περ. – μετά το 1416), της ερμηνίσσας και αγίας σήμερα, που έζησε οκτώ σχεδόν επιδημίες και από όλες γλύτωσε: «alle shalle be wele», όλα θα πάνε καλά δηλαδή.

Πάνδημα αιτήματα εν καιρώ πανδημίας

Οι κρατικές δομές δοκιμάζονται και η κοινωνία ακροβατεί μεταξύ εκούσιας και ακούσιας ιδιωτικότητας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΝΑΚΗ *

Η υφήλιος αυτή την περίοδο αντιμετωπίζει ένα από τα πιο σημαντικά και συνάμα δραματικά γεγονότα των τελευταίων δεκαετιών. Η πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) έχει επηρεάσει καταλυτικά κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, έχει επιφέρει ακαριαίες ανακατατάξεις και απ' ό,τι φαίνεται θα δημιουργήσει μεσοπρόθεσμα νέα δεδομένα, σε οικονομικό, τεχνολογικό, αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Είναι βέβαια γνωστό ότι η ανθρωπότητα συχνά ερχόταν αντιμέτωπη με ανάλογες καταστάσεις, πρόσφατα δε είχαμε παγκόσμια γεγονότα, όπως τον ιό Έμπολα το 2014 και τη μεγάλη οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 και εν πολλοίς ακόμη ταλανίζει τις οικονομίες, τα οποία ωστόσο δεν είχαν στην παγκόσμια κοινωνία τον αντίκτυπο που έχει η πανδημία του κορωνοϊού και αυτό οφείλεται ότι η διασπορά ήταν είτε επικεντρωμένη τοπικά, στην Αφρική, είτε χρονικά διασπαρμένη και τοπικά διαφοροποιημένη. Ο κορωνοϊός έπληξε την υφήλιο σχεδόν ταυτόχρονα και κανείς δεν βρέθηκε προετοιμασμένος για να τον αντιμετωπίσει.

Μια από τις μείζονες κρίσεις της ανθρωπότητας ήταν ο λεγόμενος μαύρος θάνατος, η βουβωνική πανώλη, που αποδεκάτισε τον πληθυσμό της Ευρώπης και έφερε τα πάνω-κάτω στη Γηραιά Ήπειρο. Η πανώλη του 1348-1352 ήταν για τους Ευρωπαίους μια τραγική περίοδος, κανένας και τίποτε δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τον φονικό ιό, που σκότωνε κάθε ημέρα εκατοντάδες ανθρώπους. Μία από τις πιο διαδεδομένες θεωρίες της εποχής ήθελε τους Εβραίους να είναι οι υπαίτιοι για την πανδημία, ενώ άλλοι έλεγαν

Μια από τις μείζονες κρίσεις της ανθρωπότητας ήταν ο «μαύρος θάνατος» (1348-1352), που αποδεκάτισε τον πληθυσμό της Ευρώπης και έφερε τα πάνω-κάτω στη Γηραιά Ήπειρο.

πως ό,τι συμβαίνει είναι οργή Θεού. Ο Κύπριος χρονικογράφος Λεόντιος Μαχαιράς σημειώνει στο «Χρονικό» του «Και εις την εκρονίαν ατημ έπεψεν ο θεός θανατικόν μέγαν διά τας αμαρτίες μας, και επέθανεν το ήμισον του νησιού». Ο μαύρος θάνατος ερήμωσε πόλεις και ύπαιθρο, ήταν πραγματική μάστιγα, μέσα σε λίγα χρόνια άλλαξαν τα πάντα στην καθημερινότητα των κατοίκων της Ευρώπης και της Εγγύς Ανατολής. Ποια είναι, όμως, η σχέση του μαύρου θανάτου με τη σημερινή κατάσταση και την πανδημία του κορωνοϊού; Έχει ενδιαφέρον, απλώς ως καταγραφή να σημειώσουμε ότι οι περισσότεροι χρονικογράφοι του Μεσαίωνα αναφέρουν ότι η πανώλη ξεκίνησε κάπου στην Ανατολή, ο Φλαμανδός βενεδικτινός μοναχός Λουδοβίκος Sanctus θεωρεί ότι ξεκίνησε από την Ινδία, ο μουσουλμάνος συγγραφέας Ibn al-Wardi πιστεύει ότι από την Κίνα και την Ινδία προήλθε ο ιός. Μία ακόμη σύμπτωση είναι ότι οι ανεπτυγμένες ιταλικές πόλεις κράτη επιλήψως πολύ σοβαρά, μάλιστα ο Βοκάκιος αναφερόταν στην πανώλη ως «Πανώλη της Φλωρεντίας», με την περιοχή του Μιλάνο, ωστόσο, να μην επηρεάζεται σχεδόν καθόλου. Επίσης, και κάποια πράγματα,

Ο Κύπριος χρονικογράφος Λεόντιος Μαχαιράς σημειώνει στο «Χρονικό» του «Και εις την εκρονίαν ατημ έπεψεν ο θεός θανατικόν μέγαν διά τας αμαρτίες μας, και επέθανεν το ήμισον του νησιού». («Omne Bonum», Palmer, James le 1360-1375.

μάλλον ίδιον του ανθρώπου, μένουν αναλλοίωτα ανά τους αιώνες. Για παράδειγμα και τον Μεσαίωνα έπρεπε να αντιμετωπιστούν τα λεγόμενα fake news, ανεξαρτήτως των λόγων. Το 1348 ο πάπας Κλήμης ΣΤ' με παπική βούλα, την Quamvis perfidiam τόνιζε στο πλήρωμα της Εκκλησίας του ότι οι Εβραίοι δεν είχαν καμία σχέση με τον ιό που τους ταλάνιζε και ότι ο Διάβολος είναι αυτός που έκανε τους Χριστιανούς να πιστέψουν στο ψέμα. Να και σήμερα, λοιπόν, με αφορμή τον κορωνοϊό, που ανά το παγκόσμιο διασπείρονται ψευδείς ειδήσεις, γίνονται ψεύτικοι έρανοι, στοχοποιούνται άνθρωποι και εθνότητες. Και όπως κατά τη διάρκεια του μαύρου θανάτου οι «Μαστιγούμενοι» (Flagellantes) επανήλθαν στο προσκήνιο, έτσι και σήμερα κινήματα και ομάδες ανθρώπων λειτουργούν πέρα από τη

λογική και τις επιταγές της ιατρικής επιστήμης, για να αναφέρουμε μόνο αυτή τη διάσταση και όχι τη συνειδητή πολιτική ανυπακοή.

Όσοι επέζησαν από την πανδημία του Μαύρου Θανάτου, ενήλικες όντες ποτέ δεν ξεπέρασαν την ιδέα του θανάτου, οι ψυχολογικές διαστάσεις του ζητήματος ακόμα και τον Μεσαίωνα δεν ήταν αμελητέες, δείτε για παράδειγμα τις τέχνες. Σήμερα, μπορεί οι νέες γενιές να μην έχουν να αντιμετωπίσουν τόσο ωμά τις εικόνες θανάτου, αν και στην Ιταλία ή στην Ισπανία η αίσθησή του είναι στην περιρρέουσα, αλλά σημαδεύονται από την απότομη αποξένωσή τους από τις καθημερινές τους συνήθειες και είναι πολύ εύκολο να αυτοεγκλωβιστούν στην απομόνωση που επιβάλλουν οι συνθήκες, κυρίως εκείνες οι περιπτώσεις που ήταν επιρρεπείς στην

εσωστρέφεια. Μπορεί στον Μεσαίωνα έννοιες όπως, δυσλειτουργική οικογένεια, αποξένωση, βία στην οικογένεια, ψυχική ασθένεια, φτώχεια κτλ. να είχαν τελείως διαφορετική έννοια ή να μην υπήρχαν καθόλου, ωστόσο στην εποχή μας υπάρχουν και φαίνεται ότι οι περισσότεροι ελαφρά τη καρδία τις προσπερνούμε, προβάλλουμε τον εκούσιο περιορισμό μας περισσότερο απ' ό,τι ίσως θα έπρεπε. Θα πρέπει, λοιπόν, οι οργανωμένες πολιτείες να εγκύψουν και σε τέτοια ζητήματα, τα οποία οφείλουν να αντιμετωπίσουν εν ακαρεί, και φυσικά να δουν πώς μπορούν να σταθούν στο πλευρό τέτοιων ομάδων και ενόσω η κρίση διαρκεί.

Ο Μαύρος Θάνατος μακροπρόθεσμα άλλαξε φυσικά και βαθιά ριζωμένες πρακτικές τόσο σε οικονομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Όσο και αν φαίνεται περίεργο η έλλειψη εργατικών χεριών έφερε σταδιακά αύξηση στους μισθούς, καλύτερη ανακατανομή του πλούτου —φυσικά και δεν έγιναν όλοι πλούσιοι—, υπήρξε μεγαλύτερη κοινωνική μετακίνηση και πιο έντονη η κοινωνική μετάθεση. Όπως φαίνεται από την πρόσφατη βιβλιογραφία οι οικονομικές συνέπειες ήταν εντελώς διαφορετικές από περιοχή σε περιοχή, χαμηλή θνησιμότητα χαμηλότεροι μισθοί, υψηλή θνησιμότητα υψηλότεροι μισθοί. Σήμερα, με την πανδημία του κορωνοϊού, και μη έχοντας ανανήψει πλήρως η παγκόσμια οικονομία από το σοκ των περασμένων ετών οι οικονομικές προκλήσεις είναι όλες μπροστά μας, και ο καθένας θα πρέπει να αναλάβει το κομμάτι που του αναλογεί. Οι τράπεζες της Φλωρεντίας και όχι μόνο τον 14ο αιώνα αντιμετώπισαν τη χρεοκοπία και η κατά-

σταση επώασε τη δημιουργία των Ενεχυροδανειστηρίων (Monte di Pietà). Σήμερα, λοιπόν, θα πρέπει να δει ο οικονομικός κόσμος πώς θα βοηθήσει μακροπρόθεσμα την κοινωνία. Κατ' αναλογία θα μπορούσαμε να πούμε ότι και με την πανδημία του 2020 η ανθρωπότητα θα μπει, σταδιακά μεν, σε διαφορετική τροχιά παραγωγής, οι δεδομένες συνθήκες και η ανθρώπινη δραστηριότητα θα αλλάξει, αν θα είναι προς το καλύτερο ή όχι ουδείς μπορεί να το πει, διότι το άτομο θα πρέπει να μάθει να λειτουργεί σε εντελώς διάφορο επίπεδο. Είναι ενδιαφέρον να δούμε αν ο περιορισμός μας θα μας οδηγήσει σε εσωστρέφεια και περιδίνηση ή αν θα θελήσουμε να λειτουργήσουμε σε περισσότερο συλλογικό επίπεδο. Μένει να δούμε πώς θα διαχειριστούμε τις βραδιές στα μπαλκόνια με μουσική, τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τον ψηφιακό κόσμο που χρησιμοποιούμε όλοι μας ενίοτε χωρίς μέτρο. Είναι θεωρώ ακόμη πολύ νωρίς για να εξαχθούν συμπεράσματα για το τι θα αφήσει πίσω της η πανδημία. Η σύγχρονη εποχή απέχει παρσάγγας από τον Μεσαίωνα, αλλά ο άνθρωπος μοιάζει να παραμένει σχεδόν ίδιος, εν καιρώ μεγάλων κρίσεων ξεχωρίζουν οι ηγέτες, οι άγιοι, οι συνειδητοποιημένοι, αλλά και οι φοβικοί, οι οπορτουνιστές, οι δειλοί και οι θρασυδειλοί.

Δείτε: «Η Έβρονη Συφραγίδα» (Det sjunde inseglet) του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν (1957). «Το δεκάημερο» (The Decameron) του Πιερ Πάολο Παζολίνι 1971. «Το όνομα του Ρόδου» (The name of the Rose) του Ζαν Ζακ Ανό (1986)

* Διδάκτορας Μεσαιωνικής Ιστορίας Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Breakfast

ME ΤΟΝ ANTONY 642
@anthony642kritikos
ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
@vasil.p

#mousikares

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 07:00-10:00

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

ΠΡΟΣΩΠΑ

Αυτό που συνέβαλε στην επιτυχία του «Κάρμα» ήταν η καθαρή γραμμή που ακολουθήσαμε όλοι, η αφοσίωση των ατόμων που δούλεψαν γι' αυτό, αλλά και οι ηθοποιοί που με τη σωστή καθοδήγηση, έδιναν τον καλύτερό τους εαυτό.

Μια σειρά καθρέφτης και χαστούκι

Για το «Κάρμα» μιλάνε στην «Κ» η σεναριογράφος Χριστιάνα Αρτεμίου και η σκηνοθέτρια Ναστάζια Χριστοδούλου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το «Κάρμα» είναι μία εξαιρετική τηλεοπτική σειρά, η οποία ήδη από την πρώτη σεζόν έκανε επιτυχία. Πίσω από τις εξαιρετικές ερμηνείες των Κύπριων ηθοποιών βρίσκονται δύο ταλαντούχοι δημιουργοί, η ηθοποιός, σεναριογράφος, ραδιοφωνική παραγωγός στον Love Fm Χριστιάνα Αρτεμίου, και η σκηνοθέτρια Ναστάζια Χριστοδούλου. Με τις δυνάμεις και το μεράκι και των δύο η σειρά βρήκε τη θέση της στον τηλεοπτικό χάρτη και μάλιστα τον κατέκτησε. Το «Κάρμα» θεωρώ ότι έχει θέσει πολύ ψηλά τον τηλεοπτικό πήχη και αυτό οφείλεται, όπως λένε Χριστιάνα και Αναστάζια, στον σεβασμό που δείχνουν στον ηθοποιό/συνεργάτη τους, αλλά και στο κοινό. Λέει χαρακτηριστικά η Χριστιάνα: «Ξέραμε από την αρχή ότι το 'Κάρμα' θα ήταν ένα στοίχημα για όλους μας, μια πρόκληση, κάτι διαφορετικό που εγκυμονούσε κινδύνους και ρίσκα. Εμείς βάλαμε το μεράκι μας, το πάθος μας, τη σκληρή δουλειά, την αλήθεια μας, τις ειλικρινείς μας προθέσεις. Επιτυχία το έκανε ο κόσμος» και συμπληρώνει η Ναστάζια: «Όταν αντιμετωπίζεις μια δουλειά με σοβαρότητα και επαγγελματισμό, χωρίς να δέχεσαι εκπτώσεις από κανέναν, ούτε καν από εσένα, τότε πετυχαίνεις ένα αποτέλεσμα που σέβεται πρώτα από όλα τον εαυτό του και κατά συνέπεια τον κόσμο – τηλεθεατή...». Μία σημαντική προσθήκη στη σειρά είναι οι συνεντεύξεις των ειδικών που ακολουθούν στο τέλος κάθε επεισοδίου. Το «Κάρμα» είναι η τηλεόραση που δεν έχουμε συνηθίσει, τόσο σε επίπεδο θεματολογίας, όσο και σε επίπεδο ερμηνείων και παραγωγής.

– Μετά από πολλά χρόνια στη κωμωδία, επέστρεψες από την περσινή τηλεοπτική περίοδο με το δράμα. Πως ήρθε η ιδέα για το Κάρμα;

– **ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ:** Η ιδέα για το Κάρμα γεννήθηκε πριν από δύο χρόνια, μέσα από την ανάγκη μου για κάτι

ίσως πιο ουσιαστικό, ίσως και πιο ανθρώπινο. Ξέρεις, μεγαλώνοντας οι ανάγκες και τα «θέλω» μας αλλάζουν. Όλα αυτά που συνέβαιναν και συμβαίνουν δυστυχώς ακόμα στον τόπο μας αλλά και σε παγκόσμια κλίμακα, ένιωθα να με επηρεάζουν, να με πληγώνουν, να με θυμώνουν και να με κάνουν να θέλω να δράσω. Η κωμωδία έχει την ιδιότητα να απαλύνει τον πόνο. Ενώ μια σειρά όπως το «Κάρμα» μπορεί να λειτουργήσει σαν καθρέφτης και σαν χαστούκι-αφύπνιση προς όλους μας. Αυτός ήταν ο στόχος μου. Λένε ότι για να διορθώσεις ένα πρόβλημα, πρέπει πρώτα να αντιληφθείς και να δεχτείς την ύπαρξή του και το «Κάρμα» έχει αυτή την αποστολή. Να ενημερώσει για τα κακώς έχοντα που συμβαίνουν καθημερινά δίπλα μας και εμείς επιλέγουμε να εθελουφλούμε.

– **ΝΑΣΤΑΖΙΑ:** Όταν μου πρωτοανακοίνωσε η Χριστιάνα την ιδέα της για δημιουργία του «Κάρμα» προβληματίστηκα πολύ. Ήταν άραγε ο κόσμος έτοιμος να δεχτεί μια σειρά που προβάλλει τη φρίκη και την αγριότητα της κοινωνίας μας και μάλιστα βασισμένη σε αληθινά

«Όταν αντιμετωπίζεις μια δουλειά με σοβαρότητα και επαγγελματισμό, χωρίς να δέχεσαι εκπτώσεις από κανέναν, ούτε καν από εσένα, τότε πετυχαίνεις ένα αποτέλεσμα που σέβεται πρώτα από όλα τον εαυτό του και κατά συνέπεια τον τηλεθεατή», λέει η Ναστάζια Χριστοδούλου.

γεγονότα που έγιναν; Ήξερα ότι η προσέγγιση των θεμάτων έπρεπε να είναι προσεκτική, μα πάνω από όλα ανθρωποκεντρική. Στόχος δεν ήταν η προβολή της βίας, αλλά η ανθρώπινη ψυχολογία, συμπεριφορά και παραφροσύνη που οδηγεί τον εγκληματία εκεί. Θα μπορούσαμε κάλλιστα να ακολουθήσουμε την πεπατημένη συνταγή, μπόλικο αίμα, μπόλικο κλάμα και σκηνές

αγωνίας. Εντούτοις, θεωρώ ότι κάναμε ένα βήμα παραπέρα, δίνοντας και το στοιχείο της ενημέρωσης με τις συνεντεύξεις των ειδικών που ακολουθούν στο τέλος κάθε επεισοδίου. Ως σκηνοθέτρια και συμπαραγωγός θεωρώ ότι το «Κάρμα» έχει φέρει μια μικρή επανάσταση στην κυπριακή τηλεόραση, όσο αφορά την εβδομαδιαία προβολή της, τη σωστή παραγωγή, την ανάδειξη των Κύπριων ηθοποιών μέσα από τις ερμηνείες τους και το κυριότερο το καλό αποτέλεσμα που μπορεί να επιτευχθεί ακόμα και με περιορισμένο μπάτζετ.

–Υπάρχει συνταγή για μια επιτυχημένη τηλεοπτική παραγωγή; Τι νομίζετε ότι έκανε επιτυχία με το Κάρμα;

– **ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ:** Δεν πιστεύω στις συνταγές. Πιστεύω πάρα πολύ στον σωστό προγραμματισμό, στην οργάνωση, στον κοινό στόχο όλων της ομάδας και την ανθρώπινη προσέγγιση και συμπεριφορά καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής. Κανείς από εμάς δεν ήξερε αν το «Κάρμα» θα γινόταν επιτυχία ή όχι. Η ψυχολογία και οι απαιτήσεις του κόσμου

– τηλεθεατή είναι απρόβλεπτες και αλλάζουν ραγδαία χρόνο με τον χρόνο. Πόσω μάλλον τώρα με τις πλατφόρμες και το Netflix. Εμείς είχαμε έναν στόχο, ένα όραμα, έναν σκοπό. Ξέραμε από την αρχή ότι το «Κάρμα» θα ήταν ένα στοίχημα για όλους μας, μια πρόκληση, κάτι διαφορετικό που εγκυμονούσε κινδύνους και ρίσκα. Εμείς βάλαμε το μεράκι μας, το πάθος μας, τη σκληρή δουλειά, την αλήθεια μας, τις ειλικρινείς μας προθέσεις. Επιτυχία το έκανε ο κόσμος.

– **ΝΑΣΤΑΖΙΑ:** Όταν αντιμετωπίζεις μια δουλειά με σοβαρότητα και επαγγελματισμό, χωρίς να δέχεσαι εκπτώσεις από κανέναν, ούτε καν από εσένα, τότε πετυχαίνεις ένα αποτέλεσμα που σέβεται πρώτα από όλα τον εαυτό του και κατά συνέπεια τον κόσμο – τηλεθεατή. Κάθε επεισόδιο ήταν για εμάς μια δύσκολη και απαιτητική διαδικασία, μέχρι να πετύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Θεωρώ ότι αυτό που συνέβαλε στην επιτυχία του «Κάρμα» ήταν η καθαρή γραμμή που ακολουθήσαμε όλοι, η αφοσίωση των ατόμων που δούλεψαν γι' αυτό, αλλά και οι ηθοποιοί που

με τη σωστή καθοδήγηση, έδιναν τον καλύτερό τους εαυτό.

– Παρακολουθώντας τα επεισόδια, είδα ένα πολύ υψηλό ερμηνευτικό αποτέλεσμα, κάτι το οποίο τηλεοπτικά δεν το έχουμε συνηθίσει. Τι συμβαίνει;

– **ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ:** Θεωρώ ότι το 50% ενός επιτυχημένου επεισοδίου ήταν η σωστή διανομή των ρόλων. Το λεγόμενο casting. Μόλις ολοκληρώνα ένα κείμενο, μαζί με τη Ναστάζια συζητούσαμε και επιλέγαμε τους ηθοποιούς που θα ταιρίαζαν εμφανισιακά και ηλικιακά και θα πληρούσαν τις ανάγκες του κάθε ρόλου, αλλά και τους συνδυασμούς ηθοποιών που θα κάναμε σε κάθε επεισόδιο. Φτιάχναμε δηλαδή μαζί την ομάδα ηθοποιών που θα ζωντάνευαν την κάθε ιστορία. Μετά μιλούσα με τους ηθοποιούς τηλεφωνικά και συζητούσαμε για την ιστορία, την ψυχολογία και το ιστορικό του ρόλου τους και τα μνύματα που θέλαμε να βγάλουμε από το συγκεκριμένο επεισόδιο. Μετέπειτα, όταν θα άρχιζε πλέον το γύρισμα, οι ηθοποιοί και οι ερμηνείες τους, περνούσαν εξ ολοκλήρου στα χέρια της Ναστάζιας.

– **ΝΑΣΤΑΖΙΑ:** Η σωστή επικοινωνία που αναπτύσσεται μεταξύ ηθοποιού και σκηνοθέτη, είναι για μένα το πιο σημαντικό κομμάτι για ένα επιτυχημένο αποτέλεσμα. Πρέπει να κάνεις τον ηθοποιό να νιώσει ασφάλεια στα χέρια σου για να μπορέσει να αφερίει και να δώσει τον καλύτερό του εαυτό. Γνωρίζοντας από πριν πού ήθελα να οδηγήσω την κάθε ιστορία, ζητούσα από τους ηθοποιούς να με εμπιστευτούν και μαζί να δημιουργήσουμε καθαρούς χαρακτήρες με ανθρώπινη υπόσταση. Προσπαθούσα να εκμεταλλευτώ τα δικά τους ερμηνευτικά μέσα και να τα εντάξω διακριτικά στον ρόλο τους. Εδώ οφείλω να πω δημόσια ένα τεράστιο ευχαριστώ προς όλους τους ηθοποιούς για τη σκληρή τους δουλειά, το υπέρμετρο ταλέντο τους, το πάθος και τον ζήλο τους και φυσικά για την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν.

Πέντε χελιδόνια δεν φέρνουν την άνοιξη

– Ως κοινωνία είμαστε άραγε όσο δυστοπικά όσο αυτή εμφανίζεται στα επεισόδια;

– **ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ:** Ως κοινωνία θεωρώ ότι οι περισσότεροι ζούμε σε έναν λήθαργο. Πιστεύουμε και εθελουφλούμε πως οτιδήποτε κακό συμβαίνει γίνεται εκτός συνόρων και δεν μας αφορά. Εξού και η χαρακτηριστική φράση που ακούμε συνήθως «Μα γίνονται αυτά τα πράγματα στην Κύπρο;». Και η απάντησή μου είναι ότι, όχι μόνο γίνονται, αλλά μερικά θέματα είναι σε έξαρση. Ενδοοικογενειακή βία, κακοποιήσεις, σεξουαλικές επιθέσεις, παιδική πορνογραφία, ομοφοβία, trafficking, παιδεραστία, γυναικοκτονίες. Αν δεις τα ποσοστά εγκληματικότητας που αυξάνονται χρόνο με το χρόνο στον τόπο μας, τότε μόνο συνειδητοποιείς ότι ως κοινωνία και ως κρατικός μηχανισμός έχουμε αποτύχει στο να διαφυλάξουμε και να προφυλάξουμε τις ανθρώπινες αξίες και δικαιώματα. Υπάρχει φυσικά μια μικρή ομάδα που

αγωνίζεται για να βελτιωθούν οι καταστάσεις, αλλά δυστυχώς πέντε χελιδόνια δεν φέρνουν την άνοιξη. Χρειάζεται πιο δυναμική κρατική παρέμβαση, χρειάζεται σχεδιασμός, πιο αυστηρές δικαστικές ποινές, πιο αυστηρή νομοθεσία που να προστατεύουν τα θύματα και όχι να αφήνουν ανοιχτά παραθυράκια για να ξεφεύγει ο δράστης. Μα πάνω από όλα, χρειάζεται να αλλάξουμε μυαλά. Η δική μας σιωπή για το τι συμβαίνει στο σπίτι του γείτονα, συνεπάγεται με συνενοχή.

– **ΝΑΣΤΑΖΙΑ:** Όπως σε κάθε χώρα του κόσμου, έτσι και στη δική μας, τα εγκληματικά και κακοποιήσιμα στοιχεία υπάρχουν έντονα και δυστυχώς δεν θα εκλείψουν ποτέ. Αυτό που χρειάζεται είναι να αντιληφθούμε τα δικαιώματα που έχει ο καθένας από εμάς και να υπερασπιστούμε τον πλησιον μας, που είναι εγκλωβισμένος σε άσχημες καταστάσεις. Μερικές φορές ακούμε την έκφραση «Αυτή το προκάλεσε. Ήθελε τα

«Πάνω από όλα, χρειάζεται να αλλάξουμε μυαλά. Η δική μας σιωπή για το τι συμβαίνει στο σπίτι του γείτονα, συνεπάγεται με συνενοχή», τονίζει η Χριστιάνα Αρτεμίου.

τζαί έπαθεν τα». Και αυτό είναι λάθος. Όταν καταλάβουμε ότι η βία δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ποτέ και σε καμία της μορφή, τότε ίσως δράσουμε προς αλλαγή του φαινομένου αυτού. Το κάθε έγκλημα που γίνεται, μας αφορά. Το κάθε θύμα κακοποίησης, γίνεται αυτόματα ο καθρέφτης της κοινωνίας μας. Και αυτή η κοινωνία θα αλλάξει, μόνο όταν τραβήξουμε τις προσωπικές μας κόκκινες γραμμές και πούμε «ως εδώ ήταν, φτάνει».

– Παρατήρω μια γυναικοκεντρική προσέγγιση στις ιστορίες, ανεξαρτήτως ιστορίας, ισχύει;

– **ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ:** Θεωρώ ότι οι γυναίκες στις ιστορίες του Κάρμα έχουν εμφανιστεί ιδιότητα και στον ρόλο του θύματος, αλλά και στον ρόλο του δράστη. Τα θέματα που καταπιανόμαστε, δεν εξαρτώνται από τα φύλα, αλλά από τις ανθρώπινες συμπεριφορές και τη φρικαλεότητα της ανθρώπινης φύσης.

– **ΝΑΣΤΑΖΙΑ:** Ναι, πράγματι. Τα περισσότερα περιστατικά και ιστορίες που προβάλλουμε στο «Κάρμα» ίσως έχουν για γυναικοκεντρική διάθεση και προσέγγιση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στα περισσότερα εγκλήματα που έχουν γίνει –και δυστυχώς γίνονται ακόμα– θύματα ήταν και είναι οι γυναίκες. Έχουν γίνει πάρα πολλές γυναικοκτονίες στον τόπο μας και τις πλείστες φορές άνευ λόγου, αφορμής και αιτίας. Και αυτό δεν θα μπορούσαμε να το παραβλέψουμε. Θα ήταν λάθος αν το παραβλέπαμε.

Αν δεις τα ποσοστά εγκληματικότητας που αυξάνονται χρόνο με το χρόνο στον τόπο μας, τότε μόνο συνειδητοποιείς ότι ως κοινωνία και ως κρατικός μηχανισμός έχουμε αποτύχει.

Η Αναγέννηση που θα έλθει μετά την κρίση

Μέσα από τις κοσμοϊστορικές στιγμές που ζούμε, η έμπνευση και η δημιουργία μπορεί να δώσουν νέα πνοή για θαύματα

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Δεν είναι η πρώτη φορά, αλλά δεν πιστεύω ούτε και η τελευταία, που η ανθρωπότητα περνά κάποιου είδους κρίση, από πανδημίες, πολέμους, φυσικές καταστροφές. Η ανθρωπότητα έζησε και θα ζήσει έντονες στιγμές πόνου, απόγνωσης και θυμού. Μέσα όμως σε όλη αυτή την κατάσταση που τώρα ζούμε σήμερα και που πλέον ο περισσότερος κόσμος βρίσκεται σε περιορισμό, υπάρχει εντονότερη η ανάγκη για έκφραση και δημιουργία. Ας αναλογιστούμε, για παράδειγμα, ότι στο ελληνικό τραγούδι κατά τη διάρκεια εποχών φτώχειας γράφτηκαν ορισμένα από το πλέον διαχρονικά και όμορφα τραγούδια, φανερώνοντας πως οι δυσκολίες μπορεί να αναδείξουν τις αρετές κάποιων ανθρώπων.

Όπως το παράδειγμα με το καλό κρασί: οι αμπελώνες που είναι φυτεμένοι σε άγονο έδαφος αναγκάζουν τις ρίζες να «εργαστούν» σκληρά για να πάρουν θρεπτικά συστατικά για το δέντρο, κάτι που βελτιώνει την ποιότητα της ρόγας του σταφυλιού ως προς τη γεύση, δίνοντας στη συνέχεια καλό ποιοτικό κρασί. Άρα, ίσως μερικές φορές, οι δυσκολίες της ζωής να αναγκάσουν ή να αποτελέσουν κίνητρο για κάποιους καλλιτέχνες να βγουν από την άνεσή τους και να πειραματιστούν με νέες ιδέες. Ίσως και ορισμένοι να αποτυπώσουν τις δυσκολίες, τον πόνο, την ανησυχία μέσα από τα έργα τους.

Σίγουρα με το να μην υπάρχουν ανοιχτές γκαλερί, μουσεία και πολιτιστικά ιδρύματα για κά-

ποιο χρονικό διάστημα δεν παύει να είναι παρά αρνητικό, αλλά η έμπνευση δεν περιορίζεται εκεί. Κυρίως τώρα πλέον που ζούμε στον 21ο αιώνα με τόσες διαδικτυακές πλατφόρμες, με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και παράλληλα τα πλείστα μουσεία είναι ανοιχτά σε όλους, με πλούσια διαδικτυακή παρουσία. Ακόμη κάποια από τα μεγαλύτερα μουσεία και χώροι τέχνης έχουν τη δυνατότητα και ανοίγουν τις διαδικτυακές τους «πύλες» προς το κοινό έστω και εικονικά.

Επιπρόσθετα, οι καλλιτέχνες θα βρουν νέους τρόπους έκφρασης. Άλλωστε, ένας καλλιτέχνης δεν περιορίζεται ποτέ από τα συμβατικά πλαίσια της καθημερινότητας. Καλλιτέχνες θα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν εκθέσεις σε ζωντανή μετάδοση, προσφέροντας «υλικό» μέσα από το τηλέφωνο, ή τον υπολογιστή, ενώ είναι στο εργαστήριό τους ή ακόμα και από το σαλόνι του σπιτιού τους. Σε τέτοιες στιγμές απομόνωσης, οι καλλιτέχνες ίσως θα μπορέσουν να «γεννήσουν» νέες ιδέες, έχοντας πάρει αποστάσεις από τον θόρυβο της ρουτίνας της καθημερινότητας. Ο συλλογικός και ο προσωπικός πόνος είναι δυνατό να φέρει τους καλλιτέχνες πιο κοντά στην ανώτερή τους συνειδητότητα, ενισχύοντας παράλληλα την δημιουργικότητά τους. Ο δε κόσμος θα ενδιαφερθεί για την τέχνη όχι απλώς για «επίδειξη», αλλά ίσως θα επιδιώξει μια πιο σίγουρη επένδυση, αν αναλογιστούμε ότι πολλές άλλες μορφές επένδυσης υποφέρουν μέσα στην κρίση. Και οι καταναλωτές θα έχουν περισσότερη

Το «Head I» του Φράνσις Μπέικον δημιουργήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, το 1948.

Οι καλλιτέχνες θα βρουν νέους τρόπους έκφρασης. Άλλωστε, ένας καλλιτέχνης δεν περιορίζεται ποτέ από τα συμβατικά πλαίσια της καθημερινότητας.

ανάγκη να «γεμίσουν» την ψυχή του με ουσιώδη και όχι επιφανειακά θέματα.

...ανθίζουν την τέχνη

Μέσα από τον πόνο θα ανθίσει ξανά η τέχνη. Έτσι και αλλιώς δεν είναι η πρώτη φορά που η τέχνη ανθίζει μέσα από τον πόνο ή συνθήκες πολέμου. Τεράστιοι καλλιτέχνες και κινήματα δημιουργήθηκαν κατά περιόδους γενικής καταστροφής. Από τον Φράνσις Μπέικον, στον Πικάσο, σε κινήματα όπως Dada σε Post war, Pop Art ακόμη και Street Art. Το κίνημα Dada βασίστηκε στην ιδέα ότι ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος προκλήθηκε από την έμφαση του λόγου και της λογικής πάνω στα συναισθήματα και την ανθρωπότητα και έτσι απάντησαν απορρίπτοντας κάθε αίσθηση λογικής. Η τέχνη του Dada είναι αφιερωμένη στην καλλιτεχνική και πολιτική αναρχία.

Ένας από τους πιο στενούς φίλους του Πικάσο ο Sabartés έγραψε: «Ο Πικάσο πίστευε ότι η Τέχνη είναι γιος της Θλίψης και της Περιπέτειας [...] αυτή η θλίψη προσδόθηκε στον διαλογισμό και ότι ο πόνος είναι θεμελιώδης για τη ζωή [...] Αν ζητούμε την ειλι-

κρίνεια ενός καλλιτέχνη, πρέπει να θυμόμαστε ότι η ειλικρίνεια δεν πρέπει να βρεθεί έξω από τη σφαίρα της θλίψης.»

Ένα από τα αγαπημένα μου έργα είναι αυτό του Φράνσις Μπέικον που δημιουργήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, το 1948. Μέσα από αυτό το έργο, ο Μπέικον ήθελε να αναδείξει τον τρόπο που προσπάθησαν να διαχωρίσουν τα όσα έγιναν στο Άουσβιτς από κοινές υποθέσεις μαζικών δολοφονιών εντός της Σοβιετικής Ένωσης. Και για αυτό δημιούργησε ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα του έργα που λέγεται «Head I». Οι καλλιτέχνες, τόσο λαμπροί όσο και «σπασμένοι», έχουν την ίδια βασική επιθυμία επικοινωνίας μέσω της δημιουργίας. Η ιδέα του «βασανισμένου καλλιτέχνη» έχει συζητηθεί εδώ και πολύ καιρό στον πολιτισμό μας.

Η τέχνη είναι μια αντανάκλαση της ανθρωπότητας και η μεγαλύτερη αρετή της ανθρωπότητας είναι η ικανότητά της να ξεπερνά τις αντιξοότητες. Αντί αυτού, καταξιωμένοι καλλιτέχνες και εικαστικοί μετέτρεψαν τη θλίψη τους σε κάτι που θα κοσμούσε ο κόσμος.

Ζούμε στιγμές πρωτόγνωρες για την εποχή μας, ζούμε στιγμές ιστορικές αλλά και επίπονες, η έμπνευση και η δημιουργία δεν πρέπει να σταματούν. Υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα στην ιστορία της τέχνης με τα μεγαλύτερα αριστουργήματα να έχουν δημιουργηθεί σε αντίξοες περιόδους. Η τέχνη είναι σαν ένας φοινηκας από τις στάχτες του οποίου μπορούν να ξαναγεννηθούν θαύματα!

LOVE FM 100.7 ΠΡΩΤΟ ΣΤΙΣ ΚΑΡΔΙΕΣ ΣΑΣ ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

**1^ο ΜΟΥΣΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ**
ΤΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ
14.4%

**1^ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ**
ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
18.8%

**1^ο ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ**
ΣΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ 35-44
21.8%

**1^ο ΜΟΥΣΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ**
ΣΤΟ ΜΕΡΙΔΙΟ
ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΜΕ 6.5% ΚΑΙ 90 ΛΕΠΤΑ
ΣΥΝΕΧΟΥΣ
ΑΚΡΟΑΣΗΣ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΗΛΙΚΙΕΣ 13-80 ΕΤΩΝ
ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1/12/2019 – 29/2/2020 (ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ SYMMETRON MARKET RESEARCH & CONREAD RESEARCH BUREAU)

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οταν προδώσαμε το σώμα...

Η δοκιμασία που υφίσταται ο πλανήτης οδηγεί στο να απομακρυνθούν τα ανθρώπινα σώματα. Για να επιζήσουμε, πρέπει να μην αγγιζόμαστε. Πρέπει να μη συναναστρεφόμαστε, να μη βλέπουμε τους γονείς, τους συγγενείς, τους φίλους, τους ανθρώπους που με τον ένα ή τον άλλον τρόπο συμπλήρωναν τη ζωή μας, την έκαναν πιο όμορφη, πιο γεμάτη. Δεν επιτρέπεται πια να νιώθουμε ζωντανοί προκειμένου να επιζήσουμε. Και όταν κάποιος νοσήσει ή καταλήξει από τη νόσο, τότε πάλι δεν μπορούμε να πάμε κοντά του. Δεν μπορούμε να φιλήσουμε το κούτελό του, δεν μπορούμε να ανασάνουμε στο αυτί του, ψελλίζοντας λόγια αγάπης. Το ανθρώπινο σώμα πλήττεται από αυτή την ιστορία.

Αναλογίζομαι συχνά, τι κάναμε με το σώμα τα τελευταία χρόνια; Πώς αντιλαμβανόμασταν τη σημασία του, πόσο το σεβόμασταν, πόσο το υπολογίζαμε, πόσο εκτιμούσαμε την παρουσία του στη ζωή μας, πόσο εκτιμούσαμε την παρουσία των σωμάτων στη ζωή μας. Γιατί το σώμα είναι το όριο που μας υπενθυμίζει πόσο φθαρτοί είμαστε, πόση ανάγκη έχουμε από τον άλλον.

Σκέφτομαι το μωρό που έρχεται στη ζωή. Τόσο μικρό και αβοήθητο, που έζησε 9 μήνες μέσα στην κοιλιά της μητέρας του. Έρχεται με το σώμα του στη ζωή, ένα σώμα αδιαχώριστο από το σώμα της μητέρας, που δεν γνωρίζει τα όριά του, δεν γνωρίζει την αρχή και το τέλος, και φοβάται. Και έχει ανάγκη τη ζεστασιά, τη σταθερότητα, την αφή. Έχει ανάγκη από κάποιον να είναι εκεί μέρα νύχτα για να καλύπτει τις ανάγκες του. Γιατί το ανθρώπινο ον θέλει χρόνο για τις ανάγκες του, ιδίως τα πρώτα χρόνια. Θέλει χρόνο για να μάθει πού ανήκει και τι το ξεχωρίζει. Τον δίνουμε αυτό τον χρόνο; Οι μητέρες πρέπει να γυρίσουν στη δουλειά τους. Άμεσα, γρήγορα. Ή δεν μπορούν να αντέξουν τον «εγκλεισμό» του πρώτου καιρού γιατί η ζωή είναι έξω για εκείνες, δεν μπορούν να μείνουν μέσα όλη μέρα και όλη νύχτα με ένα μωρό. Το σώμα όμως του μωρού δεν είναι μόνον σώμα, είναι όλη η ψυχοσωματική του διάπλαση, είναι η μετέπειτα υγεία του.

Σκέφτομαι όλους αυτούς που χαράσσουν στο σώμα τους τα ατελείωτα τατουάζ. Την ανάγκη επέν-

«**Η χαρά της ζωής**» (1905-1906), πίνακας του Ανρί Ματίς. Αναλογίζομαι, τι κάναμε με το σώμα τα τελευταία χρόνια; Πώς αντιλαμβανόμασταν τη σημασία του, πόσο το σεβόμασταν, πόσο εκτιμούσαμε την παρουσία του στη ζωή μας.

Κάποτε έρωτας υμνούσε το σώμα, τώρα στέκει ενεδός μπροστά στην απρόσωπη οθόνη των σόσιαλ μίντια, με προστατευμένη την αφή, αφυδατωμένη την επαφή, αποστειρωμένη τη συνεύρεση.

δυσης σε ένα σώμα-καμβά, που θέλει να πει τη δική του ιστορία, σαν να μην υπάρχει βαθύτερος τρόπος να νιώσει ένα σώμα, να εσωτερικεύσει τη δική του διαδρομή, και πρέπει αυτό να τοποθετηθεί στο έξω του, στη στιβάδα που είναι ορατή στον καθένα από εμάς. Πολλοί από αυτούς θα ήθελαν ενδεχομένως να είχαν βιώσει κάτι βαθύτερο στο σώμα τους. Ίσως να μην υπήρξαν άνθρωποι να το αγγίζουν και να το αγαπήσουν, για να ζωντανέψει το δέρμα.

Και έπειτα, τα πρόσωπα –ως επί το πλείστον– και τα σώματα των γυναικών, που παλεύουν με κόπο και κρήμα να σταματήσουν τον χρόνο. Πρόσωπα όμοια, αποτελέσματα ενός καλού δερματολό-

γου, ενός καλού χειρουργού, για να διορθωθεί ο χρόνος. Όσο και αν αυτός ο χρόνος φέρνει ό,τι έχει ανάγκη η ανθρώπινη ύπαρξη για να «εγγράψει» τα συναισθήματα, τις αγάπες, τις απώλειες, τις εμπειρίες και την ωριμότητα. Αλλά και εκεί το σώμα αντιμετωπίζεται παγωμένα, ενοχοποιημένα, επειδή ο χρόνος κινείται εις βάρος του, επειδή γερνά. Ξαν να μην μπορεί κανείς να καιδέψει αυτές τις ρυτίδες, σαν να μην μπορούμε να συμφιλωθούμε με τη φθορά μας.

Και πέφτουν βροχή από εικόνες σωμάτων: Που κακοποιήθηκαν. Που αποζενώθηκαν μέσα σε γάμους. Που έγιναν αντικείμενο συναλλαγής, επαγγελματικής ανέλιξης. Από σώματα αθλητών που πήραν αναβολικά για την ολυμπιακή πρωτιά, προδίδοντας τα όριά τους, μετατρέποντας το σώμα σε υπεράνθρωπο όπλο. Και το σώμα που καμώθηκε ότι αντέχει την ταχύτητα της αδιάκοπης εργασίας ή του υπεράνθρωπου όπλου. Και το σώμα που αντέχει τα υπερατλαντικά ταξίδια, μπρος και πίσω, για να κερδηθεί ο χρόνος, να προλάβουμε τις αγορές των χρηματιστηρίων και των οικονομικών συναλλαγών. Το σώμα της ανορεξίας. Το σώμα της βουλιμίας. Το σώμα των αλλεπάλληλων εξοσωματικών.

Κάποτε έρωτας υμνούσε το σώμα, τώρα στέκει ενεδός μπροστά στην απρόσωπη οθόνη των σό-

σιαλ μίντια, με προστατευμένη την αφή, αφυδατωμένη την επαφή, αποστειρωμένη τη συνεύρεση. Και όταν η σεξουαλική πράξη συμβεί, πάλι ο χρόνος κυνηγά το σώμα, να τελειώσει, να ντυθεί, να πάει στο επόμενο, κάτι πιο σημαντικό περιμένει.

Πριν από τον κορωνοϊό κυνηγούσαμε τον χρόνο, το σώμα βρισκόταν σε δεύτερη μοίρα. Τώρα που σταμάτησε ο χρόνος, έρχεται το σώμα να διατρανώσει τη μοναξιά του. Το φθαρτό σώμα που βάζει το ανθρώπινο όριο ανάμεσα στο φανταστικό και στο πραγματικό, ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο, που ορίζει τη νεότητα από τη φθορά. Το σώμα που μας χωρίζει από τον άλλον αλλά μας ενώνει. Που μας εξυψώνει και μας γειώνει την ίδια στιγμή.

Τώρα μένουμε σπίτι. Κανείς μας δεν μπορεί να καιδέψει τους αγαπημένους του όταν πεθαίνουν, κανείς δεν κρατά το χέρι των ανθρώπων που αρρωσταίνουν, κανείς ίσως δεν μπορεί να παραπονεθεί για το ότι η πιο σκληρή φαντασία έγινε πλέον η νοσηρή μας πραγματικότητα.

Μικροί, άνθρωποι, χαραγμένοι από τον χρόνο, που τρέχαμε να προλάβουμε το έξω, μένουμε μέσα με το μοναχικό μας σώμα. Που πονάει. Όχι από τον ιό. Ίσως από εγκατάλειψη.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΡΕΜΜΥΔΑ**

Φάρμακο ψυχής και λόγος καυστικός

ΜΙΧΑΗΛ Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Καταρρακτώδεις οχιές,
(Σύγχρονη Ελληνική Ποίηση)
εκδ. Μανδραγόρας, σελ. 32

Για τον Μιχαήλ Κ. Παπαδόπουλο η ποίηση είναι προέκταση, συνέχεια αναπόσπαστη του εκπαιδευτικού-επιστημονικού του ρόλου ως παθιασμένου ψυχολόγου της εκπαίδευσης πάνω στα κρίσιμα πεδία της σχολικής αποτυχίας, του λειτουργικού αναλφαβητισμού, της βίας στο σχολείο, της νεανικής παραβατικότητας, των ναρκωτικών, αλλά και της ένταξης ατόμων με αναπηρίες στη σχολική ζωή.

Στην επιστήμη την τέχνη και τη ζωή [όπου εντάσσεται ασφαλώς και ο έρωτας] δεν χωρούν συμβάσεις, μισόλογα και υποταγή. Η έκρηξη δημιουργεί τη ρήξη και η ρήξη την ελευθερία. Το 'χει βιώσει προσωπικά κι ο Μιχαήλ παλεύοντας [κυριολεκτικά] να συνεχίζει το έργο του κάτω από ιδιαίτερα δυσμενείς [υποκειμενικά] συνθήκες. Και μέχρι σήμερα καταφέρνει να βγαίνει νικητής, όπως είθισται σ' επαναστάτες που δεν καταθέτουν τα όπλα: Πυροδότησε τα εκρηκτικά του/ Κι ο ουρανός γέμισε/ Λέξεις/ Που έπεφταν καταγιστικά/ Επιθυμία, Πυθία, φωτιά, ελευθερία.

Η γλωσσοκεντρική/γλωσσολογική ποίησή του (Τις λέξεις δεν τις αναγνωρίζετε/ Έτσι αριθμούνται οι μοιραίες σου/ Καταντήσατε/ Δεν μπορείτε να δείτε/ Ούτε να δείξετε το φεγγάρι) βαθεία συνδεδεμένη με τον σουρεαλισμό, προϊόν της αγάπης του στον Ανδρέα Εμπειρικό (με τις διττές του ιδιότητες του υπερρεαλιστή ποιητή/ψυχαναλυτή), παρουσιάζει την ανάλογη έκρηξη που απαιτούν οι καταστάσεις στα χρόνια μας. Κάθε του λέξη είναι μια χειροβομβίδα, έτοιμη να σκάσει πρώτα στα δικά του χέρια κι έπειτα [ελπίζει] να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες προς τους οποίους προσβλέπει να προλαβούμε το έξω, μένουμε μέσα με το μοναχικό μας σώμα. Που πονάει. Όχι από τον ιό. Ίσως από εγκατάλειψη. Πολλά έχει να

Η γραφή είναι αφή αλλά και ταφή του θανάτου
Κάποτε μου 'ριχνες λέξεις
Και γινόντουσαν
Λευκές ορχιδέες
Τώρα
Που μείναμε μόνοι
Πόνοι
Μου ρίχνεις λευκές πέτρες
Της σιωπής και της Απουσίας

ωφεληθεί τόσο η ποίηση όσο και η ψυχανάλυση από το έργο του Μ.Κ.Π. «Βρέχει φωτιά στη μάνα μου» δίνει τον τίτλο ενός από τα ποιήματά του, εκεί όπου συνομιλεί με την ίδια έξαρση με τους νεκρούς του: Κάθε Φλεβάρει/ Πέν θυμος/ Συνομιλώ/ Με τις φλέβες/ Των νεκρών μου/ Στα στενοσόκακα/ Των αναμνήσεων

Η ποίηση είναι ανάπτυξις στίλβωντος ποδολάτου έγγραφου Ανδρέας Εμπειρικός υποδηλώνοντας την αέναη κίνηση στο άπειρο. Λόγος συνεπιδότη επαναστατικός δεν μπορεί παρά να βρει το ανάλογο στον καυστικό ευαίσθητο [άκρως ερωτικό επειδή επαναστατικό] ποιητή Μ.Κ.Π.: [Μην ξεχάσω] να πληρώσω/ τις κοινωνικές μου αφανίσεις.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Σκιές από άλλους γαλαξίες

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ
Όλα τα κακά σκορπιά
εκδ. Γαβριηλίδης, σελ. 194

Τη μοναξιά επιλέγει ως κυρίαρχο μοτίβο της πρώτης του λογοτεχνικής εμφάνισης ο Γιώργος Πετράκης (γενν. 1981). Η μοναξιά των διηγηματογραφικών πρώτων αναρριπιζέται από φασματικές ερατεινές μορφές, οι οποίες, αν και φευγάτες, κατοικούν μαζί τους στα ασφυκτικά τους καθιστικά. Η καλύτερη ιστορία που θυμούνται, είναι εκείνη που ονειρεύονται. Το αδιάντητο κενό του χαμένου έρωτα αντισταθμίζεται από διαφυγές στο όνειρο, που ενίοτε πάνε πολύ μακριά, μέχρι τις εσχαιές της παράνοιας. Η ικνολασία γαλαξιακών νημάτων στον νυχτερινό ουρανό πάνω από τα μπαλκόνια τους, κατευνάζει παροδικά τον αλλόφρονα πόνο της απώλειας.

Ένας άνδρας καταφεύγει σε φανταστικούς αριθμούς για να αποκαταστήσει την ανιοότητα που συνιστά το σώμα του, αποκομμένο από το σώμα της ερωμένης του. Στο μυαλό του σφριζαν αλλόκοτοι μαθηματικοί τύποι, ολοκληρωμένα και εξισώσεις, αλλά η υπαρκτή του παρέμνεε ανολοκλήρωτη, αρπαγμένη από την ελπίδα ότι οι φανταστικοί αριθ-

μοί είχαν μέρος στον κόσμο των πραγματικών και μπορούσαν να καλύψουν μια επιφάνεια που είχε μείνει ακάλυπτη. Ένας άλλος πολέμα τον αλγεϊνό χρόνο στην αίθουσα αναμονής ενός νοσοκομείου, απარიθμώντας νοερά λέξεις που αρχίζουν από «ΜΕΘ». Η γυναίκα του πέθαινε στην εντατική και εκείνος, κρατώντας έναν αναπτήρα, φαντασιωνόταν ένα παρανόημα που θα σήκωνε το κορμί της από τη κρεβάτι. Σε άλλο νοσοκομείο ένας άνδρας ανησυχεί πως το μπράντ του σώματός του είχε χαλάσει. Παράτηρώντας τους γιατρούς με τις ολόσωμες πράσινες φόρμες και τις μάσκες, νόμιζε πως είχαν έρθει εξωγήινοι να μεταφέρουν εκείνον και τη νεκρή του κόρη σε έναν ευτυχισμένο πλανήτη.

Μια νεαρή γυναίκα παλεύει να διαφύγει από ένα αμειλικτό Σάββατοβράδυ, βρίσκοντας καταφύγιο στο πληγιασμένο κορμί μιας άλλης γυναίκας. Κάπου αλλού, ένα άλλο Σάββατο βράδυ στην άκρη της πόλης, ένας μονήρης άνδρας, περι-

κλειστος στον καναπέ του, βουλιάζει στις ιστορίες που αναθάλλουν από τους τοίχους του διαμερίσματος. «Μέσα στο διαμέρισμα αυτό όλα τα 'χει ζήσει». Σκιές τοιγάρων λικνίζονται στους άδειους τοίχους, μιλώντας για μακρινά βράδια που κάπνιζε στο πλευρό του αγαπημένου του. «Οι σκιές ανήκουν σε πλάσματα που έρχονται από έναν άλλον γαλαξία». Μια γυναίκα γδέρνει τα δάχτυλά της στον τοίχο που περιβάλλει τις φυλάκες Κορυδαλλού. Ο άνδρας που δεν αγαπούσε σύντομα θα αποφυλακίζονταν και εκείνη ονειρευόταν «ένα χιονισμένο διαμέρισμα», πάλλευο από κοκαΐνη, για να γλιτώσει από την αφόρητη μπόχα που ξεπηδούσε από τους υπονόμους των φυλακών.

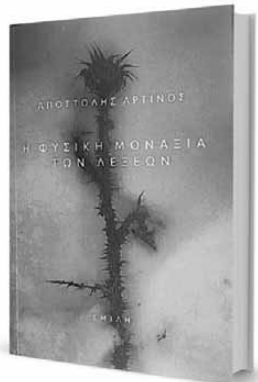
Οι διηγηματογραφικοί χαρακτήρες απελπίζονται ποιητικά. Ένας άνδρας λέει: «Αναπνέω τον λάθος αέρα λες και μου 'χουν ξεριζώσει την καρδιά κι έχουν βάλει μια καλασμένη μπαταρία στη θέση της». Περιφραγμένοι σε διακαείς

αυταπάτες, οι ήρωες μετοικούν σε φανταστικούς, ευκολότερους κόσμους, όπου μπορούν να ανασάνουν ανεμπόδιστα. Η πραγματικότητα, με τις ασύλληπτες στερήσεις που επισωρεύει, τους προκαλεί δύσπνοια. Με ακατάβαστες ψευδαισθήσεις σφυγμομετρούν τις ζωές τους. Η γραφή κεντρίζεται από υποδόρια ένταση, αποφεύγοντας να ονοματίζει το συναισθήμα. Ακόμα και η έλξη της για το όνειρο διηθείται μέσα από τους τρόπους του ρεαλισμού.

Σίγουρα αρκετά διηγήματα δεν έχουν θέση στη συλλογή, καθώς αλλοιώνουν τη θεματική και υφολογική της συνοχή. Όμως, τα υπόλοιπα, που συνιστούν τον πυρήνα της, σφραγίζονται από την προσπάθεια της γλώσσας να αποδώσει, δίχως φλύαρη θλίψη, την πολική θερμοκρασία μιας κατεριπωμένης ύπαρξης. Τα πρόσωπα του βιβλίου, εκριζωμένα από το σκληρό, στεγνό αστικό τοπίο, αναδιπλώνονται προς τα μέσα προκειμένου να προφυλαχθούν από τον παγερό αέρα που ρημάζει το στέρνο τους. Οι πιο συγκινητικές κατακλίδες είναι θαυματουργικά στιγμιότυπα νοερού αφανισμού. Λυτρωτικές φυγές πέρα εκεί, όπου ανασαλεύουν οι σκιές ανέσπερων γαλαξίων.

ΕΚΤΑΚΤΩΣ

Πόθοι και μοναξιά

Η «Φυσική μοναξιά των λέξεων» του Αποστόλη Αρπινού κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Σμίλη.

Απόσπασμα από το βιβλίο «Η φυσική μοναξιά των λέξεων» του Αποστόλη Αρπινού: Ικνη
«Με τη σάρκα μου θέλω να ιδεί τον Θεόν»
Ιάβ, ιθ', 26

Είδα το σώμα να καταρρέει σαν άρρωστο παιδί. Στην αμμουδιά του πόθου και στους πόρους του σώματος. Στην έκταση των σεντονιών και σ' ένα βαμβάκινο μαζιλάρι. Θα λιάζεται αυτό το καλοκαίρι μέχρι να πεθάνει.

Γέρνει το σύννεφο στον διπλό αμμόλοφο του σεντονιού. Με το υγρό του ακίνητο να το αγγίζεις. Σπορά ν' αγγίζεις των δακρύων. Και ενώ κουράζεσαι να τρέχεις, κάθεται σε ψάθινη καρέκλα. Κάθεται αφήνοντας τα ίχνη σου σ' όλες τις ερμηνείες. Θα ερμηνεύεις συνέχεια αυτό το καλοκαίρι. Και μ' όλα τα σώματα στο άσπρο σου σεντόνι. Και θα ξανάρχεσαι όπως επιστρέφει το υγρό. Που μόνο κύματα αφήνει. Υγρά και στερεά στην αμμουδιά του πόθου. Και ίχνη κόκκινα. Κόκκινα ίχνη στη σειρά. Ένα, δύο...

Αυτό το διαμέρισμα είναι πληρωμένο για ένα μήνα. Θα μου ανήκει όπως η διπλανή του αμμουδιά. Και το φεγγάρι που θα αναδύεται απ' τον υγρό του ορίζοντα. Θα αναδύεται, είπες, μέχρι να πεθάνει.

Νύκτωσε πάλι. Μα πόσες λέξεις; Στο νεροχύτη άδειασα τα φύλλα του τσαγιού. Ψυλοκομμένα και πράσινα καθώς ακνίζουν. Με πόθος, χαμόγελα και μοναξιά.

• Απουσιάζουν οι λίστες με τα ευώπλητα εξαρτήματα των έκτακτων μέτρων που ισχύουν για τα εμπορικά καταστήματα. Προσεχώς και πάλι κοντά μας.

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ**ΛΟΝΔΙΝΟ**
Οριενταλισμός

Τα μουσεία έκλεισαν όπως και οι δημοπρασίες ενώπιον κοινού, αλλά έργα δημοπρατούνται διαδικτυακά και οι μεγάλοι οίκοι συνεχίζουν με άυλη επικοινωνία. Ο οίκος Sotheby's έχει ανακοινώσει για τις 31 Μαρτίου δημοπρασία έργων ζωγραφικής με οριενταλιστικά θέματα που ανήκουν στη συλλογή Nadj. Στη φωτογραφία, έργο του Paul Joanovits, Σέρβου ζωγράφου του 19ου αιώνα. Πολλά από τα έργα έχουν ενδιαφέρον για τις φορεσιές στον οθωμανικό στρατό.

ΠΑΡΙΣΙ
Υπομονή, Νοτρ Νταμ

Το εργοτάξιο για την αποκατάσταση της Νοτρ Νταμ σίγησε και αυτό. Ο λόγος είναι ότι απασχολεί 100 και πλέον εργάτες και τεχνικό προσωπικό που έρχονται από διάφορες περιοχές του Παρισιού. Οι εργασίες έχουν ακόμη πολύ δρόμο. Στις 23 Μαρτίου επρόκειτο να στηθεί η σκαλωσιά για την αποκατάσταση του «βέλους» που είχε προσθέσει τον 19ο αιώνα ο αρχιτέκτων Βιολέ Λε Ντυκ, όταν είχε γίνει η ριζική ανακαίνιση του ναού, της παναγίας των Παρισιών.

ΡΩΜΗ
Λουσία Μποζέ (1931-2020)

Από τα μεγάλα ονόματα του ιταλικού κινηματογράφου, η όχι και τόσο γνωστή εκτός συνόρων Λουσία Μποζέ πέθανε σε ηλικία 89 ετών, προκαλώντας ποταμούς νοσταλγίας στους Ιταλούς που είναι ήδη συναισθηματικά φορτισμένοι λόγω των συνθηκών. Η Λουσία Μποζέ είχε πρωταγωνιστήσει σε ταινίες του Αντονιόνι και του Βισκόντι, στη διάρκεια της χρυσής εποχής του ιταλικού κινηματογράφου, και η μορφή της είχε σφραγίσει τις μεταπολεμικές δεκαετίες.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
Η επιστροφή του Ρικ Αστλεϊ

Από τους αστέρες της βρετανικής ποπ, ο Ρικ Αστλεϊ εκτοξεύθηκε στην κορυφή στη δεκαετία του 1980. Ήταν το φρέσκο πρόσωπο της διπλανής πόρτας, που διέθετε όμως μια βαθιά, ευχάριστη φωνή και δύο-τρία τραγούδια που άρεσαν σε όλους. Το «Never Gonna Give You Up» ανέβηκε στην κορυφή το 1987. Ο νέος δίσκος του Ρικ Αστλεϊ κυκλοφόρησε στα τέλη του 2019 και μια μεγάλη του περιοδεία ήταν κανονισμένη για τον Απρίλιο.

ΖΑΓΚΡΕΜΠ
Ο καθεδρικός ναός

Σημαντική ζημιά υπέστη ένα από τα μνημεία του Ζάγκρεμπ στον πρόσφατο σεισμό. Ο καθεδρικός ναός, έμβλημα της πρωτεύουσας της Κροατίας, έχει δύο πύργους κωδωνοστάσια, ένας εκ των οποίων μερικώς κατέρρευσε. Ο ναός είναι μεσαιωνικός, αλλά μετά τον σεισμό του 1880 ανοικοδομήθηκε στο νεογοτθικό ύφος της εποχής. Είναι αφιερωμένος στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και στους Ούγγρους βασιλείς Αγιο Στέφανο και Αγιο Λαυρέντιο (Λαδίσλαο).

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Το Ολυμπιακό Στάδιο του Τόκιο στον «παγωμένο» χρόνο

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ποιος θα το έλεγε πως το πολυδιαφημισμένο και πανάκριβο Ολυμπιακό Στάδιο του Τόκιο, σχεδιασμένο για να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2020, θα γινόταν σύμβολο αυτής της τεράστιας καμπίης που βιώνει ο κόσμος. Με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2020 να έχουν μετατεθεί για το 2021, η ανατροπή αυτή εγγράφεται ήδη στη μεγάλη ιστορία των απρόοπτων παλινδρομήσεων του σύγχρονου πολιτισμού. Το Στάδιο του Τόκιο είναι από μόνο

του ένα αρχιτεκτονικό και τεχνικό επίτευγμα, σχεδιασμένο από τον 66χρονο Κένγκο Κούμα, έναν από τους επιφανέστερους σύγχρονους Ιάπωνες αρχιτέκτονες, καθηγητής ο ίδιος στο Πανεπιστήμιο του Τόκιο, με ευρύ έργο, τεχνικό αλλά και πνευματικό καθώς τα κείμενά του είναι πολλά και αξιοπρόσεκτα. Κατά μία έννοια θεωρείται ένας σύγχρονος φιλόσοφος της αρχιτεκτονικής με σκέψη πάνω στη χρήση της ύλης και στη σύζευξη της παράδοσής με την τεχνολογία. Είναι η νέα

πρόταση που ενέκρινε η ιαπωνική κυβέρνηση, καθώς το αρχικό, και πολυσυζητημένο, σχέδιο από το αρχιτεκτονικό γραφείο της Ζάχα Χαντίντ δεν μπόρεσε να προχωρήσει και για οικονομικούς λόγους. Το Στάδιο εγκαινιάστηκε ήδη από τις 21 Δεκεμβρίου 2019, η κατασκευή του διήρκεσε ακριβώς τρία χρόνια και κόστισε 1,4 δισ. δολάρια. Είναι, φυσικά, υπερσύγχρονο, και σχεδιάστηκε ως πρότυπο για αθλητικούς αγώνες τον 21ο αιώνα. Χτίστηκε στη θέση του κατεδαφί-

σθέντος παλαιού σταδίου, που, και εκείνο με τη σειρά του, ήταν πρότυπο στην εποχή του και εξέφραζε τις νεωτερικές αντιλήψεις για τα στάδια στα μέσα του εικοστού αιώνα. Είχε εγκαινιαστεί το 1958, φιλοξένησε τους Πανασιατικούς Αγώνες εκείνη τη χρονιά και φυσικά, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο το 1964. Το νέο Στάδιο, λοιπόν, πλήρους χωρητικότητας 80.000 θεατών, είναι μια πρόταση της εποχής μας, ή καλύτερη η πρόταση της Ιαπωνίας μέσω της σκέ-

ψης ενός από τους πλέον αναγνωρισμένους αρχιτέκτονες της, για το πώς μπορούν να είναι ο χώρος και ο αθλητικός τόπος για Αγώνες οικουμενικής εμβέλειας. Δεν είχαν, φυσικά, υπολογίσει την πανδημία. Εγκαινιάστηκε τον Ιανουάριο του 2020 με τους εθνικούς αγώνες ποδοσφαίρου της Ιαπωνίας, ενώ είχε ήδη ξεσπάσει η κρίση με τον κορωνοϊό, αλλά φυσικά ήταν αδιανόητη ακόμη η σκέψη περί πανδημίας και αλλαγής του τρόπου με τον οποίον βιώνουμε τον πολιτισμό.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙΓράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Γράμμα από το μέτωπο VII

Αγαπητέ μου Γκρι, θυμάσαι ότι το εφιαλτικό πρωινό της 5ης Φεβρουαρίου βρεθήκαμε με το παιδί στα εξωτερικά ιατρεία του «Ελπίδα», έχοντας μόλις ακούσει τη λέξη «λευχαιμία» για πρώτη φορά. Περιμέναμε να μας δούνε οι αρμόδιοι γιατροί. Το παιδί, όμως, διψούσε κι ένας άγνωστος κύριος, που περίμενε παραπέρα, χωρίς άλλη κουβέντα μάς πρόσφερε νερό. «Περιμένω τον γιο μου», μου είπε. «Οξεία;» ρώτησε μετά. Δεν ήξερα τι να απαντήσω ακόμη τότε. «Για το ΤΑΟ δεν είστε;» ρώτησε μετά. Και πάλι: τι ήταν το ΤΑΟ (Τμήμα Ογκολογικό-Αιματολογικό); Κατάλαβε πως είχε μπροστά του έναν πανικόβλητο πατέρα που δεν μπορούσε να πιστέψει τι του είχε ξημερώσει – ίσως να θυμήθηκε πως είχε περάσει από αυτό το στάδιο. «Είστε σε καλά χέρια», μου είπε αμέσως μετά (πολύ γρήγορα αποδείχθηκε ότι είχε δίκιο). «Εμείς κλείνουμε δύο χρόνια. Τελειώνουμε», πρόσθεσε.

Ονομάτισαν το κακό, πρόφεραν τις λέξεις « παιδικός καρκίνος», «καρκινικά κύτταρα» αναφερόμενοι στο παιδί τους.

Η λευχαιμία βρήκε τον γιο του στα δέκα. Όταν βγήκε μέσα από τη θεραπεία, μαζί με τη μητέρα του, είδα ένα παιδί εύσωμο, ροδαλό, με όλα του τα μαλλιά, που έδειχνε να σφύζει από υγεία. «Όλα καλά θα πάνε», μου είπε το παιδί χαμογελαστό. «Του είπαμε τα πάντα από την αρχή», μου εξομολογήθηκε η μητέρα του. «Ήξερε ακριβώς τι έχει. Και τον παρακολούθησε ψυχολόγος». Πενήντα ημέρες μετά, από τον ισόγειο θάλαμο 19, στο ΤΑΟ, έχω θέα απέναντι, στα εξωτερικά ιατρεία. Τα κοιτάζω αναλογιζόμενος εκείνο το φρικτό πρωινό, έτοιμοι πλέ-

«Hope is the Thing with Feathers», το εξώφυλλο του μουσικού άλμπουμ του Γκάι Καπετσαλάτρου, εμπνευσμένο από την ποίηση της Εμίλι Ντίκινσον. Ελπίδα είναι το με φτερά πράγμα μικρό...

ον να περάσουμε στη δεύτερη φάση και να συνεχίσουμε για τα άλλα δύο χρόνια για τα οποία είχε κάνει λόγο εκείνος ο καλός άνθρωπος. Τώρα η κόρη μας δεν έχει πια μαλλιά. Έχει όμως περάσει με «αρίστα» τις τρεις πρώτες κομβικές εξετάσεις, παραμένοντας όμως στη ζώνη «ενδιάμεσου κινδύνου». Αυτή τη στιγμή που σου γράφω της χορηγούν ενδοφλεβίως την Εντοζάν και μας έχουν προειδοποιήσει για εμετούς. Το λέω αυτό διότι τότε, στις 5 Φεβρουαρίου, και για πολλές μέρες μετά, αδυνατούσα να μιλήσω για «χημειοθεραπεία» αναφερόμενος στο παιδί μου. Ελεγα απλώς «θεραπεία». Επειτα θυμήθηκα αυτούς τους άγνωστους γονείς. Ονομάτισαν το κακό, πρόφεραν τις λέξεις «παιδικός καρκίνος», «καρκινικά κύτταρα» αναφερόμενοι στο παιδί τους. Θυμήθηκα τον πατέρα μου, τη μητέρα μου και τις δύο αδελφές της (πολυαγαπημένες

δεύτερες μανάδες για μένα και τον αδελφό μου), θυμήθηκα τη μικρή αδελφή του πατέρα μου, την αγαπημένη Βιβή – όλοι τους χάθηκαν από καρκίνο. Θυμήθηκα τις άπειρες ώρες που πέρασα στα ογκολογικά από τα δεκαέξι μου. Και όμως, το κουράγιο με το οποίο έλεγα τότε τη λέξη «καρκίνος» με εγκατέλειψε όταν είχε ξαφνικά να κάνει με το παιδί. «Ποτέ δεν είπα ότι είμαι γερναιός», λέει στο «So Long Marianne» ο Λέοναρντ Κοέν και το επαναλαμβάνω για να παρηγορούμαι για τις μικρές και μεγάλες δειλίες μου. Κυρίως βρήκα το θάρρος χάρη σ' εκείνη την αγία τριάδα που βρέθηκε μπροστά μου στην πιο δύσκολη στιγμή της ζωής μου. Αυτό το κείμενο είναι αφιερωμένο σε αυτούς, και ασ μην το ξέρουν. Είχα πει πως αν η μικρή πάει καλά σε αυτήν την πρώτη φάση, θα έγραφα γι' αυτούς. Καλά να είναι όπου βρίσκονται, ειδικά τώρα, με όσα συμβαίνουν εκεί έξω.

Η μαζική παρακολούθηση ως αντίδοτο στον COVID-19

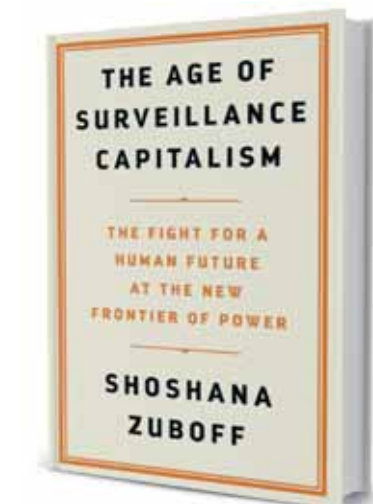
Η «προφητεία» της Σοσάνα Ζούμποφ

Του ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Ο κορωνοϊός COVID-19 αναδεικνύει ένα απ' τα πλέον σημαντικά δι-
ακυβεύματα των καιρών μας, τη
μαζική παρακολούθηση της ιδιω-
τικής ζωής των πολιτών μέσω των
ψηφιακών αποτυπωμάτων τους.
Η τεχνολογία έχει δώσει μια άνευ
προηγούμενου πανοπτική, όπως
θα 'λεγε κι ο Μισέλ Φουκώ, δυνα-
τότητα ακραίας πρόσβασης στην
ιδιωτική ζωή των πολιτών, τόσο
σε ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και
σε κυβερνήσεις. Τι επίπτωση έχει
αυτό το γεγονός όταν βρισκόμα-
στε σε καθεστώς έκτακτης ανά-
γκης; Αίρεται η δυσπιστία των
πολιτών απέναντι στους ψηφι-
ακούς γίγαντες με την επίκληση
της δημόσιας υγείας; Σύμφωνα με
πολύ πρόσφατη έρευνα στις ΗΠΑ,
το 77% των Αμερικανών πολιτών
θεωρεί ότι οι Facebook, Google,
Amazon και Apple έχουν υπερ-
βολική εξουσία. Η Σοσάνα Ζού-
μποφ, καθηγήτρια στο Χάρβαρντ,
δημοσίευσε πριν από έναν χρόνο
ένα τρομακτικό βιβλίο, το «The
age of surveillance capitalism,
The fight for a human future at
the new frontier of power» (το
οποίο θα κυκλοφορήσει σύντο-
μα και στα ελληνικά από τις εκ-
δόσεις Καστανιώτη με τον τίτλο
«Η εποχή του κατασκοπευτικού
καπιταλισμού»), όπου ανατέμνει
το καθεστώς της επιτήρησης με
χειρουργικό τρόπο, προαναγγέλ-
λοντας όσα ήδη συμβαίνουν στον
περίπλοκο κόσμο μας.

Τα μεγάλα κέρδη

Η Ζούμποφ, συνεπώς μαρξί-
στρια κατά τ' άλλα, μας λέει ότι
έχουμε βάλει όλοι στις τσέπες μας
ένα εκπληκτικό εργαλείο επικοι-
νωνίας, καταγραφής, ψυχαγωγίας,
ενημέρωσης, αλλά τελικά η λει-
τουργία που αποφέρει τα μεγα-
λύτερα οφέλη στις εταιρείες που
δημιουργούν εφαρμογές και δι-
αμορφώνουν το περιβάλλον της
λειτουργίας τους είναι η αδιάκο-
πη επιτήρηση της συμπεριφοράς
μας. Η παρακολούθηση της συ-
μπεριφοράς μας είναι αυτή που
αποφέρει τα μεγαλύτερα κέρδη
σε όλους και το γιατί είναι αυτο-
νόητο. Μαθαίνοντάς μας άριστα,
οι εταιρείες ξέρουν ακριβώς πώς
να μας επηρεάσουν, πώς να αλ-
λάξουν δηλαδή τη συμπεριφορά
μας καθ' υπαγόρευση των πελα-

Το βιβλίο της Σοσάνα Ζούμποφ θα
κυκλοφορήσει σύντομα και στα ελ-
ληνικά από τις εκδόσεις Καστανιώτη,
με τον τίτλο «Η εποχή του κατασκο-
πευτικού καπιταλισμού».

Με τον γεωενοτισμό
κάθε συσκευής εύκαιρο
και με την τεράστια
υπολογιστική δύναμη
που διαθέτουμε,
μπορούμε εύκολα
να προλάβουμε
την εξάπλωση των ιών.

τών τους. Πάνω σ' αυτή τη βάση
έχει στηριχθεί το επιχειρηματικό
τους μοντέλο.

Η τεχνολογία αυτή έχει όνομα.
Λέγεται τεχνολογία της πειθούς κι
είναι σήμερα ο κυρίαρχος μοχλός
ανάπτυξης των διαδικτυακών υπη-
ρεσιών και των κινητών τηλεφώ-
νων. Όλη η ιδέα περί τεχνικής νο-
ημοσύνης βασίζεται ακριβώς πάνω
στην έννοια της επιτήρησης. Για
να λειτουργήσει σωστά ο αλγόριθ-
μος, πρέπει όλα να γίνουν δεδο-
μένα. Σήμερα, που σχεδόν όλος ο
πλανήτης αναγκάζεται να μπει σε
καθεστώς καραντίνας, τα κινητά
τηλέφωνα και οι ψηφιακές υπηρ-
σίες τιμούν τον ρόλο τους ως ερ-
γαλεία παρακολούθησης, βάζοντας
τις κυβερνήσεις όλου του κόσμου
σε πειρασμό, αφενός για να εντο-
πίσουν παραβάτες των εντολών κι
αφετέρου για να προβλέψουν, να
κατηγοριοποιήσουν και να κατευ-
θύνουν ανάλογα τους πολίτες. Η
επιτήρηση μπαίνει κι αυτή στον
αγώνα ενάντια στον ιό. Παραφρά-
ζοντας τον Φουκώ, θα λέγαμε ότι

Σύμφωνα με την καθηγήτρια του Χάρβαρντ Σοσάνα Ζούμποφ, η λειτουργία των έξυπνων κινητών που αποφέρει τα μεγαλύτερα οφέλη στις εταιρείες οι οποίες δημιουργούν εφαρμογές είναι η αδιάκοπη επιτήρηση της συμπεριφοράς μας (φωτ. αρχείου).

σήμερα αποπειράται η συγγραφή
του σεναρίου «επιτήρηση και θε-
ραπεία, η γέννηση της αλγοριθμι-
κής φυλακής».

Κατάλυση της ιδιωτικότητας

Για το περιοδικό Economist αυτή
είναι η μεγαλύτερη πρόκληση των
πολιτικών σήμερα. «Κάθε χώρα θα
πρέπει να βρει τη δική της ισορρο-
πία ανάμεσα στην ικνυλάτηση του
ιού και στην εισβολή στην ιδιωτική
ζωή των πολιτών, αλλά η Νότια Κο-
ρέα και η Κίνα δείχνουν τη δύναμη
των μεγάλων δεδομένων και των
μαζικών εξετάσεων ως έναν τρόπο
αναγνώρισης των κρουσμάτων και

περιορισμού της εξάπλωσής τους».
Αυτές οι χώρες, με το Ισραήλ κατά
πόδας, δεν έχουν αναστολές ή εν-
δοιασμούς και έχουν ήδη προχω-
ρήσει ακάθεκτες στην κατάλυση
της ιδιωτικότητας με το σκεπτι-
κό της έκτακτης ανάγκης και της
προστασίας της δημόσιας υγείας.
Θα γίνει το ίδιο και στον υπόλοι-
πο κόσμο; Πώς μπορεί να προστα-
τευθεί η ιδιωτική ζωή, το μόνο που
μας απέμεινε, απ' την επίθεση του
κορωνοϊού; Στην Ελλάδα, ο υπουρ-
γός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυ-
ριάκος Πιερρακάκης δήλωσε ότι
«για εμάς η τεχνολογία είναι μέ-
σο ενδυνάμωσης του πολίτη» και

δεν μιμήθηκε το παράδειγμα των
αυταρχικών κρατών. Οι έκτακτες
συνθήκες θα μπορούσαν να χρη-
σιμοποιηθούν σαν άλλοθι, αλλά,
ευτυχώς, η ελληνική κυβέρνηση
επέδειξε σύνεση.

Η δύναμη της πληροφορίας

Σε μια διαβόητη ομιλία που έκα-
νε ο Μπιλ Γκέιτς το 2015, προειδο-
ποίησε την ανθρωπότητα ότι δεν
είμαστε κατάλληλα προετοιμασμέ-
νοι για την επόμενη πανδημία. Σαν
έμπειρος πωλητής που είναι, αρ-
κετά μπροστά απ' την εποχή του
πάντα, μας λέει στα πολύ γρήγορα
αλλά με πολύ μεγάλη καθαρότητα

αυτό που ζούμε τώρα. Λέει κατά λέ-
ξη: «Έχουμε κινητά τηλέφωνα για
να πάρουμε πληροφορίες και να δώ-
σουμε στο κοινό». Στις προηγούμε-
νες επιδημίες είχαμε περιορισμένες
δυνατότητες παρακολούθησης και
περιορισμένα δεδομένα. Τα κινητά
τηλέφωνα δεν είχαν τόσο μεγάλη
διείσδυση, ούτε τόσο εξελιγμένες
εφαρμογές. Τώρα, είναι εφικτό. Με
τον γεωενοτισμό κάθε συσκευής
εύκαιρο, αλλά και με άλλα —πιθα-
νώς πολύ χρήσιμα— δεδομένα από
αισθητήρες, με την τεράστια υπο-
λογιστική δύναμη που διαθέτουμε,
μπορούμε εύκολα να προλάβουμε
την εξάπλωση των ιών.

Οι φόβοι και οι προσπάθειες για ηθική χρήση της τεχνολογίας

Κλεισμένοι τώρα στα σπίτια μας ίσως
έχουμε την ευκαιρία να σκεφθώ-
με τι σημαίνει ψηφιακή επιτήρη-
ση και τι ιδιωτικότητα δεδομένων,
ποια είναι τα συλλογικά οφέλη και
τα ατομικά κόστος, και αντίστρο-
φα. Οι υπηρεσίες γεωενοτισμού
δουλεύουν αυτόματα και γνωρίζουν
ανά πάσα στιγμή αν και πότε και
για πόσο κινούμαστε εντός κι εκτός
της οικίας μας, γνωρίζουν τα μοτίβα
των μετακινήσεών μας, γνωρίζουν
τα πάντα. Η προστασία δεδομένων
προσωπικού χαρακτήρα γίνεται ευ-
φημισμός. Η πρόσβαση στην ιδιωτι-
κή μας ζωή από ιδιωτικές εταιρείες
αλλά κι από το κράτος που θα έχει
λόγο να ενδιαφερθεί είναι καθολι-
κή. Όσοι έχουν εγκαταστήσει ψη-
φιακούς βοηθούς στα συστήματά
τους, αλλά και οι απλοί χρήστες των
κινητών τηλεφώνων που δεν έχουν
απενεργοποιήσει τις άδειες για την
πρόσβαση στο μικρόφωνό τους, δι-

Οι υπηρεσίες γεωενο-
τισμού δουλεύουν
αυτόματα και γνωρίζουν
ανά πάσα στιγμή
αν και πότε και για πόσο
κινούμαστε εντός
κι εκτός της οικίας μας.

νουν απρόσκοπτη πρόσβαση των
ιδιωτικών τους συνομιλιών στους
οργανισμούς αυτούς. Με αυτό τον
τρόπο, οι ενδιαφερόμενοι ξέρουν
ανά πάσα στιγμή τι συμβαίνει. Μπο-
ρούν να ικνυλάτουν επαφές, αλ-
λά και να προβλέψουν εξαπλώσεις.
Μπορούν να κατηγοριοποιήσουν,
να στείλουν προειδοποιήσεις και
εντολές. Ταυτόχρονα, όμως, τρο-
ποποιούν και συμπεριφορές. Τώρα
είναι η υγεία που διακυβεύεται. Τι

Στις ΗΠΑ μιλούν για το techlash, την εναντίωση στους τεχνολογικούς γίγαντες.
Οι πολίτες που τους βλέπουν σαν τον Μεγάλο Αδελφό είναι δικαίως δύσπιστοι.

μπορεί να είναι αύριο; Είμαστε προ-
ετοιμασμένοι για να αποκλείσουμε
αθέμιτες χρήσεις;

Η αλήθεια είναι ότι γίνονται φι-
λότιμες προσπάθειες με στόχο ηθι-
κή χρήση της διαθέσιμης τε-
χνολογίας. Στο πανεπιστήμιο MIT
έχουν δημιουργήσει μια εφαρμογή
τηλεφώνου που μοιράζεται σ' ένα
ιδιωτικό δίκτυο «ανωνυμοποιημέ-
νες» πληροφορίες. Όταν κάποιος
έχει νοσήσει, οι υπόλοιποι γνωρί-
ζουν τα μέρη που έχει επισκεφθεί
ώστε να τα αποφύγουν. Η κριτική
που γίνεται στην εφαρμογή είναι
πολύπλευρη. Μία από τις κυριότε-
ρες είναι ότι η ανωνυμία είναι πα-
ραπλανητική. Κάποιος με τεχνικές
δεξιότητες μπορεί εύκολα να συνά-
γει το προφίλ των χρηστών. Άλλη
κριτική λέει ότι ο γεωενοτισμός
δεν είναι τόσο αξιόπιστος.

Σε κάθε περίπτωση, η δυσπιστία
απέναντι σε αυτό που ονομάζεται

big tech, διογκώνεται. Στις ΗΠΑ μι-
λούν αυξανόμενα για το techlash,
την εναντίωση στους τεχνολογικούς
γίγαντες. Η Ζούμποφ υπερθεματίζει.
Οι πολίτες, που βλέπουν πια τους
κολοσσούς σαν τον Μεγάλο Αδελ-
φό είναι δικαίως δύσπιστοι. Για να
πείσουν ότι είναι στο πλευρό της
κοινωνίας κι όχι στο πλευρό των
δικών τους ιδεοληψιών πρέπει να
προσπαθήσουν περισσότερο. Οι
κυβερνήσεις και οι πολιτικοί απ' την
άλλη πρέπει να προσπαθήσουν πε-
ρισσότερο για να βάλουν πιο αποφα-
σιστικά τους πολίτες στην εξίσωση
και οι πολίτες πρέπει να υπερβούν
τον ψηφιακό ναρκισσισμό τους, να
αφηνιστούν, να δουν κατάματα τι
διακυβεύεται, και να υπολογίσουν
ψύχραιμα τα κόστος και τα οφέλη,
ώστε η θεραπεία να μην εκμηδενίσει
ηθικά τον ασθενή, αφαιρώντας του
το μόνο που έχει πια στη διάθεσή
του: την ιδιωτική του ζωή.

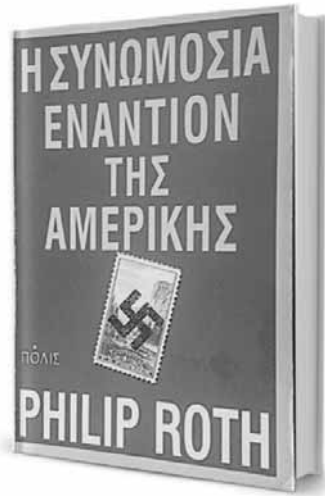
Όταν κυβέρνησε ο πρόδρομος του Τραμπ

Στη σειρά «Η Συνωμοσία εναντίον της Αμερικής» φανταζόμαστε τι θα γινόταν αν στις εκλογές του 1940 δεν κέρδιζε ο Ρούσβελτ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

«Τι θα γινόταν αν...;». Το ερώτημα που ταυτόχρονα συναρπάζει και απώθει όσους έχουν πάθος με τη μελέτη της Ιστορίας. Κι αυτό διότι τα «εάν» και τα «εφόσον» για τον ιστορικό, συνήθως οδηγούν σε σαθρές υποθέσεις, κατασκευάσματα εν μέρει φανταστικά, τα οποία με τη σειρά τους ανατροφοδοτούν την ίδια τη φαντασία. Από την άλλη, ακριβώς εκεί όπου υπάρχει φαντασία, ευδοκίμει η τέχνη. Την τελευταία έχουν εξασκήσει λογοτέχνες αλλά και κινηματογραφιστές προκειμένου να «αλλάξουν» την Ιστορία και να αναδείξουν έτσι μια διαφορετική πτυχή σκέψης, η οποία διαφορετικά χάνεται υπό το βάρος των γεγονότων.

Ο Αμερικανός συγγραφέας Φίλιπ Ροθ στο βιβλίο του «Η Συνωμοσία εναντίον της Αμερικής» (εκδ. Πόλις) κάνει ακριβώς μια τέτοια υπόθεση: στις προεδρικές εκλογές του 1940, αντί του Φράνκλιν Ρούσβελτ, πρόεδρος εκλέγεται ο Τσαρλς Λίντμπεργκ, θρυλικός αεροπόρος και φανατικός απομονωτιστής (και αντισημίτης), ο οποίος αρνείται κάθε εμπλοκή των Ηνωμένων Πολιτειών στον πόλεμο, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί θερμές σχέσεις με τη χιτλερική ηγεσία. Όλη αυτή την ιστορική «παράκαμψη» την παρακολουθούμε μέσα από τα μάτια του οκτάχρονου Φίλιπ, Εβραϊόπουλου που μεγαλώνει στους κόλπους της στοργικής του οικογένειας, σε μια γειτονιά του Νιούαρκ. Ο φόβος και η αβεβαιότητα, μεγεθυμένα από την παιδική οπτική, διαποτίζουν την αφήγηση

«Η Συνωμοσία εναντίον της Αμερικής» του Φίλιπ Ροθ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις.

του βιβλίου, το οποίο μπλέκει τις μνήμες του συγγραφέα με τα πραγματικά ιστορικά γεγονότα και την επινοημένη τροπή τους.

Το μυθιστόρημα, που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 2004, γίνεται τώρα τηλεοπτική μίνι σειρά από το HBO, στην Ελλάδα διαθέσιμη μέσω της Vodafone TV. Οι Εντ Μπερνς και Ντέιβιντ Σάιμον –σεναριογράφοι και οι δύο του σπουδαίου «The Wire»– είναι στο τιμόνι της παραγωγής, η οποία αρχικά καταφέρει να ανασυνθέσει την ατμόσφαιρα της εποχής. Ήδη, από το πρώτο επεισόδιο βλέπουμε την ειρηνική εβραϊκή γειτονιά του Φίλιπ, όπου τα πάντα δουλεύουν ρολόι, φυσικά σε ρυθμούς... 1940: πατεράδες που εργάζονται σκληρά, μπιτέρες που ασχολούνται με τα οικιακά, παιδιά που παίζουν ανέμελα στους δρόμους. Τα βράδια ο ήχος του ραδιοφώνου καθλώνει άπα-

Η υπόθεση εκτυλίσσεται στη γειτονιά του οκτάχρονου Φίλιπ, Εβραϊόπουλου που μεγαλώνει στους κόλπους της στοργικής του οικογένειας. Η τηλεοπτική σειρά του HBO είναι διαθέσιμη στην Ελλάδα μέσω της Vodafone TV.

ντες γύρω από τον δέκτη, ώσπου να ξεχυθούν ξανά στον δρόμο για να κουβεντιάσουν τα καθέκαστα.

Όπως συμβαίνει και στο βιβλίο, η αληθινή δράση είναι εδώ κάπως περιορισμένη –αν και έχουν προστεθεί ένα-δύο επεισόδια– γεγονός που ίσως ξενίσει τους λάτρεις των καταγιστικών τηλεοπτικών ρυθμών. Όχι πάντως πως είναι και εύκολο να ακολουθήσει κανείς την αφηγηματική τεχνική του Ροθ. Εκείνος τότε χρησιμοποιεί καθαρά την οπτική του παιδιού, πότε την παράθεση των γεγονότων και πότε σκέψεις αρκετά προχωρημένες για έναν οκτάχρονο. Η σειρά

του HBO από την άλλη υιοθετεί μια πιο συνολική θεώρηση που βοηθά να κρατηθεί διακριτός ένας συγκεκριμένος πυρήνας.

Η μεγαλύτερη ευκαιρία φυσικά που έχουν οι δημιουργοί της σειράς, και θα δούμε αν θα την εκμεταλλευθούν παρακάτω, είναι να χρησιμοποιήσουν την «προφητική» διάσταση του βιβλίου του Ροθ. Ο Τσαρλς Λίντμπεργκ, ο οποίος εκεί γίνεται πρόεδρος, δεν είναι πολιτικός, αλλά απλώς ένας πολύ διάσημος και δημοφιλής Αμερικανός. Αρχικά δε την εκστρατεία του δεν στηρίζει καν το ίδιο το Ρεπουμπλικανικό κόμμα, με τη νίκη του

έρχεται απολύτως ανέλπιστα και (φαινομενικά) κόντρα στη λογική. Ταυτόχρονα είναι φιλικός προς τα απολυταρχικά καθεστώτα, ενώ το σύνθημά του είναι «Πρώτα η Αμερική». Θέλετε κι άλλα; Όταν αντιμέτωπιζει προβλήματα και κριτική, συνηθίζει να βγάξει τρελούς όσους ανησυχούν και πετά με το αεροπλάνο του από πόλη σε πόλη (τότε βλέπετε δεν υπήρχε Twitter), διοργανώνοντας μικρές φιέστες για τους χειροκροτητές του. Με τον κορωνοϊό δεν χρειάστηκε να τα βάλει, αλλά μάλλον κι εκείνον δεν θα τον είχε πάρει πολύ στα σοβαρά. Το 2015, το διαδικτυακό

Ο πρόεδρος Τσαρλς Λίντμπεργκ δεν είναι πολιτικός, αλλά απλώς ένας πολύ δημοφιλής Αμερικανός. Το σύνθημά του είναι «Πρώτα η Αμερική».

Amazon Prime μετέφερε με επιτυχία στη μικρή οθόνη το «The Man in the High Castle» του Φίλιπ Ντικ. Εκεί, έχοντας πάει ακόμα παρακάτω, μαζί και Ιάπωνες έχουν καταλάβει την Αμερική, δημιουργώντας ένα εφιαλτικό ιστορικό παρακλάδι. Την αντίθετη διαδρομή έκανε το φετινό «Κάποτε στο... Χόλιγουντ», που βραβεύθηκε και με δύο Όσκαρ. Σε αυτό, ο Κουέντιν Ταραντίνο, που επίσης αρέσκεται στο να «πειράζει» την Ιστορία (βλ. και «Αδωξοί Μπάσταρρν»), δημιούργησε μια εναλλακτική, προς το καλύτερο αυτή τη φορά, τροπή, των περιφημων φόνων της φαμίλιας του Τσαρλς Μάνσον. Ακόμα μεγαλύτερη φαντασία έχουν οι δημιουργοί των βιντεογκίμ. Στο «Command and Conquer: Red Alert» (1996), ένα από τα πιο επιτυχημένα παιχνίδια που έχουν κυκλοφορήσει, ο Αλμπερτ Αϊνστάιν ταξιδεύει πίσω στον χρόνο και αποτρέπει τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εξαφανίζοντας τον Χίτλερ. Επειδή όμως παιχνίδι δίχως πόλεμο δεν υπάρχει, τη θέση του κακού αναλαμβάνει η Σοβιετική Ένωση του Στάλιν, ενώ οι Αμερικανοί είναι (ξανά) καταδικασμένοι να σώσουν τον κόσμο.

THE NEW POPE

[coming soon]

MESIMVRIA
www.mesimvria.com

Το κανάλι MOVIES BEST HD διατίθεται από τις συνδρομητικές πλατφόρμες CABLENET και CYTAVISION

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.
PIK 1

Μια δυστοπία και ένα ανεξάρτητο «διαμαντάκι»

Επιλογές από Netflix και Cinobo

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Η πλατιφόρμα ★★ ★
ΘΡΙΛΕΡ (2020)

Σκηνοθεσία: Γκαλντιέρ Γκαζτελού-Ουρούτια

Ερμηνείες: Ιβάν Μασάγκουε, Ζόριον Εγκιλέορ, Αντόνια Σαν Χουάν

Ένα αλληγορικό κοινωνικό θρίλερ, με πολιτικές και φιλοσοφικές προεκτάσεις, μιας σέρβιρε πρόσφατα το Netflix, προκαλώντας και αρκετές (διαδικτυακές) συζητήσεις. Ο Γκόρενγκ, ένας τριαντάρης άνδρας, μπαίνει οικειοθελώς (:) σε μια παράξενη κατακόρυφη φυλακή του μέλλοντος. Κάθε κελί καταλαμβάνει ένα επίπεδο κι εκεί ζουν δύο άνθρωποι. Στη μέση υπάρχει μια μεγάλη τρύπα, από όπου κάθε μέρα κατεβαίνει ένα πελώριο τραπέζι γεμάτο λιχουδιές – θα μείνεις εκεί μόνο για δύο λεπτά. Όλοι φυσικά τρώνε από το ίδιο τραπέζι και κάπως έτσι στα κατώτερα επίπεδα δεν φτάνει τίποτα. Μία φορά τον μήνα όλοι οι κρατούμενοι αλλάζουν επίπεδα και ο Γκόρενγκ σύντομα θα καταλάβει πως η νοσηρή αγριότητα της πλατιφόρμας δεν έχει τέλος. Μια έξυπνη ιδέα δημιουργεί ένα κοινωνικό πείραμα. Προφανέστερη ερμηνεία της αλληγορίας είναι αυτή του σύγχρονου οικονομικού συστήματος: τα ανώτερα επίπεδα της φυλακής απολαμβάνουν βουνά από φαγητό, ενώ παρακάτω φτάνουν μόνο μερικά ψιχουλά ή και τίποτα, με αποτέλεσμα οι ένοικοι να τρώνε (κυριολεκτικά) τις σάρκες τους. Κάποιες σκηνές χρειάζονται αρκετά γερό στομάχι, ενώ

δεν λείπουν και οι «τρύπες» από το σενάριο, ωστόσο η δύναμη του μηνύματος και η σοκαριστική απλότητα της απεικόνισης είναι αρκετές για να σε καθηλώσουν.

The Florida Project ★★ ★ ½
ΔΡΑΜΑ (2017)

Σκηνοθεσία: Σον Μπέικερ

Ερμηνείες: Μπρούκλιν Πρινς, Μπρία Βινέτ, Γουίλεμ Νταφός

Η δεύτερη επιλογή της εβδομάδας είναι από την ελληνική πλατφόρμα Cinobo. Στην Disneyworld του Ορλάντο, δίπλα από τα πολυτελή ξενοδοχεία, βρίσκεται μια σειρά από φθηνότερα μοτέλ. Εξυπηρετούν τους λιγότερο εύπορους τουρίστες, αλλά κυρίως στεγάζουν εκατοντάδες ημιμόνιμους κατοίκους. Στο πιο κίτς από αυτά ζει η Χέλι, μια νεαρή κοπέλα με μπλε μαλλιά και αμέτρητα τατουάζ, μαζί με τη μικρή της κόρη, τη Μούνεϊ. Καθώς το ζεστό καλοκαίρι προχωράει, το εξάχρονο κοριτσάκι και η παρέα της θα εξερευνήσουν τον συναρπαστικό αλλά και παράταιρα σκληρό μικρόκοσμο της γειτονιάς τους. Η πραγματικότητα του λεγόμενου «white trash» αποκαλύπτεται εδώ μέσα από τα αθώα μάτια των παιδιών. Το κοινωνικό τέλμα, η παραίτηση, οι μικροπαρanoiές, ακόμη και η (βολική) αποβλάκωση είναι όλα εκεί. Ταυτόχρονα, η κωμική ελαφρόδα και το δράμα εναλλάσσονται συνεχώς στη θέση του οδηγού μιας ταινίας που φέρει ανάγλυψη τη σφραγίδα του καλύτερου αμερικανικού ανεξάρτητου κινηματογράφου.

Στο «The Florida Project» η πραγματικότητα του λεγόμενου «white trash» αποκαλύπτεται εδώ, μέσα από τα αθώα μάτια των παιδιών.

HOME CINEMA

«Εθισμός» για νέους που μιλάει ισπανικά

Ελίτ

ΝΕΑΝΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ

Δημιουργοί: Ντάριο Μαντρόνα, Κάρλος Μοντέρο

Ερμηνείες: Ισάν Εσκαμίλα, Εστερ Εσπόζιτο, Αλβαρο Ρίκο

Η υπόθεση της σειράς «Ελίτ» εκτυλίσσεται σε ένα ιδιωτικό σχολείο κάποιου ισπανικού αριστοκρατικού προαστίου.

ρά από πλουσιόπαιδα, αλλά και μερικοί νεοφερμένοι με υποτροφίες, σχηματίζουν μια ιδιότυπη παρέα. Δυνατές φίλιες, έρωτες, μίσση, πάθη, αντιζηλίες κ.ο.κ. γεννιούνται και πεθαίνουν μέσα στο εφηβικό καζάνι, ώσπου μια άγρια δολοφονία θα τους φέρει όλους προ των ευθυνών τους.

Στην τρίτη σεζόν πια, που όπως και οι προηγούμενες ξεκινά από το τέλος, άλλος ένας θάνατος έρχεται να ολοκληρώσει τη μέχρι τώρα ιστορία – επόμενοι κύκλοι, πάντως, έχουν ήδη προαναγγελθεί. Η ελίτ παρέα βρίσκεται πια στο κατώφλι της αποφοίτησης και όλοι τους καλούνται να αναλάβουν πιο σοβαρές ευθύνες, ενώ καινούργια συνταρακτικά γεγονότα αναποδογυρίζουν τον κόσμο τους. Για τους μιλένι-αλ που μεγάλωσαν με «The O.C.»,

«One Tree Hill» και «Gossip Girl», η συγκεκριμένη σειρά αποτελεί κάτι σαν... update.

Δίκως να μοιάζει καλύτερο από τις τρεις προαναφερθείσες, το «Ελίτ» είναι σύγχρονο και διασκεδαστικό. Τα παιδιά εδώ έχουν την ωριμότητα –και ταυτόχρονα την ανωριμότητα– του σήμερα. Το σεξ στις νεαρές ηλικίες, για παράδειγμα, δεν αποτελεί καθόλου ταμπού από την άλλη, η αγριότητα των σόσιαλ μίντια είναι επίσης παρούσα. Το ίδιο συμβαίνει και αισθητικά. Το γυμνό, οι ομοφυλοφιλικές σχέσεις, η χρήση ναρκωτικών, η σκληρή γλώσσα είναι όλα στοιχεία που δύο δεκαετίες πριν δύσκολα θα είχαν θέση σε τηλεοπτική εφηβική κομεντί, εδώ όμως βρίσκονται στο προσκήνιο. Όσοι αγαπούν τις «ένοχες απολαύσεις», as speúσουν.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000 22.00 Midnight's Children 07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση. 10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής. 11.00 EU4U, II - (Ε) Με τη Βίβλια Κανάρη. 12.00 Χόλκινα χρόνια, III - (Ε) Δραματική σειρά εποχής. 13.00 Χωρίς αποσκευές V - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή. 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 14.15 ArtCafe, III - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού. 15.15 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή. 15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show. 17.00 Μαζί - Birlikte Δικονομική εκπομπή, για αλληλοκατανόηση και συνύπαρξη. 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.20 Η κυρά του μεταξού - (Ε) Δραματική σειρά. 18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, που αναφέρεται στις επωνυμίες των οδών. 19.25 Κάποτε το '80 Κωμική σειρά. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.10 Coastal Railways with Julie Walters - (Ε) Ταξιδιωτικό ντοκιμαντέρ. 22.00 Τα παιδιά του μεσονυχτίου (Midnight's Children). Ξένη ταινία. 23.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23.20 Μαζί - Birlikte 00.00 EU4U, II - (Ε) 01.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε)	PIK2 ΤΗΛ.: 22862000 21.10 Graham Norton Show 07.15 Προσωπογραφίες 08.00 Παιδική ζώνη α. Κόκκινο Λευφορείο β. Μόγια η μέλισσα γ. Το θαυμαστό ταξίδι δ. Γουίστερ ε. Μπόμπι και Μπιλ στ. Γκάρφιλντ 11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα. 11.30 Παιδική ζώνη 16.00 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Πόπη Αβραάμ, Ανδρέα Αργυρίδη, κ.ά. 16.30 Μονόκλης και Κατίνα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Βάνια Κωνσταντίνου, κ.ά. 17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Little house on the prairie Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκρασλ, κ.ά. 17.45 Euromaxx Design - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. 18.15 Know it - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ. 18.45 Baywatch, VII 18.50 Σειρά περιπέτειας με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ, Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά. 19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική) 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική) 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 21.10 Graham Norton Show, XXIII - (Ε) Talk show. 22.30 Άρτος και Θεάματα - (Ε) Κυπριακή σειρά. 23.35 Προσωπογραφίες - (Ε) Πολιτιστικό πρόγραμμα. 00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε) 00.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ	OMEGA ΤΗΛ.: 22477777 21.10 Invictus 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη. 09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Πάουλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη. 13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη. 15.00 Εικόνες Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση. 16.00 Shopping star - (Ε) Παιχνίδι μόδας. 17.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταρμουτά. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια) 18.30 MasterChef 4 Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Ιωάννη Παπαζήση, Σωτήρη Κοντιζά και Λεωνίδα Κουτσόπουλο. 20.10 OMEGA NEWS 21.10 Ανίκητος (Invictus) Δράμα, με τους Μόργκαν Φρίμαν, Ματ Ντέμον, κ.ά. 23.30 Το κόκκινο ποτάμι Δραματική σειρά εποχής, με τους Ιωάννη Παπαζήση, Αναστασία Παντούση. 00.30 Στο Αλκαλόν - (Ε) Κωμική σειρά. 01.30 AR3NA - (Ε) Δραματική σειρά. 02.30 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά 03.30 UNA Fatsa - (Ε)	ANT1 ΤΗΛ.: 22200200 21.20 Your Face Sounds Familiar 06.10 Πρωινή ενημέρωση 06.40 Τα κορίτσια του μπαμπά Κωμική σειρά. 07.30 Καθρέφτη, καθρεφτάκι μου - (Ε) Κωμική σειρά. 08.10 Ξαφνικά μπαμπάς - (Ε) (Papa A Toda Madre). Κωμική σειρά. 09.50 Santa Γιολόντα - (Ε) Κωμική σειρά. 10.30 Κάτι χαρισμένα παλικάρια - (Ε) Κωμική σειρά. 12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία. 12.50 Ονειροπαγίδα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Μαρία Σολυμού, Γιώργο Καραμύχο, κ.ά. 14.20 Την πάτσα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Δώρα Κακουράτου, Ευτυχία Πουλλαΐδη, κ.ά. 15.40 Casa De Mikel - (Ε) Σατιρική εκπομπή με τον Μιχάλη Σωφοκλέους 17.00 Ξαφνικά μπαμπάς (Papa A Toda Madre). Κωμική σειρά. 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10' 18.10 Συνέχεια της σειράς La pasta Pomiliori 18.40 Κωμική σειρά, με τους Δώρα Κακουράτου, Ανδρέα Τσουρά, κ.ά. 20.20 Τα νέα του ANT1 21.20 Your Face Sounds Familiar Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Μαρία Μπεκατώρου. 00.10 Τίτλοι ειδήσεων 00.20 Football stories 01.10 Aquarius 02.00 Λευκός Οίκος - (Ε)	ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100 21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά 05.20 Τα χρυσάμια - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά. 05.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά. 06.20 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 07.20 Στο χωρκό μας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 07.50 Περί ορέξεως - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 08.40 Παντρεμένοι και οι δυο Κωμική σειρά. 09.20 Άλλοι έφημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά. 10.00 Πρωτοσέλιδο Junior Ψυχαγωγική εκπομπή. 11.30 Βουράτε γεπόντοι - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά. 12.40 Eurogames - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 14.40 Για το καλό σου - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 15.20 Shiloh Ξένη ταινία. 16.50 Θα γίνει της πολυκατοικίας Κωμική σειρά. 17.40 Guess my Age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 18.00 Γεγονότα σε συντομία 18.20 Guess my Age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 18.40 Βουράτε γεπόντοι - (Ε) Κωμική σειρά. 20.20 Τομές στα γεγονότα 21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο. 00.30 Γεγονότα σε τίτλους 00.40 Θα γίνει της πολυκατοικίας Κωμική σειρά. 01.30 Aircrash Investigation Σειρά ντοκιμαντέρ. 02.20 Boom - (Ε) 03.00 Μόνο μια φορά - (Ε)	ALPHA ΤΗΛ.: 22212400 21.15 Έρωτας μετά 06.00 Άλλαξε το - (Ε) Εκπομπή διακόσμησης. 07.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ με τον Κων/νο Κωνσταντίνου 08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά. 09.30 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου. 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση. 13.00 Μην αρχιζεις τη μουρμούρα Κωμική σειρά. 13.45 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά. 14.30 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά. 15.50 Η φορμίλα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Χριστόδουλο Μαρτά, Πένυ Φοινίκη, κ.ά. 17.00 Σπίτι είναι... Κωμική σειρά. 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.00 Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά. 19.30 Μην αρχιζεις τη μουρμούρα Κωμική σειρά. 20.20 ALPHA NEWS 21.15 Έρωτας μετά - (Ε) Κοινωνική σειρά με τους Βάσω Λασκαράκη, Αντώνης Καρυστινός, κ.ά. 22.30 Κάρμα, II Δραματοποιημένη σειρά της Χριστιάνας Αρτεμίου. 23.30 Μεσάνυχτα Με την Ελεονώρα Μελέτη. 00.45 World party - (Ε) 01.45 Divided - (Ε) 03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)	CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577 06.50 Τηλεαγορά 08.00 Ξένη ταινία 09.45 Τηλεαγορά 10.20 The Sweetest Thing 12.00 Τηλεαγορά 12.30 Η παικιδιάρη 14.00 Τηλεαγορά 15.15 Οικογένεια Παπαδόπουλου 17.00 Τηλεαγορά 19.10 Ξένη ταινία 21.00 Ξένη ταινία 22.55 Ξένη ταινία 23.00 Ξένη ταινία TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000 06.30 Παιδική ζώνη 09.35 Cook Eat - (Ε) 11.00 Τηλεαγορά 13.00 Αποδείξεις Live 17.00 Τηλεαγορά 18.30 Ταξίδι γεύσεων, II 19.30 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή. 20.25 Για πάντα νέοι - (Ε) 21.30 Το ταξίδι της ζωής, III Με την Αντίω Λουπέσκου. 22.30 Ξένη ταινία 00.30 Ξένη ταινία 02.30 Ξένες σειρές 05.00 Video Clips 05.05 ANNITA κοίτα SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126 12.00 Oggy & The Cockroaches 12.30 Sabrina 13.00 Angels Friends 13.30 Heidi 14.00 Glimmies 14.30 Zig And Sharko 15.00 Nonty 15.30 Maya The Bee 16.00 Heidi 16.30 Horseland 17.00 Rabbids, II 17.30 Puppy In My Pocket 18.00 Oggy & The Cockroaches 18.30 The Owl 19.00 Popples 19.30 Glitter Force 20.00 Digimon Fusion	MOVIES BEST 21.00 Don't Go 07.00 Megan Leavey 09.00 Daisy Winters 11.00 Numb 13.00 Roots 16.45 Mafia Only Kills In Summer, II 19.05 The Village 21.00 Don't Go 22.40 A Harvest Wedding 00.15 Mommy Be Mine 01.45 Terminal 03.20 Warsaw '44 05.30 A Day Late And A Dollar Short GREEK CINEMA 20.10 Η Λίζα και η άλλη 05.45 Μια ζωή την έχουμε 07.45 Βοήθεια με παντρεύουν! Οικογένεια Παπαδόπουλου 09.25 Ο λουστράκος 11.05 Πόντιος είμαι ό,τι θέλω κάνω 12.55 Οι άσσοι του γηπέδου 14.45 Τρελός και πόσης Ελλάδος 16.25 Για ένα ταγάρι δολάρια 18.25 Μιας πεντάρας νιάτα 20.10 Η Λίζα και η άλλη 22.00 Η ζούγκλα των πόλεων 23.50 Αμάκ 01.35 Ποιος θανάσις 04.05 Ήλιγγος
--	---	--	---	--	--	---	--

Απόδραση στα άστρα διὰ γυμνού οφθαλμού

Με οδηγό τη δρα Φιόρη Μεταλληνού

Της ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Μέσα της δεκαετίας του '70, στο ει-δυλλιακό τότε Πόρτο Ράφτη. Μια παλιά μεγάλη φερ φορτζέ κούνια στη βεράντα του εξοχικού ήταν αντικείμενο άγριας οικογενειακής διεκδίκησης. Το πρωί γίνονταν μάχες με τα αδέρφια μου ποιος θα καταλάβει τις μαξιλάρες της. Μετά το μεσημεριανό φαγητό ο παππούς μου έκανε σιέστα. Το απόγευμα διώχναμε τον πατέρα μου με την εφημερίδα του, για να διαβάσουμε Μίκυ Μάους με λιωμένα παγωτά στα χέρια. Ομως, τα πολύ ζεστά βράδια του καλοκαιριού η κούνια ανήκε δικαιωματικά στη μάνα μου που προτιμούσε να κοιμάται στη δροσιά. Θυμάμαι τον εαυτό μου, στην ασφάλεια της αγκαλιάς της έπειτα από παιδικούς εφιάλτες, να χαζεύω τη φαντασμαγορία του νυχτερινού ουρανού. Το αλάφιασμα πέρναγε αμέσως.

Εκτότε, όταν στενοχωριέμαι, σπκώω αντανakλαστικά το βλέμμα ψηλά. Και η ουράνια σκέπη εξακολουθεί να μου προσφέρει καταφύγιο. Παρότι είμαι αστρονομικά αναλφάβητη, βρήκα εξαιρετική την ιδέα των υπευθύνων των Κέντρων Επισκεπτών του Εθνικού Αστεροσκοπείου που παραμένουν κλειστά αυτήν την περίοδο να μας προτρέψουν να κάνουμε παρατήρηση των αστερών διὰ γυμνού οφθαλμού από το μπαλκόνι, την αυλή και την ταράτσα μας. Είναι σίγουρο ότι αν βγούμε από τους τέσσερις τοίχους και απλώσουμε το βλέμμα στην απεραντοσύνη του σύμπαντος θα αισθανθούμε παρηγορία για τα όσα συμβαίνουν γύρω μας.

Τα «εργαλεία»

Επικοινωνήσα με την αστροφυσικό δρα Φιόρη Μεταλληνού, «ψυχή» του Κέντρου στο Θησείο για οδηγίες προς φιλόδοξους ερασιτέχνες αστρονόμους. Ίδού τι μας είπε: «Ακόμα και με γυμνό οφθαλμό μπορούμε να προσεγγίσουμε τα μυστικά του ουρανού, αρκεί να σκεφθούμε τι έκαναν οι αρχαίοι που δεν είχαν τη δική μας τεχνολογία. Δεν χρειάζεται ειδικός εξοπλισμός. Πριν από την εφεύρεση του τηλεσκοπίου υπήρχαν πολλές ανακαλύψεις από γεωμέτρους και αστρονόμους που έκα-

ναν ακριβέστατους υπολογισμούς, οι οποίοι επιβεβαιώθηκαν αιώνες αργότερα. Ενώ, λοιπόν, στο σπίτι μας είμαστε διασυνδεδεμένοι με υπολογιστές και μόντεμ, κάτω από τον ουράνιο θόλο γινόμαστε ξανά πρωτόγονοι άνθρωποι που χρησιμοποιούν την αίσθηση της όρασης και το μυαλό τους ως εργαλεία.

Υπάρχουν βέβαια και αστρονομικά προγράμματα και εφαρμογές για τα κινητά και τους υπολογιστές που βοηθούν να έχουμε μία εικόνα των ορατών αστερισμών στη συγκεκριμένη εποχή του έτους, αλλά μπορούμε να τα καταφέρουμε και χωρίς αυτά. Μέγας εχθρός της αστρονομίας είναι η φωτορρύπανση των πόλεων. Εντούτοις, πάλι θα μπορούσαμε να δούμε τους πλανήτες που είναι ορατοί με γυμνό μάτι. Το καλό είναι πως ο Απρίλιος προσφέρεται για παρατήρηση. Πρώτη συμβουλή είναι να προτιμήσουμε νύχτες που είναι ξάστερες χωρίς σύννεφα. Να αρχίσουμε την παρατήρηση λίγο μετά τη δύση του ηλίου, δίκως να ανάψουμε το φως του μπαλκονιού ή της ταράτσας».

«As εστιάσουμε το βλέμμα μας προς τη δύση. Θα δούμε να λάμπει ένα πολύ φωτεινό ουράνιο σώμα, είναι ο Αποσπερίτης, δηλαδή η Αφροδίτη που είναι ορατή για λίγες ώρες αφότου σκοτεινιάσει τελείως. Είναι ο ίδιος πλανήτης που τον βλέπουμε όταν χαράζει και τον ονομάζουμε Αυγερινό. Αν θέλουμε να δούμε Δία, Κρόνο και Αρν πρέπει να βγούμε για παρατήρηση τα ξημερώματα, γύρω στις 5-6 το πρωί. Είναι πλανήτες που ανατέλλουν μετά τις 3.30 π.μ. και για να τους δούμε θα πρέπει να περιμένουμε λίγο ακόμα ώστε να ανεβούν ψηλά στον ορίζοντα. Θα κοιτάξουμε προς την κατεύθυνση που πάει να χαράζει, λίγο πιο νότια».

Πώς θα τους αναγνωρίσουμε; «Είναι τα πιο λαμπερά ουράνια σώματα στον ουρανό. Ειδικά, δε, αυτήν την περίοδο είναι πολύ πιο εύκολο να τους καταλάβουμε, διότι είναι και κοντά ο ένας με τον άλλο. Είναι σε σύνοδο στον αστερισμό του Τοξότη». Και πώς θα καταλάβουμε την ταυτότητά τους; «Επειδή τους βλέπουμε δίπλα, ο πιο λαμπερός από όλους είναι ο Δίας. Ο Κρόνος είναι ο δεύτερος σε φωτεινότητα

Αστρικές τροχιές σε τοπίο της Κέρκυρας. «Αν διανοηθεί κανείς πόσο μακριά είναι τα αστέρια και τι ταξίδι κάνει το φως τους για να φτάσει ως τον πλανήτη μας», λέει η δρ Φιόρη Μεταλληνού, «θα καταλάβει τη μικρότητά μας αλλά και το θαύμα της ζωής, που πρέπει να μας γεμίζει με χαρά και ευγνωμοσύνη».

και ακολουθεί τελευταίος ο Αρνς. Αν προσέξουμε λίγο περισσότερο, θα δούμε ότι αυτός έχει ένα κοκκινωπό φως και γι' αυτό τον αποκαλούμε «Κόκκινο» πλανήτη. Δεν έχουν όλα τα ουράνια αντικείμενα το ίδιο χρώμα. Χρειάζεται να αφιερώσουμε χρόνο και προσοχή για να δούμε τις διαφορές. Αλλα μια τέτοια σύνοδο θα τη δούμε στις 15 Απριλίου οπότε θα έχουμε τον Δία και τον Κρόνο με τη Σελήνη. Θα είναι ορατοί πάλι τα ξημερώματα και την επόμενη ημέρα θα είναι η Σελήνη σε σύνοδο με τον Αρν».

Η Φιόρη Μεταλληνού συνεχίζει: «Είναι εξαιρετικά γοητευτικό το θέαμα της και επειδή ο δορυφόρος μας

είναι το πλησιέστερο ουράνιο σώμα στη Γη, είναι πολύ οικείος στην ανθρωπότητα από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Για την παρατήρηση της Σελήνης μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και ένα ζευγάρι απλά κιάλια αν έχουμε στο σπίτι μας. As αποφύγουμε την ημέρα της πανσελήνου, διότι τότε αντανakλά πολύ το φως του ηλίου. Εχει τέτοια λάμψη που δεν μπορούμε να δούμε λεπτομέρειες. Αντιθέτως, για να κατανοήσουμε τη μορφολογία της και τους κρατήρες θα προτιμήσουμε νύχτες κατά τις οποίες το ουράνιο αυτό σώμα έχει αντίθεση μεταξύ φωτός και σκιάς. Καλύτερες ημέρες είναι από τη φάση του μηνίσκου

(όταν μοιάζει με νύχι) που γεμίζει μέχρι και το επόμενο δεκαήμερο. Αν έχουμε κιάλια, as κοιτάξουμε προς τη λεγόμενη «διαχωρίζουσα», τη γραμμή μεταξύ της σκοτεινής και της φωτεινής επιφάνειας της Σελήνης, θα διακρίνουμε βουνά, κρατήρες και διαμορφώσεις της επιφάνει- as που βρίσκονται στην περιοχή».

Βροχή διαττόντων

«Τον Απρίλιο έχουμε την ευκαιρία να παρατηρήσουμε, επίσης διὰ γυμνού οφθαλμού, μια βροχή διαττόντων στον ουρανό. Na δούμε δηλαδή «πεφταστέρια». Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται όταν ο πλανήτης μας περνά από περιοχή που έχει

Η αστροφυσικός δρ Φιόρη Μεταλληνού είναι η «ψυχή» του Κέντρου Επισκεπτών του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών.

“

«Αντί να μας κατατρώει η αγωνία, as ρίξουμε μια ματιά εκεί ψηλά. As αποδράσουμε από την οθόνη του υπολογιστή στη μεγάλη οθόνη του ουρανού».

“

«Εμείς οι αστρονόμοι έχουμε μάθει να δουλεύουμε νύχτα και οι καρποί της δουλειάς μας μάς αποζημιώνουν. Ο ουρανός μάς δίνει μία ευκαιρία να καταλάβουμε τη φύση του ανθρώπου».

Προνομιακή η Ελλάδα για τη νυχτερινή παρατήρηση του ουρανού

Σύμφωνα με τη δρα Φιόρη Μεταλληνού, η περίοδος που διανύουμε είναι ιδανική για την παρατήρηση του ουρανού, καθώς «αποχωρούν» οι χειμερινοί αστερισμοί και έρχονται οι θερινοί. «Από τους πιο γνωστούς αστερισμούς του χειμωνιάτικου ουρανού είναι ο Ωρίωνας ο Κυνηγός, ο Σείριος που είναι το πιο λαμπερό αστέρι στον Μεγάλο Σκύλο (Μέγας Κύνας) που ακολουθεί τον Ωρίωνα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Μάνος Χατζιδάκις επέλεξε αυτό το όνομα για τη δισκογραφική του εταιρεία. Επίσης, φαίνεται ο Ταύρος δίπλα στον Ωρίωνα και πάνω από το κεφάλι του ξεχωρίζει κανείς την Πούλια ή αλλιώς Πλειάδες. Είναι ένα σμήνος εκατοντάδων αστεριών αλλά με γυμνό μάτι μπορούμε να διακρίνουμε ως και επτά από αυτά».

«Οι αστερισμοί αυτοί είναι ορατοί μετά τη δύση του Ηλίου και αφού έχει σκοτεινιάσει εντελώς. Όσοι σπκωθούν τα ξημερώματα μπορούν να δουν τον Σκορπιό και τον Τοξότη. Τον Τοξότη θα τον καταλάβουμε από τη σύνοδο των τριών πλανητών για τους οποίους ήδη μιλήσα-

Το δωρεάν πρόγραμμα Stellarium δείχνει την εικόνα του ουρανού την ώρα που μας ενδιαφέρει, ανάλογα με τη γεωγραφική μας περιοχή.

με. Ο Σκορπιός μοιάζει σαν φίδι με γυριστή ουρά».

Και αν μπερδευτούμε τελείως; Η αστρονόμος μάς συμβουλεύει πως είναι πιο εύκολο αν χρησιμοποιήσουμε το δωρεάν πρόγραμμα Stellarium που εγκαθίσταται εύκολα στον υπολογιστή και δείχνει την εικόνα του ουρανού την ώρα που μας ενδιαφέρει, ανάλογα με τη γεωγραφική μας περιοχή. Η δρ Φιόρη Μεταλληνού τονίζει πως η Ελλάδα είναι από τις πιο προνομακές χώρες για τη νυχτερινή παρατήρηση του ουρανού, διότι δεν είναι νεφοσκεπής. Πριν κλείσουμε το τηλέφωνο, μας λέει τα εξής: «Καταλαβαίνω ότι πολλοί από εμάς

Σπείρα του γαλαξία μας (Milky Way) σε επεξεργασμένη αστροφωτογραφία. Υπολογίζεται ότι μπορούμε να δούμε με γυμνό μάτι περίπου τις 2.500 άστρα. Ο γαλαξίας, ωστόσο, περιλαμβάνει 100-400 δισεκατομμύρια άστρα.

αυτήν την περίοδο έχουμε αϋπνίες και άγχος. Αντί να μας κατατρώει η αγωνία as ρίξουμε μια ματιά εκεί ψηλά. As αποδράσουμε από την οθόνη του υπολογιστή στη μεγάλη οθόνη του ουρανού. Εμείς οι αστρονόμοι έχουμε μάθει να δουλεύουμε νύχτα και οι καρποί της δουλειάς μας μας αποζημιώνουν. Είναι μια απόλαυση να μαθαίνει κανείς να παρατηρεί τα άστρα. Ξέρετε, ο ουρανός μάς δίνει μια ευκαιρία να καταλάβουμε τη φύση του ανθρώπου. Αν διανοηθεί πόσο μακριά είναι τα αστέρια και τι ταξίδι κάνει το φως τους για να φτάσει ως τον πλανήτη μας, όλα έρχονται στις σωστές τους διαστάσεις. Τότε θα συνειδητοποιήσει τη θέση μας μέσα στο όλον. Θα καταλάβει τη μικρότητά μας αλλά και το θαύμα της ζωής, που πρέπει να μας γεμίζει με χαρά και ευγνωμοσύνη. Είμαστε ένα κομμάτι του σύμπαντος. As βγούμε από τον μικρόκοσμό μας που είναι γεμάτος με δυσκολίες και βάσανα και as σπκώσουμε το βλέμμα στον μακρόκοσμο του σύμπαντος. Γυρίζοντας από το νοερό αυτό ταξίδι, θα αισθανόμαστε πολύ διαφορετικά».

Η ΚΡΙΣΗ ΘΕΛΕΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΑΞΙΟΠΙΣΤΑ

ΨΥΧΡΑΙΜΑ

ΑΜΕΣΑ

SPP
MEDIA

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

24SPORTS

must

γαστρονόμος

Read
Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

RADIO
LIVE

KNEWS.com.cy

24NEWS

ADS BY

adstore.

NETWORK

www.ad-store.net

*Στοιχεία από google analytics/ firebase/ pushbots εβδομάδα 9 – 15 Μαρτίου